

กฎการกล่าวขอบคุณในสังคมไทย: การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์สังคม

นายสิงหชาติ ไตรจิตต์

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ISBN 974-14-2015-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RULES OF THANKING IN THAI SOCIETY: A SOCIOLINGUISTIC STUDY

Mr. Singhachart Traijit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Arts Program in Linguistics

Department of Linguistics

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

ISBN 974-14-2015-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

กฎการกล่าวขอบคุณในสังคมไทย: การศึกษาตามแนว
ภาษาศาสตร์สังคม

โดย

นายสิงหชาติ ไครจิตต์

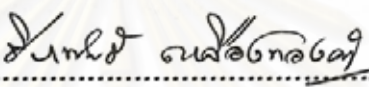
สาขาวิชา

ภาษาศาสตร์

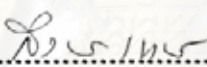
อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์

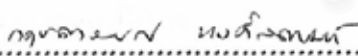
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กิ่งกาญจน์ เทพกาญจนา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษดาวรรณ หงส์ถาวร)

สถาบันวิจัยภาษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สิงหชาติ ไตรจิตต์: กฎการกล่าวขอบคุณในสังคมไทย: การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์สังคม (RULES OF THANKING IN THAI SOCIETY: A SOCIOLINGUISTIC STUDY) อ.ที่ปรึกษา: ศ.ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 322 หน้า, ISBN 974-14-2015-3

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์การกล่าวขอบคุณในภาษาไทยปัจจุบันในแง่รูปแบบและการแปรตามปัจจัย 3 ประการคือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ความเป็นทางการของสถานการณ์ และความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้มาจากการออกแบบสอบถามของข้าราชการที่ทำงานอยู่ในสำนักงาน 5 สำนัก ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล จำนวน 96 คน

เกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งประเภทของการกล่าวขอบคุณมี 2 เกณฑ์คือ 1) โครงสร้าง และ 2) ความซับซ้อน ในเชิงโครงสร้างพบว่ากรการกล่าวขอบคุณมี 3 แบบใหญ่ ๆ คือ 1) การกล่าวขอบคุณตรง 2) การกล่าวขอบคุณอ้อม และ 3) การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม การกล่าวขอบคุณตรงประกอบไปด้วยส่วนประกอบสำคัญ 2 ส่วน ส่วนแรกคือ คำขอบคุณตรง ซึ่งต้องปรากฏเสมอ และส่วนที่สองคือ ส่วนเสริม ซึ่งอาจปรากฏหรือไม่ก็ได้ ส่วนเสริมที่ปรากฏหน้าคำขอบคุณตรงเรียกว่า ส่วนกริ่นนำ ส่วนเสริมที่ปรากฏหลังคำขอบคุณตรงเรียกว่า ส่วนเสริมท้าย ส่วนการกล่าวขอบคุณอ้อมนั้นมีโครงสร้างเป็น การกล่าวขอบคุณอ้อมเท่านั้น จากโครงสร้างและส่วนประกอบของโครงสร้างดังกล่าวสามารถแบ่งรูปแบบการกล่าวขอบคุณได้ทั้งสิ้น 9 รูปแบบ

ในเชิงความซับซ้อน ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ 2 เกณฑ์มาจำแนกการกล่าวขอบคุณ คือ 1) เกณฑ์จำนวนองค์ประกอบซึ่งใช้จำแนกในระดับรูปแบบ และ 2) เกณฑ์ความหมายทางสังคมซึ่งใช้จำแนกในระดับคำขอบคุณ ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่จำแนกตามจำนวนองค์ประกอบมีทั้งหมด 7 รูปแบบ คือรูปแบบที่มีตั้งแต่ 1 องค์ประกอบไปจนถึงรูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ ส่วนคำขอบคุณที่จำแนกตามความหมายทางสังคมพบว่า คำว่า ขอบพระคุณ มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากที่สุด รองลงมาคือ ขอบคุณ และ ขอบใจ ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์การแปรของการกล่าวขอบคุณตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังซึ่งถูกกำหนดโดยบทบาททางสังคมและความสนิทสนมพบว่า เมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ซับซ้อนน้อยกว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังและเท่าเทียมกับผู้ฟัง ส่วนเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความสนิทสนมและไม่สนิทสนมกันพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้ไม่แตกต่างกันออกเว้นบทบาทเพื่อนเท่านั้นที่พบว่าคำขอบคุณที่ใช้มีความแตกต่างกันตามความสนิทสนม

สำหรับการแปรของการกล่าวขอบคุณตามความเป็นทางการของสถานการณ์พบว่า สถานการณ์ไม่มีอิทธิพลต่อการกล่าวขอบคุณในทุกความสัมพันธ์ ยกเว้นเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังเท่านั้นที่พบว่า ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ซับซ้อนในสถานการณ์เป็นทางการมากกว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ

ส่วนการแปรของการกล่าวขอบคุณตามความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับพบว่า เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับ ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับในทุกความสัมพันธ์ ยกเว้นแต่เมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังเท่านั้นที่พบว่าคำขอบคุณที่ใช้ไม่แตกต่างกันตามความพึงพอใจ

ภาควิชา ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อผู้คิด..... ดั่งตึก ใจจึ่ง
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อ.สิงหชาติ

4680231422 : MAJOR LINGUISTICS

KEY WORD: THANKING / LINGUISTIC VARIATION / SPOKEN THAI / RELATIONSHIP BETWEEN SPEAKER AND HEARER

SINGHACHART TRAJIT: RULES OF THANKING IN THAI SOCIETY: A SOCIOLINGUISTIC STUDY. THESIS ADVISOR: PROF. AMARA PRASITHRATHSINT, Ph.D. 322 pp. ISBN 974-14-2015-3

This study aims at investigating patterns of thanking in Thai and the variation of these patterns according to three factors: the relationship between the speaker and the hearer, situation, and the speaker's satisfaction with the received thing or service. The data on which the analysis is based came from questionnaires answered by 96 government officials working at five divisions of the Office of The secretariat of the Cabinet, Government House.

Two criteria are used in the analysis of patterns of thanking; namely, the structure of thanking patterns and the complexity of the patterns. It was found that with reference to the structure, thanking patterns can be divided into three major types: direct thanking, indirect thanking, and direct thanking+indirect thanking. Direct thanking consists of two parts: the first, which is obligatory, is "thanking word" and the second part, which is optional, is "supplementary parts". "Supplementary parts" can occur before or after a thanking word or occur in both positions. The supplementary part that occurs before the thanking word is called "Initial part". The one that occurs after the thanking word is called "Final part". Indirect thanking has only one pattern which is called "Indirect thanking". Based on its structure, thanking in Thai is divided into nine patterns.

Concerning the complexity of patterns, thanking in Thai is classified into two types according to its length or the number of its components, and its social meaning. Regarding the number of its components, thanking can be divided into seven patterns: from one-component pattern to seven-component pattern. Concerning its social meaning, the complexity of thanking is determined by the politeness connotation of the lexical item used for thanking. The more polite it signifies, the more complex. It was found that "Khopprakun" has the most complex social meaning, "khopkun" has neutral meaning, and "Khopjai" has the least complex social meaning.

With regard to the variation of thanking according to the relationship between the speaker and the hearer, which is determined by social status and intimacy, it was found that when the speaker is higher in status than the hearer, he/she uses a pattern that is less complex than when he/she is lower than or equal to the hearer. Concerning intimacy between the speaker and the hearer, it was found that the use of thanking patterns does not vary according to intimacy except between friends.

About the variation of thanking according to situation, it was found that there is no difference in thanking in formal and informal situation, except when the speaker is lower than the hearer in status—he/she uses more complex thanking patterns in formal situation than in informal situation

Finally, the analysis of the variation of thanking according to the speaker's satisfaction shows that the more the speaker is satisfied with the thing or service he/she received, the more complex thanking patterns he/she uses.

Department LINGUISTICS

Field of study LINGUISTICS

Academic year 2006

Student's signature.....*Singhachart Trajit*.....

Advisor's signature.....*Amara Prasithratsint*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณา ความทุ่มเทและความเอาใจใส่อย่างดียิ่งของ ศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันมีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งให้แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณอย่างหาที่สุดมิได้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กึ่งกาญจนา เทพกาญจนา ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และ รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูง สำหรับคำแนะนำอันมีคุณค่าและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้ทั้งทางศาสตร์และศิลป์ในทางภาษาศาสตร์ให้แก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อชวลิต ไตรจิตต์ และคุณแม่อัจฉรา ไตรจิตต์ คุณป้าทวีรัตน์ ไตรจิตต์ คุณน้าสุวิมล ปริदानนท์และ คุณจิตธร ไตรจิตต์ น้องชายของผู้วิจัย สำหรับความเอาใจใส่และกำลังใจอันไม่มีที่สิ้นสุดที่ได้มอบให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สิ่งดังกล่าวเป็นเสมือนพลังที่ขับเคลื่อนให้ผู้วิจัยได้ก้าวเดินต่อไป จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณยายสุวรรณ์ ปริदानนท์ สำหรับความเชื่อมั่นและกำลังใจที่ได้มอบให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา ถึงแม้ว่าคุณยายอาจจะไม่ได้อยู่จนถึงวันนี้แต่ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าคุณยายคงจะทราบและมีความยินดียิ่ง ขอขอบคุณ กอล์ฟ กีบ และมิลค์ สำหรับความรักและกำลังใจที่ไม่จำเป็นต้องแสดงออกด้วยคำพูด

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านอันได้แก่ ข้าราชการและลูกจ้าง ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ได้ให้ข้อมูลอันมีค่ายิ่งต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณ คุณสัมพันธ์ ยินดี ที่เอื้อเฟื้อด้านเทคโนโลยี

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนๆ ชาวภาษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้เรียนรู้ร่วมกันมา รวมไปถึงถึงเพื่อนๆ ของผู้วิจัยเองและผู้มีพระคุณท่านอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึงในที่นี้ กำลั้งใจที่ทุกท่านมอบให้ผู้วิจัยจะจดจำไว้เสมอ ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอกล่าวว่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความปีติยินดีเพราะกำลังใจจากทุกท่าน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ค
สารบัญภาพ.....	ด

บทที่

1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
1.3 สมมติฐาน.....	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.6 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	6
1.6.1 ตัวแปรภาษา.....	6
1.6.2 ตัวแปรสังคม.....	7
1.7 วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
1.7.1 การสร้างแบบสอบถาม.....	8
1.7.2 การเก็บข้อมูล.....	9
1.7.3 การคัดเลือกประชากรและสุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม.....	10
1.7.4 การแจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์.....	10
1.8 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	11
1.9 ปัญหาและอุปสรรคการวิจัย.....	13
1.10 อธิบายศัพท์เฉพาะ.....	13
2. ทบทวนวรรณกรรม.....	16
2.1 ทฤษฎีการพูด.....	16
2.2 ผลงานที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาที่แปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง.....	21
2.2.1 ผลงานที่เกี่ยวกับการใช้คำสรรพนาม.....	21

2.2.2 ผลงานที่เกี่ยวกับการใช้คำเรียกขาน.....	24
2.2.3 ผลงานที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาแบบอื่นๆ ซึ่งแปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง.....	30
2.3 ผลงานที่เกี่ยวกับการกล่าวขอบคุณ โดยตรง.....	34
2.3.1 ความหมายของการกล่าวขอบคุณ.....	34
2.3.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกล่าวขอบคุณในภาษาต่างๆ	35
2.3.3 การศึกษาเกี่ยวกับการกล่าวขอบคุณในอดีต.....	38
2.3.3.1 การศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้การกล่าวขอบคุณ.....	38
2.3.3.2 การศึกษาเกี่ยวกับการกล่าวขอบคุณในด้านรูปแบบ.....	40
2.3.3.3 การศึกษาการกล่าวขอบคุณในมุมมองทางวัฒนธรรมปฏิบัติ.....	43
3. รูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทย.....	48
3.1 รูปแบบทั่วไปของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทย.....	49
3.2 โครงสร้างของรูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทย.....	50
3.2.1 การกล่าวขอบคุณตรง.....	50
3.2.1.1 รูปแบบและส่วนประกอบของการกล่าวขอบคุณตรง.....	51
3.2.1.2 ความดีในการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณตรง.....	59
3.2.2 การกล่าวขอบคุณอ้อม.....	60
3.2.3 การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม.....	61
3.2.3.1 รูปแบบและส่วนประกอบของ การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม.....	61
3.2.3.2 ความดีในการปรากฏของรูปแบบ การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม.....	63
3.3 ความดีในการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณโดยรวม.....	64
3.4 กฏรวมแสดงรูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทย.....	66
4. การกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง.....	71
4.1 ประเภทของความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังที่ใช้ในการศึกษา.....	71
4.1.1 ความสัมพันธ์แบบสมดุลและไม่สมดุล.....	71
4.1.1.1 ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล.....	72

บทที่	หน้า
4.1.1.2 ความสัมพันธ์แบบสมมูล.....	72
4.1.2 ความสัมพันธ์แบบสนิทสนมและไม่สนิทสนม.....	72
4.2 การกล่าวขอบคุณในภาษาไทยที่แบ่งตามความซับซ้อน.....	73
4.2.1 เกณฑ์ในการจำแนกความซับซ้อนของการกล่าวขอบคุณ.....	74
4.2.1.1 เกณฑ์จำนวนองค์ประกอบ.....	74
4.2.1.2 เกณฑ์ความหมายทางสังคมของคำขอบคุณ.....	75
4.3 การแปรของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่างๆ ตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง โดยพิจารณาตามเกณฑ์องค์ประกอบ.....	76
4.3.1 รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่จำแนกความซับซ้อนตามจำนวนองค์ประกอบ.....	77
4.3.2 รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่แปรตามความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล.....	80
4.3.2.1 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง.....	80
4.3.2.2 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง.....	92
4.3.3 รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความสัมพันธ์แบบสมมูล.....	109
4.3.4 รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความสัมพันธ์แบบสนิทสนมและไม่สนิทสนม.....	123
4.4 การแปรของการใช้คำขอบคุณตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแบบต่างๆ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ความหมายทางสังคมของคำขอบคุณ.....	134
4.4.1 การแปรของการใช้คำขอบคุณในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล.....	135
4.4.2 การแปรของการใช้คำขอบคุณในความสัมพันธ์แบบสมมูล.....	136
4.4.3 การแปรของการใช้คำขอบคุณในความสัมพันธ์แบบสนิทสนมและไม่สนิทสนม.....	137
4.5 สรุปการแปรของการกล่าวขอบคุณตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง.....	138
5. การกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามตามความเป็นทางการของสถานการณ์.....	141
5.1 การกล่าวขอบคุณในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูลที่แปรไปตามความเป็นทางการของสถานการณ์.....	143
5.1.1 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ.....	143

5.1.2 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังในสถานการณ์ที่เป็น ทางการและไม่เป็นทางการ.....	148
5.2 การกล่าวขอบคุณในความสัมพันธ์แบบสมมูลที่แปรไปตามความเป็นทางการของ สถานการณ์.....	155
5.3 ภาพรวมของการกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความเป็นทางการของสถานการณ์.....	159
6. การกล่าวขอบคุณตามที่แปรไปตามความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ.....	168
6.1 การแปรของการกล่าวขอบคุณตามความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับใน ความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล.....	170
6.1.1 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมาก และน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า.....	171
6.1.1.1 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจ มากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในสถานการณ์ ไม่เป็นทางการ.....	171
6.1.1.2 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจ มากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในสถานการณ์ เป็นทางการ.....	175
6.1.1.3 ภาพรวมของการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่า มีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า	179
6.1.2 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อย ต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า.....	184
6.1.2.1 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจ มากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์ ไม่เป็นทางการ.....	185
6.1.2.2 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจ มากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าในสถานการณ์ เป็นทางการ.....	190

6.1.2.3 ภาพรวมของการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า	196
6.2 การแปรของการกล่าวขอบคุณตามความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับในความสัมพันธ์แบบสมมูล	202
6.2.1 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ	203
6.2.2 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน ในสถานการณ์เป็นทางการ	208
6.2.3 ภาพรวมของการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน	212
6.3 ภาพรวมของการแปรของการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและความเป็นทางการของสถานการณ์	217
7. กฎการกล่าวขอบคุณในสังคมไทย	226
7.1 ความเป็นมาและตัวอย่างของแผนภูมิไหล	226
7.2 แผนภูมิไหลแสดงกฎการใช้ภาษา	228
7.3 ขั้นตอนการสร้างแผนภูมิไหลแสดงกฎการกล่าวขอบคุณในสังคมไทย	229
7.4 แผนภูมิไหลแสดงกฎการกล่าวขอบคุณในสังคมไทย	229
7.4.1 อธิบายสัญลักษณ์และคำศัพท์	229
7.4.2 อธิบายรูปแบบการกล่าวขอบคุณในแผนภูมิไหล	230
8. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	239
8.1 สรุปผลการวิจัย	239
8.1.1 รูปแบบของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยปัจจุบัน	239
8.1.1.1 การกล่าวขอบคุณที่จำแนกตามโครงสร้าง	239
8.1.1.2 การกล่าวขอบคุณที่จำแนกตามความซับซ้อน	240

8.1.2 การกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ความเป็นทางการของสถานการณ์และความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ...241	241
8.1.2.1 การกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง.....241	241
8.1.2.2 การกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความเป็นทางการของสถานการณ์ 242	242
8.1.2.3 การกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความพึงพอใจของผู้พูด 242	242
8.1.2.4 ความซับซ้อนของการกล่าวขอบคุณที่สะท้อนถึงลักษณะสำคัญ บางประการทางสังคม.....243	243
8.2 อภิปรายผล.....244	244
8.3 ข้อเสนอแนะ.....247	247
รายการอ้างอิง.....249	249
ภาคผนวก.....253	253
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....254	254
ภาคผนวก ข. จำนวนรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏตามความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้พูดกับผู้ฟังแบบต่าง ๆ.....261	261
ภาคผนวก ค จำนวนรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏตามความเป็นทางการของ สถานการณ์ในความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแบบต่างๆ.....271	271
ภาคผนวก ง จำนวนรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏตามความพึงพอใจของผู้พูดต่อ สิ่งที่ได้รับ ในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยจำแนกตามความ สัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแบบต่างๆ.....291	291
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....322	322

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. คำประเภทต่าง ๆ ภายในโครงสร้างของการกล่าวขอขอบคุณตรงในภาษาไทย.....	51
2. ความถี่ในการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณตรงในภาษาไทยปัจจุบัน.....	59
3. ความถี่ในการปรากฏของรูปแบบ[การกล่าวขอขอบคุณตรง+การกล่าวขอขอบคุณอ้อม].....	63
4. ความถี่ในการปรากฏของโครงสร้างการกล่าวขอขอบคุณโดยรวม.....	64
5. ความถี่ในการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณโดยรวมในภาษาไทยปัจจุบัน.....	65
6. ความถี่ในการปรากฏโดยรวมของรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่จำแนกความซับซ้อนตามเกณฑ์ องค์ประกอบ จากมากที่สุด ไปน้อยที่สุด.....	79
7. รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณเมื่อพ่อ-แม่ขอขอบคุณลูก.....	80
8. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุด ไปน้อยที่สุด เมื่อพ่อ-แม่พูดกับลูก	82
9. รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณเมื่อญาติผู้ใหญ่กล่าวขอขอบคุณหลาน.....	83
10. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุด ไปน้อยที่สุด เมื่อญาติผู้ใหญ่พูดกับ หลาน.....	85
11. รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณเมื่อพี่กล่าวขอขอบคุณน้อง.....	86
12. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุด ไปน้อยที่สุด เมื่อพี่พูดกับน้อง.....	88
13. รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณเมื่อผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้ใต้บังคับบัญชา.....	89
14. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุด ไปน้อยที่สุด เมื่อผู้บังคับบัญชาพูด กับผู้ใต้บังคับบัญชา.....	90
15. สรุปรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง.....	92
16. รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณเมื่อลูกพูดกับพ่อ-แม่.....	93
17. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุด ไปน้อยที่สุดเมื่อลูกพูดกับพ่อ-แม่	95
18. รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณเมื่อหลานพูดกับญาติผู้ใหญ่.....	96
19. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุด ไปน้อยที่สุด เมื่อหลานพูดกับญาติ ผู้ใหญ่.....	98
20. รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณเมื่อน้องกล่าวขอขอบคุณพี่.....	99
21. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุด ไปน้อยที่สุด เมื่อน้องพูดกับพี่	102

ตารางที่	หน้า
22. รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้ได้บังคับบัญชากล่าวขอบคุณผู้บังคับบัญชา.....	103
23. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด เมื่อผู้ได้บังคับบัญชา พูดกับผู้บังคับบัญชา.....	105
24. สรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง.....	106
25. สรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล.....	107
26. รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อเพื่อนพูดกับเพื่อน.....	109
27. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด เมื่อเพื่อนพูดกับเพื่อน.....	111
28. รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อสามีและภรรยากล่าวขอบคุณกันและกัน.....	112
29. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด เมื่อสามีและภรรยาพูดกัน.....	114
30. รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อคู่รักพูดกับคู่รัก.....	115
31. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด เมื่อคู่รักพูดกับคู่รัก.....	116
32. รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดเป็นคนไม่รู้จักกัน.....	117
33. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด เมื่อผู้พูดกับผู้ฟังเป็นคนที่ไม่รู้จักกัน.....	119
34. สรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณในความสัมพันธ์แบบสมมูล.....	120
35. สรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณในความสัมพันธ์แบบสมมูลและไม่สมมูลเปรียบเทียบกัน.....	121
36. รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อพี่ที่สนิทและไม่สนิทกล่าวขอบคุณน้องที่สนิทและ น้องที่ไม่สนิท.....	123
37. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุดเมื่อพี่ที่สนิทและไม่ สนิทพูดกับน้องที่สนิทและไม่สนิท.....	125
38. รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อน้องที่สนิทและไม่สนิทกล่าวขอบคุณพี่ที่สนิทและพี่ที่ไม่สนิท	127
39. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุดเมื่อน้องที่สนิท และไม่สนิทพูดกับพี่ที่สนิทและไม่สนิท.....	129
40. รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อพูดกับเพื่อนที่สนิทและเพื่อนที่ไม่สนิท.....	131

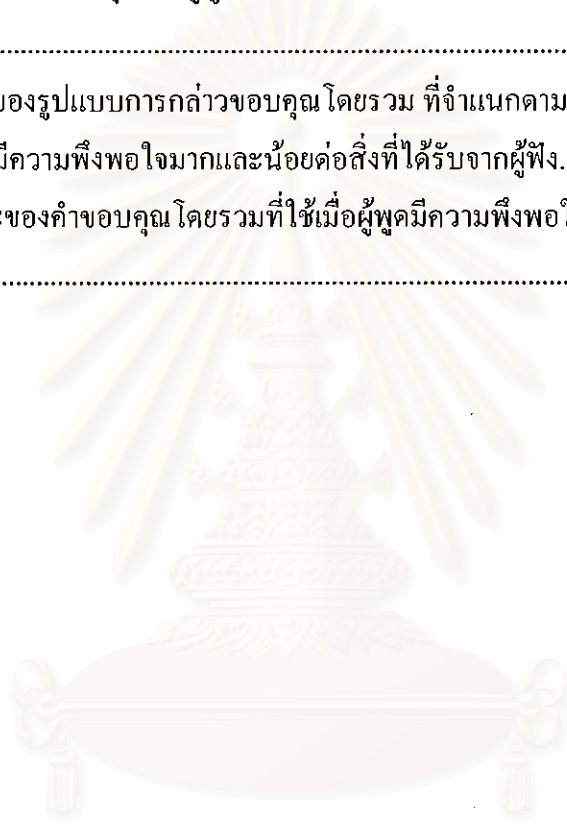
ตารางที่	หน้า
41. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุดเมื่อเพื่อนที่สนิทและไม่สนิทพุดกัน.....	133
42. อัตราร้อยละของคำขอบคุณที่ใช้ในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล.....	135
43. อัตราร้อยละของคำขอบคุณที่ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมมูล.....	136
44. ความถี่ของคำขอบคุณที่ใช้ในความสัมพันธ์แบบสนิทสนมและไม่สนิทสนม.....	137
45. รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ.....	144
46. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการและเป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ.....	146
47. อัตราร้อยละของคำขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ.....	148
48. รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง ในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ.....	149
49. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง ในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ.....	153
50. อัตราร้อยละของคำขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ.....	154
51. รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้ที่มีความเท่าเทียมกันกล่าวขอบคุณกันและกันในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ.....	155
52. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกัน ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ และเป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ.....	157
53. อัตราร้อยละของคำขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ.....	158
54. ภาพรวมของรูปแบบการกล่าวขอบคุณ ในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยไม่คำนึงถึงบทบาทผู้พูดกับผู้ฟัง.....	159
55. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณในสถานการณ์ไม่เป็นทางการและเป็นทางการ โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ตามเกณฑ์องค์ประกอบ.....	164
56. อัตราร้อยละของคำขอบคุณที่ผู้พูดเลือกใช้ ในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง.....	166

ตารางที่	หน้า
82. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณโดยรวม จำแนกตามเกณฑ์องค์ประกอบ ที่ใช้โดยผู้พูดที่มีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน.....	215
83. อัตราร้อยละของคำขอบคุณโดยรวมที่ใช้เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ จากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน.....	216
84. รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง โดยรวม	217
85. อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณ โดยรวม ที่จำแนกตามเกณฑ์องค์ประกอบ ที่ใช้โดยผู้พูดที่มีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง.....	223
86. อัตราร้อยละของคำขอบคุณ โดยรวมที่ใช้เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ จากผู้ฟัง.....	225

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. หน่วยในการวิเคราะห์ในการศึกษาตามแนวคิดพื้นฐาน.....	18
2. ระบบการเรียกขานในภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน.....	26
3. รูปแบบการกล่าวขอบคุณแบบที่ 4 คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย.....	69
4. รูปแบบการกล่าวขอบคุณแบบที่ 8 แบบที่ 1 [คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [คำขอบคุณอ้อม+ส่วนเสริมท้าย].....	69
5. รูปแบบการกล่าวขอบคุณแบบที่ 7 ส่วนเกริ่นนำ+ คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย.....	70
6. รูปแบบการกล่าวขอบคุณแบบที่ 8 แบบที่ 2 [คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [คำขอบคุณอ้อม+ส่วนเสริมท้าย].....	70
7. ความซับซ้อนของคำขอบคุณที่จำแนกตามเกณฑ์ความหมายทางสังคม.....	76
8. ปัจจัยที่กำหนดการใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนในภาษาไทย.....	138
9. ปัจจัยที่กำหนดการใช้คำขอบคุณในภาษาไทย.....	139
10. ภาพรวมการนำเสนอในบทที่ 5.....	142
11. ภาพรวมการนำเสนอในบทที่ 6.....	170
12. ตัวอย่างแผนภูมิไหล.....	227
13. กฎการกล่าวขอบคุณในสังคมไทย.....	233

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

เป็นธรรมเนียมในสังคมไทยที่เมื่อบุคคลหนึ่งได้มอบสิ่งของหรือได้กระทำบางสิ่งบางอย่างให้กับอีกบุคคลหนึ่ง บุคคลที่ได้รับสิ่งของหรือการกระทำนั้น ๆ จะต้องกล่าวคำพูดเพื่อแสดงถึงความขอบคุณในการที่บุคคลนั้น ๆ ได้มอบสิ่งของหรือกระทำบางสิ่งบางอย่างให้ เช่น *ขอบคุณค่ะ/ครับ* หรืออาจแสดงการขอบคุณโดยใช้ท่าทาง เช่น การไหว้ หรือการพยักหน้า เป็นต้น การที่ผู้พูดไม่กล่าวขอบคุณหรือไม่แสดงกิริยาใด ๆ ที่บ่งบอกถึงความรู้สึกขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของหรือได้รับการกระทำบางสิ่งบางอย่างจากผู้ฟังถือเป็นสิ่งที่ไม่สุภาพและไม่สมควรกระทำอย่างยิ่งในสังคมไทย งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการที่ผู้พูดใช้คำพูดเพื่อแสดงความขอบคุณในภาษาไทยปัจจุบัน ซึ่งเรียกว่า *การกล่าวขอบคุณ*

ผู้วิจัยให้คำจำกัดความ *การกล่าวขอบคุณ* ในงานวิจัยนี้ว่าหมายถึงการที่ผู้พูดใช้คำพูดเพื่อแสดงความขอบคุณแก่ผู้ฟัง เมื่อผู้ฟังได้มอบสิ่งของหรือได้กระทำบางสิ่งบางอย่างให้กับผู้พูด และผู้พูดรู้สึกขอบคุณหรือสำนึกบุญคุณต่อการกระทำนั้นๆ รูปแบบของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยมีความหลากหลายมากอาจมีตั้งแต่รูปแบบที่สั้นหรือเรียบง่ายคือมีเพียงแต่คำขอบคุณคำเดียว เช่น *ขอบคุณ* *ขอบใจ* *ขอบพระคุณ* หรือมีคำขอบคุณประกอบกับส่วนประกอบอื่นๆ อีกเพียงส่วนเดียว เช่น *ขอบคุณค่ะ* *ขอบใจมาก* เป็นต้น ไปจนถึงรูปแบบที่ยาวหรือซับซ้อนเพราะมีส่วนประกอบอื่นๆ หลายส่วนมาประกอบกับคำขอบคุณในตำแหน่งหน้าหรือหลังของคำขอบคุณ เช่น *ขอบคุณมากค่ะที่รัก* *วลัย...ขอบใจมากมากนะ* *ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงค่ะคุณพ่อ* *ขอบคุณครับคุณพ่อ...ผมรักคุณพ่อมากครับ* *ขอบใจมากนะลูกสำหรับของขวัญที่มอบให้* เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการกล่าวขอบคุณแบบอ้อมซึ่งไม่มีการใช้คำขอบคุณคำว่า *ขอบคุณ* *ขอบใจ* *ขอบพระคุณ* แต่ผู้พูดจะใช้ถ้อยคำแบบอื่นมากล่าวแทน โดยความหมายตามตัวของถ้อยคำนั้น ไม่ได้หมายถึงการขอบคุณแต่ความหมายของถ้อยคำจะหมายถึงการขอบคุณโดยการตีความจากสถานการณ์ เช่น *สวยมากเลยค่ะ* *ถูกใจหนูมาก* เป็นต้น

นักวิจัยทางภาษาศาสตร์ในต่างประเทศหลายท่านได้กล่าวถึงมโนทัศน์ของการกล่าวขอบคุณไว้อย่างน่าสนใจ เช่น กอล์ฟแมน (Goffman, 1971) กูดี้ (Goody, 1978) และ เฟิร์กูสัน (Ferguson, 1976) (อ้างใน Becker and Smenner, 1986) กล่าวว่ากรกล่าวขอบคุณเป็นสิ่งที่พบเป็นสากลในทุก ๆ ภาษาและมีความสำคัญมากในการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม เพราะการกล่าวขอบคุณนั้นเป็นสิ่งที่เรียกว่า *กิจวัตรแสดงความรู้สึกสุภาพ* (Politeness Routine) หมายถึงการกระทำที่แสดงออกถึงความสุภาพซึ่งพบใช้โดยทั่วไปในชีวิตประจำวัน การกล่าวขอบคุณจะมี

รูปแบบที่แตกต่างกันไปตามสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่เป็นทางการในสถานการณ์ที่เป็นทางการ จะมีความแตกต่างจาก รูปแบบการกล่าวขอบคุณแบบเป็นกันเองในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เป็นต้น

อปส์ (Apte, 1974) เออร์วินส์-ทริป (Ervin-Tripp, 1969) และไฮมส์ (Hymes, 1973) (อ้างใน Becker and Smenner, 1986) กล่าวว่า *thank you* เป็นคำที่ใช้กล่าวเพื่อแสดงความขอบคุณในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งนอกจากจะใช้เพื่อแสดงความขอบคุณแล้วยังเป็นการแสดงความเคารพต่อผู้ฟังที่ให้สิ่งของหรือทำบางสิ่งบางอย่างให้ด้วย

การกล่าวขอบคุณที่ผิดหรือการไม่กล่าวขอบคุณนั้นอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือความยุ่งเหยิงแก่คนในสังคมได้ ดังเช่นตัวอย่างจากเว็บไซค์ (www.powwowonline.net/tips/thanks.html) เรื่อง *Way to say Thank You* ซึ่งกล่าวไว้ว่าในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมีการถือเป็นเรื่องที่บุคคลจะต้องกล่าวขอบคุณกับบุคคลใด ๆ ก็ตามที่ทำให้ความช่วยเหลือตน เพราะบุคคลส่วนใหญ่ในอเมริกาคาดหวังที่จะได้รับคำกล่าวแสดงความขอบคุณเมื่อเขาได้ทำบางสิ่งบางอย่างให้ การที่บุคคลผู้ซึ่งได้รับความช่วยเหลือไม่กล่าวขอบคุณออกไป อาจทำให้ผู้ให้ความช่วยเหลือเกิดการตีความว่าการกระทำของเขาผิดหรือไม่เหมาะสมและมองว่าการที่เขาไม่ได้รับการขอบคุณนั้นแสดงถึงความไม่พอใจหรือความไม่ต้องการให้ช่วยเหลือของบุคคลที่เขาให้ความช่วยเหลือ

เป็นที่น่าสังเกตว่าการศึกษากลับกับการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยอย่างจริงจังนั้นไม่เคยมีมาก่อนหน้านี้เลยทั้งที่การกล่าวขอบคุณในภาษาไทยเป็นเรื่องที่น่าศึกษาและมีความซับซ้อน ผู้วิจัยพบแต่เพียงข้อเขียนที่กล่าวถึงการกล่าวขอบคุณบ้างตามเอกสารและเว็บไซค์ต่าง ๆ เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 กล่าวถึงคำว่า *ขอบคุณ* ไว้ว่า “เป็นคำที่แสดงถึงความรู้สึกสำนึกบุญคุณหรือแสดงถึงความรู้สึกพึงพอใจในความคิดที่ผู้อื่นได้มีต่อตน *ขอบคุณ* เป็นคำที่บุคคลที่เสมอกันใช้พูดกันหรือผู้น้อยใช้แก่ผู้ใหญ่ ส่วนถ้าผู้ใหญ่จะกล่าวเพื่อแสดงความรู้สึกพึงพอใจในความคิดของผู้น้อยก็ให้ใช้คำว่า *ขอบใจ แทน*” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542:175) เว็บไซค์ (www.budpage.com/clean.html) กล่าวถึงการขอบคุณว่า “การขอบคุณ คือ การรู้สึกถึงคุณความดี หาใช่แค่กริยามารยาทภายนอกเท่านั้น” ส่วนเว็บไซค์ของ (Thaihotelstaff.com) ซึ่งเป็นเว็บไซค์ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับมารยาทของบุคคลที่ทำงานด้านการให้บริการในโรงแรม ก็ให้ความหมายของการกล่าวขอบคุณไว้ว่า “คำขอบคุณ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตประจำวัน เพราะต้องใช้อยู่ตลอดเวลา นับแต่การขอบคุณเมื่อถามทุกข์สุขกัน และการขอบคุณทุกครั้งที่ได้รับบริการ ไม่ว่าจะเป็นการด้วยวาจา หรือการกระทำ” นอกจากนี้ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2544:183) ยังได้กล่าวถึงการขอบคุณว่าเป็นวัจนกรรมประเภทหนึ่งซึ่งมีความหมายว่าเป็นถ้อยคำที่ผู้พูดใช้เพื่อแสดงความขอบคุณแก่ผู้ฟังที่ได้ทำอะไรอย่างหนึ่งเพื่อผู้พูดและผู้พูดรู้สึกสำนึกในบุญคุณของการกระทำนั้น

สำหรับในภาษาอังกฤษนั้นผู้วิจัยพบว่ามีงานวิจัยเกี่ยวกับการกล่าวขอบคุณอยู่หลายผลงาน เช่น ผลงานของรูบิน (Rubin, 1983) และผลงานของไอเซนสไตน์และบอดแมน (Eisenstein and Bodman, 1986) ซึ่งทำการศึกษารูปแบบของการกล่าวขอบคุณในภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน (ผู้วิจัยจะกล่าวถึงโดยละเอียดในบทถัดไป)

ปัญหาแรกเริ่มของงานวิจัยนี้มาจากการที่ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่าการใช้คำว่า *ขอบคุณ* ในภาษาไทยปัจจุบันกำลังมีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือผู้พูดจะใช้คำว่า *ขอบคุณ* กับบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมหรืออายุที่น้อยกว่าตนและกับผู้มีสถานภาพเท่าเทียมกับตนเพื่อแสดงความขอบคุณ ซึ่งแต่เดิมแล้วเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าคำว่า *ขอบคุณ* นั้นจะใช้กับบุคคลที่มีสถานภาพหรืออายุที่สูงกว่าผู้พูดเท่านั้น

จากปัญหาที่พบผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยนำร่องเกี่ยวกับการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยในวิชาสัมมนาภาษาศาสตร์สังคมเรื่อง การแปรของการกล่าว *ขอบคุณ* ในภาษาไทยของบุคลากรในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สิงหชาติ ไตรจิตต์, 2547) โดยผู้วิจัยมีคำถามในใจว่าปัจจุบันรูปแปร *ขอบคุณ* ซึ่งปกติจะใช้กับผู้ฟังที่มีสถานภาพและอายุสูงกว่าผู้พูดนั้นมีการใช้ที่แพร่ขยายไปในความสัมพันธ์ในแบบที่ผู้ฟังมีสถานภาพหรืออายุที่ต่ำกว่าและเท่าเทียมกับผู้พูดจนทำให้รูปแปร *ขอบใจ* ซึ่งเป็นรูปแปรที่กำหนดใช้อยู่เดิมในความสัมพันธ์ข้างต้นมีอัตราการใช้ที่ลดลงและเป็นไปได้ไหมที่รูปแปร *ขอบใจ* อาจจะหายไปในที่สุด

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การแปรของการกล่าวขอบคุณตามปัจจัย 2 ประการคือ *ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง* และ *อายุของผู้พูด* โดยมีสมมติฐานคือคำขอบคุณมีรูปแปรมากกว่าหนึ่งรูป เช่น *ขอบคุณ* *ขอบใจ* *ขอบพระคุณ* เป็นต้น และผู้พูดในทุกช่วงอายุจะใช้รูปแปร *ขอบคุณ* มากที่สุดเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีความสัมพันธ์ทั้งในแบบที่สถานะสูงกว่าผู้พูด เท่าเทียมกับผู้พูด และค้อยกว่าผู้พูด ผลการวิจัยพบว่าคำขอบคุณมีรูปแปรที่หลากหลายดังสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งที่พบและได้ทำการจัดประเภททั้งหมด 5 รูปแปร คือ *ขอบพระคุณ* *ขอบคุณ* *ขอบใจ* รูปแปร *Thank* และ รูปแปรอื่น ๆ ซึ่งเป็นคำขอบคุณโดยอ้อม ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 2 รูปแบบ คือ *คำกล่าวชม* และ *คำแสดงความเกรงใจ* ในด้านการแปรของการกล่าวขอบคุณพบว่าผู้พูดในทุกช่วงอายุใช้รูปแปร *ขอบคุณ* เพื่อพูดกับผู้ฟังในทุกความสัมพันธ์ตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้จริง แต่ไม่ได้พบใช้ในอัตราที่มากที่สุดในทุกความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน การที่รูปแปร *ขอบคุณ* ถูกพบใช้ในความสัมพันธ์ที่มีได้ถูกกำหนดใช้เป็นผลให้รูปแปร *ขอบใจ* ซึ่งถูกกำหนดใช้อยู่เดิมนั้นมีอัตราการใช้ที่ลดลง ซึ่งแสดงว่าการกล่าว *ขอบคุณ* ในภาษาไทยปัจจุบันกำลังมีการเปลี่ยนแปลง โดยบุคคลกลุ่มที่ใช้รูปแปร *ขอบคุณ* ไปแทนที่รูปแปร *ขอบใจ* ซึ่งเป็นรูปแปรที่ถูกกำหนดใช้อยู่เดิมมากที่สุด คือกลุ่มบุคคลที่เป็นวัยรุ่นและวัยทำงาน ส่วนบุคคลในวัยผู้ใหญ่ที่ใช้นั้นพบว่ายังใช้รูปแปร *ขอบคุณ* และ *ขอบใจ* เป็นไปตามกฎเดิมคือใช้รูปแปร *ขอบคุณ* เมื่อพูดกับบุคคลที่มีสถานภาพสูงกว่าเท่านั้นและใช้รูปแปร *ขอบใจ* กับบุคคลที่มีสถานภาพเท่าเทียมกันและต่ำกว่าในจำนวนที่มากที่สุด สิ่งที่พบข้างต้นแสดง

ว่ามีความเป็นไปได้ที่ในอนาคตรูปแบบ *ขอบคุณ* จะมีอัตราการใช้เพิ่มมากขึ้นในความสัมพันธ์ที่ไม่ได้ถูกกำหนดใช้ และรูปแบบ *ขอบใจ* ซึ่งใช้อยู่เดิมอาจมีการใช้ที่ลดลงและหายไปในที่สุดได้ เพราะกลุ่มผู้ที่ใช้รูปแบบ *ขอบคุณ* ไปแทนรูปแบบ *ขอบใจ* มากที่สุดคือกลุ่มวัยทำงานและวัยรุ่น ซึ่งในอนาคตจะกลายเป็นบุคคลวัยทำงานและวัยผู้ใหญ่ นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่น่าสนใจเกิดอีกประการที่ค้นพบคือ ผู้วิจัยพบการใช้รูปแบบที่เป็นคำขอบคุณในภาษาอังกฤษคือคำว่า *Thank* เป็นจำนวนมากในกลุ่มผู้พูดที่เป็นวัยรุ่น โดยพบว่ามีการใช้มากเมื่อพูดกับบุคคลที่มีสถานภาพเท่ากันและต่ำกว่าแต่ไม่พบใช้พูดกับบุคคลที่มีสถานภาพสูงกว่า แสดงว่าบุคคลในกลุ่มอายุดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากภาษาอังกฤษซึ่งมาจากการศึกษาและสิ่งแวดล้อมทางสังคมปัจจุบัน

ผลจากงานวิจัยนำร่องดังกล่าว ทำให้ทราบข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยปัจจุบัน แต่ผู้วิจัยก็ยังพบว่ามีปัญหาที่น่าสงสัยเกี่ยวกับการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยอีกหลายประการซึ่งยังไม่เคยมีการศึกษาอย่างจริงจังมาก่อน ซึ่งปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาในงานวิจัยนี้คือ รูปแบบของการกล่าวขอบคุณ ซึ่งจากการสังเกตเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่ามีความหลากหลายมากคือมีตั้งแต่รูปแบบที่สั้น เช่น *ขอบคุณ ขอบใจ ขอบคุณ+ค่ะ* ไปจนถึงรูปแบบที่ยาว เพราะมีส่วนประกอบอื่น ๆ มาประกอบกับคำขอบคุณทั้งในตำแหน่งหน้าหรือหลังของคำขอบคุณ เช่น *ขอบคุณ+มาก+ค่ะ* *ขอบคุณ+มาก+ค่ะ+คุณ+แม่* *ขอบพระคุณ+มาก+ค่ะ+สำหรับของขวัญ* ฯลฯ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสังเกตพบการกล่าวขอบคุณแบบอ้อม เช่น คำชม ใน *น่ารักจัง* คำแสดงความรู้สึก ใน *ถูกใจดูมาก* เป็นต้น และคำขอบคุณที่เป็นคำยืมจากภาษาอังกฤษ เช่น *แต๊งค์* *แต๊งค์กั๋ว* เป็นต้น อีกด้วย ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยมีรูปแบบเป็นอย่างไรบ้างและสามารถสรุปเป็นกฎรวมแสดงโครงสร้างของการกล่าวขอบคุณอย่างไร

นอกจากปัญหาเรื่องความหลากหลายของรูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยแล้ว ผู้วิจัยยังพบปัญหาอีกประการคือการเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่หลากหลายนั้นในสังคมไทย ซึ่งจากการสังเกตโดยเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่า ในการกล่าวขอบคุณแต่ละครั้งผู้พูดต้องทำการเลือกการกล่าวขอบคุณใน 2 ระดับคือ 1) การเลือกใช้ในระดับรูปแบบ หมายถึงการที่ผู้พูดต้องเลือกว่าจะใช้เพียงคำขอบคุณเท่านั้นหรือจะใช้คำขอบคุณประกอบกับส่วนประกอบอื่น ๆ เพื่อทำให้เกิดรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบที่มากหรือน้อยแบบใดแบบหนึ่งในการขอบคุณแต่ละครั้ง เช่น ผู้พูดจะใช้รูปแบบที่มีองค์ประกอบน้อย เช่น *คำขอบคุณเท่านั้น* กับเพื่อน แต่จะใช้รูปแบบที่มีองค์ประกอบมาก เช่น *คำขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย+คำเรียกญาติ* กับพ่อ-แม่ เป็นต้น และ 2) การเลือกใช้ในระดับคำขอบคุณ หมายถึงการที่ผู้พูดต้องเลือกว่าจะใช้คำขอบคุณคำใดคำหนึ่งในการกล่าวขอบคุณแต่ละครั้ง ทั้งนี้เพราะคำขอบคุณในภาษาไทยแต่ละคำนั้นมีการใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันถ้าใช้ผิดก็จะทำให้เกิดความเข้าใจผิดกันได้ เช่น ผู้พูดจะใช้กับคำว่า *ขอบใจ* พูดกับพี่แต่จะไม่ใช้คำว่า *ขอบใจ* พูดกับพ่อ-แม่ เป็นต้น การเลือกใช้ในทุก 2 ระดับนี้ ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมีการมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสังคมบางประการคือ *ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับ*

ผู้ฟัง เช่น พ่อ-แม่พูดกับลูก น้องพูดกับพี่ ฯลฯ และปัจจัย *ความเป็นทางการของสถานการณ์* เช่น สถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่ทางการ นอกจากปัจจัยทางสังคมทั้งสองประการแล้ว ผู้วิจัยยังคาดว่าปัจจัยทางจิตวิทยาคือ *ความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ* เช่น ความพอใจมากและพอใจน้อย ต่อสิ่งที่ได้รับก็น่าจะมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้การกล่าวขอบคุณด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยมีการเลือกใช้ตามปัจจัยทั้งสามประการอย่างไรบ้าง และสามารถสรุปเป็นกฎการกล่าวขอบคุณได้อย่างไร

ด้วยเหตุผลประการทั้งปวงผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยอย่างจริงจังและเป็นระบบเพื่อที่จะยังประโยชน์ต่อการศึกษาในทางภาษาศาสตร์สังคมต่อไป

1.2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. วิเคราะห์และจำแนกรูปแบบของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทย
2. วิเคราะห์การแปรของรูปแบบการกล่าวขอบคุณในสังคมไทยตามปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ความเป็นทางการของสถานการณ์ และ ความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ
3. สรุปกฎการกล่าวขอบคุณในสังคมไทยปัจจุบัน

1.3 สมมติฐาน

1. รูปแบบของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยประกอบด้วยส่วนประกอบ 2 ส่วนคือ ส่วนหลักซึ่งเป็นคำขอบคุณที่ต้องปรากฏเสมอ ได้แก่ คำว่า *ขอบพระคุณ* *ขอบคุณ* *ขอบใจ* *แต่ดั้ง* และส่วนเสริมที่จะมีหรือไม่มีก็ได้ เช่น *คำลงท้าย* *คำบอกปริมาณ* *คำเรียกญาติ* และชื่อ
2. รูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยมีการแปรไปตามปัจจัย 3 ประการคือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ความเป็นทางการของสถานการณ์ และ ความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ ดังนี้
  - 2.1 ในกรณีที่ผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ซับซ้อนมากกว่าในกรณีที่ผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าและเท่าเทียมกันกับผู้ฟัง
  - 2.2 ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ซับซ้อนมากกว่าในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ
  - 2.3 ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับ ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ

3. ความซับซ้อนของรูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยมีสหสัมพันธ์ในทางบวกกับ ปัจจัยสถานภาพของผู้พูดที่สัมพันธ์กับผู้ฟัง ความเป็นทางการของสถานการณ์ และ ความพึงพอใจของผู้พูด

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ศึกษารูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาพูดของภาษาไทยมาตรฐานเท่านั้น

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ให้ความรู้ใหม่เรื่องการใช้ภาษาที่แปรไปตามสถานการณ์
2. ทำให้ทราบค่านิยมในสังคมไทยที่สะท้อนจากรูปแบบการกล่าวขอบคุณ
3. เป็นแนวทางในการศึกษาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในแง่มุมอื่นๆ ต่อไป
4. เป็นประโยชน์ในการสอนภาษาไทยให้แก่ชาวต่างประเทศ

1.6 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.6.1 ตัวแปรภาษา (linguistic variable)

ตัวแปรภาษาตามคำนิยามของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2544:19) หมายถึง “รูปภาษาที่ถูกจัดให้เป็นตัวแปรในการวิเคราะห์ในทางภาษาศาสตร์สังคม ตัวแปรภาษามักเป็นตัวแปรตามซึ่งแปรไปตามปัจจัยต่างๆ ทางสังคม” ตัวแปรภาษาในการศึกษานี้คือ การกล่าวขอบคุณในภาษาไทย ซึ่งมีรูปแบบหลากหลายมาก เพื่อให้การศึกษานี้มีความเป็นระบบผู้วิจัยจึงได้แบ่งรูปแบบที่ใช้ศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1) รูปแบบที่จำแนกตามโครงสร้าง คือรูปแบบของการกล่าวขอบคุณที่จำแนกตามลักษณะทางโครงสร้าง เช่น ขอบคุณค่ะ มีรูปแบบเป็น คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย และ เอ...ขอบคุณมาก มีรูปแบบเป็น ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย เป็นต้น รูปแบบนี้เป็นรูปแบบหลักที่ใช้ศึกษารูปแบบทั่วไปของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทย (ดูรายละเอียดในบทที่ 3)

2) รูปแบบที่จำแนกตามความซับซ้อน แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ก. รูปแบบของการกล่าวขอบคุณที่จำแนกความซับซ้อนตามจำนวนขององค์ประกอบ และ ข. คำขอบคุณที่จำแนกความซับซ้อนตามความหมายทางสังคม รูปแบบนี้เป็นรูปแบบหลักที่ใช้ศึกษาการแปรของการกล่าวขอบคุณ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ก. รูปแบบที่ซับซ้อนตามจำนวนองค์ประกอบ หมายถึงรูปแบบของการกล่าวขอบคุณที่จำแนกความซับซ้อนตามจำนวนขององค์ประกอบที่มาประกอบกันเป็นรูปแบบการกล่าวขอบคุณหนึ่งๆ โดยรูปแบบที่มีจำนวนขององค์ประกอบมากจะถือว่ามีความซับซ้อนมากกว่ารูปแบบที่มีจำนวนองค์ประกอบน้อย เช่น ขอบคุณ+คำลงท้าย มีความซับซ้อนน้อยกว่า ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย เพราะรูปแบบแรกมีเพียง 2 องค์ประกอบ แต่รูปแบบที่สองมีจำนวน

องค์ประกอบถึง 3 องค์ประกอบซึ่งถือว่าซับซ้อนมากกว่า รูปแบบนี้เป็นรูปแบบหลักที่ใช้ศึกษาการแปรของรูปแบบการกล่าวขอบคุณ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน 4.2)

ข. รูปแบบที่ซับซ้อนตามความหมายทางสังคม หมายถึงคำขอบคุณที่จำแนกความซับซ้อนตามความหมายทางสังคมของคำขอบคุณนั้น ๆ โดยถือว่าคำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากจะมีความซับซ้อนมากกว่าคำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยกว่า ความซับซ้อนมาก-น้อยในที่นี้ตัดสินจากความหมายทางสังคมของคำขอบคุณนั้นๆ ว่าบอกถึงระดับของความสุภาพและความเป็นทางการที่มากหรือน้อยแตกต่างกันอย่างไร รูปแบบนี้จะใช้วิเคราะห์แยกจากรูปแบบ ก โดยเด็ดขาดไม่นำมาวิเคราะห์ร่วมกัน โดยผู้วิจัยจะตัดเอาแต่เฉพาะตัวคำขอบคุณมาศึกษาซึ่งได้เลือกมาเพียง 3 คำที่คนไทยคุ้นเคยมากที่สุดเพราะมีการปรากฏใช้มากที่สุดคือ *ขอบใจ* *ขอบคุณ* และ *ขอบพระคุณ* ผู้วิจัยกำหนดให้คำว่า *ขอบพระคุณ* เป็นคำที่มีความซับซ้อนทางความหมายมากที่สุด รองลงมาคือ คำว่า *ขอบคุณ* และคำว่า *ขอบใจ* เป็นคำขอบคุณที่มีความซับซ้อนทางความหมายน้อยที่สุด รูปแบบนี้เป็นรูปแบบหลักที่ใช้ศึกษาการแปรของคำขอบคุณ (ดูรายละเอียดใน 4.2)

1.6.2 ตัวแปรสังคม (social variable)

ตัวแปรสังคมตามคำนิยามของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2544:19) หมายถึง “ตัวแปรที่กำหนดสิ่งอื่นให้มีการแปร แต่ตัวเองไม่ถูกกำหนดโดยสิ่งใดในการวิเคราะห์ ตัวแปรสังคมเหล่านี้เป็นสิ่งที่นักภาษาศาสตร์สังคมนำมาใช้ศึกษาความสัมพันธ์กับรูปภาษาต่าง ๆ และเมื่อรูปภาษามีการเปลี่ยนแปลงไปตามตัวแปรดังกล่าวก็เท่ากับภาษามีการแปร”

ในงานวิจัยนี้ตัวแปรสังคมที่นำมาศึกษาได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ความเป็นทางการของสถานการณ์ และความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

งานวิจัยนี้ศึกษาความสัมพันธ์จากบทบาทที่คู่กัน เช่น พ่อ-แม่พูดกับลูก เพื่อนพูดกับเพื่อน สามีพูดกับภรรยา เป็นต้น ซึ่งบทบาทที่คู่กันดังกล่าวสามารถจำแนกเป็นประเภทตามลักษณะความสัมพันธ์ได้ 2 แบบคือ ความสัมพันธ์แบบสมมูลและไม่สมมูล และความสัมพันธ์แบบสนิทสนมและไม่สนิทสนม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ก. ความสัมพันธ์แบบสมมูลและไม่สมมูล บทบาทของผู้พูดกับผู้ฟังที่แบ่งตามความสัมพันธ์แบบไม่สมมูลแบ่งเป็น 2 ประเภทย่อยคือ 1. บทบาทที่ผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ได้แก่ พ่อ-แม่พูดกับลูก ญาติผู้ใหญ่พูดกับหลาน พี่พูดกับน้อง และผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้ใต้บังคับบัญชา และ 2. บทบาทที่ผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง ได้แก่ ลูกพูดกับพ่อ-แม่ หลานพูดกับญาติผู้ใหญ่ น้องพูดกับพี่ และผู้ใต้บังคับบัญชาพูดกับผู้บังคับบัญชา ส่วนบทบาทของผู้พูดกับผู้ฟังที่แบ่งตามความสัมพันธ์แบบสมมูลได้แก่ เพื่อนพูดกับเพื่อน สามีพูดกับภรรยา ภรรยาพูดกับสามี คู่รักพูดกับคู่รัก คนไม่รู้จักพูดกับคนไม่รู้จัก ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีบทบาทที่

แตกต่างกันตามความสัมพันธ์ทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าว ผู้พูดจะเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณและคำขอบคุณที่มีความซับซ้อนแตกต่างกันหรือไม่ (ดูรายละเอียดใน 4.1)

ข. ความสัมพันธ์แบบสนิทสนมและไม่สนิทสนม ผู้วิจัยได้ทำการเลือกบทบาทที่จะศึกษามาเพียง 3 บทบาท โดยบทบาททั้ง 3 บทบาทที่เลือกมานั้นเป็นบทบาทที่มีเรื่องของความสัมพันธ์มาเกี่ยวข้องได้แก่ พี่พูดกับน้อง น้องพูดกับพี่ และเพื่อนพูดกับเพื่อน โดยแบ่งเป็น พี่ที่สนิทพูดกับน้องที่สนิท พี่ที่ไม่สนิทพูดกับน้องที่ไม่สนิท น้องที่สนิทพูดกับพี่ที่สนิท น้องที่ไม่สนิทพูดกับพี่ที่ไม่สนิท เพื่อนที่สนิทพูดกับเพื่อนที่สนิท และเพื่อนที่ไม่สนิทพูดกับเพื่อนที่ไม่สนิท ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความสนิทสนมและไม่มีความสนิทสนมกัน ผู้พูดจะเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณและคำขอบคุณที่มีความซับซ้อนแตกต่างกันหรือไม่ (ดูรายละเอียดใน 4.1)

ความเป็นทางการของสถานการณ์

งานวิจัยนี้กำหนดความเป็นทางการของสถานการณ์ที่ใช้ศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ การกล่าวขอบคุณในสถานการณ์เป็นทางการหมายถึงการกล่าวขอบคุณในสถานที่หรือในโอกาสที่เป็นทางการเช่น ในห้องประชุมหรือในงานเลี้ยงที่เป็นทางการ และการกล่าวขอบคุณในสถานการณ์ไม่เป็นทางการหมายถึงการกล่าวขอบคุณในสถานที่หรือในโอกาสที่ไม่เป็นทางการเช่น ที่บ้าน หรือในงานเลี้ยงในบ้าน ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าเมื่อผู้พูดพูดกับผู้ฟังในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณและคำขอบคุณที่มีความซับซ้อนแตกต่างกันหรือไม่ (ดูรายละเอียดใน 5.1)

ความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ

ความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับเป็นอีกปัจจัยทางหนึ่งซึ่งผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมีอิทธิพลต่อการแปรของการกล่าวขอบคุณ ผู้วิจัยกำหนดความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับที่จะศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะคือ พึงพอใจมาก และพึงพอใจน้อย ผู้วิจัยต้องการคำตอบว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณและคำขอบคุณที่มีความซับซ้อนแตกต่างกันหรือไม่ (ดูรายละเอียดใน 6.1)

1.7 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.7.1 การสร้างแบบสอบถาม

ด้วยเหตุที่ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงต้องทำการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล แบบสอบถามที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนแรกจะถามถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ เพศ และ การศึกษา และส่วนที่สองจะเป็นคำถามที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนตอบตามสถานการณ์การกล่าวขอบคุณที่ระบุไว้ โดยคำถามที่สร้างขึ้นนั้นอิงตามข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ แบบสอบถามส่วนที่สองนี้แบ่งออกเป็น 6 ตอนย่อย คือ

- 1) การกล่าวขอบคุณในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ
  - 2) การกล่าวขอบคุณในสถานการณ์ทางการ
  - 3) การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับ ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ
  - 4) การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ
  - 5) การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับ ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ
  - 6) การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ
- (ดูตัวอย่างแบบสอบถามนั้นๆได้ในภาคผนวก ก)

หลังจากผู้ตอบแบบสอบถามอ่านคำถามในแต่ละตอนย่อยทั้ง 6 ตอนแล้วก็จะตอบคำถามนั้น ๆ โดยเรียงไปตามบทบาทของผู้ฟัง 16 บทบาทที่ระบุอยู่ด้านล่างของคำถาม โดยบทบาทของผู้ฟัง 16 บทบาทที่ระบุไว้ ได้แก่ พ่อ-แม่ ญาติผู้ใหญ่ ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา พี่ที่สนิท พี่ที่ไม่สนิท น้องที่สนิท น้องที่ไม่สนิท ลูก หลาน เพื่อนที่สนิท เพื่อนที่ไม่สนิท สามี ภรรยา คู่รัก และคนไม่รู้จักกัน

ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในแบบสอบถาม เช่น

- ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการเช่น ที่บ้านของท่าน เมื่อบุคคลที่กล่าวถึงนี้ให้ของขวัญวันเกิดแก่ท่าน เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิดของท่าน ท่านจะตอบขอบคุณเขาด้วยคำพูดในรูปแบบอย่างไร

- ในงานเลี้ยงที่เป็นทางการ เมื่อบุคคลที่กล่าวถึงนี้ให้ของขวัญวันเกิดที่ท่านไม่พึงพอใจนัก เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิดของท่าน ท่านจะตอบขอบคุณเขาด้วยคำพูดในรูปแบบอย่างไร

- เมื่อบุคคลที่กล่าวถึงนี้กล่าวชมท่านในห้องประชุมที่เป็นทางการและทำให้ท่านมีความพึงพอใจอย่างมาก ท่านจะตอบขอบคุณเขาในที่ประชุมนั้นด้วยคำพูดในรูปแบบอย่างไร

- ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการเช่น ที่บ้านของท่าน เมื่อบุคคลที่กล่าวถึงนี้ให้ของขวัญวันเกิดที่ท่านไม่พึงพอใจนัก เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิดของท่าน ท่านจะตอบขอบคุณเขาด้วยคำพูดในรูปแบบอย่างไร

1.7.2 การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น สาเหตุที่เลือกใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเพราะทำให้ได้ข้อมูลครบทุกประเด็นที่ต้องการศึกษา การเก็บข้อมูลแบบอื่น ๆ เช่นการสังเกตรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จริงเป็นเรื่องที่ยากเพราะการกล่าวขอบคุณมิใช่สิ่งที่ผู้พูดกล่าวออกมาพร่ำเพรื่อแต่จำเป็นต้องมีสถานการณ์ในการพูด และการสังเกตอาจไม่สามารถทำได้ในบางบทบาท ด้วยเหตุนี้จึงไม่เก็บข้อมูลโดยการสังเกตและหันมาใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามซึ่ง

ถึงแม้อาจไม่ใช่คำพูดที่ผู้พูดเปล่งออกมาจริง ๆ แต่ก็ในรูปแบบที่ผู้พูดใช้จริงตามกฎที่อยู่ในตัวผู้พูดแต่ละคน

1.7.3 การคัดเลือกประชากรและสุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชากรที่ศึกษาคือ บุคลากรที่ทำงานอยู่ในสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาลซึ่งผู้วิจัยเข้าถึงได้ ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างของประชากรเพื่อให้ตอบแบบสอบถามโดยการสุ่มตัวอย่างเริ่มจากการสุ่มสำนักงานและกองงานที่จะใช้เก็บข้อมูลก่อน ด้วยการสุ่มจับฉลากชื่อสำนักงานจากสำนักงานและกองงานทั้งหมดเพื่อไม่ให้เกิดความอคติในการคัดเลือกสำนักงานหรือกองงาน ผลจากการจับสลากได้สำนักงานที่จะใช้เก็บข้อมูลทั้งสิ้น 5 สำนักงานคือ 1. สำนักงานบริหารงานสารสนเทศ 2. สำนักส่งเสริมและประสานงานคณะรัฐมนตรี 3. สำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ 4. สำนักราชกิจจานุเบกษา และ 5. สำนักการประชุม หลังจากได้สำนักงานที่ใช้เก็บข้อมูลแล้วผู้วิจัยจึงทำการสุ่มตัวอย่างบุคลากรมาสำนักงานละ 20 คน โดยตั้งคุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถามว่าเป็นเพศหญิงหรือชายก็ได้ และมีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไปจนถึง 55 ปี (สาเหตุที่เลือกอายุตั้งแต่ 25 ปี ขึ้นไปจนถึง 55 ปีเพราะถือว่าช่วงอายุดังกล่าวเป็นวัยทำงานซึ่งตัวแทนของคนสมัยปัจจุบัน) นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องเป็นคนกรุงเทพฯ โดยกำเนิดและใช้ภาษาพูดประจำวันเป็นภาษาไทยกรุงเทพฯ

ผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถามโดยการสอบถามข้อมูลส่วนตัวของบุคลากรในสำนักงานนั้นๆ ว่าตรงกับคุณสมบัติที่ตั้งไว้หรือไม่ก่อน ถ้าบุคลากรนั้นๆ มีคุณสมบัติตรงกับที่ต้องการจึงทำการให้ตอบแบบสอบถาม หลังจากได้ทำการเก็บข้อมูลแล้วพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดในงานวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 96 คน แบ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายจำนวน 38 คน และผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิงจำนวน 58 คน โดยผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีตำแหน่งหน้าที่ในสำนักงานดังกล่าวข้างต้น เป็นตั้งแต่ระดับหัวหน้าสำนักงาน รองหัวหน้าสำนักงาน ไปจนถึงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานในระดับต่างๆ แต่ไม่ได้เก็บข้อมูลในบุคคลระดับเจ้าหน้าที่เดินเอกสาร และนักการภารโรง ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในระดับล่าง ข้อมูลดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นตัวแทนของคนในสังคมไทยที่มีระดับทางสังคมในระดับปานกลางซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีมากที่สุด ในสังคมไทย

1.7.4 การแจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับบุคลากรที่คัดเลือกมาและให้เขียนตอบโดยนัดวันมารับคืนบ้างและจากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามด้วยตนเองบ้างในบางส่วน ในการตอบแบบสอบถามผู้วิจัยให้ผู้ตอบแบบสอบถามศึกษาถึงวัตถุประสงค์และข้อชี้แจงของแบบสอบถามที่อธิบายไว้ในใบปะหน้าให้ชัดเจนก่อนและในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการชี้แจงโดยวาจาด้วยตัวเอง จากนั้นผู้ตอบแบบสอบถามจะทำการตอบแบบสอบถามใน 2 ส่วน คือ ส่วนแรกผู้ตอบ

แบบสอบถามจะทำการกรอกหรือให้ข้อมูลส่วนตัวเช่น อายุ เพศ และระดับการศึกษา จากนั้นผู้ตอบแบบสอบถามจะทำการตอบแบบสอบถามในส่วนที่สองซึ่งเป็นส่วนที่เป็นเนื้อหา โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 6 ตอนย่อย ตอนละ 16 ข้อ จากการแจกแบบสอบถามทั้งหมดพบว่ามีแบบสอบถามบางชุดไม่สมบูรณ์เนื่องจากผู้ตอบตอบไม่ครบข้อบ้าง บางสำนักงานส่งแบบสอบถามคืนไม่ครบตามจำนวนชุดที่แจกไปบ้างทำให้ผู้วิจัยต้องทำการส่งกลับไปใหม่อีกครั้งเพื่อให้ได้ครบตามจำนวน อย่างไรก็ตามเมื่อทำการรวบรวมแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมดแล้วพบว่ามีแบบสอบถามที่สามารถใช้เป็นข้อมูลได้ 96 ฉบับ หลังจากที่ได้ข้อมูลครบแล้วผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล

1.8 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่เก็บข้อมูลครบแล้ว ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ตามขั้นตอนดังนี้

1.8.1 การวิเคราะห์รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณตามโครงสร้าง

1) นำข้อมูลการกล่าวขอขอบคุณทั้งหมดมาทำการแยกส่วนประกอบเพื่อวิเคราะห์หารูปแบบของการกล่าวขอขอบคุณทั้งหมด

2) วิเคราะห์ถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณ

เช่น ขอบคุณครับ ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่ามีส่วนประกอบคือคำว่า ขอบคุณ และคำลงท้ายที่แสดงความรู้สึกหรือคำลงท้าย1 คือคำว่า ครับ และ ขอบใจมากนะ วิเคราะห์ว่ามีส่วนประกอบคือคำว่า ขอบใจ และคำบอกปริมาณคือคำว่า มาก และคำลงท้ายที่แสดงความสนิทสนมหรือคำลงท้าย2 คือ คำว่า นะ

3) นำรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่แยกส่วนประกอบแล้วมาทำการจัดกลุ่มตามลักษณะทางโครงสร้าง เช่น

- ขอบคุณ+คำลงท้าย1 และ ขอบใจ+คำปริมาณ จัดกลุ่มเป็นรูปแบบคือ คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย โดยคำว่า ขอบคุณและขอบใจ นั้นจัดเป็นโครงสร้างใหญ่แบบเดียวกันเรียกว่า คำขอบคุณตรง ส่วน คำลงท้าย1 และคำปริมาณ นั้นจัดเป็นโครงสร้างใหญ่แบบเดียวกันที่เรียกว่า ส่วนเสริมท้าย

- คำเรียกญาติ+คำขอบคุณ และ คำแสดงคารวะ+ขอบพระคุณ จัดกลุ่มเป็นรูปแบบคือ ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง โดยคำว่า ขอบคุณและขอบพระคุณ นั้นจัดเป็นโครงสร้างใหญ่แบบเดียวกันเรียกว่า คำขอบคุณตรง ส่วน คำเรียกญาติและคำแสดงคารวะ นั้นจัดเป็นโครงสร้างใหญ่แบบเดียวกันที่เรียกว่า ส่วนเกริ่นนำ เป็นต้น (ดูรายละเอียดในบทที่ 3)

4) นำรูปแบบที่จัดกลุ่มแล้วมานับความถี่ของการปรากฏและคำนวณออกมาเป็นค่าร้อยละ จากนั้นจึงทำการแสดงผลโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย เพื่อดูว่ารูปแบบแต่ละรูปแบบมีอัตราการปรากฏมากหรือน้อยอย่างไร (ดูรายละเอียดในบทที่ 3)

5) สรุปกฎรวมที่แสดงโครงสร้างของการกล่าวขอขอบคุณในภาษาไทยปัจจุบัน (ดูรายละเอียดใน 3.4)

1.8.2 การวิเคราะห์รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณตามความซับซ้อน

- 1) นำรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่แยกส่วนประกอบไว้จากตอนที่แล้ว มาทำการวิเคราะห์แยกเป็น 2 ส่วนคือ ข้อมูลในส่วนที่เป็นรูปแบบและข้อมูลในส่วนที่เป็นคำขอขอบคุณ
- 2) นำข้อมูลในส่วนที่เป็นรูปแบบมาจำแนกตามเกณฑ์จำนวนขององค์ประกอบและนำข้อมูลในส่วนที่เป็นคำขอขอบคุณมาจำแนกตามเกณฑ์ความหมายทางสังคมของคำขอขอบคุณ (ดูรายละเอียดใน 4.1)

1.8.3 การวิเคราะห์การแปรของการกล่าวขอขอบคุณ

- 1) นำรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่จำแนกตามเกณฑ์จำนวนองค์ประกอบและและคำขอขอบคุณที่จำแนกตามเกณฑ์ความหมายทางสังคมแล้ว มานับความถี่ของการปรากฏแจกแจงตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ บทบาทของผู้พูดกับผู้ฟังแบบต่างๆ สถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และความพึงพอใจที่มากและน้อยของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ
- 2) นำความถี่ของรูปแบบและคำขอขอบคุณที่นับได้ในแต่ละตัวแปรมาคำนวณหาค่าร้อยละแล้วทำการแสดงผลโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย
- 3) นำความถี่ของรูปแบบและคำขอขอบคุณที่จำแนกตามตัวแปรบทบาทของผู้พูดกับผู้ฟังแบบต่างๆ มาทำการวิเคราะห์โดยพิจารณาว่าเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีบทบาทที่แตกต่างกันในแบบต่างๆ ผู้พูดจะเลือกใช้คำขอขอบคุณคำใดบ้างและใช้คำใดมากที่สุด และผู้พูดจะเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบแบบใดบ้างและใช้แบบใดมากที่สุด จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาทำการเปรียบเทียบกันตามลักษณะของความสัมพันธ์ 2 ลักษณะคือ ความสัมพันธ์แบบสมมูลและไม่สมมูล และ ความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์และไม่สหสัมพันธ์ (ดูรายละเอียดในบทที่ 4.3)
- 4) นำความถี่ของรูปแบบและคำขอขอบคุณที่จำแนกตามตัวแปรสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มาทำการวิเคราะห์โดยดูว่าเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้พูดจะเลือกใช้คำขอขอบคุณคำใดบ้างและใช้คำใดมากที่สุด และผู้พูดเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบแบบใดบ้างและใช้แบบใดมากที่สุด จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาทำการเปรียบเทียบกันตามลักษณะของสถานการณ์ 2 แบบ คือ สถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (ดูรายละเอียดใน 5.1)
- 5) นำความถี่ของรูปแบบและคำขอขอบคุณที่จำแนกตามตัวแปรความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ มาทำการวิเคราะห์โดยดูว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจที่มากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง ผู้พูดจะเลือกใช้คำขอขอบคุณคำใดบ้างและใช้คำใดมากที่สุด และผู้พูดจะเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบแบบใดบ้างและใช้แบบใดมากที่สุด จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาทำการเปรียบเทียบกันตามลักษณะของความพึงพอใจ 2 ประการคือ พึงพอใจมากและพึงพอใจน้อย (ดูรายละเอียดใน 6.1)

1.8.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างเป็นกฎการกล่าวขอบคุณ

- 1) เลือกรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้มากและสม่ำเสมอในสถานการณ์ต่าง ๆ มาเพื่อสร้างกฎการกล่าวขอบคุณในสังคมไทย (ดูรายละเอียดใน 7.3)
- 2) วิเคราะห์ว่าตัวแปรอะไรบ้างที่ผู้พูดจะต้องคำนึงถึงเมื่อผู้พูดเลือกที่จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณแต่ละรูปแบบ
- 3) นำผลที่ได้จากข้อที่ 1 และ 2 มาทำการสร้างเป็นกฎการกล่าวขอบคุณในสังคมไทย
- 4) ทดสอบการไหลของแผนภูมิและผลที่ได้ (ดูรายละเอียดใน 7.4)

1.9 ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้ประสบปัญหาดังสรุปได้ดังนี้

1.9.1 เนื่องจากผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามบางท่านไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร โดยการเขียนตอบเพียงบางหน้าแล้วส่งคืนหรือบางคนก็เลือกตอบแต่เพียงบางข้อทำให้แบบสอบถามชุดนั้นไม่สมบูรณ์และผู้วิจัยต้องทำการคัดทิ้ง และต้องส่งแบบสอบถามชุดใหม่ไปให้กับบุคคลอื่นแทนหรือบางที่ผู้วิจัยต้องไปทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองจนได้ข้อมูลมาเพื่อให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

1.9.2 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในเรื่องความเป็นทางการของสถานการณ์และความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ แต่เดิมตั้งใจจะแสดงให้เห็น โดยเรียงไปตามทุกบทบาทที่ทำการศึกษา แต่เมื่อได้ทำไปแล้วพบว่าผลการวิเคราะห์มีความยืดเยื้อมากและทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสนเวลาอ่านเพราะตัวแปรบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังกลับมีความเด่นกว่าตัวแปรที่ใช้วิเคราะห์ในบทนั้น ๆ ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนวิธีการนำเสนอใหม่โดยทำการจัดประเภทบทบาทผู้พูดกับผู้ฟังให้เป็นกลุ่มตามลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังคือ ความสัมพันธ์แบบสมมูลและไม่สมมูล แล้วจึงทำการวิเคราะห์ผลโดยใช้ตัวแปรที่ใช้ศึกษานั้น ๆ ซึ่งผลที่ได้ทำให้ผลการวิเคราะห์ไม่ยืดเยื้อและผู้อ่านจะสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น (ดูบทที่ 5 และ 6)

1.10 อธิบายศัพท์เฉพาะ

ในงานวิจัยนี้มีศัพท์เฉพาะที่ควรจะให้นิยามไว้เพื่อป้องกันความสับสน ดังนี้

1. “การกล่าวขอบคุณ” หมายถึงการที่ผู้พูดใช้คำพูดเพื่อแสดงความขอบคุณแก่ผู้ฟัง เมื่อผู้ฟังได้มอบสิ่งของหรือได้กระทำบางสิ่งบางอย่างให้กับผู้พูด คำพูดที่ใช้อาจมีรูปแบบเป็นคำขอบคุณคำเดียวหรือคำขอบคุณประกอบกับส่วนประกอบอื่นๆ หรือเป็นการกล่าวขอบคุณอ้อมที่ไม่มีการใช้คำขอบคุณก็ได้ เช่น *ขอบคุณ ขอบใจ ขอบคุณค่ะ ขอบใจมาก ขอบพระคุณค่ะคุณพ่อ เกรงใจจังเลย เป็นต้น*
2. “รูปแบบการกล่าวขอบคุณ” หมายถึงลักษณะทางภาษาของคำพูดที่ผู้พูดใช้เพื่อแสดงความขอบคุณ รูปแบบการกล่าวขอบคุณแต่ละรูปแบบจะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน เช่น

ขอบใจนะ มีรูปแบบเป็น ขอบใจ+คำลงท้าย2 *ขอบคุณคะ* มีรูปแบบเป็น ขอบคุณ+คำลงท้าย1 *ขอบพระคุณเป็นอย่างสูง* มีรูปแบบเป็น ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ และ *เกรงใจจัง* มีรูปแบบเป็นการกล่าวขอบคุณอ้อมชนิด คำเกรงใจ เป็นต้น

3. “คำขอบคุณ” หมายถึงคำศัพท์ที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยซึ่งในงานวิจัยนี้มีพบทั้งหมด 5 คำ ได้แก่ *ขอบคุณ ขอบใจ ขอบพระคุณ แฉ่งค์ แฉ่งค์กั๊ว*

4. “คำเรียกขาน” หมายถึงคำที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังก่อนที่จะพูดเรื่องต่างๆ ด้วย คำเรียกขานอาจมีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏนับตั้งแต่ สรรพนาม/คำนำหน้า คำเรียกญาติ ชื่อ ยศ ตำแหน่ง/อาชีพ วลีแสดงความรู้สึก เรียงลำดับกันตามนี้ คำเรียกขานเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการกล่าวขอบคุณซึ่งจะปรากฏอยู่ข้างหน้าหรือข้างหลังของคำขอบคุณก็ได้ โดยมีหน้าที่ในการบ่งชี้ถึงตัวผู้ฟังที่ผู้พูดพูดด้วยและยังเป็นการแสดงถึงความเคารพหรือความสนิทสนมที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟังอีกด้วย ตัวอย่างคำเรียกขานที่เป็นส่วนประกอบของการกล่าวขอบคุณเช่น *ขอบคุณคะคุณพ่อ ขอบใจที่รัก* เป็นต้น

5. “คำเรียกตัวเอง” หมายถึงคำที่ผู้พูดใช้เพื่อแทนตัวผู้พูดเองก่อนที่จะกล่าวเรื่องต่างๆ คำเรียกตัวเองจะแปรไปตามบทบาทของผู้พูดกับผู้ฟัง เช่น ผู้พูดเรียกตัวเองว่าแม่เมื่อพูดกับลูก แต่จะเรียกตัวเองว่าดิฉันแทนตัวเองเมื่อพูดกับคนไม่รู้จัก เป็นต้น คำเรียกตัวเองเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการกล่าวขอบคุณ โดยจะปรากฏอยู่ข้างหน้าของคำขอบคุณเสมอ ตัวอย่างคำเรียกตัวเองที่เป็นส่วนประกอบของการกล่าวขอบคุณเช่น *ดิฉันขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงคะ แม่ขอบใจหนูมากนะ* เป็นต้น

6. “คำแสดงการวะ” หมายถึงคำที่ผู้พูดใช้เพื่อแสดงถึงความเคารพหรือการให้เกียรติที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง คำแสดงการวะเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการกล่าวขอบคุณ โดยจะปรากฏอยู่ข้างหน้าของคำขอบคุณเสมอ ตัวอย่างคำแสดงการวะที่เป็นส่วนประกอบของการกล่าวขอบคุณเช่น *ขอขอบคุณคะ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง กราบขอบพระคุณมาก* เป็นต้น

7. “คำบอกปริมาณ” หมายถึงคำที่ผู้พูดใช้เพื่อบอกถึงความมากน้อยของความพึงพอใจหรือความรู้สึกสำนึกบุญคุณที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง เช่น *มาก เป็นอย่างสูง* เป็นต้น คำบอกปริมาณเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการกล่าวขอบคุณ โดยจะปรากฏอยู่ข้างท้ายของคำขอบคุณเสมอ ตัวอย่างคำบอกปริมาณที่เป็นส่วนประกอบของการกล่าวขอบคุณเช่น *ขอบคุณมากคะ ขอบใจจริงจริง ขอบพระคุณเป็นอย่างสูง* เป็นต้น

8. “คำลงท้าย” หมายถึงคำที่ผู้พูดใช้ลงท้ายเมื่อทำการพูดแบบต่าง ๆ เพื่อแสดงถึงความสุภาพ ความเคารพหรือความสนิทสนมที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง เช่น *คะ ครับ นะ จ๊ะ* เป็นต้น คำลงท้ายเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการกล่าวขอบคุณ โดยจะปรากฏอยู่ข้างท้ายของคำขอบคุณเสมอ ตัวอย่างคำลงท้ายที่เป็นส่วนประกอบของการกล่าวขอบคุณเช่น *ขอบคุณคะ ขอบพระคุณมากครับ ขอบใจนะ ขอบคุณจ๊ะ* เป็นต้น

อนึ่ง การใช้คำว่า “คำ” เพื่อเรียกส่วนประกอบของการกล่าวขอบคุณข้างต้น ไม่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องทางไวยากรณ์ดังนั้นคำต่างๆ ที่กล่าวถึงข้างต้นจึงไม่ใช่หน่วยทางไวยากรณ์ที่เป็นนาม นามวลี ประธาน กริยา กรรม แต่จะหมายถึงคำกล่าวหรือถ้อยคำที่มีความหมายและหน้าที่ทางสังคม ซึ่งมีรูปแบบประกอบไปด้วยคำทางไวยากรณ์ตั้งแต่หนึ่งคำขึ้นไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการกล่าวขอขอบคุณในสังคมไทย ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนวรรณกรรมทั้งในส่วนของทฤษฎีและผลงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการกล่าวขอขอบคุณทั้งในทางตรงและทางอ้อม โดยผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาในบทนี้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ทฤษฎีกฎการพูด 2. ผลงานที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาที่แปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง อันเป็นตัวแปรหลักที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้ และ 3. ผลงานที่เกี่ยวกับการกล่าวขอขอบคุณโดยตรง

ในส่วนแรกนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงกฎการพูด (Rules of speaking) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยชิ้นนี้ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงที่มาและรายละเอียดของทฤษฎีดังกล่าว

2.1 ทฤษฎีกฎการพูด (Rules of speaking)

กฎการพูด (Rules of Speaking) เป็นทฤษฎีที่เสนอขึ้นโดย ไฮม์ส์ (Hymes) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า

“Rules of speaking are the ways in which speakers associate particular modes of speaking or topics or message forms with particular settings and activities. The concern is, firstly of all, with the attitudes and knowledge of the members of the community, as manifest in contrasts in native terminologies and conduct.

(Hymes, 1972:36)

“กฎการพูดคือวิธีการในการที่ผู้พูดเข้าไปมีส่วนร่วมในแบบของการพูดที่เฉพาะเจาะจงหรือหัวข้อหรือรูปแบบของการพูดในสถานการณ์และกิจกรรมที่เฉพาะเจาะจง สิ่งที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างแรกคือทัศนคติและความรู้ของสมาชิกในชุมชนภาษานั้น ๆ ดังที่แสดงออกในรูปของคำศัพท์และพฤติกรรมของคนในชุมชนภาษานั้น ๆ ”

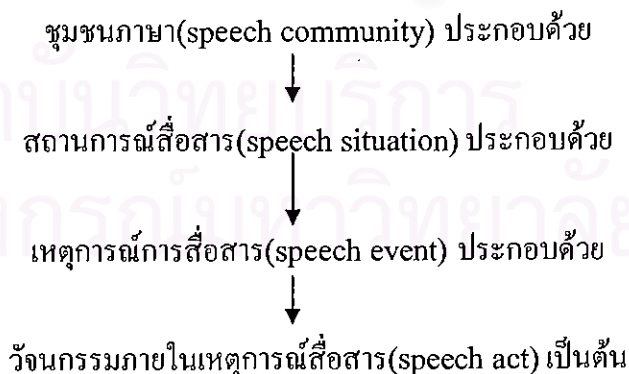
กฎการพูดเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในแนวชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnography of Communication) อันเป็นแนวทางการศึกษาแนวหนึ่งในทางภาษาศาสตร์สังคม ซึ่งเสนอขึ้นโดย เดล ไฮม์ส์ (Hymes, 1974) ในหนังสือ เรื่อง Foundation of Sociolinguistics: An Ethnographic Approach แต่เดิมไฮม์ส์เรียกการศึกษาแนวชาติพันธุ์วรรณนาว่า ชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการพูด (ethnography of speaking) แต่ต่อมาได้เปลี่ยนเป็น ชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร (ethnography of communication) โดยมีความหมายว่าคือการศึกษาบทบาทของภาษาในการสื่อสารของคนในชุมชน หรือการศึกษาโดยละเอียดถึงวิธีการใช้ภาษาในวัฒนธรรมต่าง ๆ การศึกษาในแนวนี้นี้เริ่มมาจากการที่ไฮม์ส์ได้โจมตีความคิดเกี่ยวกับสามัคคีภาษา (linguistic competence) และกฤติกรรมภาษา (performance) ของ โนม ชอมสกี (Noam Chomsky) ซึ่ง

กล่าวว่าความรู้ภาษาคือการที่ผู้พูดภาษาทุกคนมีความรู้ว่ประโยคใดถูกไวยากรณ์ (grammatical) หรือผิดไวยากรณ์ (ungrammatical) ส่วนเรื่องการใช้ภาษาถูกจัดให้อยู่ในกฎกรรมภาษา ซึ่งอยู่นอกเหนือความสนใจของนักภาษาศาสตร์ที่วิเคราะห์ภาษา แต่โฮมส์ไม่คิดเช่นนั้น เขาเห็นว่าทฤษฎีการใช้ภาษาที่สมบูรณ์จะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริง 4 ประการ คือ ความถูกต้องทางไวยากรณ์ ความยอมรับได้ ความเหมาะสม และการที่รูปภาษานั้นได้ถูกใช้มาแล้ว ซึ่งโฮมส์เรียกว่า สามัตถิยะสื่อสาร (communicative competence) ผู้พูดต้องมีสามัตถิยะสื่อสารจึงจะมีความสามารถพูดและเข้าใจภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม การศึกษาในแนวชาติพันธุ์วรรณานั้นเรื่องสามัตถิยะสื่อสารเป็นพิเศษ เพราะการวิเคราะห์เพื่อหากฎการพูด (rules of speaking) ผู้วิเคราะห์ต้องมีความคิดเบื้องต้นว่าผู้พูดมีสามัตถิยะสื่อสารไม่ใช่สามัตถิยะภาษา ผู้ที่ศึกษาในแนวทางนี้มีความเชื่อว่าภาษาเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งซึ่งเหมือนพฤติกรรมอื่น ๆ ของมนุษย์ในสังคมคือมีกฎควบคุมอยู่ และนักชาติพันธุ์วรรณนาต้องทำการพรรณนากฎเหล่านั้นออกมาให้ได้ ซึ่งนี่ก็คือที่มาของการศึกษากฎการพูด (rules of speaking) หัวข้อที่ได้รับการศึกษาวิจัยกันอย่างมากมายได้แก่ วัจนกรรมที่ใช้เป็นกิจวัตรและวัจนกรรมที่ใช้เป็นพิเศษในบางโอกาส

หน่วยที่ใช้วิเคราะห์ในการศึกษาตามแนวชาติพันธุ์วรรณนา ซึ่งผู้ศึกษาต้องคำนึงถึงเป็นอย่างแรกคือ ชุมชนภาษา (speech community) สูดาควง เกิดโมพี (2537) ได้ให้ความหมายไว้ว่าคือชุมชนที่พูดภาษาเดียวกัน มีเกณฑ์การใช้ภาษาร่วมกัน มีกฎการพูดและการตีความภาษา มีทัศนคติ และค่านิยมในรูปภาษาที่ใช้ มีความเข้าใจในวัฒนธรรมทางสังคมร่วมกัน แต่คนที่พูดภาษาเดียวกันไม่จำเป็นว่าต้องอยู่ชุมชนภาษาเดียวกันก็ได้ เช่น คนที่พูดภาษาสเปนที่อยู่ในรัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา กับคนที่พูดภาษาสเปนที่อยู่ในประเทศอาร์เจนตินาจัดเป็นคนละชุมชนภาษากัน กัมเปอร์ซ (Gumperz, 1972) ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับชุมชนภาษาไว้ว่าชุมชนภาษาหมายถึงการที่ผู้พูดในชุมชนนั้นมีภาษาที่ใช้ร่วมกันอย่างน้อยหนึ่งภาษาและมีกฎที่ควบคุมการใช้ภาษาในการสื่อสารร่วมกันเพื่อที่สมาชิกในชุมชนจะสามารถแปลความหมายทางสังคมที่แอบแฝงมากับชนิดของการสื่อสารแบบต่าง ๆ ที่ใช้ภายในชุมชนนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องตรงกัน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2544:17 และ 103) ให้นิยามของชุมชนภาษาไว้ 2 แห่งมุม คือ ในแง่ของชุมชนภาษา ชุมชนภาษาคือชุมชนภาษาใดชุมชนหนึ่งที่มีผลรวมของวิธภาษาทั้งหมดที่ต่างกันตามลักษณะทางสังคมของผู้พูดและตามบริบทการใช้ด้วย ผลรวมดังกล่าวเรียกว่า ยอดสะสมของภาษา (verbal repertoire) ซึ่งหมายถึงยอดสะสมทางภาษาทั้งหมดที่มีให้อยู่ในชุมชนภาษาหนึ่ง ๆ ไม่ได้หมายถึงแต่เฉพาะภาษาใดภาษาหนึ่งแต่เป็นยอดสะสมของภาษาต่าง ๆ ที่มีให้อยู่ในชุมชนภาษานั้น ๆ และผู้พูดในชุมชนนั้นจะรู้ว่าจะมีการใช้ภาษาแบบต่าง ๆ ไปตามบริบทอย่างไร สำหรับชุมชนภาษาในแง่ของคนในชุมชนหมายถึง กลุ่มคนที่มีบรรทัดฐานทางภาษาร่วมกัน แต่มีความหลากหลายที่เบี่ยงเบนออกไปจากบรรทัดฐานได้ ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าการศึกษาที่บุคคลอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนภาษาหนึ่ง ๆ หมายถึงรวมถึงการ

ที่กลุ่มบุคคลในชุมชนนั้นต้องมีกฎทางไวยากรณ์ (Grammar) และกฎทางการใช้ภาษาที่ร่วมกัน และสามารถสื่อสารกันได้อย่างเข้าใจตามบริบทของการสื่อสารในชุมชนนั้น ๆ

หลังจากที่ได้กล่าวถึงชุมชนภาษาไปแล้ว ต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงหน่วยในการสื่อสารที่อยู่ภายในชุมชนภาษาซึ่งเป็นหน่วยหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ ภายในชุมชนภาษาจะประกอบไปด้วยสถานการณ์การสื่อสาร (speech situation) แบบต่าง ๆ ของคนที่อยู่ภายในชุมชนภาษานั้น เช่น พิธีการต่าง ๆ เป็นต้น ในการพรรณนากฎการพูด สถานการณ์การสื่อสารจะปรากฏอยู่ในรูปของบริบทของการสื่อสารนั้น ๆ ได้แก่ เวลาและสถานที่ (setting) ของการสื่อสารนั้น ๆ สถานการณ์การสื่อสารไม่ได้ถูกควบคุมโดยกฎการพูดแบบใดแบบหนึ่งโดยตรง เพราะภายในสถานการณ์การสื่อสารหนึ่งยังประกอบไปด้วยเหตุการณ์การสื่อสาร (speech event) แบบต่าง ๆ ซึ่งเหตุการณ์การสื่อสารเดียวกันสามารถเกิดได้ในหลายสถานการณ์การสื่อสาร ไสมส์ได้ให้ความหมายของเหตุการณ์การสื่อสารว่าหมายถึงเหตุการณ์ที่ผู้พูดใช้ภาษาเพื่อสื่อสารตามวัตถุประสงค์ที่เขาต้องการ เช่น การทักทาย การอำลา เป็นต้น เหตุการณ์การสื่อสารเป็นหน่วยหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหากฎการพูด เพราะเหตุการณ์การสื่อสารถูกกำหนดโดยกฎการพูดโดยตรง และภายในเหตุการณ์การสื่อสารจะประกอบไปด้วยวัจนกรรม (speech act) แบบเฉพาะเจาะจงที่ใช้เพื่อสื่อสารในเหตุการณ์การสื่อสารนั้น ๆ ซึ่งวัจนกรรมถือเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ที่เล็กที่สุดในการศึกษา ซาวิลล์ ทรอยด์ (Saville-Troike, 1982) กล่าวไว้ว่าเหตุการณ์การสื่อสารหนึ่ง ๆ อาจมีวัจนกรรมมากกว่าหนึ่งวัจนกรรม ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ของเขาเอง ซึ่งศึกษาเหตุการณ์การสื่อสารการอธิษฐานพบว่าประกอบด้วย วัจนกรรมแบบต่าง ๆ ได้แก่ วัจนกรรมการเอ่ยถึงพระเจ้า การสรรเสริญพระเจ้า การสารภาพบาป การกล่าวขอบคุณพระเจ้า และบทลงท้าย เป็นต้น เพื่อที่จะเป็นการง่ายในการทำความเข้าใจหน่วยในการวิเคราะห์ที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงจะแสดงหน่วยการวิเคราะห์ให้เห็นชัดเจนในรูปแบบแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 หน่วยในการวิเคราะห์ในการศึกษาตามแนวชาติพันธุ์วรรณนา

เหตุการณ์การสื่อสารกับวัจนกรรมภายในเหตุการณ์การสื่อสารเป็นส่วนสำคัญที่นำมาแสดงเป็นกฎการพูดในสถานการณ์การสื่อสารหนึ่ง ๆ ดังจะได้เสนอต่อไป

นอกจากหน่วยที่ใช้วิเคราะห์ในการศึกษาแนวนี้แล้ว ไทมส์ยังได้ให้วิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อเป็นแบบแผนซึ่งเรียกว่า วิธีการทางชาติพันธุ์วรรณา (ethnographic approach) ไทมส์กล่าวว่า เหตุการณ์การสื่อสารหนึ่ง ๆ ครอบคลุมไปด้วยองค์ประกอบของการพูด 8 ประการ (component of speech) ซึ่งสามารถเขียนเป็นคำย่อที่เข้าใจได้อย่างง่าย ๆ ว่า SPEAKING ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวมีความหมายดังนี้ (Hymes, 1974) อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2544:182-184)

S= Setting กาลเทศะ หมายถึงเวลาและสถานที่ ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเหตุการณ์สื่อสาร เช่น ตอนเย็นที่บ้าน

P=Participant ผู้ร่วมเหตุการณ์ ผู้พูดกับผู้ฟัง

E=Ends จุดหมาย หมายถึงเป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ผู้ร่วมเหตุการณ์ประสงค์จะได้ในการสื่อสาร

A= Act sequence การลำดับวัจนกรรมภายในเหตุการณ์การสื่อสารหนึ่ง ๆ หมายถึงรูปแบบ และเนื้อหาของคำพูด ได้แก่ ใช้ถ้อยคำอะไรบ้าง ใช้อย่างไร เรียงลำดับอย่างไร

K= Key กุญแจ หมายถึง น้ำเสียง ท่าทางที่ใช้ในการสื่อสาร

I = Instrumentalities เครื่องมือ หมายถึงการเลือกวิธีสื่อสาร การพูด การเขียน

N=Norm of Interaction and Interpretation บรรทัดฐานของปฏิสัมพันธ์หมายถึง ลักษณะเฉพาะของการพูดหรือการสื่อสารที่ผู้พูดใช้เพื่อมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟัง กฎเหล่านี้ต้องตีความด้วยความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประจำชุมชนนั้น ๆ ซึ่งเป็นตัวกำหนด

G= Genres ประเภทของถ้อยคำที่ใช้การสื่อสารแบบต่าง ๆ เช่น นิทาน นิยาย

ไทมส์กล่าวว่า การที่จะได้มาซึ่งกฎการพูด ผู้วิเคราะห์ต้องวิเคราะห์องค์ประกอบของการพูดใน 8 ประการดังกล่าวให้ครบ การเปลี่ยนแปลงอย่างใดอย่างหนึ่งในองค์ประกอบทั้ง 8 ประการ เช่น การหายไปขององค์ประกอบบางองค์ประกอบ หรือการใช้องค์ประกอบที่ผิดไปจากเดิม จะทำให้ผลลัพธ์ของการสื่อสารนั้น ๆ ที่ผิดแปลกออกไปอันแสดงได้ว่าผู้พูดได้ทำการบรรลุหรือทำการละเมิดในกฎการพูดบางประการ เช่น การเปลี่ยนการใช้ น้ำเสียงธรรมดาไปเป็นการกระซิบ การนิ่งเฉยเมื่อได้รับของฝากแทนที่จะกล่าวขอบคุณ เป็นต้น

วิธีการทางชาติพันธุ์วรรณา (ethnographic approach) ที่นำเสนอในข้างต้นนั้นเป็นแนวทางที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อที่จะนำไปสู่การค้นพบ กฎการพูด (rules of speaking) ของคนภายในชุมชนภาษานั้น ๆ ที่ใช้ในการสื่อสารกันในชีวิตประจำวันและกฎการพูดที่ค้นพบนั้นก็สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่ ไทมส์เรียกว่า ways of speaking ของบุคคลภายในชุมชนภาษานั้น ๆ ซึ่งไทมส์ได้ให้ความหมายไว้ว่า

“Ways of speaking are rule-governed patterns of communicative behaviour within a speech community.”

วิธีการพูดเป็นกฎที่ควบคุมรูปแบบของพฤติกรรมสื่อสารแบบต่าง ๆ ภายในชุมชนภาษาหนึ่ง ๆ

way of speaking มีที่มาจากสามัคติยะสื่อสาร (communicative competence) ที่สมาชิกทุกคนในชุมชนหนึ่ง ๆ มีเหมือนกัน ดังนั้นคนที่มาจากชุมชนภาษาที่ต่างกันย่อมมีวิธีการพูดเพื่อที่จะสื่อสารในบริบทแบบต่าง ๆ ที่แตกต่างกันเพราะมีสามัคติยะสื่อสารที่ไม่เหมือนกัน ไชมส์ กล่าวว่า คำพูดที่ใช้สื่อสารในชีวิตจริงนั้นไม่เพียงแต่ต้องถูกไวยากรณ์หรือเป็นที่ยอมรับเท่านั้น แต่จะต้องรู้จักที่จะใช้คำพูดนั้นให้เหมาะสมกับบริบทหรือสถานการณ์ทางสังคมนั้น ๆ ด้วยการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบริบทจึงเป็นสิ่งจำเป็นถ้าเราต้องการใช้ภาษาให้เหมาะสม

ไชมส์กล่าวว่ามีความพยายามในการนำเสนอกฎการพูดในหลายรูปแบบเช่น การเขียนประโยคที่พรรณนาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการพูด หรือจะเป็นการเขียนพรรณนากฎการพูดโดยประโยคความเรียงธรรมดา ในส่วนของไชมส์เองก็ได้นำเสนอตัวอย่างกฎการพูดของเขา ซึ่งเป็นผลงานร่วมกันกับ โจเอล เซอร์เซอร์ (Joel Sherzer) ไว้เช่นกัน โดยนำเสนอในรูปของกฎปริวรรต (rewriting rules) ตามแบบของชอมสกี (Chomsky) ที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เหตุการณ์การสื่อสาร Testing of Children ในชุมชนผู้พูดภาษา Abipon

Component:	S	→ parent's home?
	P	→ (P1) parent, (P2) child
	E	→ to teach receiver's role in ritual taunting
	K	→ ?
	I	→ Abipon language
	N	→ $\left(\begin{array}{l} -\text{speech} \quad \text{courage} \\ +\text{speech} \quad \text{cowardice} \end{array} \right)$
Sequence:		→ (?) + scoring
	“Scoring”	→ (P1) $\left(\begin{array}{l} \text{taunt} \\ \text{response} \end{array} \right)$ + (P2) response
	Taunt	→ ??
	(P2) Response	→ $\left(\begin{array}{l} -\text{speech} \\ + \text{speech} \end{array} \right)$
	(P1) Response	→ $\left(\begin{array}{l} ?(\text{praise}) \\ R2 \end{array} \right) / \left(\begin{array}{l} -\text{speech} \\ + \text{speech} \end{array} \right)$

(Hymes, 1972: 67-68)

กฎดังกล่าวอ่านได้ว่าเหตุการณ์ Testing of Children มีองค์ประกอบการพูด 6 ประการ ได้แก่เหตุการณ์เกิดในบ้าน (S) มีผู้พูดและผู้ฟัง 2 ฝ่ายคือ ผู้ปกครอง(P1) กับเด็ก (P2) จุดหมายของเหตุการณ์ดังกล่าวคือการสอนเด็กเกี่ยวกับบทบาทของตนในการโต้ตอบเมื่อถูกถากถางเยาะเย้ย (E) โดยมีเครื่องมือคือภาษาอภิปอน(I) และมีกฎการปฏิสัมพันธ์ 2 แบบ(N) คือ การโต้ตอบโดยไม่ใช้ถ้อยคำหมายถึงความกล้าหาญ แต่ถ้าโต้ตอบโดยใช้ถ้อยคำถือว่าขี้ขลาด ส่วนกฎการพูดหรือวัจนกรรมภายในเหตุการณ์ดังกล่าวจะประกอบด้วย การทำอะไรบางอย่างที่อาจจะทำหรือไม่ทำก็ได้ และการทำ scoring ซึ่งจะต้องทำ ซึ่ง การทำ scoring ประกอบด้วยผู้พูดทำวัจนกรรมการถากถางผู้ฟังและผู้ฟังแสดงการตอบรับ การถากถางในที่นี้ไชมส์ไม่ได้ให้ตัวอย่างไว้ จากนั้นผู้ฟังจะทำการ

โต้ตอบได้ 2 แบบ คือการใช้ถ้อยคำและไม่ใช้ถ้อยคำซึ่งการกระทำทั้งสอง อย่างจะให้ผลที่ต่างกันตั้งข้างต้น และจากนั้นผู้พูดก็จะกระทำวัจนกรรมการชมหรือกระทำการ โต้ตอบอื่น ๆ ซึ่งมีทั้งการใช้และไม่ใช้ถ้อยคำก็ได้ จะเห็นได้ว่าจากกฎที่แสดงองค์ประกอบของการพูดมีไม่ครบทั้ง 8 ประการ เพราะเหตุการณ์ดังกล่าวต้องการองค์ประกอบการพูดแค่ 6 ประการก็เพียงพอแล้วสำหรับการสื่อสารดังกล่าว

การศึกษาของโฮมส์เป็นการพรรณนาการสื่อสารทั้งระบบซึ่งจากกฎจะแสดงให้เห็นถึงภาพรวมทั้งหมดของเหตุการณ์สื่อสารในสถานการณ์สื่อสารหนึ่ง ๆ ได้ นอกจากการวิเคราะห์หากฎการพูดในแบบภาพรวมของสถานการณ์ทั้งหมดตามแบบของโฮมส์แล้ว ทฤษฎีกฎการพูดสามารถนำมาประยุกต์เป็นกฎการพูดในรูปแบบที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น เช่น การศึกษาแต่เฉพาะการใช้รูปภาษาแบบเฉพาะเจาะจงภายในเหตุการณ์สื่อสารหนึ่ง ๆ ซึ่งมีการใช้ที่แปรไปตามสถานการณ์ (สถานการณ์ในที่นี้ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง กาลเทศะ เรื่องที่พูด และ ปัจจัยทางจิตวิทยา) เช่น การศึกษาการใช้คำสรรพนาม คำทักทาย และคำเรียกขาน ที่เหมาะสมตามสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งการศึกษาในแนวนี้ได้รับการศึกษากันอย่างกว้างขวางและมีผลงานที่ทำวิจัยในด้านนี้อยู่จำนวนมากไม่น้อย ซึ่งได้นำเอาทฤษฎีกฎการพูดมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาและได้สร้างเป็นกฎการพูดในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความน่าสนใจอย่างยิ่ง

2.2 ผลงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาที่แปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงผลงานที่ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของโฮมส์ ทั้งในภาษาต่างประเทศและภาษาไทยซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาที่แปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังอันเป็นปัจจัยหลักในการศึกษารั้งนี้ โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงหัวข้อต่าง ๆ ได้แก่ 2.2.1. ผลงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำสรรพนาม 2.2.2. ผลงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำเรียกขาน และ 2.2.3. ผลงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาด้านอื่น ๆ ซึ่งแปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

2.2.1 ผลงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำสรรพนาม

การใช้คำสรรพนามเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและแสดงให้เห็นถึงการใช้ที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังได้อย่างชัดเจน ผลงานชิ้นที่สำคัญและถือได้ว่าเป็นแม่แบบของการศึกษาในเรื่องนี้และเป็นแม่แบบของการศึกษาการใช้ภาษาที่แปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังคือ งานวิจัยของบราวน์และกิลแมน (Brown and Gilman, 1960) ซึ่งทำการศึกษาเรื่องการใช้สรรพนามบุรุษที่สองเป็นคำเรียกขานในภาษายุโรป 3 ภาษา ได้แก่ เยอรมัน ฝรั่งเศส และอิตาลี โดยมียุคประสงค์ที่จะพรรณนาการใช้สรรพนามบุรุษที่สองที่ใช้เป็นคำเรียกขานในสามภาษาข้างต้น ทั้งในด้านประวัติความเป็นมาและการใช้จริงในภาษาปัจจุบัน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลการใช้ภาษาปัจจุบันขณะนั้น โดยใช้แบบสอบถามซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามคือชาว

ยุโรปทุกชาติเท่าที่หาได้ในสหรัฐอเมริกาขณะนั้น แต่ข้อมูลที่พบมากที่สุดมี 3 ภาษาคือ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน และภาษาอิตาลี ดังนั้นบราวน์และกิลแมนจึงเลือกทำการศึกษาใน 3 ภาษาดังกล่าวและนำมาเปรียบเทียบกับการใช้สรรพนามบุรุษที่สองที่ใช้เพื่อเรียกขานในอดีตซึ่งได้ข้อมูลมาจากวรรณกรรมต่าง ๆ ที่ได้กล่าวถึงไว้ในส่วนของประวัติความเป็นมาของการใช้คำสรรพนามเรียกขานในภาษายุโรป เพื่อมาทำการเปรียบเทียบว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่และปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการใช้คำสรรพนามบุรุษที่สองในอดีตและปัจจุบัน

บราวน์และกิลแมน (Brown and Gilman, 1960) พบว่าคำสรรพนามเรียกขานในภาษายุโรปมี 2 รูป คือ *v* ซึ่งหมายถึงบุรุษที่สองพหูพจน์ เช่น *Vous* ในภาษาฝรั่งเศส และ *T* ซึ่งหมายถึงบุรุษที่สอง เอกพจน์ เช่น *Tu* ในภาษาฝรั่งเศส การใช้สรรพนามบุรุษที่สองที่ใช้เป็นคำเรียกขานของผู้พูดทั้ง 3 ภาษาขึ้นอยู่กับปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง และปัจจัยทางสังคมที่เป็นองค์ประกอบทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแตกต่างกันไป คือ อำนาจ (*power*) และความเป็นปึกแผ่น (*solidarity*) อำนาจแสดงความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล (*asymmetrical/non-reciprocal*) ซึ่งอธิบายได้ว่า อำนาจแสดงถึงการที่คนใดคนหนึ่งสามารถควบคุมหรือบังคับพฤติกรรมของอีกคนหนึ่ง อำนาจทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนสองคนไม่สมมูล ผู้ที่มีอำนาจมากกว่าจะอยู่เหนือผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจได้แก่ กำลังร่างกาย ความมั่นคงอายุ เพศ และบทบาททางสังคม บราวน์และกิลแมนพบว่าแต่เดิมภาษายุโรปใช้สรรพนามบุรุษที่สอง 2 รูปต่างกัน เช่น ฝรั่งเศสใช้ *Tu* ในรูปเอกพจน์และใช้ *Vous* ในรูปพหูพจน์ แต่ต่อมาในยุโรปสมัยกลางเกิดแนวโน้มใหม่ในด้านอำนาจ คำสรรพนามในยุโรปสมัยกลางจึงถูกกำหนดใช้โดยปัจจัยทางด้านอำนาจ บุคคลที่มีอำนาจมากจะเรียกผู้อื่นที่อำนาจน้อยกว่าโดยใช้ *T* และบุคคลที่อำนาจน้อยกว่าต้องเรียกเขาว่า *v* เช่น คนสามัญเรียกพระเจ้าแผ่นดิน โดยใช้รูปพหูพจน์ *V* และพระเจ้าแผ่นดินจะเรียกพวกเขาโดยใช้คำสรรพนามรูปเอกพจน์ *T* การใช้คำสรรพนามซึ่งแต่เดิมถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างเอกพจน์และพหูพจน์ กลายเป็นถูกกำหนดโดยอำนาจแทน เกิดเป็นรูปแบบการเรียกขาน *T-V* ในสมัยยุโรปยุคกลาง ในสมัยต่อมาเกิดมีแนวโน้มใหม่ขึ้นมาในยุโรปคือ ความเป็นปึกแผ่น (*solidarity*) ความเป็นปึกแผ่นแสดงถึงความสัมพันธ์แบบสมมูล (*symmetrical/reciprocal*) หมายถึงการมีประสบการณ์ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มสังคมและความคล้ายคลึงกันของคุณสมบัติต่าง ๆ ทางสังคม เช่น ชาติพันธุ์ ถิ่นกำเนิด ความเป็นปึกแผ่นทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนสองคนสมมูล แนวคิดความเป็นปึกแผ่นเริ่มเข้าในยุโรปแทนที่แนวคิดอำนาจซึ่งเป็นแนวคิดดั้งเดิม โดยพบว่าผู้ที่มีอำนาจมากแต่มีความสนิทสนมกับผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าก็จะเรียกแทนกันและกันด้วยสรรพนาม *T-T* เช่น พ่อ-แม่กับลูก พี่กับน้อง ส่วนในกรณีของบุคคลที่มีได้มีความเป็นปึกแผ่นกัน เช่น นายจ้าง-ลูกจ้าง ผู้ให้บริการ-ผู้รับบริการ รูปแบบการใช้คำสรรพนามก็จะแปรไปเป็นการใช้สรรพนามเรียกขานในรูปแบบ *V-V* แทน เกิดเป็นรูปแบบการใช้คำสรรพนามบุรุษที่สองในแบบสมมูล คือ *T-T* หรือ *V-V* สุดแล้วแต่ความเป็นปึกแผ่นจะน้อยหรือ

มาก ในท้ายที่สุดบราวน์และกิลแมนได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้รูปแบบสรรพนามเรียกขาน T และ V ในภาษายุโรปปัจจุบัน ซึ่งพบว่านอกจากปัจจัยทางสังคม 2 ประการคือ อำนาจและความเป็น ปีกแผ่น ซึ่งเป็นตัวกำหนดการใช้สรรพนามเรียกขานในภาษายุโรปแล้ว ลักษณะโครงสร้างทาง สังคม อุดมการณ์ทางการเมือง รวมถึงทัศนคติของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังก็มีอิทธิพลที่กำหนดให้มีการ เลือกใช้รูปแบบของสรรพนามเรียกขานอีกด้วย

นอกจากผลงานการใช้สรรพนามในภาษาต่างประเทศแล้วในภาษาไทยก็ได้มีผู้ทำการศึกษา ในเรื่องนี้เช่นกัน ได้แก่ ผลงานของ อังกาบ ผลากรกุล (Palakomkul, 1972) ซึ่งทำการศึกษา กลวิธีการใช้คำสรรพนามในภาษาไทยเรื่อง A Socio-Linguistic Study of Pronominal Strategy in Spoken Bangkok Thai ผลงานชิ้นนี้ถือได้ว่าเป็นผลงานชิ้นแรกที่ทำการศึกษาการใช้ ภาษาที่แปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังในภาษาไทย โดยมีจุดประสงค์เพื่อที่จะ พรรณนาวิธีการใช้คำสรรพนามในภาษาไทยตามมุมมองทางภาษาศาสตร์สังคม อังกาบ ผลากร กุลศึกษาการใช้คำสรรพนามในภาษาไทยโดยวิธีการเชิงพรรณนาเช่นเดียวกันกับงานของ บราวน์และกิลแมนที่ทำการศึกษาการใช้คำสรรพนามในภาษายุโรป โดยเก็บข้อมูลจากการสังเกต การใช้คำสรรพนามจริง ๆ ของเจ้าของภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ และการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทั้ง เพศชายและหญิง ในกลุ่มอาชีพ วัย และระดับการศึกษาที่ต่างกัน และจากกลุ่มพระสงฆ์ รวมทั้งใช้ ข้อมูลจากเรื่องสั้นและนวนิยาย เพื่อนำมาวิเคราะห์หา รูปแบบของคำสรรพนามในภาษาไทย ปัจจัย ทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการเลือกใช้คำสรรพนาม บทบาททางสังคมและความสัมพันธ์ ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังในการเลือกใช้คำสรรพนาม และสุดท้ายคือการสร้างกฎในการเลือกใช้คำ สรรพนามในภาษาไทย

ผลการศึกษาพบว่าคำสรรพนามที่ใช้เรียกขานในภาษาไทยกรุงเทพฯมี 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ คำบุรุษสรรพนาม และคำนามที่ใช้เป็นคำสรรพนามอีก 10 ชนิด ได้แก่ คำเรียกญาติ คำเรียก ญาติปลอม(pseudo kin terms) คำที่พ่อหรือแม่เรียกตามอย่างเด็ก(telenonymy terms) ชื่อตัว คำเรียกเพื่อน คำเรียกอาชีพ คำยืมภาษาอื่น ตำแหน่ง คำหรือวลีที่ใช้เรียกคู่รัก คำพิเศษที่ใช้เรียกพระ สำหรับปัจจัยทางสังคมที่เป็นตัวกำหนดบทบาททางสังคมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและมีผลต่อการ เลือกใช้คำสรรพนามมี 8 ประการ คือ อำนาจและสถานภาพ อายุ ความเป็นญาติ ความเป็นเพื่อน กลุ่มชาติพันธุ์ อาชีพ เพศ และ ความใกล้ชิดทางสายเลือด นอกจากนี้อังกาบ ผลากรกุลยังได้กล่าวถึง ปัจจัยสำคัญอีก 9 ประการซึ่งมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังซึ่งก็หมายความว่า เป็น เงื่อนไขในการเลือกใช้สรรพนาม ได้แก่ ความสนิทสนม ความเคารพ ความเป็นปีกแผ่น ความเป็น ทางการ การที่ถูกอยู่ด้วย การมีคนไม่รู้จักอยู่ด้วย ระยะเวลาความรู้จัก การไว้ตัว และการแสดง อารมณ์ อังกาบ ผลากรกุลนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้กฎการเลือกใช้คำสรรพนาม ซึ่ง ประกอบด้วยอรรถลักษณะ ที่มีเครื่องหมาย (-) (+) กำกับไว้ ดังตัวอย่าง

กฎข้อ 5 [+Pronoun] →

[+III] (บุรุษที่ 3)

5.1 ไอนั้น /aay^{an}/

S [+human] R [-animate] [-near sender] CRR of S,R[+intimate]

5.2 ไอนี้ /aayⁿⁱⁱ/

S [+human] R [-animate] [+near sender] CRR of S,R[+intimate]

(Palakomkul, 1972:93)

กฎการใช้คำสรรพนามดังกล่าวอ่านได้ว่า กฎข้อที่ 5 กฎการใช้คำสรรพนามบุรุษที่สาม คำสรรพนาม/ ไอนั้น /มีกฎการใช้คือ ผู้ส่ง(S=Sender) เป็นมนุษย์ ผู้รับ(R=Receiver) เป็นสิ่งไม่มีชีวิตที่อยู่ไกลผู้ส่ง และเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งกับผู้รับ (CRR of S,R=Condition of role relationship) ต้องมีความใกล้ชิดกัน ส่วนคำสรรพนาม/ ไอนี้ /มีกฎการใช้คือ ผู้ส่ง(S) เป็นมนุษย์ ผู้รับ(R) เป็นสิ่งไม่มีชีวิตที่อยู่ไกลผู้ส่ง และเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งกับผู้รับ (CRR of S,R) ต้องมีความใกล้ชิดกัน

ในตอนท้ายอังกาบ ผลากรกุล ได้กล่าวสรุปไว้ว่า กลวิธีการเลือกใช้คำสรรพนามในภาษาไทยกรุงเทพฯจำเป็นต้องอธิบายการใช้ด้วยกฎ 2 ข้อ คือ กฎทางภาษา ซึ่งหมายถึง โครงสร้างทางภาษาของคำสรรพนาม และ กฎทางภาษาศาสตร์สังคม ซึ่งหมายถึง องค์ประกอบ/ปัจจัยทางสังคมที่ใช้กำหนดการเลือกใช้คำสรรพนาม นอกจากนี้อังกาบยังชี้ให้เห็นว่าการเลือกใช้คำสรรพนามในภาษาไทยนั้นมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยสำคัญในทางสังคมและวัฒนธรรมไทย ผู้วิจัยเองมีความเห็นด้วยกับข้อสรุปดังกล่าวของอังกาบ ผลากรกุลอย่างมากและมีความคิดเช่นเดียวกันว่า การเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอบุคคลในสังคมไทยก็จำเป็นต้องอธิบายการใช้ด้วยกฎ 2 ข้อ คือ กฎทางภาษา ซึ่งหมายถึง โครงสร้างทางภาษา และ กฎทางภาษาศาสตร์สังคม ซึ่งหมายถึง การใช้ในบริบททางสังคม เช่นเดียวกัน

2.2.2 ผลงานที่เกี่ยวกับการใช้คำเรียกขาน

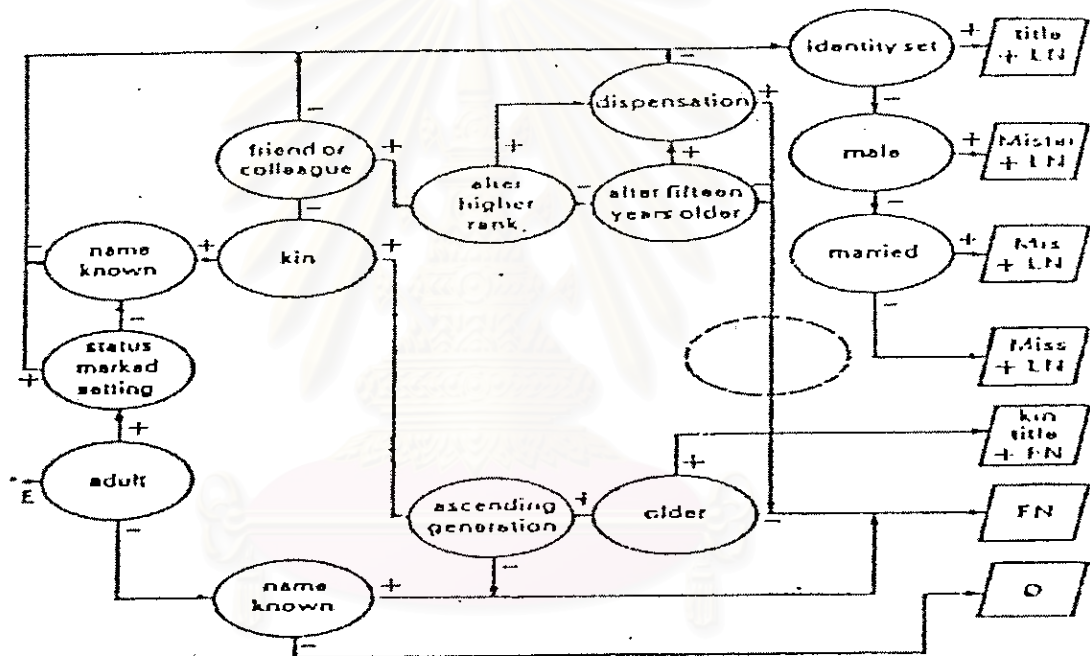
การใช้คำเรียกขานเป็นการใช้ภาษาอีกแบบหนึ่งที่มีการแปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและเป็นเรื่องที่มีผู้ศึกษาไว้อย่างมากเพราะเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและเป็นที่ยกเถียงตามที่ ม.ร.ว. คัทยา ดิงศภัทย์ และ อมราประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้คำเรียกขานนั้นจะแปรไปตามตัวแปรต่าง ๆ ทางสังคม ทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม เมื่อสังคมเปลี่ยนการใช้คำเรียกขานก็อาจเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ผลงานชิ้นแรกที่ทำการศึกษาคำเรียกขานคือ ผลงานของบราวน์และฟอร์ด (Brown and Ford, 1964) ซึ่งทำการศึกษาคำเรียกขานในภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน โดยเก็บข้อมูลจากการสังเกตการใช้จริงและจากบทละครอเมริกัน จุดประสงค์ของผลงานนี้คือเพื่อดูว่าคำเรียกขานใน

ภาษาอังกฤษแบบอเมริกันในปัจจุบันมีรูปแบบอย่างไรบ้างและมีปัจจัยใดที่ทำให้ผู้พูดใช้รูปแบบคำ
 เรียนขานแบบนั้น ผลศึกษาพบว่าคำเรียกขานในภาษาอังกฤษแบบอเมริกันมีรูปแบบที่แตกต่างไป
 ตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังซึ่งถูกกำหนดโดยปัจจัยทางสังคมคือ อายุ เพศ และ อาชีพ
 โดยผู้วิจัยได้แบ่งการใช้คำเรียกขานตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังไว้ 2 รูปแบบคือ
 ความสัมพันธ์แบบสมมูล ซึ่งมีคำเรียกขานอยู่ 2 แบบ คือ 1) ชื่อแรก (First name) คำเรียกขาน
 รูปแบบนี้แสดงถึงผู้พูดกับผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันเช่น เพื่อนและคนสนิทสนมซึ่งมีค่านิยม
 เหมือนกัน เช่น *Robert, James* และ 2) คำนำหน้า+นามสกุล (Title+First name) คำเรียกขาน
 แบบนี้ใช้กับผู้พูดกับผู้ฟังที่เพิ่งรู้จักกัน เช่น *Mr. Smith, Mrs. Brown* ส่วนปัจจัยความสัมพันธ์
 แบบที่สองที่กำหนดการใช้คำเรียกขานคือ ความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล ซึ่งมีคำเรียกขานอยู่ 1 แบบ
 คือ คำนำหน้า+นามสกุล และ ชื่อแรก หมายถึงฝ่ายหนึ่งจะใช้ คำนำหน้า+นามสกุล และอีกฝ่ายหนึ่ง
 ใช้ ชื่อแรก ในการเรียกขาน ทั้งนี้มีเหตุผลมาจากความแตกต่างของสถานภาพของผู้พูดกับผู้ฟังซึ่งเกิด
 จากปัจจัยทางสังคมต่าง ๆ คือ อายุ เพศ และ อาชีพ ผู้วิจัยยังพบอีกว่าเมื่ออายุและอาชีพเป็นตัวแปร
 สำคัญ ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากกว่าคือ อาชีพ เช่น นายจ้างสาวพูดกับแม่ครัวสูงอายุ อาชีพจะเป็นตัว
 กำหนดการใช้คำเรียกขานไม่ใช่อายุ กล่าวคือ นายจ้างจะใช้ ชื่อแรก ส่วนแม่ครัวสูงอายุจะใช้
คำนำหน้า+นามสกุล นอกจากนี้ยังพบการใช้คำเรียกขานในรูปแบบอื่น ๆ อีก คือ
คำนำหน้าโดยไม่มีชื่อ (Title without name) เช่น *Sir, Madam* พบว่าใช้ในความสัมพันธ์แบบไม่
 สมมูลซึ่งผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังและความสัมพันธ์แบบสมมูลในแบบคนเพิ่งรู้จักกัน นามสกุล
โดยไม่มีคำนำหน้า (Last name alone) ใช้ในกรณีที่ชื่อแรกของผู้ฟังเป็นคำหลายพยางค์แต่
 นามสกุลเป็นพยางค์เดียว การใช้แบบนี้แสดงถึงความสนิทสนมมากกว่าการใช้ คำนำหน้า+
นามสกุล บางทีพบว่ามีการใช้หลายชื่อ (Multiple Names) กล่าวคือ บางครั้งใช้ชื่อแรก บางครั้ง
 ใช้ นามสกุล หรือ คำนำหน้า+นามสกุล และบางครั้งก็ใช้ ชื่อเล่น การใช้หลายชื่อในที่นี้แสดงถึงผู้
 พูดกับผู้ฟังมีความสนิทสนมมากกว่าการใช้ชื่อแรก เช่น *Robert, Bob, Bobbie*

เออร์วิน ทริปปี้ (Ervin-Tripp, 1972) ทำการศึกษาโดยขยายขอบเขตการวิเคราะห์
 ของบราวน์และฟอร์ด โดยศึกษาระบบการเรียกขานในภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน และตีพิมพ์
 ผลงานภายใต้ชื่อเรื่อง “Sociolinguistic Rules of Address” วัตถุประสงค์คือเพื่อดูว่ามีปัจจัย
 ใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดการใช้คำเรียกขานให้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งนอกเหนือไปจากผลงาน
 ของบราวน์และฟอร์ด งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายคือการศึกษาแสดงรูปแบบการใช้คำเรียกขานใน
 ภาษาอังกฤษแบบอเมริกันที่ถูกต้องในปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่าการใช้คำเรียกขานใน
 ภาษาอังกฤษแบบอเมริกันมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังโดยมี
 ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดคือ อายุ และ อาชีพ และยังพบว่ายังมีปัจจัยทางสังคมอื่น ๆ ที่เพิ่มมาอีก
 นอกเหนือจากที่บราวน์และฟอร์ดค้นพบ เช่น ความเป็นปึกแผ่น ซึ่งเออร์วิน-ทริปปี้ได้ให้ค่านิยม
 ของความเป็นปึกแผ่นในที่นี้หมายถึง การยอมรับในฐานะเพื่อนหรือผู้ร่วมงาน และความเป็นญาติ

เป็นต้น เออร์วิน-ทริปปี้ นำเสนอผลการวิเคราะห์โดยสรุปภาพรวมออกมาในรูปแบบของแผนภูมิไหล (Flow Chart) เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้พูดต้องตัดสินใจในการเลือกใช้คำเรียกขานในแต่ละครั้งให้ถูกต้อง การใช้แผนภูมินี้ถือได้ว่าเป็นการนำเสนอกฎการพูด (Rules of Speaking) ในอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งนอกเหนือไปจากที่ไฮมส์นำเสนอไว้ในรูปของกฎปริวรรตในหัวข้อ 2.1 การเขียนกฎการพูดโดยใช้แผนภูมิไหลถือว่าเป็นวิธีการที่น่าสนใจเพราะมีความชัดเจนดีและทำให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย ซึ่งแผนภูมิไหลที่นำเสนอขึ้นแสดงถึงการตัดสินใจแต่ละครั้งของผู้พูดที่ขึ้นอยู่กับว่าเขามีอายุน้อยหรือมากกว่าผู้ฟัง เป็นญาติกับผู้ฟังหรือไม่ รู้จักชื่อผู้ฟังหรือไม่ ผู้ฟังเป็นเพศชายหรือหญิง เป็นต้น ผู้พูดก็จะทำการเลือกไปเรื่อย ๆ ตามแผนภูมิจนได้รูปแบบคำเรียกขานที่ถูกต้อง เช่น Mr.+Last name, First name หรือ Ø คือไม่ใช่เลย เป็นต้น ซึ่งจะเห็นในแผนภูมิต่อไปนี้

Ervin-Tripp (1972:219)

แผนภาพที่ 2 ระบบการเรียกขานในภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน

ตามแผนภูมิ ผู้พูด (E ซึ่งย่อมาจาก Ego) จะเริ่มการตัดสินใจไปตามเงื่อนไขซึ่งมีลูกศรที่มีเครื่องหมาย (+) และ (-) กำกับ ถ้าใช้ก็ไปตามเครื่องหมาย (+) แต่ถ้าไม่ใช่ก็ไปตามเครื่องหมาย (-) ผู้พูดจะเริ่มจากดูว่าผู้ฟังเป็นผู้ใหญ่หรือเด็ก ถ้าเป็นเด็กก็จะดูต่อไปว่ารู้ชื่อหรือไม่ ถ้ารู้ชื่อก็จะเรียกชื่อแรก ถ้าไม่รู้ก็ไม่ใช้คำเรียกขานเลย ในกรณีที่เป็นผู้ใหญ่กระบวนการตัดสินใจจะซับซ้อนมากเพราะจะต้องดูปัจจัยหลายประการ ขั้นแรกต้องดูว่าผู้ฟังอยู่ในกาลเทศะที่แสดงสถานภาพของเขาหรือไม่ (+status marked setting) ถ้าอยู่ที่ต้องดูว่าเขามีตำแหน่ง (identity set) หรือไม่ ถ้าไม่มีก็เลือกต่อไปตามเพศ และสถานภาพสมรส สำหรับผู้ฟังที่ไม่อยู่ในกาลเทศะที่แสดงสถานภาพ (-status marked setting) ผู้พูดต้องตัดสินใจโดยดูว่ารู้ชื่อหรือไม่ เป็นญาติหรือไม่ ถ้าไม่ใช่ญาติก็ต้องดูว่าเป็นเพื่อนหรือไม่ ถ้าเป็นเพื่อนก็ยังต้องดูอีกว่าผู้ฟังมียศสูงกว่าหรือมีอายุน้อยกว่าเกิน 15 ปี

หรือไม่ และยังคงคิดว่าสามารถที่จะยกเว้นเรื่องคุณสมบัติการมีศสูงกว่าหรืออายุมากกว่า (dispensation) ได้ด้วยหรือไม่ ซึ่งกระบวนการตัดสินใจทั้งหมดจะจบลงที่ปลายลูกศรใน Flow Chart ซึ่งมี 7 แบบ คือ ตำแหน่ง+นามสกุล Mr.+นามสกุล Mrs.+นามสกุล Miss+นามสกุล คำเรียกญาติ+ชื่อ ชื่อ และ ไม่ใช้คำเรียกขานเลย (Ø) ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) กล่าวว่าการศึกษาของ เออร์วิน-ทริปปี นอกจากจะแสดงถึงการใช้คำเรียกขานที่แปรไปตามปัจจัยทางสังคมแล้วยังแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลจากปัจจัยทางจิตวิทยาอีกด้วย กล่าวคือ การใช้คำเรียกขานแต่ละครั้งผู้พูดต้องมีกระบวนการตัดสินใจ (Decision Making) ในการเลือกรูปแบบที่เหมาะสมของคำเรียกขาน ในงานวิจัยเรื่องที่ทำนกำลังอ่านอยู่นี้ ผู้วิจัยก็ได้เลือกปัจจัยทางจิตวิทยามาทำการศึกษาเช่นกัน คือ ความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ ซึ่งจะนำเสนอต่อไปในบทที่ 6

ในภาษาไทยได้มีผู้ที่ทำการศึกษากลับการใช้คำเรียกขานไว้หลายผลงานด้วยกัน แต่ผลงานที่ถือได้ว่าเป็นชิ้นแรกที่ทำการศึกษาในด้านนี้คือ ผลงานของ ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) เรื่อง การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของคำเรียกขานว่าเป็น คำหรือวลีที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังก่อนที่ตนจะพูดเรื่องต่าง ๆ ด้วยเป็นคำที่แสดงระดับทางสังคมของผู้ฟังตามที่ผู้พูดมองเมื่อเปรียบเทียบกับตนเอง งานวิจัยนี้มุ่งที่จะทำการพรรณนาการ ใช้คำเรียกขานในภาษาไทยปัจจุบันและศึกษาความเปลี่ยนแปลงในการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกรุงเทพฯ ในระยะเวลา 200 ปีของสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่ พ.ศ.2325 ถึง พ.ศ. 2525 โดยเก็บข้อมูลจากนวนิยายและเรื่องสั้นจำนวน 157 เรื่อง และแบ่งสมัยที่จะศึกษาออกเป็น 5 สมัย คือ 1. สมัยต้นรัตนโกสินทร์ (ร.1-ร.3) 2. สมัยเริ่มเข้าสู่ยุคใหม่ (ร.4-ร.5 ในปีที่ประกาศเลิกทาส) 3. สมัยหลังการเลิกทาส (ร.5 ในปีที่ประกาศเลิกทาส-ร.7 ในปีที่เปลี่ยนแปลงการปกครอง) 4. สมัยประชาธิปไตย (ร.7 ตั้งแต่หลังปีที่เปลี่ยนแปลงการปกครองไปจนถึง 14 ตุลาคม 2516) และ 5. สมัยหลัง 14 ตุลาคม 2516 (หลัง 14 ตุลาคม 2516 ไปจนถึงปี 2525) ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าการใช้คำเรียกขานถูกกำหนดโดยความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและคำเรียกขานจะมีรูปแบบต่างกันตามสมัยต่าง ๆ ของยุครัตนโกสินทร์ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังที่ทำการศึกษาออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ๆ ด้วยกัน ได้แก่

1. ความสัมพันธ์แบบสมดุล เป็นความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นว่าผู้พูดและผู้ฟังมีสถานภาพที่ทัดเทียมกัน เช่น เพื่อนและคู่รัก
2. ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล เป็นความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นว่าผู้พูดและผู้ฟังมีสถานภาพที่แตกต่างกัน เช่น สามเณร-ภรรยา พ่อ-ลูก ลุง-หลาน
3. ความสัมพันธ์แบบเป็นกลาง เป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่ไม่คำนึงถึงการมีสถานภาพที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าของทั้งผู้พูดและผู้ฟังว่าเป็นเรื่องสำคัญ เช่น ผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ

ผลการศึกษาพบว่า คำเรียกขานในภาษาไทยประกอบด้วยส่วน 2 ส่วน คือส่วนหลักที่ต้องปรากฏเสมอซึ่งอาจจะจะเป็นคำหนึ่งคำใดหรือหลายคำในจำนวน 6 คำซึ่งมีการเรียงลำดับก่อนหลัง ดังนี้ คำนำหน้า คำเรียกญาติ ยศ อาชีพ/ตำแหน่ง ชื่อ และวลีแสดงความรู้สึก นอกจากส่วนหลักแล้วยังมีส่วนเสริมต่อท้ายที่จะมีหรือไม่มีก็ได้ ได้แก่ คำลงท้าย คะ ครับ จ๊ะ จำ จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่าการใช้คำเรียกขานแบบต่าง ๆ มีการใช้ที่แตกต่างกันไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง 3 แบบที่ทำการศึกษา คือ แบบไม่สมดุล แบบสมดุล และแบบเป็นกลาง คำเรียกขานที่พบใช้มากที่สุด 3 รูปแบบ คือ ชื่อ คำนำหน้า+ชื่อ และ คำนำหน้า ซึ่งการเลือกใช้รูปแบบทั้งสามถูกกำหนดโดยปัจจัยทางสังคม 2 ประการคือ ความเคารพและความสนิทสนมที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง กล่าวคือถ้าผู้พูดใช้ ชื่อ ในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลแสดงว่าผู้พูดให้ความเคารพผู้ฟังน้อยมากหรือไม่ให้เลย แต่ถ้าใช้ ชื่อ ในความสัมพันธ์แบบสมดุลแสดงว่าผู้พูดให้ความสนิทสนมกับผู้ฟังมาก ตรงกันข้ามถ้าใช้ คำนำหน้า ตามลำพัง แสดงว่าผู้พูดเคารพผู้ฟังมากในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลและแสดงความสนิทสนมน้อยในความสัมพันธ์แบบสมดุล ส่วน คำนำหน้า+ชื่อ จะอยู่ระหว่างกลางของ 2 รูปแบบที่กล่าวมา สำหรับการเปลี่ยนแปลงตลอดสมัยรัตนโกสินทร์นั้น ข้อมูลแสดงว่า คำเรียกขานที่ผู้ใหญ่ใช้พูดกับผู้น้อยมีความเปลี่ยนแปลงน้อยมาก แต่คำเรียกขานที่ผู้น้อยใช้พูดกับผู้ใหญ่มีแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไปในการทำงานที่แสดงความเท่าเทียมกับผู้ใหญ่มากขึ้น โดยเฉพาะตั้งแต่สมัยประชาธิปไตยเป็นต้นมา สำหรับกลุ่มผู้พูดกับผู้ฟังที่สถานะเท่ากันการใช้คำเรียกขานมีแนวโน้มแสดงความสนิทสนมมากขึ้น

วิไลวรรณ เชาวลิต (2536) ศึกษาคำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นใต้ เรื่อง “การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นใต้: กรณีศึกษานุศลากรในโรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาคำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นใต้ที่แปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง โดยมีสมมติฐานว่าการเลือกใช้คำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นใต้จะแปรไปตามปัจจัยทางสังคม 6 ประการคือ บทบาททางสังคมของผู้พูดกับผู้ฟัง เพศของผู้พูดกับผู้ฟัง อายุของผู้ฟัง กาลเทศะ เรื่องที่พูด และการมีบุคคลที่ 3 อยู่ด้วย ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังที่ใช้ในการศึกษาในแบบเดียวกันกับผลงานของ ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์ และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ โดยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังอาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา ผลการศึกษาในด้านส่วนประกอบของคำเรียกขานพบว่ามีความคล้ายคลึงกันกับผลการศึกษาของ ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์ และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) แต่ในด้านของการปรากฏใช้พบว่าในภาษาไทยถิ่นใต้คำเรียกขานที่พบใช้มากที่สุด คือ คำเรียกญาติ ชื่อ และ สรรพนาม/คำนำหน้า ซึ่งแตกต่างจากงานของ ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์ และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ที่ไม่พบว่า คำเรียกญาติ ปรากฏใช้มากที่สุดเป็นหนึ่งในสามคำ แสดงว่าความสัมพันธ์ฉันญาติมีอิทธิพลต่อการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นใต้อยู่มาก ผลการศึกษาในด้านปัจจัยทางสังคม 6 ประการ ที่ผู้วิจัยคาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการแปรของคำเรียกขานพบว่าการแปร

ของคำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นใต้ถูกกำหนดโดยปัจจัยบทบาทของผู้พูดกับผู้ฟังเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่สุด และปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมาคือ อายุของผู้ฟัง ในขณะที่ เพศของผู้พูดกับผู้ฟังและการมีบุคคลที่ 3 อยู่ด้วยมีอิทธิพลต่อการแปรของคำเรียกขานน้อยมาก ส่วนปัจจัยเรื่องที่ถูกไม่มีผลต่อการแปรของคำเรียกขานเลย

นอกจากการศึกษาคำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นใดภาษาหนึ่งแล้ว ยังมีผลงานที่ทำการศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในสองภาษา ได้แก่ผลงานของจุฑารัตน์ โล่ห์ตระกูลวัฒน์ (2537) ซึ่งทำการศึกษาคำเรียกขานในเชิงเปรียบเทียบระหว่างภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศส ข้อมูลที่ใช้ได้มาจากนวนิยายทั้งภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศสซึ่งตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2529 ถึง 2533 จุฑารัตน์ โล่ห์ตระกูลวัฒน์ ทำการพรรณนาและเปรียบเทียบรูปแบบการใช้คำเรียกขานในทั้งสองภาษา เพื่อที่จะเปรียบเทียบว่าการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศสมีความเหมือนและต่างกันในแต่ละอย่าง ได้แก่ องค์ประกอบของคำเรียกขาน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้คำเรียกขาน โดยได้เลือกปัจจัยทางสังคม 4 ประการมาทำการศึกษาคือ บทบาททางสังคมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง อายุ เพศ และความใกล้ชิด และได้ใช้รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังที่ใช้ในการศึกษาในแบบเดียวกันกับผลงานของ ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์ และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) จากการศึกษาพบว่า ส่วนประกอบของคำเรียกขานในภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศสมีความแตกต่างกันตรงที่ในภาษาฝรั่งเศสคำเรียกขานจะไม่มีส่วนของคำลงท้าย แต่จะมีคำขยายแสดงความรู้สึก ซึ่งจะปรากฏอยู่ส่วนหน้าสุดเสมอเข้ามาแทนเช่น *Cher papa* (คุณพ่อที่รัก) นอกจากนี้คำขยายความรู้สึกสามารถปรากฏเป็นส่วนประกอบเดี่ยว ๆ ของคำเรียกขานก็ได้ เช่น *Cher, Petit, Petite, Paure, Bon* และพบว่าในภาษาฝรั่งเศสมีการใช้นามสกุลเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของคำเรียกขานซึ่งในภาษาไทยไม่พบว่ามีการใช้ นอกจากนั้นพบว่าส่วนประกอบอื่น ๆ จะมีเหมือนกันหมดตามที่พบในผลงานของ ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์ และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) นอกจากนั้นยังพบว่าภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศสมีรูปแบบของคำเรียกขานบางรูปแบบที่เหมือนกัน ได้แก่ ที่พบเฉพาะในภาษาไทยคือ ชื่อ+วลีแสดงความรู้สึก คำเรียกญาติ เป็นต้น และมีรูปแบบการใช้คำเรียกขานที่แตกต่างกัน ได้แก่ คำนำหน้า+คำเรียกญาติ คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ เป็นต้น ส่วนคำเรียกขานที่ปรากฏเฉพาะในภาษาฝรั่งเศส ได้แก่ นามสกุล เช่น *Dellaphare* (เดลลาฟาน) คำนำหน้า+นามสกุล เช่น *Monsieur Leclere* (คุณเลอแคร) คำขยายแสดงความรู้สึก+คำเรียกญาติ เช่น *Cher papa* (คุณพ่อที่รัก) และ ชื่อ+นามสกุล เช่น *Marc thevenet* เป็นต้น การใช้คำเรียกขานในทั้งสองภาษามีรูปแบบที่แปรไปตามปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง โดยปัจจัยหลักที่กำหนดความสัมพันธ์ในทั้งสองภาษาดังกล่าวคือ บทบาททางสังคม ในภาษาไทยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมาต่อการแปรของคำเรียกขานคือ อายุ และเพศของผู้ฟัง เพราะพบว่ารูปแบบคำเรียกขานมีการแปรไปอย่างชัดเจนตามเพศและอายุของผู้ฟังอีกด้วย ในขณะที่ในภาษาฝรั่งเศสปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมาคือ ความใกล้ชิด

สังเกตได้จากการใช้ วลีแสดงความรู้สึก และคำขยายความรู้สึก เมื่อผู้ฟังมีความใกล้ชิดมากแต่ในภาษาไทยพบน้อย ในขณะที่การแปรของคำเรียกขานในภาษาฝรั่งเศสตามเพศและอายุพบว่าไม่ต่างกัน เพราะไม่มีการแปรที่ชัดเจนตามปัจจัยดังกล่าว

การปรากฏใช้คำเรียกขานในทั้งสองภาษาสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดที่ต่างกันของคนทั้งสองภาษา คือ พบว่าคนฝรั่งเศสให้ความสำคัญกับการมีอำนาจและความเป็นปึกแผ่น ซึ่งตรงกันกับที่บราวน์และกิลแมนค้นพบในการใช้คำสรรพนาม กล่าวคือ คำเรียกขานที่พบใช้มากที่สุดในภาษาฝรั่งเศส คือ ชื่อ วลีแสดงความรู้สึกหรือคำขยายแสดงความรู้สึก+ชื่อ และ อาชีพ/ตำแหน่ง หรือ คำนำหน้า ผู้พูดจะใช้ ชื่อ จะใช้เรียกผู้ฟังที่มีอำนาจน้อยทั้งที่มีความเป็นปึกแผ่นและไม่มีความเป็นปึกแผ่นกับตน การใช้ชื่อแสดงการมีอำนาจของผู้พูดที่เหนือผู้ฟัง ในทางตรงกันข้าม อาชีพ/ตำแหน่ง และคำนำหน้า จะใช้เรียกผู้ฟังที่มีอำนาจมากแต่ไม่มีความเป็นปึกแผ่นกับตนเพื่อแสดงถึงความมีอำนาจน้อยและไม่มีความเป็นปึกแผ่น ในขณะที่เรียกผู้ฟังที่มีอำนาจมากและมีความเป็นปึกแผ่นกับตนด้วย วลีแสดงความรู้สึก หรือ คำขยายแสดงความรู้สึก+ชื่อ แทน แสดงถึงความมีอำนาจน้อยของผู้พูดแต่มีความเป็นปึกแผ่นกับผู้ฟัง ส่วนคนไทยนั้นให้ความสำคัญกับ ความเคารพและความสนิทสนม เช่นเดียวกับที่ ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์ และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) ค้นพบ กล่าวคือ กล่าวคือ คำเรียกขานที่พบใช้มากที่สุดในภาษาไทย คือ ชื่อ คำนำหน้า+ชื่อ และ คำนำหน้า ชื่อ จะแสดงถึงการ ไม่เคารพของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังทั้งที่มีความสนิทสนมหรือไม่สนิทสนมก็ตาม เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าเรียกผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่าทั้งสนิทสนมและไม่สนิทสนมกับตน ในทางตรงกันข้ามการใช้ คำนำหน้า แสดงความเคารพที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง เมื่อผู้พูดสถานภาพต่ำกว่าเรียกผู้ฟังสถานภาพสูงกว่าแต่ไม่สนิทสนมกันเลย แต่เมื่อเรียกผู้ฟังที่สถานภาพสูงกว่าและสนิทสนมกับตนผู้พูดจะใช้ คำนำหน้า+ชื่อ แทน กล่าวคือ คำนำหน้า+ชื่อ แสดงความเคารพของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง

2.2.3 ผลงานที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาแบบอื่น ๆ ซึ่งแปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

นอกจากคำสรรพนามและคำเรียกขานแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่ามีการศึกษาการใช้ภาษาในแบบอื่น ๆ ที่มีการแปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ได้แก่ การศึกษาเรื่อง “รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทย: การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์สังคม” โดย ชนินทร วิริยะพันธุ์ (2533) ซึ่งได้ให้ความหมายของคำขึ้นต้นจดหมาย (Salutation) ว่าหมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่ใช้เปรียบเสมือนคำทักทาย เพื่อเป็นการทักทายผู้ที่ตนเขียนถึงก่อนที่จะเริ่มเนื้อความของจดหมาย การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะทำการศึกษาคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทยปัจจุบันเพื่อจำแนกรูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนและผู้เขียนถึงและความสัมพันธ์ระหว่างอายุของผู้เขียนกับรูปแบบคำขึ้นต้นจดหมาย โดยมีสมมติฐานว่าการใช้รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทยมีความแตกต่างกันตามปัจจัยสังคม 2 ประการ คือ 1. ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนและผู้เขียนถึง 2. ความแตกต่างด้านอายุของผู้เขียนจดหมาย ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยใช้

แบบสอบถามบุคคลที่อยู่ภายในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ นักเรียน โรงเรียนสาธิตแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิตคณะครุศาสตร์และอาจารย์ประจำคณะ โดยแบ่งตามกลุ่มอายุ 4 กลุ่มคือ 10-15 ปี 20-25 ปี 30-35 ปี และ 40-45 ปี ชนินทรได้วิธีการแบ่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับผู้เขียนถึงที่ทำการศึกษาไว้ตามแนวของ ม.ร.ว. กล้วยา ดิงสภักดิ์ และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) แต่ความสัมพันธ์ที่ใช้ศึกษามีเพียง 2 แบบคือ ความสัมพันธ์แบบสมดุลและไม่สมดุล เพราะความสัมพันธ์ในแบบเป็นกลางไม่ปรากฏว่ามีในการเขียนจดหมายส่วนตัว

ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทยมีส่วนประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ คำขึ้นต้น ซึ่งจะมีหรือไม่มีก็ได้ คำขึ้นต้นสามารถแยกเป็นชนิดย่อยภายในอีก 2 ประเภท ได้แก่ คำทักทาย+คำลงท้าย เช่น สวัสดีค่ะ หวัดดีครับ และ คำแสดงการวะ เช่น กราบเท้า กราบเรียน เรียน ส่วนประกอบอีกส่วนที่สำคัญและต้องปรากฏเสมอคือ คำเรียกขาน ซึ่งมีส่วนประกอบเหมือนกันกับผลงานของ ม.ร.ว. กล้วยา ดิงสภักดิ์ และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายที่พบมี 3 รูปแบบใหญ่คือ คำแสดงการวะ+คำเรียกขาน คำทักทาย+คำเรียกขาน และ คำเรียกขาน จากรูปแบบใหญ่สามารถแบ่งเป็นรูปแบบย่อยตามคำที่ปรากฏใช้ถึง 128 รูปแบบ โดย 3 รูปแบบที่พบใช้มากที่สุด คือ กราบเท้า+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+วลีแสดงความรู้สึก ชื่อ+วลีแสดงความรู้สึก และ เรียน+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+วลีแสดงความรู้สึก ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวมีการแปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับผู้เขียนถึง 2 แบบ คือ แบบสมดุล และแบบไม่สมดุล โดยปัจจัยหลักที่กำหนดความสัมพันธ์ดังกล่าวคือ บทบาททางสังคมของผู้เขียนกับผู้เขียนถึง โดยพบว่าเมื่อเขียนถึงผู้ใหญ่ผู้เขียนจะใช้ คำแสดงการวะ+คำเรียกขาน แต่เมื่อเขียนถึงผู้น้อยและผู้เท่าเทียมกับตนผู้เขียนจะใช้ คำทักทาย+คำเรียกขาน และ คำเรียกขาน ในส่วนของการใช้คำขึ้นต้นจดหมายที่สัมพันธ์กับอายุของผู้เขียนพบว่าการใช้คำขึ้นต้นจดหมายของทุกกลุ่มอายุนั้น ในกลุ่มอายุ 40-45 ปี มีความหลากหลายในการใช้คำขึ้นต้นจดหมายน้อยที่สุด ทั้งในรูปแบบใหญ่และรูปแบบย่อย ในกลุ่มอายุ 10-15 ปี พบว่ามีความหลากหลายในการใช้คำขึ้นต้นจดหมายมากที่สุด อาจกล่าวได้ว่า อายุที่มากขึ้นทำให้ผู้เขียนจดหมายส่วนตัวเลือกใช้คำขึ้นต้นจดหมายที่สุภาพและเหมาะสมกับผู้เขียนถึงมากที่สุด

นอกจากนี้ยังมีผลงานที่ศึกษาการใช้คำทักทายซึ่งเป็นรูปภาษาอีกแบบหนึ่งที่มีการใช้ที่แปรไปตามภาวะสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง สมจินต์ เชื้อชาชาญ (2540) ศึกษาเรื่อง “การใช้คำทักทายในภาษาไทยกรุงเทพฯ ปัจจุบัน” โดยได้ให้ความหมายของคำทักทายว่าเป็น “ถ้อยคำที่ผู้พูดกล่าวกับผู้ฟังเป็นครั้งแรกเมื่อเวลาพบหน้ากันก่อนจะเริ่มต้นการสนทนา เป็นคำที่ไม่มีมีความหมายตามรูปศัพท์ แต่มีความหมายทางสังคม จึงมักเป็นคำแบบแผนซึ่งคนในสังคมใช้เป็นกิจวัตรประจำวันเพื่อแสดงมารยาทหรือสร้างความสัมพันธ์กับผู้ฟัง โดยไม่สื่อความหมายตามรูปคำหรือตัวอักษรเช่น สวัสดี งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบคำทักทายในภาษาไทยและพิจารณาปัจจัยทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ว่าจะมีอิทธิพลต่อการใช้รูปแบบที่แตกต่างกันอย่างไร โดยมีสมมติฐานว่า รูปแบบคำ

ทักทายในภาษาไทยกรุงเทพฯ ปัจจุบันมี 2 รูปแบบใหญ่ คือ การไม่ใช้ถ้อยคำเลย(Ø) และ การใช้ถ้อยคำแบบต่าง ๆ ซึ่งแยกย่อยได้อีก 2 ประเภทได้แก่ การใช้ถ้อยคำแบบแผนดั้งเดิม เช่น สวัสดี เป็นไง และ การไม่ใช้ถ้อยคำแบบแผนดั้งเดิม ได้แก่ ชื่อและคำอุทาน ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าการใช้รูปแบบคำกล่าวทักทายแบบต่าง ๆ จะแตกต่างกันไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง 3 แบบ คือ ความสัมพันธ์แบบสมดุล ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล และความสัมพันธ์แบบเป็นกลาง ตามที่ปรากฏในผลงานของ ม.ร.ว. คัลยา ดิงศภัทย์ และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) และผู้วิจัยยังคาดว่าเพศและอายุของผู้ฟัง จะมีผลต่อการเลือกใช้รูปแบบคำทักทายประเภทต่าง ๆ งานวิจัยชิ้นนี้เก็บข้อมูลจากถ้อยคำที่เป็นบทสนทนาในนวนิยายเรื่อง กิ่งมัลลิกา ของกฤษณา อโศกสิน ซึ่งผู้วิจัยกล่าวว่าบทสนทนาภายในนวนิยายเรื่องนี้มีลักษณะการใช้ถ้อยคำเป็นธรรมชาติเหมือนอย่างที่ใช้พูดจริง

สมจินต์พบว่ารูปแบบคำกล่าวทักทายในภาษาไทยที่พบมีอยู่ 2 รูปแบบใหญ่ คือ การไม่ใช้ถ้อยคำ (Ø) และ การใช้ถ้อยคำประเภทต่าง ๆ การใช้ถ้อยคำประเภทต่าง ๆ ยังแบ่งย่อยได้อีก 6 ประเภท คือ คำอุทานเท่านั้น คำเรียกขานเท่านั้น คำแบบแผนเท่านั้น คำอุทาน+คำเรียกขาน คำเรียกขาน+คำแบบแผน คำแบบแผน+คำเรียกขาน โดยรูปแบบคำกล่าวทักทายแบบต่าง ๆ ที่พบใช้มากที่สุดคือ คำอุทาน เช่น ฮ้าว ฮ้อ คำอุทาน+คำเรียกขาน เช่น แหม ...หลานชาย ฮ้อ ...ตาคม และ คำเรียกขาน เช่น เอ คุณยายชะ คุณแม่คะ การใช้รูปแบบต่าง ๆ ของคำทักทายจะแตกต่างกันไปตามบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง 3 แบบ คือ แบบสมดุล แบบไม่สมดุล และแบบเป็นกลาง ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังถูกกำหนดโดยปัจจัยทางสังคม 3 ประการคือ บทบาททางสังคม อายุ และเพศ ในส่วนของการปรากฏของรูปแบบคำกล่าวทักทายแบบต่าง ๆ ทั้งแบบใหญ่และแบบย่อยพบว่า ผู้พูดจะกล่าวทักทายโดยไม่ใช้ถ้อยคำมากกว่าการใช้ถ้อยคำแบบต่าง ๆ เมื่อทักทายบุคคลที่เท่าเทียมกับตน แต่เมื่อทักทายผู้ที่ต่ำกว่าจะใช้ถ้อยคำแบบต่าง ๆ มากกว่าไม่ใช้ถ้อยคำ เมื่อทักทายบุคคลที่สูงกว่าจะไม่ใช้ถ้อยคำเลยมากกว่าใช้ถ้อยคำแบบต่าง ๆ และในความสัมพันธ์แบบเป็นกลางจะใช้ถ้อยคำแบบต่างๆ เท่านั้น เมื่อศึกษาลงลึกไปในรูปแบบคำทักทายแบบย่อยของการใช้ถ้อยคำแบบต่างๆ พบว่า เมื่อทักทายบุคคลที่เท่ากัน รูปแบบที่ใช้มากที่สุดคือ คำอุทานเท่านั้น เมื่อทักทายบุคคลที่ต่ำกว่ารูปแบบที่ใช้มากที่สุดคือ คำอุทาน+คำเรียกขาน เมื่อทักทายผู้ที่อยู่สูงกว่า รูปแบบที่ใช้มากที่สุดคือ คำเรียกขานเท่านั้น เมื่อพิจารณาตามอายุของผู้พูดพบว่า เมื่อทักทายบุคคลที่อายุเท่ากันรูปแบบที่ใช้มากที่สุดคือ การใช้ถ้อยคำแบบต่าง ๆ ที่เป็น คำอุทานเท่านั้น เมื่อทักทายบุคคลที่อายุน้อยกว่ารูปแบบที่ใช้มากที่สุดคือ คำอุทาน+คำเรียกขาน และเมื่อทักทายบุคคลที่อายุมากกว่าจะไม่ใช้ถ้อยคำเลยมากกว่าใช้ถ้อยคำแบบต่าง ๆ และจะเลือกใช้รูปแบบ คำเรียกขานเท่านั้น และเมื่อพิจารณาตามเพศของผู้พูดกับผู้ฟังพบว่า เมื่อเพศหญิงทักทาย

กันเองจะไม่ใช้ถ้อยคำเลยและใช้ถ้อยคำแบบต่าง ๆ ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน ถ้าใช้ถ้อยคำแบบต่าง ๆ ผู้พูดจะเลือกใช้คำเรียกขานเท่านั้นหรือคำอุทานเท่านั้น เมื่อเพศหญิงทักทายเพศชายจะใช้ถ้อยคำแบบต่าง ๆ มากกว่าไม่ใช้ถ้อยคำ โดยรูปแบบที่ใช้มากที่สุดคือ คำอุทาน+คำเรียกขาน แต่เมื่อเพศชายทักทายกันเองจะไม่ใช้ถ้อยคำเลยและใช้ถ้อยคำแบบต่าง ๆ ในอัตราที่เท่ากัน ถ้าใช้ถ้อยคำแบบต่าง ๆ รูปแบบที่ใช้คือ คำอุทานเท่านั้น หรือ คำแบบแผน+คำลงท้าย แต่เมื่อเพศชายทักทายเพศหญิงจะไม่ใช้ถ้อยคำเลยมากกว่าใช้ถ้อยคำแบบต่าง ๆ และรูปแบบที่ใช้มากที่สุดคือ คำเรียกขานเท่านั้น

สมจินต์กล่าวว่าเมื่อพิจารณาคุณภาพรวมของการใช้รูปแบบคำทักทายในภาษาไทยกรุงเทพฯ พบว่าถูกกำหนดโดยลักษณะความสัมพันธ์ 2 ลักษณะ ตามผลงานของ ม.ร.ว. คัลยา ติงศภักดิ์ และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) คือ ความเคารพและความสนิทสนม กล่าวคือในระดับของรูปแบบใหญ่ รูปแบบที่ใช้ถ้อยคำ แสดงให้เห็นถึงความสนิทสนมมากและความเท่าเทียมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังที่มีบทบาทเท่ากันหรือมีอายุเท่ากันหรือเพศเดียวกันด้วย แต่จะแสดงถึงความไม่เท่าเทียมกันของผู้พูดที่อยู่สูงกว่าผู้ฟังซึ่งต่ำกว่าหรือมีอายุน้อยกว่า และเมื่อใช้กับผู้ฟังที่อยู่สูงกว่าจะแสดงถึงความเคารพน้อยลงหรือแสดงความเท่าเทียมกันบ้าง ในขณะที่เดียวกับที่แสดงความสนิทสนมมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามการใช้ รูปแบบไม่ใช้ถ้อยคำในความสัมพันธ์แบบสมดุลงซึ่งผู้พูดกับผู้ฟังมีบทบาทเท่ากันและต่างเพศกัน จะใช้เป็นเครื่องแสดงความไม่สนิท ส่วนในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลงการใช้ รูปแบบไม่ใช้ถ้อยคำ จะเป็นเครื่องแสดงความเคารพต่อผู้ฟังที่อยู่สูงกว่าหรือมีอายุมากกว่าผู้พูด และเป็นการแสดงความสนิทสนมที่น้อยลง สำหรับในระดับการใช้ถ้อยคำแบบต่าง ๆ พบว่า การใช้ คำอุทานเท่านั้น เป็นรูปแบบที่ผู้พูดจะใช้ทักทายผู้ฟังที่เท่ากันทั้งในด้านอายุ และเพศเพื่อแสดงความสนิทสนมมาก เช่น เป็นเพื่อน ในทางตรงกันข้ามการใช้ คำเรียกขานเท่านั้น และ คำอุทาน+คำเรียกขาน จะแสดงความสนิทสนมที่น้อยลงกับผู้ฟังที่มีบทบาทที่เท่ากันทั้งด้านอายุและเพศ และในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลง ซึ่งผู้พูดอาจมีสถานะที่สูงหรือต่ำกว่าผู้ฟัง รวมทั้งมีอายุที่มากกว่าหรือน้อยกว่า การใช้ คำเรียกขานเท่านั้น และ คำอุทาน+คำเรียกขาน จะเป็นเครื่องหมายแสดงความไม่เท่าเทียมกันและอาจจะรวมถึงความสนิทสนมที่น้อยลงด้วย

งานวิจัยที่นำเสนอข้างต้นทำให้เห็นถึงภาพโดยรวมของการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาที่แปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังทั้งในแง่ของวิธีการศึกษาที่เน้นการพรรณนา โดยมุ่งที่จะพรรณนารูปภาษาที่มีการแปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เช่นการใช้คำสรรพนาม คำเรียกขาน และรูปภาษาแบบอื่น ๆ ที่ปรากฏใช้จริงเพื่อที่จะดูว่าการใช้ภาษาแบบดังกล่าวมีรูปแบบโดยรวมเป็นอย่างไรและมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ในแบบใดบ้าง อีกทั้งในแง่ของปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้รูปภาษาข้างต้นซึ่งจะเห็นได้ว่ามีปัจจัยทางสังคมหลายประการที่กำหนดการเลือกใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสม อาทิเช่น อำนาจและความเป็นปึกแผ่นที่เป็นตัวกำหนดการใช้คำสรรพนาม ในงานของบราวน์และกิลแมน หรือจะเป็นปัจจัยทางด้านอายุและอาชีพของผู้พูดกับผู้ฟังที่เป็นปัจจัยที่กำหนดการใช้คำเรียกขาน

แบบต่าง ๆ ในงานของ บราวน์และฟอร์ด และงานของเออร์วิน-ทริปปี้ หรือ ปัจจัยเรื่อง ความเคารพ และความสนิมสนมที่เป็นตัวกำหนดการเลือกใช้คำเรียกขานและคำกล่าวทักทายในภาษาไทย

2.3 ผลงานที่เกี่ยวกับการกล่าวขอบคุณโดยตรง

ก่อนที่จะกล่าวถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการกล่าวขอบคุณ ผู้วิจัยจะขอกกล่าวถึงความหมายของการกล่าวขอบคุณเป็นอย่างแรกเพื่อเป็นการเกริ่นนำแก่ผู้อ่าน จากนั้นจึงจะนำเสนอตัวผลงานวิจัย

2.3.1 ความหมายของการกล่าวขอบคุณ

ในภาษาไทยได้มีการให้ความหมายของการกล่าวขอบคุณไว้ในเอกสารและแหล่งข้อมูลหลายแหล่งซึ่งผู้วิจัยจะได้ยกมาแสดงดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 หน้า 175 (2546) ได้ให้ความหมายของคำว่าขอบคุณ ไว้ว่า “ขอบคุณเป็นการแสดงความรู้สึกถึงบุญคุณหรือแสดงความรู้สึกพึงพอใจในความดีที่ผู้อื่นได้มีต่อตน ส่วนเว็บไซต์ (www.budpage.com/clean.html) ได้ให้ความหมายของการกล่าวขอบคุณว่า “การกล่าวขอบคุณ คือ “การรู้สึกถึงคุณความดี หาใช่แค่กริยามารยาทภายนอกเท่านั้น” นอกจากนี้เว็บไซต์ (www.Thaihotelstaff.com) ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับมารยาทของบุคคลที่ทำงานด้านการให้บริการในโรงแรม ก็ได้ให้ความหมายของการกล่าวขอบคุณไว้ว่า “คำขอบคุณ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตประจำวัน เพราะต้องใช้อยู่ตลอดเวลา นับแต่การขอบคุณเมื่อถามทุกข์สุขกัน และการขอบคุณทุกคราวที่ได้รับบริการ ไม่ว่าจะเป็นบริการด้วยวาจาหรือการกระทำ” อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2544:183) กล่าวถึงการกล่าวขอบคุณไว้ว่า “การกล่าวขอบคุณจัดเป็นวัจนกรรมประเภทหนึ่งซึ่งมีความหมายว่าเป็นถ้อยคำที่ผู้พูดใช้เพื่อแสดงความขอบคุณแก่ผู้ฟังที่ได้ทำอะไรอย่างหนึ่งเพื่อผู้พูดและผู้พูดรู้สึกสำนึกในบุญคุณของการกระทำนั้น”

จากความหมายของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การกล่าวขอบคุณคือการแสดงออกถึงความรู้สึกสำนึกในบุญคุณหรือการแสดงออกถึงความพึงพอใจของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังที่ได้กระทำบางสิ่งบางอย่างให้ การกล่าวขอบคุณเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตประจำวัน เพราะสามารถใช้ได้ในหลาย ๆ สถานการณ์ เช่น การทักทาย การบอกลา นอกจากนี้การกล่าวขอบคุณยังสามารถแสดงออกได้ทั้งทางวาจาและทางการแสดงออกโดยภาษากาย

นอกจากความหมายของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยแล้วผู้วิจัยจะนำเสนอความหมายของการกล่าวขอบคุณในเอกสารภาษาอังกฤษด้วยเพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นถึงการให้ความหมายของการกล่าวขอบคุณจากหลาย ๆ แหล่ง

คำว่า ขอบคุณ ในภาษาไทยมีความหมายตรงกับคำว่า **Thank you** ในภาษาอังกฤษ ซึ่งพจนานุกรมของคอลลินส์ โคบิลด์ (Collins Cobuild Learner's Dictionary, 1996) ได้ให้ความหมายไว้ว่า

“You use **thank you** or, informally, **thanks** to express your gratitude or acknowledgement when someone does something for you or gives you something. ie. Thank you very much for your call.”

นอกจากนี้ไอเซนสไตน์และบอดแมน (Eisenstein and Bodman, 1986) ได้ให้ความหมายของการขอบคุณไว้ว่า

“Expressing gratitude is a language function that has important social value in American English. The language function of expressing gratitude is used frequently and openly in a wide range of interpersonal relationship: among intimates, friends, strangers, and with superiors and subordinates. When performed successfully, the language function of expressing gratitude can engender feelings of warmth and solidarity. Failure to express gratitude can have negative social consequences—sometimes resulting in severing the relationship of speaker and listener.”

การกล่าวขอบคุณเป็นหน้าที่ทางภาษาซึ่งมีความหมายในทางสังคมมากในสังคมของผู้พูดภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน การกล่าวขอบคุณเป็นสิ่งที่ใช้เป็นประจำในชีวิตประจำวัน ผลของการกล่าวขอบคุณจะนำมาซึ่ง ความรู้สึกอบอุ่นและเป็นปึกแผ่นของทั้งผู้พูดและผู้ฟัง แต่ถ้าผู้พูดกล่าวขอบคุณผิดเวลาหรือไม่กล่าวขอบคุณก็อาจทำให้เกิดความเสียหายในความสัมพันธ์ของทั้งผู้พูดและผู้ฟังได้

จากความหมายของการกล่าวขอบคุณทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษจะเห็นว่ามีมีความคล้ายคลึงกันนั่นคือ การแสดงออกถึงความรู้สึกสำนึกถึงบุญคุณและเป็นสิ่งที่ใช้เป็นประจำในชีวิตประจำวันและมีความจำเป็นมากในทางสังคม การกล่าวขอบคุณที่ผิดหรือไม่กล่าวขอบคุณจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่าย

2.3.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกล่าวขอบคุณในภาษาต่าง ๆ

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรูปแบบการกล่าวขอบคุณในบางภาษา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษานั้น ๆ ดังที่ได้เคยมีผู้ได้ทำการศึกษามาก่อน ดังนี้

ในภาษาไทยผู้วิจัยพบว่ายังไม่เคยมีการศึกษาถึงรูปแบบการกล่าวขอบคุณและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกล่าวขอบคุณอย่างจริงจังมาก่อน ผู้วิจัยพบแต่เพียงการกล่าวถึงอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับการเลือกรูปแบบการกล่าวขอบคุณจากเว็บไซต์ (www.budpage.com/clean.html) ซึ่งกล่าวว่าปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยแตกต่างกันคือ ความรู้สึกพึงพอใจของผู้พูด ดังที่ปรากฏในเว็บไซต์ว่า “ในภาษาไทยเราส่วนใหญ่จะนิยมพูดกันแค่ **ขอบคุณ** (ครับ, ค่ะ) หรือถ้าพอใจมากหน่อยก็จะใช้รูปแบบที่ยาวขึ้นเช่น **ขอบคุณมาก**(ครับ, ค่ะ)” เป็นต้น

นอกจากนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 (2546:175) ยังได้กล่าวถึงการเลือกใช้คำขอบคุณไว้ว่า “ขอบคุณ เป็นคำกล่าวที่ใช้แก่บุคคลที่เสมอกันหรือผู้น้อยใช้แก่ผู้ใหญ่ ส่วนถ้าผู้ใหญ่จะกล่าวเพื่อแสดงความรู้สึกพึงพอใจในความดีของผู้น้อยก็ให้ใช้คำว่า ขอใจ แทน”

ในภาษาอังกฤษพบว่ามีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการกล่าวขอบคุณ ได้แก่ ผลงานของ บรินเดลและคณะ (Blundell et al, 1982) ซึ่งได้ทำการรวบรวมรูปแบบการใช้ภาษาในภาษาอังกฤษแบบต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการใช้ ในหนังสือชื่อ **Function in English** โดยเขากล่าวถึงความสำคัญของการใช้ภาษาที่แปรไปตามวัตถุประสงค์ว่า ทุก ๆ ครั้งที่มีมนุษย์พูดหรือเขียนต้องมีจุดประสงค์เสมอ และคนพูดต่างภาษากันก็มีวิธีการพูดเพื่อจุดประสงค์นั้น ๆ แตกต่างกันไป บรินเดลและคณะกล่าวถึงรูปแบบการใช้ภาษาที่มีจุดประสงค์เพื่อกล่าวขอบคุณไว้ว่า Thank you เป็นรูปแบบการใช้ภาษาที่เป็น neutral expression หมายถึงเป็นรูปภาษาที่ใช้ได้ในทุกสถานการณ์ที่ผู้พูดต้องการจะกล่าวขอบคุณผู้ฟังที่กระทำให้บางสิ่งบางอย่างให้ เขาได้รวบรวมรูปแบบการกล่าวขอบคุณโดยแยกประเภทตามสถานการณ์การใช้ภาษาซึ่งถือเป็นปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการกล่าวขอบคุณในภาษาอังกฤษ ดังนี้

-รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อมีบุคคลใด ๆ กระทำให้บางสิ่งบางอย่างให้ (สถานการณ์ทั่วไป)

Can I help you with your suitcase?

Oh, That very kind of you. Thank you very much.

/Thank you very much for.../ Many Thanks./ Much Appreciated.

-รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อมีบุคคลใด ๆ กระทำให้บางสิ่งบางอย่างให้ (สถานการณ์ไม่เป็นทางการ)

Your secretary has just brought in a photocopy you asked for.

Thanks/ Thanks very much/ Thanks a lot./ Thank a millions./ Cheers./ Great.

-รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อมีบุคคลใด ๆ กระทำให้บางสิ่งบางอย่างให้ (สถานการณ์เป็นทางการ)

You recently asked the Trade Attache at the British Embassy to help you find an importer for your goods into U.K. and He says "I've found a firm in Harwich who are interested in handling your company's product.

I'm really very grateful to you./ I really do appreciate./ I'm extremely or immensely grateful./ Thank you very much for.../ I'm very much or extremely obliged to you./ I should like to say how (very/deeply) grateful I am/ I should like to express my gratitude or appreciation.

Blundell et al (1982:191-92)

จากรูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาอังกฤษข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในภาษาอังกฤษปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกล่าวขอบคุณขึ้นอยู่กับสถานการณ์การใช้ภาษาเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้ว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณมีความแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ จากสถานการณ์ทั่วไปจนถึงสถานการณ์ที่เป็นทางการข้างต้น

จากที่ได้เสนอถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยและภาษาอังกฤษไปแล้ว ในตอนนี้ผู้วิจัยจะขอก้าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกล่าวขอบคุณในภาษามาราตีและภาษาฮินดี ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้พูดกันในประเทศแถบเอเชียใต้ ผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกล่าวขอบคุณในสองภาษานี้เป็นสิ่งที่มีความน่าสนใจอย่างมาก เอปส์ (Apte, 1974 อ้างใน www.carla.umn.edu/speechacts/thanks) ทำการศึกษาเปรียบเทียบการกล่าวขอบคุณในภาษาแถบเอเชียใต้ได้แก่ ภาษามาราตีและภาษาฮินดี ไว้ในผลงานชื่อ “Thank you and South Asian Languages: A Comparative Sociolinguistic study” จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกล่าวขอบคุณในภาษาทั้งสอง คือ กาลเทศะ (setting) ซึ่งในที่นี้หมายถึงสถานที่ที่กล่าวขอบคุณ การกล่าวขอบคุณของคนทั้งสองภาษานี้จะปรากฏใช้แต่ในสถานที่สาธารณะและเป็นทางการ ส่วนมากจะปรากฏในรูปภาษาเขียน มากกว่าภาษาพูด เช่น การขอบคุณที่เขียนไว้ที่ป้ายทางรถไฟ และที่ทำจอตรงรถประจำทางและการกล่าวขอบคุณที่เป็นภาษาพูดในการประชุมที่เป็นทางการซึ่งเป็นการกล่าวขอบคุณในรูปแบบที่เป็นทางการมาก ๆ ผู้วิจัยกล่าวว่าในการสื่อสารโดยการพูดทั่วไปในสังคมเช่นการซื้อ-ขายของในที่สาธารณะจะไม่มีกรกล่าวขอบคุณเลยเพราะถือว่าทั้งสองฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์ของตนแล้วและไม่มีความจำเป็นที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดต้องกล่าวขอบคุณแก่อีกฝ่ายเช่นเดียวกันในการสื่อสารกันในครอบครัวและคนใกล้ชิด ก็ไม่มีการกล่าวขอบคุณ เพราะตามหลักความเชื่อที่ว่าทุกคนในครอบครัวกระทำสิ่งต่าง ๆ ตามบทบาทเฉพาะของตน (specific roles to play)

ในภาษาญี่ปุ่นได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการกล่าวขอบคุณไว้หลายผลงาน แต่ในที่นี้ผู้วิจัยนำข้อมูลโดยสรุปมาจากเว็บไซต์ (www.carla.umn.edu/speechacts/thanks) ซึ่งพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกล่าวขอบคุณในภาษาญี่ปุ่นคือ ความรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง (indebtedness) ด้วยเหตุที่ในภาษาญี่ปุ่นถือว่า ความหมายของการขอบคุณเสมอกันกับการขอโทษ หรือการที่ผู้พูดรู้สึกสำนึกผิด (guilt) ที่ได้รับกวนผู้ฟังให้ทำอะไรบางอย่างให้ (แม้ผู้พูดจะไม่ได้ร้องขอ) จนทำให้เขามีความรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณผู้ฟัง ไม่ใช่เพราะผู้พูดมีความรู้สึกพึงพอใจต่อผู้ฟังที่ทำอะไรบางอย่างให้ดังในหลาย ๆ ภาษา ดังตัวอย่างการกล่าวขอบคุณในสถานการณ์ที่ผู้ฟังได้เลี้ยงอาหารเย็นแก่ผู้พูด (อ้างใน Coulmas, F. 1981) ผู้พูดจะกล่าวขอบคุณว่า O-JamaItashimashita “I have intruded you” แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า ฉันมารบกวนคุณแท้ ๆ จะเห็นได้ว่าการกล่าวขอบคุณกระทำเป็นประโยคแสดงความเกรงใจแทนที่จะเป็นประโยคขอบคุณเลย ๆ คือ Arigatou นอกจากนี้ยังพบว่าบางสถานการณ์ผู้พูดจะการกล่าวขอบคุณโดยใช้รูปแบบการกล่าวขอโทษแทน เพราะผู้พูดรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณผู้ฟังอย่างมาก ดังเหตุผลที่กล่าวไปข้างต้นว่า ในภาษาญี่ปุ่นถือว่าความหมายของการขอบคุณเสมอกันกับการขอโทษ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าการศึกษาเกี่ยวกับการกล่าวขอบคุณในภาษาต่าง ๆ นั้น เป็นเรื่องที่มีความน่าสนใจ เพราะปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกล่าวขอบคุณในภาษาต่าง ๆ นั้นมีความ

แตกต่างกัน ดังเช่นในภาษาไทย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกล่าวขอบคุณเป็นเรื่องของ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังในแบบผู้ใหญ่กับผู้เยาว์ แต่ในภาษาญี่ปุ่น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกล่าวขอบคุณคือ ความรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณ เป็นต้น

2.3.3 การศึกษาเกี่ยวกับการกล่าวคำขอบคุณในอดีต

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลงานที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการกล่าวขอบคุณในอดีตที่ผ่านมาจากการที่ได้ไปศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการกล่าวขอบคุณ โดยตรงพบว่าในภาษาไทยยังไม่มีผู้ทำการวิจัยเรื่องนี้ แต่ในภาษาต่างประเทศผู้วิจัยพบงานวิจัยหลายเรื่องที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการกล่าวขอบคุณ โดยผู้วิจัยได้แบ่งผลงานวิจัยดังกล่าวที่จะนำเสนอเป็น 3 หัวข้อ คือ การศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้การกล่าวขอบคุณ การศึกษาการกล่าวขอบคุณในด้านรูปแบบ และ การศึกษาการกล่าวขอบคุณในมุมมองทางวินัยปฏิบัติศาสตร์

2.3.3.1 การศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้การกล่าวคำขอบคุณ

กริฟและเกรียสัน(Greif and Gleason, 1980) ตีพิมพ์ผลงานในปี 1980 เรื่อง Hi, Thanks and Goodbye: More routine information เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้คำกล่าวสุภาพที่ใช้เป็นกิจวัตร (Politeness routine) 3 ประเภทได้แก่ การกล่าวทักทาย การกล่าวขอบคุณ และการกล่าวอำลา ของเด็กอายุ 2-5 ขวบ โดยมีคำถามในการวิจัยว่า เด็กอายุ 2-5 ขวบ รู้จักที่จะกล่าวคำกล่าวสุภาพทั้งสามประเภทแล้วหรือไม่ โดยกำหนดตัวแปรทางสังคมคือ วินัยลีลา 2 แบบ คือ แบบที่เด็กกล่าวออกมาเอง (แบบธรรมชาติ) กับแบบที่พ่อ-แม่ของเด็กกระตุ้นให้กล่าว ในที่นี้ผู้วิจัยจะขอกล่าวผลโดยย่อและเน้นที่การกล่าวขอบคุณเป็นหลัก กริฟและเกรียสัน พบว่าเด็กในช่วงอายุดังกล่าวมีอัตราการกล่าวคำสุภาพทั้งสามประเภทในวินัยลีลาแบบธรรมชาติน้อยมาก โดยพบว่าเด็กกล่าวขอบคุณน้อยที่สุด คือ 7% แต่เมื่อถูกพ่อหรือแม่ กระตุ้นให้กล่าว กลับพบว่าเด็กกล่าวคำสุภาพทั้งสามประเภทออกมามากกว่าในแบบธรรมชาติ โดยเป็นการกล่าวคำขอบคุณมากที่สุดถึง 86% ทางด้านรูปแบบของการกล่าวคำสุภาพทั้งสามประเภทพบว่าเด็กใช้รูปแบบน้อยมาก เด็กส่วนใหญ่จะใช้แต่รูปแบบที่ผู้ใหญ่บอกให้พูด ไม่พบว่าเด็กกล่าวคำสุภาพทั้งสามในรูปแบบของตนเองเลย ผู้วิจัยสรุปว่าเด็กในช่วงอายุดังกล่าวเรียนรู้ที่จะกล่าวคำสุภาพทั้งสามแต่เฉพาะเสียงหรือรูปที่ได้ยิน ได้ฟังจากพ่อหรือแม่เท่านั้น พวกเขาไม่ได้มีความรู้สึกร่วมและไม่ทราบถึงความหมายของสิ่งที่เขากล่าวออกไป เช่น เด็กมีความรู้สึกขอบคุณจริง ๆ เมื่อเขากล่าวคำขอบคุณออกไป ผู้วิจัยกล่าวว่าเด็กกล่าวออกไปเพราะถูกกระตุ้นให้กล่าวเท่านั้น เหตุผลดังกล่าวทำให้คำกล่าวสุภาพที่ใช้เป็นกิจวัตรของเด็กจึงไม่มีรูปแบบที่หลากหลาย ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นเกี่ยวกับการกล่าวคำขอบคุณไว้ว่า คำขอบคุณเป็นคำกล่าวสุภาพที่จำเป็นต้องได้รับการสั่งสอน ไม่เหมือนกับการกล่าวทักทายและอำลา ที่พบว่าเด็กทุกคนสามารถพูดได้โดยไม่ต้องได้รับการสอนจากพ่อ-แม่

ต่อมาเบคเกอร์และสมเนนเนอร์ (Becker and Smenner, 1986) ได้ทำการศึกษาต่อเนื่องจากงานของกริฟและเกรียสัน แต่ทั้งสองสนใจเฉพาะการกล่าวขอบคุณเท่านั้น จึงได้ทำการศึกษาในปี 1986 เรื่อง *The Spontaneous use of Thank you by preschoolers as a function of sex, socioeconomic status, and listener status* โดยมีคำถามของการศึกษาคือ เด็กก่อนวัยเรียนจะสามารถกล่าวคำขอบคุณออกมาด้วยตนเอง โดยที่ครอบครัวไม่ต้องคอยบอกหรือคอยเตือนได้หรือไม่ ผู้วิจัยทำการศึกษาแยกตามปัจจัยทางสังคม 3 ประการคือ เพศของเด็ก สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเด็ก และ สถานะของผู้ฟัง การเก็บข้อมูลทำโดยการทดลองให้เด็กแต่ละคนเข้ามารับของรางวัลจากบุคคลที่กำหนดไว้ได้แก่ เด็กด้วยกัน และผู้ใหญ่ แล้วผู้ช่วยวิจัยจะทำการจดบันทึกไว้ว่าเด็กทำการกล่าวขอบคุณออกมาหรือไม่ ผู้วิจัยพบว่าโดยรวมเด็กกล่าวคำขอบคุณออกมาเองในจำนวนที่น้อยเหมือนกับที่ กริฟและเกรียสันพบ คือ 37% เมื่อจำแนกผลตามตัวแปรต่าง ๆ พบว่า เด็กผู้หญิงกล่าวคำขอบคุณมากกว่าเด็กผู้ชาย เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจต่ำจะกล่าวคำขอบคุณมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจปานกลาง และเด็กจะกล่าวคำขอบคุณเมื่อพูดกับผู้ใหญ่มากกว่าเด็กด้วยกัน (งานชิ้นนี้ไม่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแปรของคำขอบคุณในภาษาอังกฤษ) ผู้วิจัยสรุปว่าการที่เด็กผู้หญิงกล่าวคำขอบคุณมากกว่าเด็กผู้ชายมีข้ออธิบายทางวัฒนธรรม กล่าวคือในสังคมตะวันตก ผู้หญิงมักจะเป็นผู้กล่าวคำสุภาพมากกว่าผู้ชาย ผู้วิจัยได้ให้เหตุผลที่น่าสนใจว่าทำไมเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกล่าวคำขอบคุณมากกว่าเด็กในครอบครัวที่มีรายได้ปานกลาง นั่นก็คือความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อรางวัลที่พวกเขาได้รับ หลังจากการทดลอง โดยพบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวรายได้ต่ำจะมีความพึงพอใจต่อรางวัลที่ได้รับมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวรายได้ปานกลาง ทั้งนี้เพราะเด็กในครอบครัวที่มีรายได้ต่ำพ่อหรือแม่มักไม่ค่อยได้ซื้อของเล่นให้พ่่าหรือเหมือนเด็กในครอบครัวที่มีรายได้ปานกลาง และข้อสรุปอีกประการคือเด็กก่อนวัยเรียนนั้นมีความสามารถที่จะแยกแยะความต่างทางสถานะระหว่างผู้พูด-ผู้ฟังได้แล้ว

นอกจากการศึกษารวบรวมการกล่าวขอบคุณในเด็กสองผลงานข้างต้นแล้วผู้วิจัยยังพบว่ามีการศึกษาการเรียนรู้การกล่าวขอบคุณในภาษาที่สอง ซึ่งหมายถึงการที่ผู้พูดภาษาที่หนึ่งเรียนรู้ที่จะกล่าวขอบคุณให้เหมาะสมในภาษาที่สอง ได้แก่ผลงานของ ไอเซนสไตน์และบอดแมน (Eisenstein and Bodman, 1986, 1995) ชื่อ *I very appreciate: Expressions of gratitude by native and non-native speakers of American English* (1986) และ *Expressing gratitude in American English*. (1995) โดยสรุปงานทั้งสองชิ้นนี้กล่าวถึงการศึกษาแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาอังกฤษแบบอเมริกันของคนอเมริกันว่ามีรูปแบบอย่างไรบ้างแล้วนำมาเปรียบเทียบกับรูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาอังกฤษแบบอเมริกันของชาวต่างชาติที่เข้ามาอาศัยในอเมริกา (ชาวต่างชาติที่เข้าร่วมการวิจัยได้แก่ ญี่ปุ่น จีน เกาหลี) ว่าพวกเขามีความสามารถที่จะกล่าวขอบคุณได้อย่างถูกต้องเหมือนกับเจ้าของภาษาหรือไม่ ผู้วิจัยเก็บข้อมูล โดย เริ่มจากการสังเกต

เหตุการณ์การกล่าวขอบคุณที่เกิดขึ้นจริง ๆ ว่ามีสถานการณ์แบบใดบ้างโดยการอัดเทปและการจดบันทึก จากนั้นนำผลที่ได้มาสรุปแล้วจึงทำการเลือกสถานการณ์การกล่าวขอบคุณที่เหมาะสมเพื่อที่จะสร้างเป็นแบบสอบถาม แล้วทำการเก็บข้อมูลในหลายทางได้แก่การแจกแบบสอบถามและให้ผู้เข้าร่วมเขียนตอบ การใช้วิธีการสัมภาษณ์ นอกจากนี้ยังมีการเก็บข้อมูลโดยการจำลองสถานการณ์การกล่าวขอบคุณโดยการแสดงสมมติ (role-play) โดยให้ผู้เข้าร่วมทดสอบจับคู่กันแล้วเล่นบทบาทตามสถานการณ์ที่กำหนดเพื่อจะทดสอบว่าข้อมูลในแบบสอบถามสามารถอ้างอิงการใช้จริงได้หรือไม่ซึ่งผลออกมาพบว่าไม่แตกต่างกันจึงแสดงว่าข้อมูลในแบบสอบถามเป็นตัวแทนของข้อมูลการใช้ภาษาจริงได้ ผลการวิจัยโดยสรุปพบว่าคนอเมริกันสามารถแสดงความสามารถในการกล่าวขอบคุณได้อย่างสม่ำเสมอในสถานการณ์ที่กำหนดและส่วนใหญ่รูปแบบการกล่าวขอบคุณจะอยู่ในรูปของ ชุดของวัจนกรรม (speech act set) (ซึ่งจะนำเสนออย่างละเอียดในหัวข้อ 2.3.3.2) ส่วนผลการศึกษาในชาวต่างชาติที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง(แม้พวกเขาจะใช้ชีวิตและอาศัยอยู่ในประเทศนานแล้ว) พบว่าไม่สามารถกล่าวขอบคุณในรูปแบบที่เหมือนกันกับคนอเมริกัน โดยส่วนใหญ่ถึง 50% พบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณจะสั้นกว่ารูปแบบที่คนอเมริกันใช้และไม่สามารถที่จะสื่อถึงความอบอุ่นและความสุภาพได้อย่างคนอเมริกัน และในบางสถานการณ์ถึงกับกล่าวขอบคุณในแบบที่ไม่ถูกต้องไปเลย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ชาวต่างชาติที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองไม่สามารถกล่าวขอบคุณได้อย่างเจ้าของภาษาว่ามาจากที่พวกเขาขาดคำและรูปแบบประโยคที่จะสื่อความหมาย ขาดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในการกล่าวขอบคุณในภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน และขาดโอกาสที่จะประสบกับเหตุการณ์การกล่าวขอบคุณในชีวิตประจำวันจึงไม่สามารถที่จะแสดงรูปแบบการกล่าวขอบคุณได้อย่างเหมาะสมเหมือนกับเจ้าของภาษา

2.3.3.2 การศึกษาการกล่าวขอบคุณในด้านรูปแบบ

นอกจากการศึกษากการขอบคุณในแง่ของการเรียนรู้ที่จะกล่าวขอบคุณในหัวข้อ 2.3.3.1 ผู้วิจัยยังพบการศึกษากการกล่าวขอบคุณในด้านรูปแบบซึ่งหมายถึงการศึกษาลักษณะทางภาษาของกลุ่มคำหรือวลีที่ใช้ในการกล่าวขอบคุณ ได้แก่ผลงานของ รูบิน (Rubin, 1983 อ้างใน Eisenstein and Bodman, 1986) ชื่อ The Use of Thank You ซึ่งทำการศึกษากการกล่าวขอบคุณในสหายโดยการเก็บข้อมูลจากการสังเกตการใช้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ รูบินพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณมีทั้งแบบที่มีแต่คำขอบคุณอย่างเดียว เช่น Thanks , Thank you ซึ่งเป็นรูปแบบที่พบมากที่สุด รูบินเรียกการขอบคุณแบบนี้ว่า Bald thank you or Automatic Thanks หมายถึงการขอบคุณโดยมารยาทซึ่งการขอบคุณในแบบนี้บางทีไม่ได้เกิดจากความรู้สึกสำนึกบุญคุณจริง เช่น การขอบคุณบริการในร้านอาหารที่นำอาหารมาเสิร์ฟ เป็นต้น และรูปแบบที่มีส่วนเสริมมาประกอบข้างหน้าหรือหลังคำขอบคุณ รูบินได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการกล่าวขอบคุณ

ว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณจะมีความยาวขึ้นหรือมีองค์ประกอบมากขึ้นในกรณีที่ผู้พูดเห็นว่าผู้ฟังได้อุทิศตนให้ผู้พูดอย่างมากทั้งในด้านเวลา ค่าใช้จ่ายและความพยายามและตัวผู้พูดเองก็มีความพึงพอใจต่อการกระทำของผู้ฟังมากเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่า การขอบคุณนั้นนอกจากจะใช้เพื่อแสดงความรู้สึกสำนึกขอบคุณแล้วยังสามารถใช้เพื่อแสดงการชมเชยและการจบการสนทนาอีกด้วย

นอกจากจะทำการศึกษาการเรียนรู้การกล่าวขอบคุณในภาษาที่สองแล้ว ไอเซนสไตน์และบอดแมน (Eisenstein and Bodman, 1986) ยังได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของการกล่าวขอบคุณในภาษาอังกฤษแบบอเมริกันไว้ด้วยในผลงานเรื่อง *I very appreciate: Expressions of gratitude by native and non-native speakers of American English* ผู้วิจัยกล่าวว่า เราใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น กล่าวขอบคุณเมื่อได้รับของขวัญ *Thank you so much for the gift!* กล่าวขอบคุณเพื่อที่จะจบการสนทนา *That's all, thank you.* กล่าวขอบคุณเพื่อชมเชยอีกฝ่ายที่กระทำบางสิ่งบางอย่างให้ *Thanks for the wonderful meal.* และการที่ผู้พูดก็เลือกที่จะไม่กล่าวขอบคุณเลย (Ø) เพราะผู้พูดเห็นว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นหน้าที่ของผู้ฟังที่ต้องกระทำอยู่แล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์รูปแบบของการกล่าวขอบคุณในรูปแบบ ชุดของวัจนกรรม (speech act set) ซึ่งประกอบไปด้วย คำขอบคุณเท่านั้น คือ Thank หรือ Thank you และ คำขอบคุณ+ส่วนเสริม ซึ่งจะมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีก็จะอยู่ที่ด้านหน้าหรือด้านหลังของคำขอบคุณ ซึ่งส่วนเสริมดังกล่าวผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 7 แบบ ได้แก่

1. การชม (Complimenting) เช่น *Thank you. You're wonderful.*
2. การแสดงความรู้สึก (Expressing affection) เช่น *I really appreciate this. You're a sweetheart.*
3. การเน้นเพื่อให้ผู้ฟังทราบว่าต้องการจริงจัง (Reassuring the listener) เช่น *I can't thank you enough. This is just what I wanted. Blue is my favorite color.*
4. การให้สัญญา (Promising to repay) เช่น *I don't know how to thank you. I'll pay you back as soon as I can.*
5. การแสดงความประหลาดใจ (Expressing surprise and delight) เช่น *Oh, wow! Thank you!*
6. การแสดงความเกรงใจ (Expressing a lack of necessity or obligation) เช่น *I don't know how to thank you. You didn't have to do this for me.*
7. การแสดงความพึงพอใจและสำนึกในบุญคุณอย่างมาก (Exaggerating to emphasize the depth of the gratitude) เช่น *I really appreciate this. You're a lifesaver.*

นอกจากรูปแบบการกล่าวขอบคุณในแบบ คำขอบคุณอย่างเดียว หรือ คำขอบคุณ+ส่วนเสริม ทั้ง 7 แบบข้างต้นแล้ว ไอเซนสไตน์และบอดแมนยังพบว่ามีการเลือกที่จะใช้แค่เฉพาะ ส่วนเสริม ทั้ง 7 แบบข้างต้นอย่างเดียวโดยไม่ใช้คำขอบคุณ อย่างในกรณีที่พบคือการแสดงความพึงพอใจและสำนึกในบุญคุณอย่างมาก หรือการแสดงความเกรงใจ อย่างเดียว เป็นต้น

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างผลการวิเคราะห์รูปแบบการกล่าวขอบคุณของไอเซนสไตน์และบอดแมน ซึ่งมีสองส่วนในส่วนแรกจะเป็นรูปภาพที่ผู้พูดใช้จริงส่วนที่อยู่ในวงเล็บคือรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ทำการวิเคราะห์แล้ว โดยผู้วิจัยได้นำเสนอโดยจำแนกตามสถานการณ์การกล่าวขอบคุณต่าง ๆ 7 สถานการณ์ที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บข้อมูล แต่ในที่นี้จะขอยกมาแค่ 3 สถานการณ์

1. กล่าวขอบคุณเพื่อนที่ให้ยืมเงิน 5 ดอลลาร์

Thanks a lot. / Thanks. (Thanking)

Thanks, I'll give it back to you Monday. (Thanking + promise / reassurance)

Thank you so much. I really appreciate it. (Thanking+ Expressing surprise)

Thanks a bunch. You're a lifesaver. (Thanking + compliment)

2. กล่าวขอบคุณเพื่อนที่ให้ของขวัญวันเกิด

Oh, you know me so well. Thanks, I love it. (Expressing surprise + complimenting + thanking + expressing liking)

It's beautiful. Thank you. (Complimenting the object + thanking)

It's lovely, but you didn't have to get me anything. (Complimenting the object + expressing the lack of necessity/generosity)

3. กล่าวขอบคุณประธานบริษัทที่ทำงานอยู่ในโอกาสที่ขึ้นเงินเดือนให้เป็นพิเศษ

Gee, thanks. / Wow, thanks. (Expressing surprise + thanking)

Thank you. I'm glad you appreciate my work / I'm glad you're happy with my work / That's great! (Thanking + expressing pleasure)

That's very kind of you. Thank you so much. (Complimenting the person + thanking)

Thank you very much. I really like working here. I'll continue to give it my best. (Thanking + expressing liking + promising)

Eisenstein and Bodman (1986 :179-183)

ไอเซนสไตน์และบอดแมนกล่าวสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาอังกฤษแบบอเมริกันว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณจะประกอบด้วย คำขอบคุณอย่างเดียวหรือคำขอบคุณ + ส่วนเสริม ซึ่งอาจปรากฏได้ทั้งหน้าและหลังคำขอบคุณ จำนวนของส่วนเสริมประกอบแบบต่าง ๆ ที่อยู่ในรูปแบบหนึ่ง ๆ สามารถมีได้น้อยที่สุดคือ 2 และมากที่สุดถึง 5 หรืออาจเลือกใช้แต่เฉพาะส่วนเสริมอย่างเดี๋ยวก็นได้ รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่สั้นแสดงถึงระยะห่างทางสังคมที่ใกล้ชิดกันของผู้พูดกับผู้ฟัง เช่น เพื่อนกับเพื่อน ส่วนรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ยาวแสดงถึงระยะห่างทางสังคมที่ไกลกันและความไม่สมดุกันทางสังคมของทั้งผู้พูดและผู้ฟังรวมไปถึงในกรณีที่ผู้พูดมีความรู้สึกสำนึกบุญคุณของผู้ฟังมากด้วย

นอกจากผลงานในภาษาอังกฤษแล้วยังมีผลงานในภาษาญี่ปุ่นที่ทำการศึกษาด้านโครงสร้างของรูปแบบการกล่าวขอบคุณเช่นกัน ผลงานของ คิม (Kim, 1994) ชื่อ *A study of the expressions of gratitude and apology in Japanese young generation: In comparison with those in older generation* เป็นผลงานที่ตีพิมพ์ในภาษาญี่ปุ่นแต่ผู้วิจัยได้ผลวิจัยที่สรุปเป็น

ภาษาอังกฤษมาจากเว็บไซต์ (<http://www.carla.umn.edu/speechacts/thanks>) งานชิ้นนี้ศึกษา รูปแบบการกล่าวขอบคุณและขอโทษในภาษาญี่ปุ่น โดยเปรียบเทียบตามอายุของผู้พูด 2 ช่วง คือ 20-30 ปี และ 50-60 ปี ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาญี่ปุ่นประกอบด้วย คำขอบคุณคือ arigatou ซึ่งคำขอบคุณนี้มีรูปแปรอีกหลายรูป และคำขยายที่ทำหน้าที่เป็น adverbial ซึ่งจะปรากฏหลังคำขอบคุณ เช่น doumo, taihen, hontouni, makotoni, gozaimashita และบางกรณีผู้พูดจะไม่ใช้รูปแบบคำขอบคุณเลยแต่จะเลี่ยงไปใช้รูปแบบคำกล่าวขอโทษแทน ผู้วิจัยสรุปว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาญี่ปุ่นมีความซับซ้อนมากขึ้นกันไปตาม ปัจจัยอายุของผู้ฟังเป็นหลัก กล่าวคือ ยิ่งผู้ฟังมีอายุมาก รูปแบบการกล่าวขอบคุณก็จะยังมีคำขยายมากขึ้นและในบางกรณีผู้พูดก็จะไปใช้รูปแบบของคำขอโทษแทนรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อ กล่าวขอบคุณ

2.3.3.3 การศึกษาการกล่าวขอบคุณในมุมมองทางวาทปฏิบัติ

นอกจากการศึกษารูปแบบการกล่าวขอบคุณในแง่ของการเรียนรู้ การศึกษาในด้านรูปแบบแล้ว ยังมีการศึกษารูปแบบการกล่าวขอบคุณในอีกมุมมองหนึ่งซึ่งได้มีการศึกษาอยู่พอสมควร นั่นคือ การศึกษาใน มุมมองทางวาทปฏิบัติศาสตร์ ซึ่งได้มีผู้ศึกษาไว้หลายท่าน อาทิเช่น เซอร์ล (Searle, 1969: 67 อ้างใน Jacobsson, 2002) เซอร์ล ได้พิจารณาการกล่าวขอบคุณว่าเป็น Illocutionary force indicating device (IFID) ซึ่งสามารถแสดงในรูปแบบชุดของกฎที่เป็นเงื่อนไข ดังนี้

Propositional content rule: past act A done by H (hearer).

Preparatory rule: A benefit S (Speaker) and S believes A benefit S.

Sincerity rule: S feel grateful or appreciative for A.

Essential rule: Counts as an expression of gratitude or appreciation.

(Searle, 1969: 67)

อย่างไรก็ดีกฎของเซอร์ลก็ยังครอบคลุมสถานการณ์การกล่าวขอบคุณไม่เพียงพอเพราะยังมี การกล่าวขอบคุณที่มีเจตนาในแบบอื่นๆ ที่ละเมิดกฎข้างต้นเช่น การกล่าวขอบคุณที่มีเจตนาที่จะ ประชด การกล่าวขอบคุณที่มีหน้าที่เป็นตัวบอกการจบการสนทนาหรือการกล่าวขอบคุณที่ใช้ในการ ตอบรับหรือการปฏิเสธการตอบรับ ดังนั้นกฎของเซอร์ลจึงยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ ลิซ (Leech, 1983 อ้างใน Jacobsson, 2002) มองการกล่าวขอบคุณต่างจากเซอร์ล เขามองว่าการ กล่าวขอบคุณจัดเป็นวัจนกรรมแบบการกล่าวแสดงความรู้สึก (expressive) เป็นวัจนกรรมที่มี หน้าที่ในการช่วยเสริมมิตรภาพระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง (convivial) เพราะวัจนกรรมการกล่าว ขอบคุนมีการแสดงความรู้สึกและความอ่อนโยนแฝงอยู่ภายใน ซึ่งสามารถแสดงออกให้เห็นได้ โดยการใช้น้ำเสียง (intensifier) หรือการใช้จังหวะหรือทำนองเสียง (prosody)

นอกจากนี้ยังมีผลงานที่ศึกษาเกี่ยวกับการขอบคุณในมุมมองทางวินัยปฏิบัติศาสตร์ได้แก่ ผลงานของจาคอบสัน (Jacobsson, 2002) ชื่อ Thank you and Thanks in Early Modern English ผลงานชิ้นนี้ทำการศึกษาหน้าที่/เจตนาของการใช้ Thanks and Thank you ในช่วงต้นของภาษาอังกฤษสมัยใหม่ โดยเปรียบเทียบกับผลการศึกษาหน้าที่/เจตนาของ Thanks and Thank you ในภาษาอังกฤษยุคปัจจุบันซึ่งเป็นผลงานของ ไอเมอร์ (Aijmer, 1996 อ้างใน Jacobsson, 2002) ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษา CED –Corpus of English Dialogues ซึ่งรวบรวมภาษาจากสื่อประเภทต่าง ๆ ในช่วงศตวรรษ 1560-1760 ชุดข้อมูลดังกล่าวรวบรวมมาจากการบันทึกเทปและการสร้างขึ้นเองโดยแบ่งตามประเภทของ Text ต่าง ๆ ในภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาพบว่าหน้าที่/เจตนาของการใช้ Thank and Thank you ในช่วงต้นของภาษาอังกฤษสมัยใหม่เหมือนกันกับภาษาอังกฤษในปัจจุบัน นั่นก็คือหน้าที่หลักในการแสดงถึงความรู้สึกขอบคุณ และพบในช่วงต้นของภาษาอังกฤษสมัยใหม่มีการใช้ Thank and Thank you เพื่อแสดงถึงการประชดประชันเหมือนในยุคปัจจุบันด้วยเช่นกัน แต่ที่แตกต่างกันคือในยุคปัจจุบันพบว่า Thank and Thank you มีหน้าที่เพิ่มเข้ามาอีกคือ การเป็นตัวบ่งชี้ปริจเฉท(Discourse-marking) ในการจบบทสนทนา การกล่าวชมเชย (Compliment-Thanking) การแสดงความหวังดี (Well-wish Thanking) และการตอบรับ นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้ตัวเน้นความ (Intensifier) เข้ามาเสริมข้างหน้าหรือข้างหลัง Thanks หรือ Thank you ซึ่งวิธีการดังกล่าวในทางวินัยปฏิบัติศาสตร์ว่าเรียกว่า Boosting ผู้วิจัยเรียกวิธีการดังกล่าวว่าเป็น กลวิธีการกล่าวขอบคุณตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ (Thanking strategies) (จะเห็นได้ว่าต่างจากการวิเคราะห์ของไอเซนสไตน์และบอดแมนที่มองว่าเป็นส่วนประกอบของการกล่าวขอบคุณ) จากอบสันกล่าวว่าการที่ผู้พูดใช้ส่วนขยายเข้ามาเสริมกับคำขอบคุณเพื่อเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ผู้พูดต้องการจะสื่อในสถานการณ์การกล่าวขอบคุณนั้น ๆ เช่น *Thanks* เมื่อต้องการแสดงความขอบคุณเฉย ๆ *Thank you, that's nice of you.* เมื่อต้องการแสดงความชมเชยแก่ผู้ฟัง *Oh, Thanks* เมื่อต้องการแสดงออกถึงอารมณ์ของผู้พูดเอง กลวิธีการกล่าวขอบคุณในแบบต่าง ๆ สามารถนำมาใช้ร่วมกันได้และสร้างเป็นกลวิธีการกล่าวขอบคุณใหม่ ๆ ได้อีกอย่างไม่รู้จบ จากอบสันเปรียบเทียบกลวิธีการกล่าวขอบคุณในสองสมัยพบว่าการใช้กลวิธีในยุคปัจจุบันมีการเลือกใช้ที่หลากหลายมากกว่าในช่วงต้น ซึ่งมักจะใช้กล่าวขอบคุณในแบบเรียบง่าย

ผลดังกล่าวข้างต้นมีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องของความสุภาพในภาษา (politeness) ดังผลงานของ เนวาไลเนนและโรมอริน-บรุนเวิร์ก (Nevalainen and Raumolin-Brunverg, 1995:591 อ้างใน Jacobsson, 2002) ซึ่งกล่าวว่าแนวโน้มของวัฒนธรรมความสุภาพในภาษาอังกฤษว่าในช่วงต้นวัฒนธรรมความสุภาพเน้นไปที่ความสุภาพทางบวก (positive politeness) และมีแนวโน้มเอียงไปเป็นความสุภาพทางลบ (negative politeness) มากขึ้นในภาษาอังกฤษสมัยใหม่ แนวคิดดังกล่าวมาจากอิทธิพลของแนวคิดระยะห่างทางสังคมของ

ผู้พูดกับผู้ฟังที่เกิดขึ้นในช่วงยุคกลางเป็นปัจจัยหลัก ผลที่ออกมาแสดงให้เห็นว่า การจะกล่าวขอบคุณให้สุภาพในทั้งสองสมัยมีมุมมองที่แตกต่างกันคือ การกล่าวขอบคุณอย่างสุภาพในภาษาอังกฤษยุคต้นคือการกล่าวขอบคุณที่ใช้ส่วนขยายน้อยเพื่อแสดงความเป็นมิตร (positive politeness) เช่น *Thank you very much* แต่ในภาษาอังกฤษปัจจุบัน ถ้าจะให้บรรลุความสุภาพมากก็ต้องมีการใช้ส่วนขยายมากเพื่อแสดงถึงความนับถือหรือความเป็นหนี้บุญคุณ (negative politeness) เช่น *I humbly thank you or most hartye thanks.*

จากอบสันยังได้ทำการวิเคราะห์หลักวิธีการขอบคุณในทั้งสองสมัยว่ามีความเกี่ยวข้องกับประเภทของสถานการณ์ที่ทำให้ผู้พูดต้องกล่าวขอบคุณ (Object of Gratitude) ที่เหมือนกันหรือไม่ โดยผู้วิจัยได้แบ่งประเภทของสถานการณ์การกล่าวขอบคุณเป็น 2 แบบใหญ่ ๆ ตามแนวของไอเมอร์ (Aijmer, 1996 อ้างใน Jacobsson, 2002) คือ สิ่งที่เป็นวัตถุ (Material thing) ได้แก่ การได้รับของขวัญ, การต้อนรับแขก, การได้รับการบริการ, การไปเยี่ยมเยือนคนรู้จัก และ สิ่งที่ไม่เป็นวัตถุ (Immaterial Thing) ได้แก่ การแสดงความห่วงใยในสุขภาพของอีกฝ่าย, การให้ข้อมูล, การให้สัญญาว่าจะทำบางสิ่งบางอย่าง เป็นต้น ผลพบว่ากลวิธีการขอบคุณทั้งสองสมัยจะเน้นไปที่สิ่งที่ไม่เป็นวัตถุ (Immaterial thing) มากกว่า สิ่งที่เป็นวัตถุ (Material Thing) หลังจากทำการแบ่งประเภทของข้อมูลที่พบตามข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยก็ได้ใช้กรอบการศึกษาทางวาทปฏิบัติตามแนวของไอเมอร์ที่เรียกว่า pragmatic frames หรือปัจจัยที่กำหนดสถานการณ์ (situational parameters) มาใช้วิเคราะห์ ซึ่งขั้นแรกจะแบ่งคำขอบคุณออกเป็น 2 แบบคือ คำขอบคุณแบบธรรมดา และคำขอบคุณแบบมีส่วนขยาย แล้วก็แยกวิเคราะห์ตามปัจจัยต่าง ๆ เช่นหน้าที่ในการใช้กล่าวคือ คำขอบคุณแบบธรรมดาใช้ในสถานการณ์เช่น การจบการสนทนา การแสดงความห่วงใย แต่คำขอบคุณที่มีส่วนขยายใช้ในการขอบคุณที่ต้องมีการแสดงความสุภาพ เป็นต้น ที่สำคัญคือการแบ่งวิเคราะห์กลวิธีการกล่าวขอบคุณตามตัวแปรในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตัวแปรคือ สถานที่ บทบาทผู้พูดกับผู้ฟังและขนาดของความพึงพอใจ แล้วทำการวิเคราะห์เพื่อดูอิทธิพลของตัวแปรในสถานการณ์ต่าง ๆ กับการกล่าวขอบคุณที่แสดงออกในสถานการณ์นั้น ๆ โดยเปรียบเทียบสองสมัย ผลที่ออกมาพบว่ากลวิธีการขอบคุณกับประเภทของสถานการณ์ที่ทำให้ผู้พูดต้องกล่าวขอบคุณในทั้งสองสมัยไม่มีความแตกต่างกันกล่าวคือ ผู้พูดจะใช้กลวิธีการขอบคุณที่ประกอบด้วยคำขยายต่อเมื่อพูดกับบุคคลใกล้ชิดที่สนิทสนม/หรือเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมาก/หรือเมื่ออยู่ในสถานที่ส่วนตัว แต่ถ้าพูดกับคนที่ไม่สนิท/หรือผู้พูดมีความพึงพอใจน้อย/ในสถานการณ์ที่เป็นสาธารณะการขอบคุณก็มักจะเป็นแบบธรรมดาไม่ใช้คำขยายมาก เหมือนกันทั้งสองสมัย

นอกจากการศึกษาในภาษาอังกฤษแล้วผู้วิจัยยังพบผลงานในภาษาญี่ปุ่นหลายเรื่องที่ทำการศึกษาในมุมมองทางวาทปฏิบัติ ดังที่เคยกล่าวไปแล้วว่าในภาษาญี่ปุ่นถือว่า ความหมายของการขอบคุณเท่ากับการขอโทษ ดังนั้นจึงมีนักวิจัยชาวญี่ปุ่นหลายท่านที่ทำการศึกษาน้ำที่/เจตนา

ของการใช้คำกล่าวขอโทษ(sumimasen) ไปแทนการกล่าวขอบคุณในภาษาญี่ปุ่น ว่ามีหน้าที่อย่างไรบ้างในการใช้ โดยใช้แนวคิดต่าง ๆ กัน อาทิเช่น ผลงานของคิมูระ (Kimura, 1994) และ ผลงานของอิดะ (Ide, 1998)

คิมูระ(Kimura, 1994) ศึกษาปรากฏการณ์หลายหน้าที่ของคำกล่าวขอโทษในภาษาญี่ปุ่น ชื่อ The Multiple function of Sumimasen และพบว่า Sumimasen มีหน้าที่ในการใช้ถึง 5 หน้าที่คือ การขออภัย การแสดงความเป็นห่วง การจับบทสนทนา การแสดงความเสียใจ และการแสดงความขอบคุณ โดยคุณมากกล่าวว่าการใช้ Sumimasen ในการกล่าวขอบคุณจะเน้นไปที่ผู้พูดนั้นได้ทำการรบกวนผู้ฟังจนทำให้ผู้พูดต้องกล่าวแสดงการขอบคุณ โดยการใช้คำขอโทษเพื่อเป็นการรักษาหน้าของผู้ฟัง ผู้ฟังจะมีความรู้สึกเสียหน้าถ้าผู้พูดไม่กล่าวขอบคุณโดยใช้คำกล่าวขอโทษ ส่วนอิดะพบว่าคำกล่าวขอโทษในภาษาญี่ปุ่นมีหน้าที่ในทางสังคมและวัจนปฏิบัติถึง 7 หน้าที่ และหนึ่งในนั้นคือหน้าที่ในการแสดงการขอบคุณ

นาคาตะ (Nakata, 1989) ทำการศึกษารูปแบบการกล่าวขอบคุณและขอโทษในภาษาญี่ปุ่นในบุคคล 2 ช่วงอายุ คือ วัยรุ่นและผู้ใหญ่ การเก็บข้อมูลทำโดยแบบสอบถามซึ่งได้แบ่งสถานการณ์การกล่าวขอบคุณและการขอโทษแยกออกจากกันเพื่อที่จะดูว่าการกล่าวขอบคุณและขอโทษเหมือนกันในสถานการณ์เดียวกันหรือไม่ ผลที่ออกมามีความน่าสนใจคือ sumimasen ซึ่งเป็นคำขอโทษที่สามารถใช้แทนคำขอบคุณได้นั้นไม่สามารถใช้เพื่อแสดงความขอบคุณได้ในทุกสถานการณ์ นาคาตะพบว่าคนวัยรุ่นจะใช้ sumimasen เพื่อขอบคุณในจำนวนน้อยโดยพบว่าจะใช้กับกับคนที่อายุมากกว่าหรือคนที่ไม่สนิท ส่วนผู้ใหญ่ก็พบว่าใช้น้อยเช่นกัน โดยจะใช้ sumimasen กับเพื่อนและคนที่อายุอ่อนกว่าตน

นอกจากนี้คумаโตริดานิ (Kumatoridani, 1999) ทำการศึกษารูปแบบการกล่าวขอบคุณ (arigatou) และขอโทษ (sumimasen) โดยเปรียบเทียบกับเช่นเดียวกับนาคาตะ และได้ผลเช่นเดียวกันคือการกล่าวขอโทษในภาษาญี่ปุ่นไม่สามารถที่จะแทนที่การกล่าวขอบคุณได้ในทุกสถานการณ์ โดยพบว่าการกล่าวขอโทษที่ใช้แทนการขอบคุณนั้นจะใช้ได้แต่เฉพาะในสถานการณ์การตอบรับสิ่งของเท่านั้นแต่ไม่สามารถใช้ในสถานการณ์การปฏิเสธการตอบรับสิ่งของและการแสดงออกถึงความรู้สึกเช่น การตอบรับแสดงความยินดี การตอบรับการแสดงความเสียใจ เป็นต้น คумаโตริดานิสรุปว่า การขอโทษในภาษาญี่ปุ่นมีหน้าที่เฉพาะในการแก้ความไม่สมดุลของผู้พูดกับผู้ฟัง (repair imbalance) แต่การขอบคุณในภาษาญี่ปุ่นนั้นมีหน้าที่ทั้งแก้ไขความไม่สมดุลของผู้พูดกับผู้ฟังและหน้าที่ในการจบการสนทนาอีกด้วย

โมริยาม่า (Moriyama, 1999) ทำการศึกษารูปแบบการกล่าวขอบคุณและขอโทษในภาษาญี่ปุ่น โดยดูที่ระบบของการแก้ (System of Repair) พบว่าการขอบคุณและการขอโทษในภาษาญี่ปุ่นเกิดมาจากการเกิดความไม่สมดุลกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง และการกล่าวขอบคุณและขอโทษมีหน้าที่ในการแก้ไขความไม่สมดุลดังกล่าว โดยการกล่าวขอบคุณมีหน้าที่ในการรักษาความสมดุล

โดยการกล่าวถึงผลประโยชน์ที่ผู้ฟังมอบให้ผู้พูดเพื่อเป็นการขอบคุณ ส่วนคำกล่าวขอโทษจะรักษาความสมดุลโดยการลดความขุ่นเคืองในสิ่งที่ผู้พูดได้กระทำให้ผู้ฟังขุ่นเคือง

การทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดที่นำเสนอข้างต้นทำให้ผู้วิจัยได้ประโยชน์ในหลายๆทาง ได้แก่ระเบียบวิธีและแนวทางของการทำวิจัย วิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการนำเสนอผลข้อมูลในเชิงปริมาณ รวมไปถึงแนวทางในการสร้างกฎที่จะใช้ในการพรรณนารูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทย และแผนภูมิไหลที่จะแสดงถึงการเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณในสังคมไทย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำความรู้ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมนี้มาประยุกต์ใช้กับผลงานของผู้วิจัยเองต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

รูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทย

ในบทนี้ ผู้วิจัยมีจุดประสงค์ที่จะนำเสนอรูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทย ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน คือ รูปแบบทั่วไปของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทย โครงสร้างของรูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทย และกฎรวมแสดงรูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทย

ผลการวิเคราะห์ในบทนี้ได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 96 ฉบับ ซึ่งได้แจกไปยังผู้บอกภาษาให้เขียนตอบและจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาคด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามในบางส่วน ได้ข้อความที่ใช้เป็นข้อมูลทั้งหมด 8784 ข้อความ ผู้บอกภาษาในที่นี่เป็นบุคลากรที่ทำงานอยู่ภายในสำนักและกองงานต่าง ๆ ภายในสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล

ผู้วิจัยได้นำเอาคำตอบที่ผู้บอกภาษาเขียนตอบหรือตอบโดยปากเปล่าในทุก ๆ ข้อในแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบทั่วไปของการกล่าวขอบคุณ ในการวิเคราะห์แบบสอบถาม ขั้นแรกผู้วิจัยได้จัดกลุ่มคำตอบที่ได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือการกล่าวขอบคุณตรง อันหมายถึงรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีคำขอบคุณตรงคือ คำว่า *ขอบคุณ ขอใจ ขอพระคุณ* เป็นส่วนประกอบหลัก เช่น *ขอบคุณค่ะ ขอใจนะ ขอพระคุณเป็นอย่างสูงค่ะ* และการกล่าวขอบคุณอ้อมหมายถึงรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ไม่มีคำขอบคุณตรงเป็นส่วนประกอบหลักแต่จะมีถ้อยคำประเภทอื่นๆ ที่ไม่ได้มีความหมายถึงการขอบคุณโดยตรงมาแสดงแทนซึ่งความหมายของถ้อยคำนั้นๆ จะมีความหมายถึงการขอบคุณโดยการตีความจากสถานการณ์ เช่น *ถูกใจจัง ไม่น่าลำบากเลย* จากนั้นผู้วิจัยทำการแยกองค์ประกอบของคำตอบทั้งหมดและทำการจัดประเภทองค์ประกอบต่าง ๆ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ทุกคำตอบจนเสร็จแล้วจึงนำคำตอบทั้งหมดที่วิเคราะห์แล้วมาทำการสรุปเป็นรูปแบบทั่วไปว่ามีกี่รูปแบบและทำการหาค่าร้อยละของแต่ละรูปแบบเพื่อความสะดวกในการดูการปรากฏของแต่ละรูปแบบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยพบว่าการกล่าวขอบคุณตรงส่วนหนึ่งมีการใช้ถ้อยคำที่เป็นลักษณะเดียวกันกับการกล่าวขอบคุณอ้อมมาเป็นส่วนประกอบด้วย เช่น *ขอบคุณมากครับแม่.. สวดยมากเลยครับ* ผู้วิจัยได้วิเคราะห์รูปแบบดังกล่าวให้เป็นรูปแบบของการกล่าวขอบคุณอีกประเภทหนึ่งซึ่งมีโครงสร้างแบบผสมคือ การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม แล้วจึงทำการแยกรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีโครงสร้างแบบดังกล่าวทั้งหมด มาทำการวิเคราะห์และสรุปเป็นรูปแบบทั่วไปว่ามีกี่รูปแบบและทำการหาค่าร้อยละของแต่ละรูปแบบเพื่อดูการปรากฏของแต่ละรูปแบบ

อนึ่งงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษารูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่เป็นวัจนภาษาคือ รูปแบบที่ใช้ภาษาพูดเท่านั้น อย่างไรก็ตามก็พบว่าข้อมูลในแบบสอบถามบางส่วนผู้ตอบแบบสอบถามได้เขียนตอบโดยให้ข้อมูลที่เป็นอวัจนภาษาอยู่ด้วย เช่น โห้ว กราบ ยิ้มให้ พักหน้ารับ และการไม่กระทำการใดเลย ทั้งหมดนี้เป็นอวัจนภาษาซึ่งผู้วิจัยแยกไว้ต่างหากและไม่นำมาวิเคราะห์เพราะถือว่าเป็นส่วนที่อยู่นอกเหนือขอบเขตของงานวิจัยชิ้นนี้ ซึ่งศึกษาแต่เฉพาะวัจนภาษาเท่านั้น จากข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยพบว่าการขอขอบคุณ โดยใช้วัจนภาษาทั้งสิ้น 44 ครั้งจากทั้งหมด 8784 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.50 ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับข้อมูลทั้งหมดที่ปรากฏ แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้หมายความว่าในสังคมไทยผู้พูดไม่นิยมขอขอบคุณโดยใช้วัจนภาษา และการที่พบว่าการใช้วัจนภาษาน้อยในงานวิจัยชิ้นนี้อาจเป็นเพราะข้อจำกัดของการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

3.1 รูปแบบทั่วไปของการกล่าวขอขอบคุณในภาษาไทย

จากการวิเคราะห์การกล่าวขอขอบคุณในภาษาไทยตามลักษณะทางโครงสร้าง ผู้วิจัยพบว่าการกล่าวขอขอบคุณในภาษาไทยมี 3 ประเภทใหญ่ซึ่งสามารถเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

การกล่าวขอขอบคุณ → (การกล่าวขอขอบคุณตรง+การกล่าวขอขอบคุณอ้อม)

จากสูตรข้างต้นอ่านได้ว่า การกล่าวขอขอบคุณในภาษาไทยมี 3 ประเภทใหญ่โดยแบ่งเป็นการกล่าวขอขอบคุณแบบเดี่ยว 2 ประเภท และการกล่าวขอขอบคุณแบบผสม 1 ประเภท ได้แก่

1. การกล่าวขอขอบคุณตรง
2. การกล่าวขอขอบคุณอ้อม
3. การกล่าวขอขอบคุณตรง+การกล่าวขอขอบคุณอ้อม

เครื่องหมาย X ในสูตรแสดงว่าผู้พูดสามารถเลือกตัวเลือกเพียงตัวหนึ่งตัวใดหนึ่งในสองตัวเลือกนี้ก็ได้ แต่ถ้าเลือกตัวเลือกมากกว่าหนึ่งตัวเลือกจะต้องเรียงลำดับตัวเลือกตามนี้เท่านั้น

เมื่อวิเคราะห์โครงสร้างของการกล่าวขอขอบคุณทั้ง 3 ประเภทพบว่า มีรูปแบบที่สามารถปรากฏได้มีทั้งสิ้น 9 รูปแบบ โดยแบ่งเป็นรูปแบบที่มีส่วนประกอบเดี่ยว 2 รูปแบบ รูปแบบที่มีส่วนประกอบสองส่วน 3 รูปแบบ รูปแบบที่มีส่วนประกอบสามส่วน 3 รูปแบบ และรูปแบบที่มีส่วนประกอบสี่ส่วน 1 รูปแบบดังต่อไปนี้

1. คำขอขอบคุณตรงเท่านั้น
2. การกล่าวขอขอบคุณอ้อมเท่านั้น
3. ส่วนเกริ่นนำ+คำขอขอบคุณตรง
4. คำขอขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย
5. [คำขอขอบคุณตรง] + [การกล่าวขอขอบคุณอ้อม]
6. ส่วนเกริ่นนำ+คำขอขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย
7. [ส่วนเกริ่นนำ+คำขอขอบคุณตรง] + [การกล่าวขอขอบคุณอ้อม]
8. [คำขอขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [การกล่าวขอขอบคุณอ้อม]

9. [ส่วนเกริ่นนำ+คำขอขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม]

อย่างไรก็ตาม รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏจริงในข้อมูลมีไม่ครบทั้ง 9 รูปแบบ มีเพียง 8 รูปแบบเท่านั้น โดยรูปแบบที่ไม่พบว่าปรากฏในข้อมูลคือ รูปแบบที่ 7. [ส่วนเกริ่นนำ+คำขอขอบคุณตรง]+ [การกล่าวขอบคุณอ้อม]

3.2 โครงสร้างของรูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทย

ในตอนนี้ผู้วิจัยจะอธิบายถึงที่มาของโครงสร้างและส่วนประกอบภายในโครงสร้างของรูปแบบการกล่าวขอบคุณทั้ง 8 รูปแบบที่ปรากฏในข้อมูลข้างต้นว่ามาได้อย่างไร รวมไปถึงการให้ตัวอย่างที่พบในข้อมูล จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยทั้ง 8 รูปแบบข้างต้นนั้นสามารถนำมาจัดประเภทตามลักษณะทางโครงสร้างได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1. การกล่าวขอบคุณตรง 2. การกล่าวขอบคุณอ้อม และ 3. การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม การกล่าวขอบคุณแต่ละประเภทมีโครงสร้างและรายละเอียด ดังจะได้แจกแจงและอธิบายต่อไปนี้

3.2.1 การกล่าวขอบคุณตรง

การกล่าวขอบคุณตรงหมายถึงรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีคำขอขอบคุณตรงคือคำว่า *ขอบคุณ ขอใจ ขอพระคุณ เติงค์ และเติงค์กั้ว* เป็นส่วนประกอบหลักที่ต้องปรากฏเสมอ การกล่าวขอบคุณตรงประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ 2 ส่วน ส่วนแรกคือ *คำขอขอบคุณตรง* ซึ่งต้องปรากฏเสมอ และส่วนที่สองคือ *ส่วนเสริม* ซึ่งอาจปรากฏหรือไม่ก็ได้ ส่วนเสริม แบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ *ส่วนเกริ่นนำ* ถ้าปรากฏในตำแหน่งหน้าของคำขอขอบคุณตรง และ *ส่วนเสริมท้าย* ถ้าปรากฏในตำแหน่งหลังของคำขอขอบคุณตรง ส่วนเสริมทั้ง 2 ชนิดอาจปรากฏพร้อมกันทั้งในตำแหน่งหน้าและหลังของคำขอขอบคุณก็ได้ ดังเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

การกล่าวขอบคุณตรง → (ส่วนเกริ่นนำ)+คำขอขอบคุณตรง+(ส่วนเสริมท้าย)

จากสูตรจะเห็นได้ว่าการกล่าวขอบคุณตรงประกอบไปด้วยส่วนประกอบสามส่วน โดยส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดคือ *คำขอขอบคุณตรง* ซึ่งเป็นส่วนบังคับที่ต้องปรากฏเสมอ และส่วนประกอบเสริมอีก 2 ส่วน คือ *ส่วนเกริ่นนำ* ที่ปรากฏอยู่ด้านหน้าคำขอขอบคุณตรง และ *ส่วนเสริมท้าย* ที่ปรากฏอยู่ด้านหลังคำขอขอบคุณตรง ซึ่งจะปรากฏหรือไม่ก็ได้ ดังจะสังเกตว่าอยู่ภายในเครื่องหมาย ( ) ซึ่งใช้กันทั่วไปในการเขียนกฎ โดยหมายความว่า มีหรือไม่มีก็ได้ (optional)

อนึ่ง การแสดงโครงสร้างของการกล่าวขอบคุณในงานวิจัยนี้ไม่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องทางไวยากรณ์ ดังนั้นส่วนต่าง ๆ ของการกล่าวขอบคุณจะไม่ใช้หน่วยทางไวยากรณ์ เช่น นาม นามวลี ประธาน กริยา กรรม แต่งานวิจัยนี้วิเคราะห์โครงสร้างของการกล่าวขอบคุณโดยแยกส่วนประกอบ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ความหมายและหน้าที่ สาเหตุที่วิเคราะห์โครงสร้างของการ

กล่าวขอบคุณตรงออกเป็นสามส่วนคือ คำขอบคุณตรง ส่วนเกริ่นนำ และส่วนเสริมท้าย ก็เพราะว่า ส่วนทั้งสามส่วนมีการปรากฏและหน้าที่ที่แยกออกจากกันอย่างเด่นชัดกล่าวคือคำขอบคุณตรง จะต้องปรากฏเสมอเพราะเป็นส่วนบังคับที่มีความหมายและหน้าที่ในการขอบคุณโดยตรง แต่ส่วน เกริ่นนำและส่วนเสริมท้ายซึ่งเป็นส่วนเสริมนั้น ไม่จำเป็นต้องปรากฏเสมอไปเพราะไม่ได้มีความหมายและหน้าที่ในการขอบคุณโดยตรงแต่จะมีหน้าที่เสริมคือการแสดงถึงการให้ความเคารพ และความสนิทสนมหรือหน้าที่ในการบ่งบอกความรู้สึกของผู้พูด นอกจากนี้การปรากฏของส่วนทั้งสองส่วนก็ยังแยกจากกันโดยเด่นชัดคือ ส่วนเกริ่นนำจะปรากฏหน้าคำขอบคุณตรงเท่านั้น ขณะที่ ส่วนเสริมท้ายจะปรากฏหลังคำขอบคุณตรงเท่านั้น

จากสูตรที่แสดงโครงสร้างการกล่าวขอบคุณตรงข้างต้น อาจแบ่งรูปแบบการกล่าวขอบคุณตามลักษณะโครงสร้างได้ 4 ประเภทคือ รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีส่วนประกอบส่วนเดียว 1 รูปแบบ รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีส่วนประกอบสองส่วน 2 รูปแบบ และรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีส่วนประกอบสามส่วน 1 รูปแบบ ดังนี้

1. คำขอบคุณตรงเท่านั้น
2. ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง
3. คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย
4. ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย

3.2.1.1 รูปแบบและส่วนประกอบของการกล่าวขอบคุณตรง

การกล่าวขอบคุณตรงประกอบไปด้วยส่วนประกอบใหญ่ ๆ สามส่วนดังที่เสนอไปแล้ว นอกจากนี้ภายในส่วนประกอบทั้งสามส่วนยังประกอบไปด้วยคำชนิดต่าง ๆ ซึ่งจะแสดงให้เห็นในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 คำประเภทต่าง ๆ ภายในโครงสร้างของการกล่าวขอบคุณตรงในภาษาไทย

(ส่วนเกริ่นนำ)	คำขอบคุณตรง	(ส่วนเสริมท้าย)
(คำเรียกขานxคำเรียกตัวเองxคำแสดงการวะ)	$\left. \begin{array}{l} \text{ขอบคุณ} \\ \text{ขอใจ} \\ \text{ขอบพระคุณ} \\ \text{แต่ทั้ง} \\ \text{แต่ทั้งก็} \end{array} \right\}$	$\left. \begin{array}{l} \text{(คำเรียกขานxคำบอกปริมาณ xคำลงท้ายxสิ่งที่กระทำ)} \\ \text{(คำปริมาณxคำลงท้ายxคำเรียกขานxสิ่งที่กระทำ)} \end{array} \right\}$

อนึ่ง การใช้คำว่า “คำ” เป็นคำเรียกส่วนประกอบต่างๆ ของการกล่าวขอบคุณในงานวิจัยนี้ ดังที่ปรากฏในตารางที่ 1 นั้น ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องทางไวยากรณ์ดังนั้นคำต่างๆ ที่กล่าวถึงข้างต้นจึงไม่ใช่หน่วยทางไวยากรณ์ที่เป็น นาม นามวลี ประธาน กริยา กรรม แต่จะหมายถึงคำกล่าวหรือถ้อยคำที่มีความหมายและหน้าที่ทางสังคม ซึ่งมีรูปแบบประกอบไปด้วยถ้อยคำทางไวยากรณ์ตั้งแต่หนึ่งคำขึ้นไป

ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะได้อธิบายรูปแบบการกล่าวขอบคุณตรง ทั้ง 4 ประเภท รวมไปถึงการให้คำนิยามคำชนิดต่าง ๆ ทั้งหมดที่ปรากฏเป็นส่วนประกอบของรูปแบบการกล่าวขอบคุณตรง

(1) คำขอบคุณตรงเท่านั้น คือประเภทของการกล่าวขอบคุณตรงที่มีส่วนประกอบเดียวเป็นคำขอบคุณตรงเท่านั้น ตัวอย่างคำขอบคุณตรงที่ปรากฏในข้อมูลมีอยู่ 5 คำ ได้แก่ *ขอบคุณ ขอพระคุณ ขอใจ เต็งค้ และเต็งค้ก๊ว* คำขอบคุณตรงทั้งห้าคำข้างต้นถือได้ว่าเป็นรูปแปรของตัวแปรคำขอบคุณตรง จากการศึกษาพบว่ารูปแปรทั้งห้ารูปไม่สามารถใช้เพื่อขอบคุณได้ในทุกสถานการณ์ หากแต่รูปแปรแต่ละรูปนั้นมีการปรากฏใช้ที่แตกต่างกันไปตามปัจจัยทางสังคมซึ่งจะได้ทำการอธิบายในบทต่อไป

(2) ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง คือประเภทของการกล่าวขอบคุณตรงที่มีส่วนประกอบ 2 ส่วนประกอบกัน ได้แก่ คำขอบคุณตรง ซึ่งได้กล่าวไปในหัวข้อที่แล้ว และส่วนประกอบที่นำหน้าคำขอบคุณตรงซึ่งผู้วิจัยเรียกว่า ส่วนเกริ่นนำ

ส่วนเกริ่นนำ หมายถึงส่วนประกอบของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏในส่วนหน้าสุดก่อน คำขอบคุณตรง ส่วนเกริ่นนำนี้มีหน้าที่ทางสังคมในการให้เกิดหรือความเคารพหรือความสนิทสนมแก่ผู้ฟัง และเพื่อให้การกล่าวขอบคุณมีความสุภาพที่มากขึ้นกว่ารูปแบบ คำขอบคุณตรงเท่านั้น ส่วนประกอบของส่วนเกริ่นนำสามารถเขียนเป็นกฎเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจดังนี้

ส่วนเกริ่นนำ → (คำเรียกขาน x คำเรียกตัวเอง x คำแสดงการวะ)

จากกฎข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่า ส่วนเกริ่นนำประกอบไปด้วยโครงสร้าง 3 ส่วน เรียงลำดับกันคือ คำเรียกขาน และคำเรียกตัวเอง และ คำแสดงการวะ ถ้าส่วนเกริ่นนำมีเพียงหนึ่งตำแหน่งผู้พูดอาจเลือกตัวเลือกตัวใดตัวหนึ่งระหว่างสามตัวเลือกนี้ แต่ถ้าส่วนเกริ่นนำมีสองหรือสามตำแหน่งการปรากฏต้องเรียงตามลำดับตามนี้เท่านั้น ผู้วิจัยใช้เครื่องหมาย X แสดงว่าผู้พูดสามารถเลือกตัวเลือกเพียงตัวหนึ่งตัวใดหนึ่งในสามตัวเลือกนี้ก็ ได้ แต่ถ้าเลือกตัวเลือกมากกว่าหนึ่งตัวเลือกจะต้องเรียงลำดับตัวเลือกตามนี้เท่านั้น จากกฎดังกล่าวสามารถแจกแจงโครงสร้างของส่วนเกริ่นนำได้ 7 รูปแบบ ได้แก่

1. ส่วนเกริ่นนำที่มีส่วนประกอบเดียว 3 รูปแบบ ได้แก่
  - คำเรียกตัวเอง
  - คำเรียกขาน
  - คำแสดงการวะ
2. ส่วนเกริ่นนำที่มีส่วนประกอบสองส่วน 3 รูปแบบ ได้แก่
  - คำเรียกขาน+คำแสดงการวะ
  - คำเรียกขาน+คำเรียกตัวเอง
  - คำเรียกตัวเอง+คำแสดงการวะ
3. ส่วนเกริ่นนำที่มีส่วนประกอบสามส่วน 1 รูปแบบ ได้แก่

-คำเรียกขาน+คำเรียกตัวเอง+คำแสดงการวะ

ผู้วิจัยจะได้แจกแจงและให้นิยามของคำทั้งหมดที่พบเป็นส่วนประกอบของส่วนกริณานำดังนี้

คำเรียกขาน

คำเรียกขานเป็นคำประเภทหนึ่งที่ถูกนำไปใช้เป็นส่วนประกอบของส่วนกริณานำ การใช้คำเรียกขานในส่วนกริณานำจะเป็นการบ่งชี้ถึงตัวผู้ฟังที่ผู้พูดพูดด้วยและยังแสดงถึงความเคารพหรือความสนิทสนมที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟังอีกด้วย ม.ร.ว. คัลยา ติงศกัทธิย์และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) ได้ให้ความหมายของคำเรียกขานว่าเป็น คำหรือวลีที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังหรือผู้ที่เขาพูดด้วย อาจมีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏนับตั้งแต่ สรรพนาม/คำนำหน้า เช่น คุณและจบลงที่คำลงท้าย เช่น ครับ ดังตัวอย่าง คุณแม่ครับ นับเป็นคำเรียกขานคำหนึ่งหรืออาจมีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่สามารถปรากฏระหว่างคำนำหน้ากับคำลงท้ายก็ได้เช่น แม่ ก็นับเป็นคำเรียกขานคำหนึ่ง นอกจากนี้ ม.ร.ว. คัลยา ติงศกัทธิย์และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531:20) ยังพบว่าส่วนประกอบของคำเรียกขานมีอยู่ 2 ส่วนคือ ส่วนหลักและส่วนเสริม ส่วนหลักประกอบไปด้วยคำ 6 ประเภทเรียงกัน ซึ่งเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

(สรรพนาม/คำนำหน้าxคำเรียกญาติxชื่อยศxตำแหน่ง/อาชีพxวลีแสดงความรู้สึก)

ผู้พูดอาจเลือกตัวเลือก 1 ใน 6 คำนี้หรือเลือกคำผสมใน 6 คำนี้ก็ได้แต่ต้องเรียงตามลำดับข้างต้น เครื่องหมาย x แสดงว่าให้เลือกตัวเลือกใดตัวเลือกหนึ่งถ้าเลือกมากกว่าหนึ่งตัวเลือกจะต้องเรียงตามลำดับนี้เท่านั้น ส่วนเสริมคือ คำลงท้าย ที่อาจปรากฏหรือไม่ก็ได้ ส่วนประกอบของคำเรียกขานที่ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้เป็นส่วนกริณานำในรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณแบบ ส่วนกริณานำ+คำขอขอบคุณตรง ได้แก่ คำเรียกญาติ เท่านั้น ซึ่งในข้อมูลพบเพียงหนึ่งตัวอย่าง ดังนี้

คำว่า ป้ามา ใน *ป้า มา... ขอขอบคุณ*

การที่ผู้วิจัยพบว่ามีเพียง คำเรียกญาติ ซึ่งเป็นคำเรียกขานชนิดเดียวเท่านั้นที่ปรากฏในรูปแบบส่วนกริณานำ+คำขอขอบคุณตรง ในการกล่าวขอขอบคุณในที่นี้ ไม่ได้หมายความว่าคำเรียกขานชนิดอื่น ๆ เช่น ยศ ชื่อ หรือ คำนำหน้า จะไม่สามารถเป็นส่วนกริณานำในการกล่าวขอขอบคุณรูปแบบนี้ได้ คำเรียกขานคำอื่น ๆ ก็มีความเป็นไปได้ที่จะปรากฏในรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณนี้ได้เช่นกัน เช่น *สมชาย... ขอขอบใจ คุณครูค่ะ... ขอขอบคุณ* เป็นต้น แต่ทั้งนี้จากการเก็บข้อมูลไม่พบว่ามีการใช้คำอื่น ๆ นอกจากคำเรียกญาติ ซึ่งน่าจะเกิดผลมาจากบทบาทที่ใช้ในการเก็บข้อมูลนั้นจำกัดอยู่ในบทบาทที่เกี่ยวข้องกันในลักษณะของญาติโดยมาก

หมายเหตุ จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าคำเรียกขานสามารถปรากฏได้ทั้งในส่วนของส่วนกริณานำและส่วนเสริมท้าย แต่จากข้อมูลพบว่าคำเรียกขานจะปรากฏได้เพียงหนึ่งครั้งเท่านั้น ถ้าปรากฏในส่วนกริณานำก็จะไม่ปรากฏในส่วนเสริมท้าย และในทางกลับกันเช่นกัน

คำเรียกตัวเอง

คำเรียกตัวเอง หมายถึงคำพูดที่ผู้พูดใช้กล่าวเพื่อแทนตัวผู้พูดเองก่อนที่จะกล่าวขอบคุณผู้ฟัง คำเรียกตัวเองมีหลายประเภท แต่ที่พบในข้อมูลได้แก่ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 คำเรียกญาติ และชื่อตัว คำเรียกตัวเองที่พบในข้อมูลเช่น *แม่ คิกัน หู ลูก ผม กัน เป็นต้น*

คำแสดงการวะ

คำแสดงการวะเป็นคำประเภทหนึ่งที่ถูกนำไปใช้เป็นส่วนประกอบของส่วนเกริ่นนำในการกล่าวขอบคุณ คำแสดงการวะในที่นี้หมายถึง คำที่ใช้เพื่อแสดงออกถึงความเคารพหรือการให้เกียรติที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง ตามกฎแล้วคำแสดงการวะสามารถปรากฏโดยลำพังได้ เช่น ขอขอบพระคุณ แต่ถ้ามีคำชนิดอื่นที่เป็นส่วนเกริ่นนำเหมือนกันปรากฏร่วมด้วย คำแสดงการวะก็จะปรากฏในตำแหน่งที่สามตามหลังคำนั้น ๆ เสมอ เช่น *ลูกรัก ... แม่ขอขอบใจมาก คำแสดงการวะที่พบในข้อมูลมี 3 รูปแบบคือ ขอ กราบ และ ขอ+กราบ ซึ่งสามารถเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้*

คำแสดงการวะ → (ขอxกราบ)

จากสูตรจะอ่านคำแสดงการวะมีส่วนประกอบ 2 ส่วน ส่วนแรกคือ คำว่า *ขอ* และส่วนที่สองคือคำว่า *กราบ* ผู้พูดสามารถเลือกคำแสดงการวะเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งก็ได้หรือจะเลือกทั้งสองส่วนผสมกันก็ได้แต่ต้องเรียงกันตามนี้เท่านั้น คำแสดงการวะทั้งสามแบบมีคำอธิบายดังนี้

คำว่า “*ขอ*” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 (2546:171) กล่าวว่า “*ขอ*” หมายถึง การกล่าววิงวอน การพูดให้เขาให้สิ่งของ ผู้วิจัยให้ความหมายของการใช้คำว่า “*ขอ*” ในที่นี้ว่าแสดงถึงการที่ผู้พูดแสดงการให้เกียรติแก่ผู้ฟัง เหมือนกันเป็นการขออนุญาต(เพื่อให้สุภาพ)ให้ผู้พูดได้กล่าวขอบคุณแก่ผู้ฟัง ในการที่ผู้ฟังได้กระทำให้บางสิ่งบางอย่างให้ เช่น ขอขอบพระคุณท่านมากค่ะ.. ที่อุตสาหกรรมงานวันนี้ จากข้อมูลพบว่าคำว่า *ขอ* ปรากฏได้กับคำขอบคุณตรงคำว่า *ขอบคุณ* ขอขอบพระคุณ และขอขอบใจ เท่านั้น ตัวอย่างการใช้คำว่า “*ขอ*” ที่พบเป็นส่วนเกริ่นนำในการกล่าวขอบคุณ ได้แก่ *ขอขอบใจ ขอขอบพระคุณ*

คำว่า “*กราบ*” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 (2546:66) กล่าวว่า *กราบ* เป็นคำกริยาซึ่งหมายถึง การแสดงความเคารพด้วยวิธีนั่งประนมมือขึ้นเสมอหน้าผากแล้วน้อมศีรษะลงจรดพื้น คำว่า*กราบ*ยังใช้เป็นคำแสดงความเคารพผู้ฟังอย่างสูงในเวลาพูดกันต่อหน้าเหมือนอย่างกริยาการกราบจริง ๆ เช่น *กราบพูด กราบเรียน* จากข้อมูลพบว่าคำว่า *กราบ* จะปรากฏแต่กับคำขอบคุณตรงคำว่า *ขอบคุณ*และ*ขอขอบพระคุณ* เท่านั้น ตัวอย่างการใช้คำว่า *กราบ* ที่พบเป็นส่วนเกริ่นนำในการกล่าวขอบคุณ ได้แก่ *กราบขอขอบพระคุณค่ะ กราบขอขอบพระคุณ*

คำว่า “*ขอ+กราบ*” ในที่นี้คือ คำผสมของคำว่า “*ขอ*” กับคำว่า “*กราบ*” ผู้วิจัยให้ความหมายว่าเป็นคำที่แสดงถึงการให้เกียรติและการให้ความเคารพแก่ผู้ฟังอย่างสูง จากข้อมูลพบว่าคำว่า *ขอ+กราบ* จะปรากฏแต่กับคำขอบคุณตรงคำว่า *ขอบคุณ*และ*ขอขอบพระคุณ* เท่านั้น ตัวอย่างการใช้คำว่า “*ขอ+กราบ*” ที่พบเป็นส่วนเกริ่นนำในการกล่าวขอบคุณ ได้แก่ *ขอกราบขอขอบพระคุณ ขอกราบขอบคุณเป็นอย่างสูง ขอกราบขอขอบพระคุณค่ะ*

ตัวอย่างรูปแบบการกล่าวขอบคุณในแบบ ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง แสดงในรูปแบบตารางเพื่อความชัดเจนดังนี้

ส่วนเกริ่นนำ	คำขอบคุณตรง
ขอ	ขอบคุณ
ขอ	ขอบใจ
กราบ	ขอบพระคุณ
ขอ	ขอบพระคุณ
กราบ	ขอบคุณ
ป้า มา	ขอบคุณ
ขอกราบ	ขอบพระคุณ

(3) คำขอบคุณตรง+ ส่วนเสริมท้าย คือประเภทของการกล่าวขอบคุณตรงที่มีส่วนประกอบ 2 ส่วนประกอบกัน ได้แก่ คำขอบคุณตรง ซึ่งได้กล่าวไปแล้ว และ ส่วนเสริมท้าย ซึ่งจะได้อธิบายดังนี้

ส่วนเสริมท้าย เป็นส่วนประกอบหนึ่งของการกล่าวขอบคุณตรงโดยจะปรากฏในตำแหน่งหลังคำขอบคุณตรงเสมอ ส่วนเสริมท้ายนี้มีหน้าที่ทางสังคมเพื่อบ่งบอกถึงความรู้สึกรังเกียจพอใจของผู้พูดต่อการกระทำหรือสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังและยังแสดงถึงความเคารพหรือความสนิทสนมที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟังอีกด้วย ส่วนเสริมท้ายประกอบไปด้วยคำชนิดต่าง ๆ 4 ชนิด ได้แก่ คำบอกปริมาณ คำลงท้าย คำเรียกขาน และสิ่งที่กระทำ ซึ่งการปรากฏของส่วนเสริมท้ายชนิดต่าง ๆ สามารถเรียงกันตามลำดับได้ 2 แบบ โดยเขียนเป็นกฎดังนี้

$$\text{ส่วนเสริมท้าย} \rightarrow \left\{ \begin{array}{l} 1(\text{คำเรียกขาน} \times \text{คำบอกปริมาณ} \times \text{คำลงท้าย} \times \text{สิ่งที่กระทำ}) \\ 2(\text{คำบอกปริมาณ} \times \text{คำลงท้าย} \times \text{คำเรียกขาน} \times \text{สิ่งที่กระทำ}) \end{array} \right\}$$

จากกฎอ่านได้ว่า ส่วนเสริมท้ายมีอยู่ 2 แบบด้วยกันภายในวงเล็บปีกกาคือ

แบบที่ 1. คำเรียกขาน X คำบอกปริมาณ X คำลงท้าย X สิ่งทีกระทำ

แบบที่ 2. คำบอกปริมาณ X คำลงท้าย X คำเรียกขาน X สิ่งทีกระทำ

โดยผู้พูดจะต้องเลือกแบบของส่วนเสริมท้ายแบบใดแบบหนึ่งในวงเล็บปีกกานี้เท่านั้น และภายในแบบของส่วนเสริมท้ายแต่ละแบบจะมีตัวเลือกที่เป็นส่วนประกอบของส่วนเสริมท้าย 4 ตัวเลือกที่มีการเรียงตามลำดับไม่เหมือนกัน ตัวเลือกที่เป็นคำชนิดต่าง ๆ ภายในแต่ละแบบนั้น ผู้พูดสามารถเลือกที่จะใช้ตัวเลือกของส่วนเสริมท้ายเพียงตัวใดตัวหนึ่งก็ได้หรืออาจจะเลือกตัวเลือกผสมกันเป็นสองตัว สามตัวหรือสี่ตัวก็ได้ แต่ต้องเรียงลำดับกันตามการเรียงลำดับในแบบของส่วนเสริมท้ายในสองแบบนี้เท่านั้น เครื่องหมาย X ในที่นี้ใช้ในการเขียนกฎเพื่อแสดงว่าให้เลือกตัวเลือกตัวใดตัวหนึ่งหรือเลือกตัวเลือกผสมแต่ต้องเรียงลำดับกันตามที่เรียงไว้เท่านั้น

ต่อไปผู้วิจัยจะได้ให้นิยามของคำทั้งหมดที่เป็นส่วนประกอบของส่วนเสริมท้ายดังนี้

คำบอกปริมาณ

คำบอกปริมาณเป็นส่วนประกอบหนึ่งของส่วนเสริมท้าย ซึ่งอาจจะปรากฏหรือไม่ก็ได้ ผู้วิจัยให้คำนิยามของคำบอกปริมาณในที่นี้ว่าหมายถึงคำที่ใช้เพื่อบอกถึงปริมาณของความพึงพอใจ หรือความรู้สึกสำนึกในบุญคุณที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง คำบอกปริมาณจะปรากฏต่อท้ายคำขอขอบคุณเสมอ คำบอกปริมาณที่พบในข้อมูลมีอยู่ 3 แบบ โดยเขียนเป็นกฎได้คือ p_1 p_1+p_2 และ $p_1+p_2+p_3$ ซึ่งผู้พูดจะต้องเลือกแบบใดแบบหนึ่งในสามแบบนี้เท่านั้น สาเหตุที่ผู้วิจัยแบ่งการปรากฏของคำบอกปริมาณเป็น 3 แบบเพราะการปรากฏในแต่ละรูปแบบแสดงให้ถึงความซับซ้อนขององค์ประกอบที่มากขึ้นอันเนื่องมาจากความพึงพอใจของผู้พูดที่มีต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังซึ่งจะมีผลต่อการวิเคราะห์การแปรของรูปแบบการกล่าวขอบคุณในบทถัดไป ถ้ารูปแบบการกล่าวขอบคุณมีคำบอกปริมาณเพียงหนึ่งคำจะเขียนแทนว่า คำบอกปริมาณ หรือ p_1 ก็ได้ ซึ่งคำที่ปรากฏได้อาทิเช่น *มาก* *จริง* *เป็นอย่างมาก* *เป็นอย่างยิ่ง* *หลาย* *อย่างสูง* *ยิ่ง* *ที่สุด* *ในโลก* เช่น *ขอบคุณมาก* *ขอบคุณเป็นอย่างมาก* *ขอบคุณหลาย* เป็นต้น ถ้ามีการใช้คำบอกปริมาณมากกว่าหนึ่งคำจะเขียนกฎแทนว่า p_1+p_2 หมายถึงมีการใช้คำบอกปริมาณ 2 คำด้วยกัน เช่น คำว่า *มาก+มาก* ใน *ขอบคุณมากมาย* และ $p_1+p_2+p_3$ หมายถึงมีการใช้คำบอกปริมาณ 3 คำด้วยกัน เช่น คำว่า *มาก+ที่สุด+เลย* ใน *ขอบคุณมากที่สุดเลย* คำบอกปริมาณในแบบ p_1+p_2 และ $p_1+p_2+p_3$ มีความหมายที่หนักแน่นขึ้น กว่าแบบ p_1 เพราะเสมือนเป็นการแสดงถึงความรู้สึกขอบคุณของผู้พูดที่มากขึ้นและแสดงถึงความซับซ้อนขององค์ประกอบที่เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย สำหรับเกณฑ์ในการตัดสินใจว่าคำบอกปริมาณนั้น ๆ เป็นคำบอกปริมาณแบบใดในสามแบบข้างต้นจะดูที่ความหมายเป็นหลัก เช่น คำว่า *มาก* มีความหมายถึงการบอกปริมาณอย่างชัดเจนถือเป็นคำบอกปริมาณ 1 คำในแบบ p_1 ส่วนคำว่า *เป็นอย่างมาก* ก็ถือเป็นคำบอกปริมาณแบบ p_1 เช่นกัน ไม่ได้ถือเป็นแบบ $p_1+p_2+p_3$ เพราะเมื่อแยกส่วนประกอบแล้วจะพบว่าคำว่า *เป็น* และ *อย่าง* ไม่ได้มีความหมายถึงการบอกปริมาณเมื่อปรากฏเดี่ยว ๆ ความหมายของการบอกปริมาณจะเกิดขึ้นได้ก็เมื่อนำทั้งสามคำมารวมกันเท่านั้น คำว่า *มากมาย* ถือเป็นคำบอกปริมาณในแบบ p_1+p_2 เพราะเป็นคำบอกปริมาณที่มีการบอกปริมาณอย่างชัดเจน 2 คำด้วยกัน ตัวอย่างของการใช้ คำบอกปริมาณ ที่พบเป็นส่วนประกอบของส่วนเสริมท้าย เช่น *ขอบคุณมาก* *ขอบคุณมากมาย* *แต่จึ่ง a lot* *ขอบคุณมากที่สุดเลยคะ* *ขอบพระคุณเป็นอย่างมากคะ*

คำลงท้าย

คำลงท้ายเป็นส่วนประกอบของส่วนเสริมท้ายที่จะปรากฏในตำแหน่งข้างท้ายของคำขอขอบคุณเสมอและถ้ารูปแบบการกล่าวขอบคุณนั้นมีคำบอกปริมาณอยู่ด้วย คำลงท้ายก็จะปรากฏตามหลังคำบอกปริมาณเสมอ คำลงท้ายมีหน้าที่ทางสังคมในการแสดงถึงความเคารพหรือความสนิทสนมที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง คำลงท้ายแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ คำลงท้ายแสดงความสุภาพ(คำลงท้าย1) เช่น *คะ/ครับ* และ คำลงท้ายที่แสดงความสนิทสนม(คำลงท้าย2) เช่น *จ้ะ* *นะ* *จ๊ะ* *นะจ๊ะ* สาเหตุ

ที่ผู้วิจัยต้องแยกเช่นนี้ก็เพราะจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า คำลงท้ายทั้ง 2 ประเภทจะไม่ปรากฏกับคำขอบคุณตรงทุกคำแต่จะมีการเลือกปรากฏเฉพาะกับบางคำ จากข้อมูลพบว่าคำลงท้าย 1 จะปรากฏเป็นปกติกับ คำว่า *ขอบคุณ ขอพรให้คุณ* และจะปรากฏกับคำว่า *ขอบใจ* ก็ต่อเมื่อถูกนำมาใช้ในสถานการณ์ที่เป็นทางการเท่านั้น และคำลงท้าย 2 สามารถปรากฏกับคำขอบคุณได้เกือบทุกคำยกเว้นขอพรให้คุณ ตัวอย่างของการใช้ คำลงท้าย ที่พบเป็นส่วนเสริมท้าย เช่น *ขอบคุณค่ะ ขอพรให้คุณค่ะ ขอบใจนะ ขอบใจจ้า ขอขอบคุณนะจ๊ะ ขอบใจครับ ขอบใจไว้ย ขอบคุณน้ำ ขอบใจ เตื่อ แดงก็จ๊ะ เป็นต้น*

คำเรียกขาน

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วถึงคำเรียกขานในส่วนเกริ่นนำ ผู้วิจัยพบว่าคำเรียกขานยังสามารถปรากฏในส่วนเสริมท้ายได้อีกด้วย โดยหน้าที่ทางสังคมของคำเรียกขานในส่วนเสริมท้ายเหมือนกับในส่วนเกริ่นนำคือเพื่อเป็นการบ่งชี้ถึงตัวผู้ฟังที่ผู้พูดพูดด้วยและแสดงถึงความเคารพหรือความสนิทสนมที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง อย่างไรก็ตามในข้อมูลพบว่าการปรากฏของคำเรียกขานในการกล่าวขอบคุณนั้นมีปรากฏได้เพียงหนึ่งครั้งเท่านั้น กล่าวคือถ้าปรากฏเป็นส่วนเกริ่นนำแล้วก็จะไม่พบปรากฏในส่วนเสริมท้ายอีก ในทางกลับกันเช่นกัน ดังที่ได้กล่าวถึงส่วนประกอบทั้งหมดของคำเรียกขานไว้ในส่วนเกริ่นนำแล้วจึงจะไม่นำมาเสนอซ้ำอีก ดังนั้นในตอนนี้นี้จึงขอเสนอคำเรียกขานที่พบว่ามีการใช้เป็นส่วนประกอบของส่วนเสริมท้ายในการกล่าวขอบคุณซึ่งพบว่ามีอยู่ 5 คำ ได้แก่ สรรพนาม/คำนำหน้า คำเรียกญาติ ชื่อ ตำแหน่ง/อาชีพ และวลีแสดงความรู้สึก ส่วนยศและคำลงท้ายนั้นผู้วิจัยไม่พบว่ามีการใช้เป็นส่วนประกอบของการกล่าวขอบคุณทั้งในส่วนเกริ่นนำและส่วนเสริมท้ายแต่อย่างใด ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของคำเรียกขานที่ปรากฏเป็นส่วนประกอบของส่วนเสริมท้ายในการกล่าวขอบคุณ

- สรรพนาม/คำนำหน้า

คำว่า ท่าน ใน ขอพรให้คุณคะท่าน

คำว่า หนู ใน ขอบใจหนูมากนะ

- คำเรียกญาติ

คำว่า ลุง ใน ขอพรให้คุณคะคุณลุง

คำว่า พ่อ ใน ขอขอบคุณมากค่ะพ่อ

คำว่า ลูกใน ขอบใจลูกมาก

- สรรพนาม/คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ

ขอบคุณค่ะ.. คุณที่ประนอมที่ได้มอบของขวัญชิ้นนี้ให้ (*ชื่อที่พบส่วนใหญ่ในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นทั้งชื่อจริงและชื่อเล่นแต่ก็พบในจำนวนน้อยมาก)

- สรรพนาม/คำนำหน้า+คำเรียกญาติ

ขอพรให้คุณแม่เป็นอย่างสูง ขอขอบคุณคุณพ่อมากค่ะ

- ตำแหน่ง/อาชีพ

คำว่า ผอ.(ผู้อำนวยการ) ใน ขอขอบคุณมากค่ะ ผอ.

- สรรพนาม/คำนำหน้า+อาชีพ/ตำแหน่ง

คำว่า ท่านผู้อำนวยการ ใน ขอบคุณท่านผู้อำนวยการเป็นอย่างสูง
นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้จัดเอาคำว่า เพื่อน เป็นอาชีพ/ตำแหน่งด้วยโดยได้ยึดตามผลการวิเคราะห์ของ
ม.ร.ว. กัลยา ดิงศักดิ์ย์และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) ที่ได้จัดให้คำว่าเพื่อนเป็นอาชีพ/ตำแหน่ง
เช่น ขอบใจมากเพื่อน ขอบใจเพื่อน

- วลีแสดงความรู้สึก

คำว่า ที่รัก ใน ขอบคุณค่ะที่รัก ขอบใจที่รัก คำว่า ลูกรักของแม่ ใน ขอบใจมากลูกรักของแม่
สิ่งที่กระทำ

สิ่งที่กระทำหมายถึงคำกล่าวที่ผู้พูดใช้กล่าวเพื่อระบุถึงการกระทำของผู้พูดต่อผู้ฟัง
คำประเภทนี้เป็นการระบุถึงสิ่งของหรือการกระทำที่ทำให้เกิดการขอบคุณ ไม่มีส่วนของการ
แสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกใด ๆ ของผู้พูดต่อสิ่งของหรือการกระทำที่ได้รับ สิ่งที่กระทำเป็น
ส่วนประกอบหนึ่งของส่วนเสริมท้ายซึ่งอาจจะปรากฏหรือไม่ก็ได้ และจากข้อมูลพบว่าสิ่งที่กระทำ
จะอยู่ในตำแหน่งท้ายสุดของส่วนเสริมท้ายเสมอและสิ่งที่กระทำมักขึ้นต้นด้วยคำว่า ที่ หรือ สำหรับ
ตัวอย่างเช่น

ขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง...สำหรับของขวัญชิ้นนี้ ขอบคุณค่ะ...ที่กรุณานำกระเป๋ามาคืน

ขอบคุณค่ะ....สำหรับคำชมของท่าน

**ตัวอย่างรูปแบบการกล่าวขอบคุณในแบบ คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย แสดงในรูปแบบตาราง
เพื่อความชัดเจนดังนี้**

คำขอบคุณตรง	ส่วนเสริมท้าย
ขอบใจ	หนูมากนะ
แต้จ๊ะ	จ๊ะ
ขอบใจ	ไอ้หลาน
ขอบคุณ	คะแม่
ขอบใจ	ที่รัก
ขอบคุณ	ป้า ม่า
ขอบคุณ	มากมากเลยคะ
ขอบคุณ	คุณพ่อมากคะ
ขอบใจ	โว้ย
ขอบใจ	เค้อ
ขอบพระคุณ	เป็นอย่างยิ่งสำหรับของขวัญชิ้นนี้
ขอบคุณ	ค่ะ...ที่กรุณานำกระเป๋ามาคืน

(4) ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง+ ส่วนเสริมท้าย

ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย คือประเภทของการกล่าวขอบคุณตรงที่มีส่วนประกอบ 3 ส่วนประกอบกัน โดยการนำ รูปแบบการกล่าวขอบคุณแบบที่ใช้คำขอบคุณในแบบที่ 2 และ 3 ข้างต้นมาผสมกัน ดังตัวอย่างที่แสดงในตารางดังนี้

ตัวอย่างรูปแบบการกล่าวขอบคุณแบบ ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย แสดงในรูปแบบตารางเพื่อความชัดเจนดังนี้

ส่วนเกริ่นนำ	คำขอบคุณตรง	ส่วนเสริมท้าย
กราบ	ขอบพระคุณ	พ้อมากมากเลยคะ
ดิฉันขอกราบ	ขอบพระคุณ	คุณป้าประนอมสำหรับของขวัญชิ้นนี้
กราบ	ขอบพระคุณ	คุณพี่แดง
กราบ	ขอบพระคุณ	คะ
ป้า-ม่า	ขอบคุณ	คะ
ดิฉันขอกราบ	ขอบพระคุณ	ท่าน
แม่ขอ	ขอบใจ	ลูกมาก
ขอกราบ	ขอบพระคุณ	คะ
ขอกราบ	ขอบพระคุณ	คุณแม่่มากคะ

3.2.1.2 ความถี่ในการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณตรง

ผลการวิเคราะห์ความถี่ในการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณตรงพบว่า ถึงแม้การกล่าวขอบคุณตรงจะมีหลายรูปแบบแต่เป็นไปได้ว่ารูปแบบบางรูปแบบจะเป็นที่นิยมใช้มากกว่ารูปแบบอื่น ๆ ดังนั้นเพื่อให้เห็นภาพดังกล่าวผู้วิจัยจึงเรียงลำดับรูปแบบการกล่าวขอบคุณตรงทั้ง 4 รูปแบบข้างต้นตามการปรากฏใช้จากมากที่สุด ไปน้อยที่สุด ดังนี้

ตารางที่ 2 ความถี่ในการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณตรงในภาษาไทยปัจจุบัน

ลำดับ/รูปแบบ	จำนวน	ร้อยละ
1. คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย เช่น <i>ขอบคุณคะ</i>	6516	75.57
2. คำขอบคุณตรงเท่านั้น เช่น <i>ขอบคุณ</i>	1722	19.97
3. ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย เช่น <i>กราบ ขอบพระคุณคะ</i>	331	3.84
4. ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง เช่น <i>ป้า-ม่า..ขอบคุณ</i>	53	0.62
รวม	8622	100

จากตารางจะเห็นได้ว่า รูปแบบที่ใช้มากที่สุดคือ คำขอขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย คิดเป็นร้อยละ 76.00 รองลงมาคือ คำขอขอบคุณตรงเท่านั้น ร้อยละ 20.00 ส่วนเกริ่นนำ+คำขอขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย ร้อยละ 4.00 และ ส่วนเกริ่นนำ+คำขอขอบคุณตรง ซึ่งปรากฏใช้น้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 0.62

การที่พบว่าผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณตรงแบบ คำขอขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย มากที่สุดโดยสังเกตได้จากอัตราร้อยละที่แตกต่างอย่างชัดเจน แสดงว่าในสังคมไทยผู้พูดนิยมที่จะกล่าวคำขอขอบคุณประกอบกับส่วนเสริมท้ายนี้เพื่อเป็นการที่ไม่ทำให้การกล่าวขอบคุณสั้นหรือห้วนเกินไป การใช้ส่วนเสริมท้ายมาประกอบกับคำขอขอบคุณยังแสดงถึงความเคารพหรือความสนิทสนมของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังอีกด้วย นอกจากนี้อาจมีสาเหตุที่โยงมาจากการที่ผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นคนที่มีระดับทางสังคมในระดับกลางซึ่งเป็นคนในกลุ่มที่มีการศึกษาที่ดี จึงนิยมใช้รูปแบบที่แสดงถึงความสุภาพมากที่สุดไม่นิยมที่จะพูดห้วนก็มีเพียงแต่คำขอขอบคุณเท่านั้น

3.2.2 การกล่าวขอบคุณอ้อม

นอกจากการกล่าวขอบคุณตรงซึ่งมีส่วนประกอบหลักที่สำคัญคือ คำขอขอบคุณ ที่ต้องปรากฏใช้เสมอแล้ว ผู้วิจัยยังพบว่ายังมีโครงสร้างที่ไม่ใช้คำขอขอบคุณซึ่งผู้วิจัยเรียกการกล่าวขอบคุณแบบดังกล่าวว่า การกล่าวขอบคุณอ้อม อันหมายถึงการกล่าวขอบคุณที่ไม่มีการใช้คำขอขอบคุณตรงคือ คำว่า ขอบคุณ ขอใจ ขอพระคุณ แด่งค์ หรือ แด่งค์กั๋ว เป็นส่วนประกอบหลัก แต่ผู้พูดจะใช้ถ้อยคำแบบอื่นเพื่อขอบคุณผู้ฟังแทน ซึ่งถ้อยคำดังกล่าวโดยรูปภาพแล้วไม่ได้มีความหมายเพื่อการขอบคุณโดยตรงแต่มีความหมายทางสังคมที่แฝงถึงการขอบคุณเมื่อถูกใช้ในสถานการณ์การกล่าวขอบคุณ การกล่าวขอบคุณอ้อมที่พบในข้อมูลมีความหมายที่แตกต่างกันตามจุดประสงค์ของผู้พูดที่ต้องการจะสื่ออะไรกับผู้ฟัง เนื่องจากการกล่าวขอบคุณอ้อมมีการปรากฏที่น้อยมากคือมีเพียง 10 ครั้งจากที่พบทั้งหมดทำให้ได้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบไม่มีความหลากหลายมากพอ ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะไม่นำมาวิเคราะห์เพื่อหาโครงสร้างโดยละเอียดแต่จะกล่าวถึงเพียงคร่าวๆว่าตัวอย่างที่พบเป็นถ้อยคำชนิดอะไร โดยการตัดสินชนิดของคำนั้นจะดูจากความหมายของถ้อยคำนั้นที่สื่อออกมา ผู้วิจัยพบว่าการกล่าวขอบคุณอ้อมที่พบใช้เดี่ยวๆ มีอยู่ 3 ชนิด คือ

คำชม ตัวอย่างที่พบดังนี้
-สวยจัง -น่ารักจัง - ดีจังเลย

คำแสดงความรู้สึก ตัวอย่างที่พบดังนี้

-แฮปปี้มากจ๊ะ -แม่มีความสุขมากที่ได้รับของขวัญจากลูก -แม่รักหนูนะ

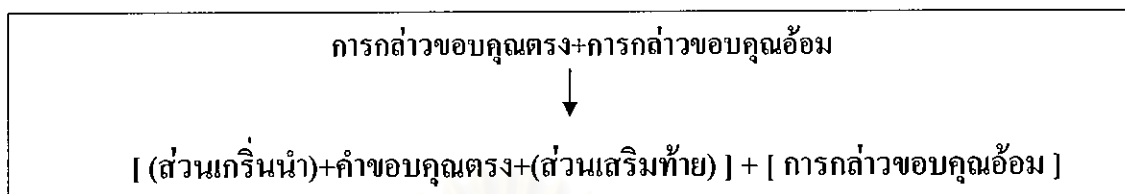
-รักมากเลยตัวเอง - ดีใจที่สุด - รักคุณมากที่สุดเลย

คำอวยพร ตัวอย่างที่พบดังนี้

-ขอให้ลูกมีความเจริญและความสุข

3.2.3 การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม

การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม เป็นโครงสร้างผสมของการกล่าวขอบคุณตรงและการกล่าวขอบคุณอ้อมซึ่งมีโครงสร้างที่เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม มีรูปแบบที่ปรากฏใช้จริงทั้งหมด 3 รูปแบบ โดยแบ่งเป็นรูปแบบที่มีส่วนประกอบสองส่วน 1 รูปแบบ รูปแบบที่มีส่วนประกอบสาม ส่วน 2 รูปแบบ รูปแบบที่มีส่วนประกอบสี่ส่วน 1 รูปแบบ และรูปแบบที่มีส่วนประกอบห้าส่วน 2 รูปแบบ ดังนี้

1. [คำขอบคุณตรง] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม]
2. [คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม]
3. [ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม]

3.2.3.1 รูปแบบและส่วนประกอบของการกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม

ต่อไปนี้จะได้อธิบายรูปแบบการกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อมที่ปรากฏใช้

(1) [คำขอบคุณตรง] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม] คือประเภทของการกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม ซึ่งมีส่วนประกอบ 2 ส่วนประกอบกัน ได้แก่ คำขอบคุณตรง และ การกล่าวขอบคุณอ้อม ผู้วิจัยพบว่าการกล่าวขอบคุณอ้อมที่พบประกอบกับการกล่าวขอบคุณตรงเมื่อพิจารณาจากความหมายที่สื่อออกมาพบว่ามีอยู่ 5 ชนิด คือ คำชม เช่น สวยจังเลย คำแสดงความรู้สึกรัก เช่น ถูกรักมาก คำเกรงใจ เช่น ไม่น่าลำบากเลย คำหยอกล้อ เช่น ขอใหญ่กว่านี้ได้ปะ และคำอวยพร เช่น ขอให้ลูกมีความสุขและความเจริญ

ตัวอย่างรูปแบบการกล่าวขอบคุณในแบบ[คำขอบคุณตรง]+[การกล่าวขอบคุณอ้อม]

แสดงในรูปแบบตารางเพื่อความชัดเจนดังนี้

การกล่าวขอบคุณตรง	การกล่าวขอบคุณอ้อม
คำขอบคุณตรง	
ขอบใจ	คราวหลังไม่ต้องก็ได้
ขอบใจ	หาซื้อลำบากเปล่า ๆ
ขอบใจ	ถูกรักจัง
ขอบใจ	ชอบมากเลย

การกล่าวขอบคุณตรง	การกล่าวขอบคุณอ้อม
คำขอบคุณตรง	
แต่งตั้งก๊ว	ชอบมาก
ขอบคุณ	ถูกใจที่สุด

(2) [คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย]+[คำขอบคุณอ้อม] คือประเภทของการกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม ซึ่งมีส่วนประกอบ 3 ส่วนประกอบกัน ได้แก่ คำขอบคุณตรง ตามด้วยส่วนเสริมท้ายของคำขอบคุณตรง และการกล่าวขอบคุณอ้อมซึ่งปรากฏอยู่ในตำแหน่งท้ายสุด

ตัวอย่างรูปแบบการกล่าวขอบคุณในแบบ [คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย]+ [การกล่าวขอบคุณอ้อม] แสดงในรูปแบบตารางเพื่อความชัดเจนดังนี้

การกล่าวขอบคุณตรง		การกล่าวขอบคุณอ้อม
คำขอบคุณตรง	ส่วนเสริมท้าย	
ขอบคุณ	มาก	ไม่ต้องซื้อให้ก็ได้
ขอบคุณ	นะ	ไม่เห็นต้องเปลืองเงินซื้อมาเลย
ขอบคุณ	นะ	ไม่เห็นต้องเปลืองเงินทอง
ขอบใจ	จ๊ะ	วันหลังไม่ต้องก็ได้เก็บเงินไว้เถอะ
ขอบใจ	จ๊ะ	ไม่น่าต้องเสียเวลาซื้อมาเลย
ขอบคุณ	คะ	ไม่น่าลำบากเลย..เกรงใจ
ขอบใจ	จ๊ะ	แค่คำอวยพรก็พอ
แต่งตั้งก๊ว	มากมายเลยเพื่อนรัก	ความจริงไม่ต้องก็ได้แค่การ์ดก็พอ
ขอบใจ	นะน้อง	คราวหน้าขอใหญ่กว่านี้หน่อย
ขอบคุณ	คะ	รักคุณพ่อมากที่สุดเลย
ขอบคุณ	คะ	น่ารักจังเลย
ขอบคุณ	นะคะสูง	น่ารักจังเลย
ขอบคุณ	คะพ่อ-แม่	ถูกใจมากเลย
แต่งตั้ง	นะ	ถูกใจที่สุด
ขอบพระคุณ	คุณพ่อมากคะ	ถูกใจลูกมาก
ขอบคุณ	นะจ๊ะ	พี่ชอบมากจ๊ะ

การกล่าวขอบคุณตรง		การกล่าวขอบคุณอ้อม
คำขอบคุณตรง	ส่วนเสริมท้าย	
ขอบคุณ	คะ	ลูกชอบมากมาก
ขอบคุณ	ครับ	ผมรักพ่อ-แม่มากครับ
ขอบคุณ	ลูกรัก	พ่อภูมิใจในตัวลูกมาก

(3) [ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย]+[การกล่าวขอบคุณอ้อม] คือประเภทของ การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม ซึ่งมีส่วนประกอบ 4 ส่วนประกอบกัน ได้แก่ ส่วนเกริ่นนำของคำขอบคุณตรง ตามด้วยคำขอบคุณตรง ส่วนเสริมท้ายของคำขอบคุณตรง และการกล่าวขอบคุณอ้อม ซึ่งมีเพียง 2 ตัวอย่างเท่านั้นคือ

ตัวอย่างรูปแบบการกล่าวขอบคุณในแบบ [ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม] แสดงในรูปแบบตารางเพื่อความชัดเจนดังนี้

การกล่าวขอบคุณตรง			การกล่าวขอบคุณอ้อม
ส่วนเกริ่นนำ	คำขอบคุณตรง	ส่วนเสริมท้าย	
กราบ	ขอบคุณ	คะ	ของขวัญถูกใจมากจริงจริง
กราบ	ขอบพระคุณ	มากคะ	ถูกใจหลานมาก

3.2.3.2 ความถี่ในการปรากฏของรูปแบบ[การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม]

เมื่อพิจารณาความถี่ของการปรากฏของรูปแบบ[การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม]ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถเรียงตามลำดับการปรากฏจากมากไปน้อยได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ความถี่ของการปรากฏของรูปแบบ[การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม]

ในภาษาไทยปัจจุบัน

ลำดับ/รูปแบบ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
1. [คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม]	101	93.52
2. [คำขอบคุณตรง] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม]	5	4.63
3. [ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม]	2	1.85
รวม	108	100

จากข้อมูลพบว่ารูปแบบ การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม ที่ปรากฏมากที่สุด 3 รูปแบบแรกคือ ผู้พูดเลือกที่จะกล่าวขอบคุณโดยใช้รูปแบบ [คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม] มากที่สุด รองลงมาคือ [คำขอบคุณตรง] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม] และ [ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม] เป็นรูปแบบที่พบใช้มากเป็นลำดับที่สาม

การที่พบว่าผู้พูดจะใช้รูปแบบ [คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม] มากที่สุดในประเภทของ การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม ด้วยกันโดยมีอัตรา ร้อยละที่แสดงถึงความแตกต่างอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบดังกล่าวเป็นรูปแบบที่มีความ สุกาพออย่างพอดีคือ ไม่มากเกินไปไม่น้อยไป โดยประกอบไปด้วยคำขอบคุณตรงประกอบกับส่วนเสริม ท้ายเพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเคารพหรือความสนิทสนมของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังอีกด้วย นอกจากนี้ยังจะเสริมด้วยการกล่าวขอบคุณอ้อมอีกทีหนึ่งเพื่อเป็นการแสดงความรู้สึกอื่นๆ ของ ผู้พูดนอกเหนือจากความรู้สึกขอบคุณ รูปแบบดังกล่าวจึงเป็นที่นิยมใช้และยอมรับจากผู้พูดใน สังคมมากที่สุด

3.3 ความถี่ในการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณโดยรวม

โครงสร้างของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ตามที่กล่าวไว้ใน ตอนต้นคือ 1. การกล่าวขอบคุณตรง 2.การกล่าวขอบคุณอ้อม และ 3. การกล่าวขอบคุณตรง +การกล่าวขอบคุณอ้อม ซึ่งโครงสร้างของการกล่าวขอบคุณแต่ละประเภทมีความถี่ในการปรากฏ เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังในตารางนี้

ตารางที่ 4 ความถี่การปรากฏของโครงสร้างการกล่าวขอบคุณโดยรวม

ลำดับ/รูปแบบ	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
1. การกล่าวขอบคุณตรง	8622	98.65
2. การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม	108	1.24
3. การกล่าวขอบคุณอ้อม	10	0.11
รวม	8740	100

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่าการกล่าวขอบคุณตรงเป็นโครงสร้างที่คนในสังคมไทยยอมรับ ใช้มากที่สุดสังเกตได้จากปริมาณการปรากฏที่มากอย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องมาจากโครงสร้างดังกล่าว เป็นโครงสร้างที่แสดงออกถึงความรู้สึกขอบคุณอย่างตรงไปตรงมาที่สุดโดยที่ผู้ฟังเมื่อได้รับการ กล่าวขอบคุณแล้วก็ไม่จำเป็นต้องไปตีความเพิ่มเติมอีก ส่วน โครงสร้างผสมนั้นมีการปรากฏใน ลำดับรองลงมาและการกล่าวขอบคุณอ้อมมีการปรากฏใช้น้อยที่สุด

โครงสร้างของการกล่าวขอบคุณทั้ง 3 โครงสร้างข้างต้นสามารถจำแนกเป็นรูปแบบทั่วไปของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยได้ 8 รูปแบบอันประกอบไปด้วยรูปแบบที่มีส่วนประกอบเดียว 2 และรูปแบบที่มีส่วนประกอบสี่ส่วน 1 รูปแบบ ซึ่งสามารถเรียงลำดับตามการปรากฏจากมากไปน้อยได้ดังนี้

ตารางที่ 5 ความถี่ในการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณโดยรวมในภาษาไทยปัจจุบัน

ลำดับ/รูปแบบ	ร้อยละ
1. คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย เช่น <i>ขอบคุณค่ะ/ครับ ขอบคุณมากนะน้อง</i>	74.56
2. คำขอบคุณตรงเท่านั้น เช่น <i>ขอบคุณ ขอใจ เต็งค์</i>	19.71
3. ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย เช่น <i>กราบขอบพระคุณค่ะท่าน</i>	3.79
4. [คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม] เช่น <i>ขอบคุณค่ะ..รักคุณพ่อมากที่สุดเลย</i>	1.16
5. ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง เช่น <i>ขอขอบใจ กราบขอบพระคุณ</i>	0.60
6. การกล่าวขอบคุณอ้อม เช่น <i>ดีใจมาก รักคุณมากที่สุดเลย</i>	0.11
7. [คำขอบคุณตรง] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม] เช่น <i>ขอใจ..หาซื้อลำบากเปล่า ๆ</i>	0.05
8. [ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม] เช่น <i>กราบขอบพระคุณค่ะ ของขวัญถูกใจมากจริง ๆ</i>	0.02
รวม	100

จากตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยที่ปรากฏมากที่สุดคือ คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย ซึ่งมีการปรากฏประมาณร้อยละ 78 รองลงมาคือ คำขอบคุณตรงเท่านั้น ซึ่งปรากฏมากที่สุดในลำดับที่สอง ซึ่งมีอัตราการปรากฏร้อยละ 20 และ ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย พบเป็นรูปแบบที่ปรากฏมากที่สุดในลำดับที่สามที่ร้อยละ 4 ด้วยอัตราการปรากฏที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างรูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุดกับรูปแบบที่ปรากฏใช้ในลำดับรองลงมาจึงอาจสรุปได้ว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณในแบบ คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย เป็นรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ผู้พูดคนไทยนิยมใช้พูดมากที่สุดในชีวิตประจำวัน เพราะเป็นรูปแบบที่เรียบง่ายและมีความสุขที่พอดีไม่มากไม่น้อยไป รวมถึงสามารถใช้พูดได้ในทุกสถานการณ์

ในตอนต่อไปผู้วิจัยจะสรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบทั้งหมดโดยแสดงให้เห็นในรูปแบบของกฎที่แสดงภาพรวมของรูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทย

3.4 กฎรวมแสดงรูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทย

ดังที่ได้ทำการพรรณนาถึงโครงสร้างของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ทำให้เห็นถึงรูปแบบทั่วไปของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยไปแล้ว ผู้วิจัยจึงได้สร้างกฎเพื่อแสดงภาพรวมของรูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยทั้งหมด ดังนี้

1. การกล่าวขอบคุณ → (การกล่าวขอบคุณตรง X การกล่าวขอบคุณอ้อม)
2. การกล่าวขอบคุณตรง → (ส่วนเกริ่นนำ)+ คำขอบคุณตรง+(ส่วนเสริมท้าย)
3. การกล่าวขอบคุณอ้อม → แสบปี่มากจะ น่ารักจัง ฯลฯ
4. คำขอบคุณตรง → $\left\{ \begin{array}{l} \text{ขอบคุณ} \\ \text{ขอบใจ} \\ \text{ขอบพระคุณ} \\ \text{แต่จ้ะ} \\ \text{แต่จ้ะก็ว} \end{array} \right\}$
5. ส่วนเกริ่นนำ → (คำเรียกขาน x คำเรียกตัวเอง x คำแสดงการวะ)
  - 5.1 คำเรียกขาน¹ →

(สรรพนาม/คำนำหน้าคำเรียกญาติ/อาชีพ/ตำแหน่ง/ชื่อ/วลีแสดงความรู้สึก)

    - 5.1.1 สรรพนาม/คำนำหน้า → คุณ ท่าน ฯลฯ
    - 5.1.2 คำเรียกญาติ → พี่ ลุง พ่อ แม่ น้อง ฯลฯ
    - 5.1.3 อาชีพ/ตำแหน่ง → ผอ. เพื่อน ฯลฯ
    - 5.1.4 ชื่อ → แดง ประณอม สุทัศน์ ฯลฯ
    - 5.1.5 วลีแสดงความรู้สึก → ที่รัก ลูกรักของแม่ น้องรัก ฯลฯ
  - 5.2 คำเรียกตัวเอง → ดิฉัน /ผม/ แม่/ พ่อ/หนู ฯ
  - 5.3 คำแสดงการวะ → (ขอXกราบ)
6. ส่วนเสริมท้าย → $\left\{ \begin{array}{l} 1. (\text{คำเรียกขาน} \times \text{คำปริมาณ} \times \text{คำลงท้าย} \times \text{สิ่งที่กระทำ}) \\ 2. (\text{คำปริมาณ} \times \text{คำลงท้าย} \times \text{คำเรียกขาน} \times \text{สิ่งที่กระทำ}) \end{array} \right\}$
  - 6.1 คำบอกปริมาณ → $\left\{ \begin{array}{l} \text{ป1} \\ \text{ป1+ป2} \\ \text{ป1+ป2+ป3} \end{array} \right\}$
    - 6.1.1 ป1 → มาก/ จริง/ หลาย/ เป็นอย่างสูง ฯลฯ
    - 6.1.2 ป1+ป2 → มากมาก / หลายหลาย ฯลฯ
    - 6.1.3 ป1+ป2+ป3 → มากมากเลย / มากที่สุดเลย ฯลฯ

¹ กฎแสดงรูปแบบคำเรียกขานเพิ่มเติมได้ในผลงานของ ม.ร.ว. คัทยา จิงสภักดิ์และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531)

6.2 คำลงท้าย	→ { คำลงท้ายแสดงความสุภาพ } { คำลงท้ายแสดงความสนิทสนม }
6.2.1 คำลงท้ายแสดงความสุภาพ	
6.2.2 คำลงท้ายแสดงความสนิทสนม	→ นะ/ จ๊ะ/ จ้า/ นะจ๊ะ/ น้ำ
6.3 .สิ่งที่กระทำ	→ สำหรับของขวัญชิ้นนี้/สำหรับคำชมเชย ฯ

กฎทั้ง 6 ข้อนี้เมื่ออ่านเรียงลำดับตั้งแต่ 1 ถึง 6 แล้วก็จะเห็นว่ากรรกล่าวชอบคุณในภาษาไทย มีรูปแบบใดบ้าง

กฎข้อที่ 1 หมายความว่ากรรกล่าวชอบคุณในภาษาไทยมีอยู่ 3 โครงสร้างใหญ่ ๆ คือ กรรกล่าวชอบคุณตรง กรรกล่าวชอบคุณอ้อม และ กรรกล่าวชอบคุณตรง+กรรกล่าวชอบคุณอ้อม เครื่องหมาย X ในที่นี้ใช้ในการเขียนกฎเพื่อแสดงว่าให้เลือกตัวเลือกใดตัวหนึ่งหรือเลือกตัวเลือกผสมแต่ต้องเรียงลำดับกันตามที่เรียงไว้เท่านั้น

กฎข้อที่ 2 หมายความว่ากรรกล่าวชอบคุณตรงประกอบด้วยส่วนประกอบ 3 ส่วน ส่วนแรกคือ ส่วนเกริ่นนำ ซึ่งอาจปรากฏหรือไม่ก็ได้ เพราะอยู่ภายในเครื่องหมาย ( ) ซึ่งใช้กันทั่วไปในการเขียนกฎหมายความว่า มีหรือไม่มีก็ได้ (optional) ส่วนที่สองคือ คำขอขอบคุณตรง ซึ่งต้องปรากฏเสมอ และ ส่วนสุดท้ายคือ ส่วนเสริมท้ายซึ่งอาจปรากฏหรือไม่ปรากฏก็ได้เช่นกัน

กฎข้อที่ 3 ระบุว่ากรรกล่าวชอบคุณอ้อมได้แก่อะไรบ้าง

กฎข้อที่ 4 ระบุว่า คำขอขอบคุณตรง มี 5 คำ ได้แก่ ขอขอบคุณ ขอใจ ขอพระคุณ แต่งค์ และ แต่งค์กั๋ว โดยผู้พูดต้องเลือกเพียงคำใดคำหนึ่งเท่านั้น เครื่องหมายปีกกา | | แสดงว่าต้องเลือกตัวเลือกเพียงหนึ่งตัวในวงเล็บปีกกานั้น

กฎข้อที่ 5 หมายความว่า ส่วนเกริ่นนำประกอบไปด้วยส่วนประกอบ 3 ส่วนคือ คำเรียกขาน คำเรียกตัวเอง และ คำแสดงคารวะ ถ้าส่วนเกริ่นนำมีหนึ่งตำแหน่งผู้พูดอาจเลือกตัวเลือกใดตัวหนึ่งระหว่างสามตัวเลือกนี้ได้ แต่ถ้าส่วนเกริ่นนำมีมากกว่าหนึ่งส่วนการปรากฏต้องเรียงกันตามลำดับเท่านั้น เครื่องหมาย X ใช้ในการเขียนกฎแสดงว่าให้เลือกตัวเลือกใดตัวหนึ่งหรือเลือกตัวเลือกผสมแต่ต้องเรียงลำดับกันตามที่เรียงไว้เท่านั้น

กฎข้อที่ 5.1 หมายความว่าคำเรียกขานที่พบในข้อมูลมีทั้งหมด 5 คำ คือ สรรพนาม/คำนำหน้า คำเรียกญาติ อาชีพ/ตำแหน่ง ชื่อ และวลีแสดงความรู้สึก ซึ่งผู้พูดสามารถเลือกว่าจะใช้ตัวใดตัวหนึ่งก็ได้หรือถ้าต้องการใช้ตัวเลือกมากกว่าหนึ่งตัวก็ต้องเรียงตามลำดับที่เรียงนี้เท่านั้น เครื่องหมาย X ใช้ในการเขียนกฎแสดงว่าให้เลือกตัวเลือกใดตัวหนึ่งหรือเลือกตัวเลือกผสมแต่ต้องเรียงลำดับกันตามที่เรียงไว้เท่านั้น

กฎข้อ 5.1.1ถึง5.1.5 ระบุว่าคำเรียกขานแต่ละชนิดมีคำอะไรบ้าง

กฎข้อที่ 5.2 ระบุว่าคำคำเรียกตัวเองมีคำอะไรบ้าง

กฎข้อที่ 5.3 หมายความว่าค่าแสดงการระมี 2 คำคือ คำว่า ขอ และ กราบ ถ้าค่าแสดงการระมีเพียงหนึ่งตำแหน่งผู้พูดสามารถเลือกที่จะใช้เพียงคำใดคำหนึ่งก็ได้ แต่ถ้าค่าแสดงการระมีสองตำแหน่งการปรากฏต้องเรียงลำดับเป็น ขอ+กราบ เท่านั้น เครื่องหมาย X ใช้ในการเขียนกฎแสดงว่าให้เลือกตัวเลือกตัวใดตัวหนึ่งหรือเลือกตัวเลือกผสมแต่ต้องเรียงลำดับกันตามที่เรียงไว้เท่านั้น

กฎข้อที่ 6 หมายความว่า ส่วนเสริมท้ายประกอบด้วยส่วนประกอบ 4 ส่วนเรียงตามลำดับกัน ผู้พูดสามารถเลือกที่จะใช้ตัวเลือกของส่วนเสริมท้ายตัวใดตัวหนึ่งก็ได้หรืออาจจะเลือกตัวเลือกผสมกันเป็นสองตัว สามตัวหรือสี่ตัวก็ได้ เพราะเครื่องหมาย X ใช้ในการเขียนกฎแสดงว่าให้เลือกตัวเลือกตัวใดตัวหนึ่งหรือเลือกตัวเลือกผสมแต่ต้องเรียงลำดับกันตามที่เรียงไว้เท่านั้น และผู้พูดต้องเลือกการเรียงลำดับของส่วนเสริมท้ายตามการเรียงลำดับแบบใดแบบหนึ่งในสองแบบนี้เท่านั้น คือ

1. คำเรียกขาน คำปริมาณ คำลงท้าย คำกล่าวสิ่งที่กระทำ หรือ
2. คำปริมาณ คำลงท้าย คำเรียกขาน คำกล่าวสิ่งที่กระทำ เครื่องหมายปีกกา { } แสดงว่าต้องเลือกตัวเลือกเพียงหนึ่งตัวในวงเล็บปีกกา นั้น

กฎข้อที่ 6.1 ถึง 6.1.3 หมายความว่า คำบอกปริมาณ มีการปรากฏอยู่ 3 แบบคือ $p1$ $p1+p2$ และ $p1+p2+p3$ ซึ่งผู้พูดจะต้องเลือกแบบใดแบบหนึ่งในสามแบบนี้เท่านั้น ถ้ารูปแบบการกล่าวขอบคุณมีคำบอกปริมาณเพียงหนึ่งคำ จะเขียนแทนว่า คำบอกปริมาณ หรือ $p1$ ก็ได้ ซึ่งคำที่ปรากฏได้ อาทิเช่น มาก จริง เป็นอย่างสูง เป็นอย่างยิ่ง หลาย อย่างสูง ยิ่ง เช่น ขอขอบคุณมาก ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงค่ะ ขอขอบคุณหลาย เป็นต้น แต่ถ้าคำบอกปริมาณมีมากกว่าหนึ่งคำจะเขียนแทนว่า $p1+p2$ หมายถึงมีการใช้คำบอกปริมาณ 2 คำต่อกัน และ $p1+p2+p3$ หมายถึงมีการใช้คำบอกปริมาณ 3 คำต่อกัน คำบอกปริมาณในแบบ $p1+p2$ และ $p1+p2+p3$ จะมีความหมายที่หนักแน่นขึ้นกว่าแบบ คำบอกปริมาณเฉยๆ หรือ $p1$ เพราะเสมือนเป็นการแสดงถึงความรู้สึกขอบคุณของผู้พูดที่มากขึ้นและเป็นการแสดงถึงความซบซึ้งของรูปแบบที่มากขึ้นตามไปด้วยกฎข้อ 7.2.1 ถึง 7.2.3 ระบุคำบอกปริมาณแต่ละแบบว่าเป็นคำใดได้บ้าง

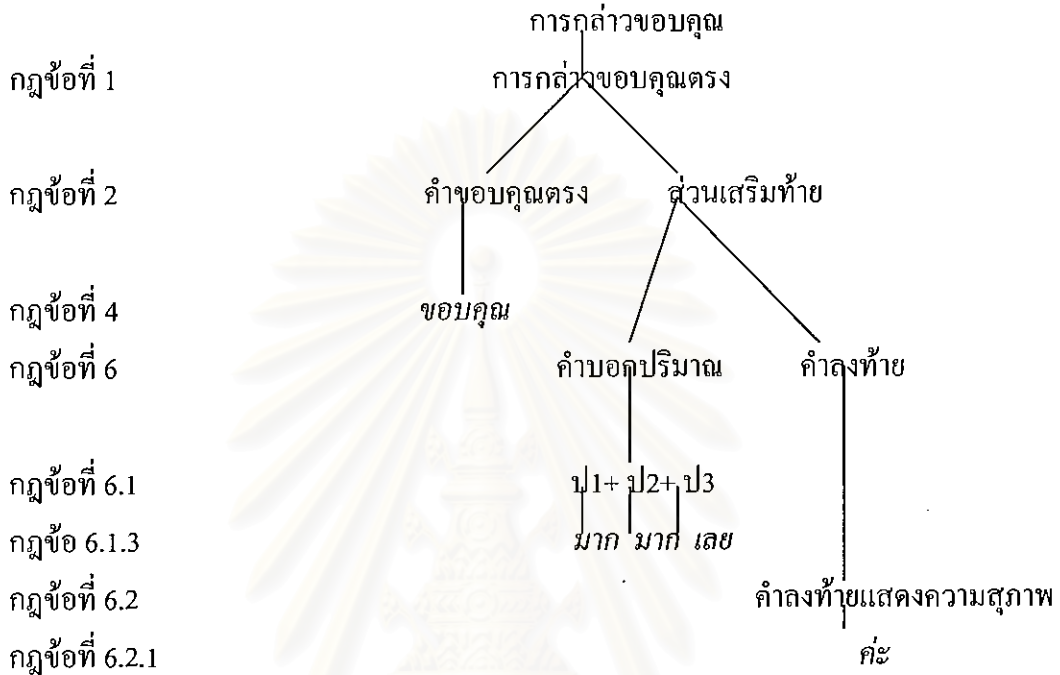
กฎข้อที่ 6.2 ถึง 6.2.2 หมายความว่าคำลงท้ายมีอยู่ 2 ประเภทคือ คำลงท้ายที่แสดงความสุภาพ(คำลงท้าย1) และคำลงท้ายที่แสดงความสนิทสนม (คำลงท้าย2) โดยผู้พูดต้องเลือกคำลงท้ายแบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น สาเหตุที่ผู้วิจัยต้องแยกเช่นนี้ก็เพราะว่า คำลงท้ายทั้ง 2 ประเภทจะไม่ปรากฏกับคำขอบคุณทุกคำแต่มีการเลือกปรากฏ กฎข้อ 6.2.1-6.2.2 ระบุว่าคำลงท้ายทั้ง 2 ประเภทมีคำใดบ้าง

กฎข้อที่ 6.3 ระบุว่า สิ่งทีกระทำมีตัวอย่างแบบใดบ้าง

จากกฎอาจสรุปได้ว่าโครงสร้างของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การกล่าวขอบคุณตรง การกล่าวขอบคุณอ้อม และ การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม โครงสร้างของการกล่าวขอบคุณทั้งสามประเภทสามารถจำแนกเป็นรูปแบบทั่วไปของการกล่าวขอบคุณที่เป็นไปได้ทั้งสิ้น 9 รูปแบบ แต่รูปแบบที่ปรากฏจริงในข้อมูลมีเพียง 8

รูปแบบ (ดังที่นำเสนอไปในหัวข้อ 3.1) เมื่อใช้กฎตามลำดับแล้วก็จะได้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ถูกต้อง เพื่อให้เห็นถึงการใช้กฎรวมแสดงรูปแบบการกล่าวขอบคุณอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำเสนอการใช้กฎโดยแผนภูมิต้นไม้ซึ่งแสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการใช้กฎตามลำดับ ดังนี้

1. ขอบคุณมากมาหลายคะ

แผนภาพที่ 3 รูปแบบการกล่าวขอบคุณแบบที่ 4 คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย

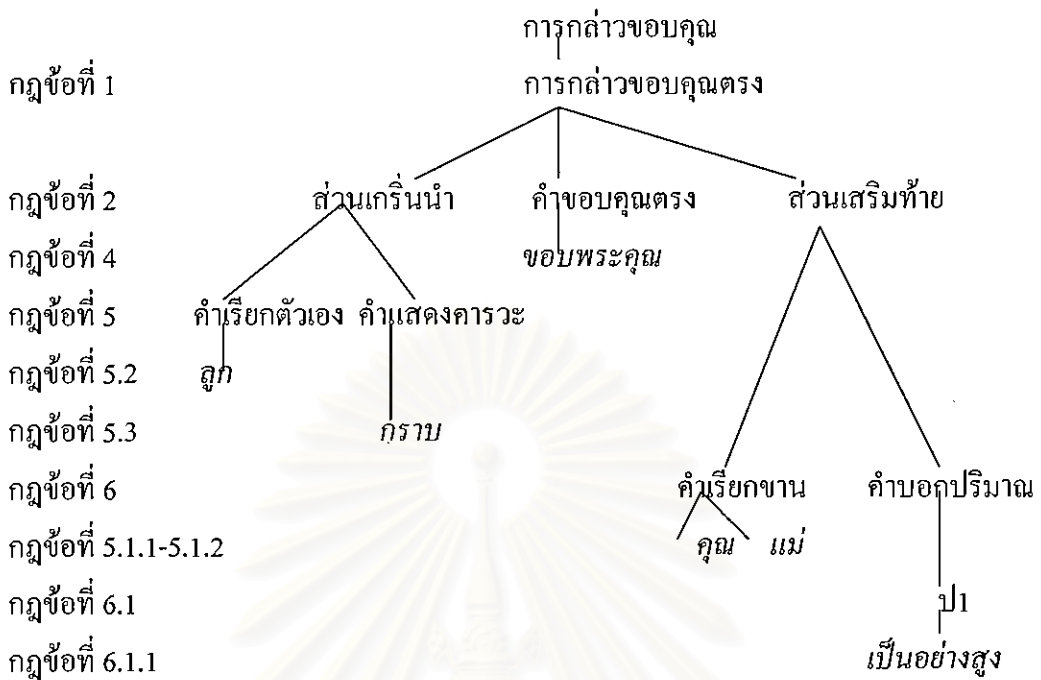
2. ขอบใจนะ..คราวหลังไม่ต้องก็ได้

แผนภาพที่ 4 รูปแบบการกล่าวขอบคุณแบบที่ 8 แบบที่ 1
[คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม]

3. ลูกกราบขอพระคุณคุณแม่เป็นอย่างสูง

กฎข้อที่ 1

กฎข้อที่ 2

กฎข้อที่ 4

กฎข้อที่ 5

กฎข้อที่ 5.2

กฎข้อที่ 5.3

กฎข้อที่ 6

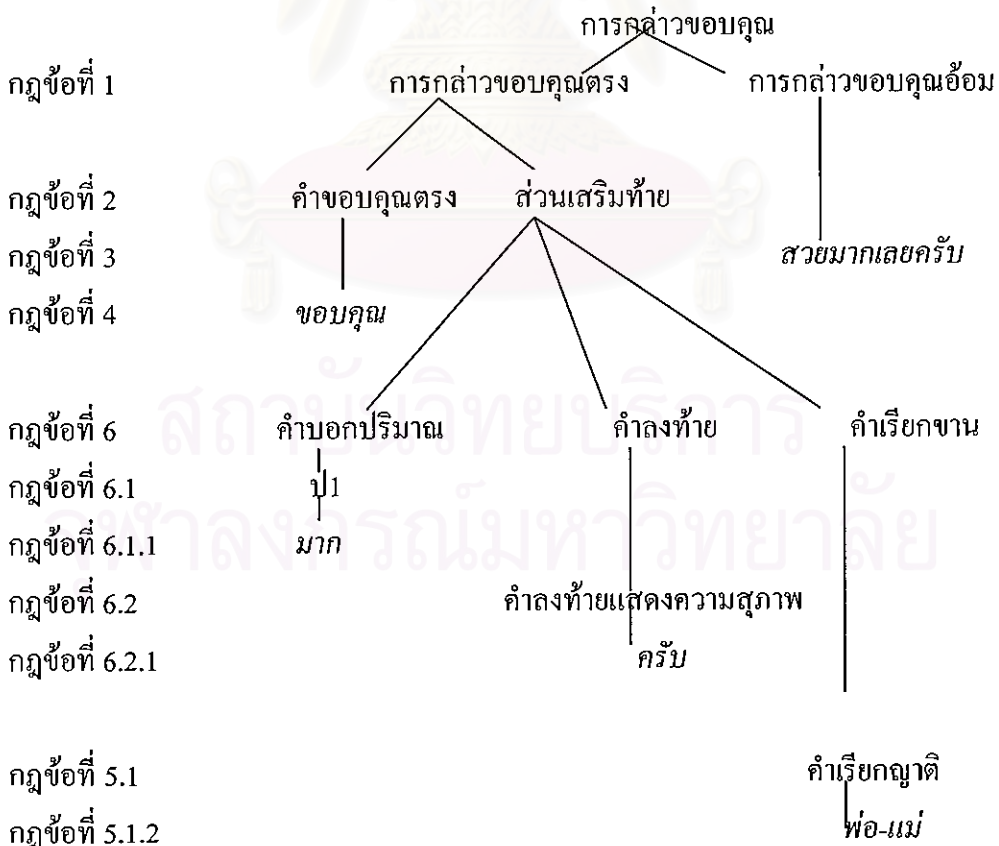
กฎข้อที่ 5.1.1-5.1.2

กฎข้อที่ 6.1

กฎข้อที่ 6.1.1

แผนภาพที่ 5 รูปแบบการกล่าวขอบคุณแบบที่ 7 ส่วนเกริ่นนำ+ คำขอขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย

4. ขอขอบคุณมากครับพ่อ-แม่... สวดยมากเลยครับ

กฎข้อที่ 1

กฎข้อที่ 2

กฎข้อที่ 3

กฎข้อที่ 4

กฎข้อที่ 6

กฎข้อที่ 6.1

กฎข้อที่ 6.1.1

กฎข้อที่ 6.2

กฎข้อที่ 6.2.1

กฎข้อที่ 5.1

กฎข้อที่ 5.1.2

แผนภาพที่ 6 รูปแบบการกล่าวขอบคุณแบบที่ 8 แบบที่ 2

[คำขอขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [การกล่าวขอขอบคุณอ้อม]

การกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอ การแปรของการกล่าวขอบคุณตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง การนำเสนอในบทนี้แบ่งเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ ส่วนแรกจะเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังที่ใช้ในการศึกษา และส่วนที่สองจะนำเสนอการแปรของการกล่าวขอบคุณตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

4.1 ประเภทของความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยต้องการศึกษาการกล่าวขอบคุณที่แปรตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง โดยมีสมมติฐานว่า ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ซับซ้อนมากกว่าผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าและเท่าเทียมกับผู้ฟัง ในการนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังไว้ 8 คู่ตามบทบาททางสังคมดังนี้

1. พ่อ-แม่กับลูก
2. ญาติผู้ใหญ่กับหลาน
3. พี่กับน้อง
4. ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา
5. เพื่อนกับเพื่อน
6. สามีกับภรรยา
7. คู่รักกับคู่รัก
8. คน ไม่รู้จักกันกับคน ไม่รู้จักกัน

บทบาทผู้พูดกับผู้ฟังทั้ง 8 คู่ ดังกล่าว สามารถนำมาจำแนกประเภทตามเกณฑ์ 2 เกณฑ์คือ 1.) เกณฑ์ความสัมพันธ์แบบสมมูลและไม่สมมูล และ 2.) เกณฑ์ความสัมพันธ์แบบสนิทสนมและไม่สนิทสนม ตามเกณฑ์ทั้ง 2 เกณฑ์ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังที่ศึกษา ดังนี้

4.1.1 ความสัมพันธ์แบบสมมูลและไม่สมมูล

ความสัมพันธ์แบบสมมูลและไม่สมมูล เป็นลักษณะความสัมพันธ์แบบหนึ่งที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยได้แนวคิดมาจากผลงานวิจัยเรื่อง การใช้คำเรียกขานในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ของ ม.ร.ว. คัลยา ดิงศภัทย์และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531:31) ซึ่งได้ใช้ลักษณะความสัมพันธ์แบบดังกล่าวในการศึกษา โดยงานวิจัยข้างต้นได้กล่าวถึงลักษณะความสัมพันธ์ไว้ 3 ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล ความสัมพันธ์แบบสมมูล และความสัมพันธ์แบบเป็นกลาง แต่ใน

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ความสัมพันธ์เพียง 2 ลักษณะคือ ความสัมพันธ์แบบไม่สมมูลและความสัมพันธ์แบบสมมูลเท่านั้น มาทำการจัดกลุ่มบทบาทความสัมพันธ์ ดังนี้

4.1.1.1 ความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพต่างกัน โดยผู้พูดอาจมีสถานภาพสูงกว่าหรือต่ำกว่าก็ได้ แต่ต้องไม่เท่ากัน การมีสถานภาพที่สูงหรือต่ำกว่านั้นอาจด้วยอายุ ประสบการณ์ที่มากหรือน้อยกว่ารวมไปถึงการมีอำนาจและบุญคุณเหนืออีกฝ่ายด้วย ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้ได้จัดแบ่งลักษณะความสัมพันธ์แบบไม่สมมูลออกเป็นประเภทย่อย 2 ประเภทได้แก่

- ความสัมพันธ์ที่ผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง หมายถึงความสัมพันธ์ที่ผู้พูดมีสถานภาพทางสังคมหรืออายุที่เมื่อเทียบกับผู้ฟังแล้วอยู่ในสถานะที่สูงกว่าผู้ฟัง บทบาทของผู้พูดที่ศึกษาได้แก่ พ่อ-แม่ ญาติผู้ใหญ่ ผู้บังคับบัญชา และพี่

- ความสัมพันธ์ที่ผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง หมายถึงความสัมพันธ์ที่ผู้พูดมีสถานภาพทางสังคมหรืออายุที่เมื่อเทียบกับผู้ฟังแล้วอยู่ในสถานะที่ต่ำกว่าผู้ฟัง บทบาทผู้พูดที่ศึกษาได้แก่ ลูก หลาน น้อง และผู้ใต้บังคับบัญชา

4.1.1.2 ความสัมพันธ์แบบสมมูล หมายถึงความสัมพันธ์ที่แสดงว่าผู้พูดกับผู้ฟังเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าตามความเป็นจริงแล้วผู้พูดและผู้ฟังจำเป็นต้องมีคุณสมบัติเหมือนกันหรือมีฐานะเท่าเทียมกันทุกด้าน แต่หมายถึงความสัมพันธ์ที่ผู้พูดกับผู้ฟังมองอีกฝ่ายว่ามีบทบาทเหมือนตน ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้แก่บทบาท เพื่อน สามีกับภรรยา คู่รัก และคนไม่รู้จักกัน

ความสัมพันธ์แบบสามีกับภรรยาในที่นี้ผู้วิจัยนำมาจัดไว้ในความสัมพันธ์แบบสมมูลโดยยึดตามผลงานวิจัยของ ชนิษฐา วิริยะพันธุ์(2533) ซึ่งได้จัดเอาความสัมพันธ์แบบสามีกับภรรยาเป็นความสัมพันธ์แบบสมมูลเพราะถือว่าในยุคปัจจุบันสามีกับภรรยามีความเท่าเทียมกัน เพราะการที่ผู้หญิงออกมาทำงานนอกบ้านและสามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้เหมือนกับผู้ชาย ตลอดจนหน้าที่การงานของผู้หญิงในปัจจุบันที่บางครอบครัวภรรยาก็มีฐานะเป็นผู้นำ

4.1.2 ความสัมพันธ์แบบสนิทสนมและไม่สนิทสนม ความสัมพันธ์แบบสนิทสนมและไม่สนิทสนมเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่ตั้งขึ้นมาเพื่อทดสอบว่าเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความสนิทสนมกันและไม่มีความสนิทสนมกัน รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่ใช้จะแตกต่างกันหรือไม่ โดยผู้วิจัยได้เลือกบทบาทของผู้พูดมาเสนอเพียง 3 บทบาทเท่านั้นคือ พี่ น้อง และเพื่อน เนื่องจากทั้งสามบทบาทเป็นบทบาทที่มีความสนิทสนมเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยแบ่งบทบาทดังกล่าวเป็นเป็น พี่ที่สนิท พี่ที่ไม่สนิท น้องที่สนิท น้องที่ไม่สนิท เพื่อนที่สนิท และเพื่อนที่ไม่สนิท

สรุปแล้วการจัดประเภทความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังที่อธิบายข้างต้นพร้อมปัจจัยความสอดคล้องกับไม่สอดคล้องและความสนิทสนมกับไม่สนิทสนมนั้นทำให้มีบทบาทผู้พูดทั้งสิ้น 19 บทบาท ได้แก่

1. พ่อ-แม่พูดกับลูก
2. ญาติผู้ใหญ่พูดกับหลาน
3. พี่กับน้อง
4. พี่ที่สนิทพูดกับน้องที่สนิท
5. พี่ที่ไม่สนิทพูดกับน้องที่ไม่สนิท
6. น้องกับพี่
7. น้องที่สนิทพูดกับพี่ที่สนิท
8. น้องที่ไม่สนิทพูดกับพี่ที่ไม่สนิท
9. ผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้ใต้บังคับบัญชา
10. ผู้ใต้บังคับบัญชาพูดกับผู้บังคับบัญชา
11. ลูกพูดกับพ่อ-แม่
12. หลานพูดกับญาติผู้ใหญ่
13. เพื่อนพูดกับเพื่อน
14. เพื่อนที่สนิทพูดกับเพื่อนที่สนิท
15. เพื่อนที่ไม่สนิทพูดกับเพื่อนที่ไม่สนิท
16. สามีพูดกับภรรยา
17. ภรรยาพูดกับสามี
18. คู่รักพูดกับคู่รัก
19. ผู้พูดกับผู้ฟังเป็นคนไม่รู้จักกัน

ในตอนต่อไป ผู้วิจัยจะทำการการพิจารณาการแปรของการกล่าวขอบคุณตามบทบาทของผู้พูดกับผู้ฟังทั้ง 19 บทบาท

4.2 การกล่าวขอบคุณในภาษาไทยที่แบ่งตามความซับซ้อน

วัตถุประสงค์และสมมติฐานของบทนี้คือ การวิเคราะห์ความซับซ้อนของรูปแบบการกล่าวขอบคุณซึ่งคาดว่าจะมีการแปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เพื่อให้ข้อมูลที่จะวิเคราะห์เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ผู้วิจัยจึงทำการจำแนกการกล่าวขอบคุณตามความซับซ้อน ผู้วิจัยพบว่าการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยนั้นมี *ความซับซ้อน* อยู่ 2 ระดับคือ 1) ความซับซ้อนในระดับรูปแบบหมายถึงการที่รูปแบบการกล่าวขอบคุณมีความสั้น-ยาวหรือซับซ้อน-เรียบง่ายแตกต่างกันอันเป็นผลมาจากจำนวนขององค์ประกอบที่มาประกอบกันมากหรือ

น้อยแตกต่างกันไม่ใช่มาจากการนับจำนวนพยางค์ ผู้วิจัยให้คำจำกัดความของรูปแบบการกล่าวขอบคูลที่ซับซ้อนว่าเป็นรูปแบบการกล่าวขอบคูลที่มีองค์ประกอบหลายส่วนมาประกอบกันจึงทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคูลมีความยาวหรือมีความซับซ้อน ส่วนความซับซ้อนในอีกระดับคือ 2) ความซับซ้อนในระดับคำขอบคูลหมายถึงการที่คำขอบคูลแต่ละคำในภาษาไทยมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมาก-น้อยแตกต่างกันตามที่สังคมกำหนด

4.2.1 เกณฑ์ในการจำแนกความซับซ้อนของการกล่าวขอบคูล

สำหรับเกณฑ์ในการจำแนกความซับซ้อนของการกล่าวขอบคูลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้ 2 เกณฑ์ด้วยกัน คือ 4.2.1.1.) เกณฑ์จำนวนองค์ประกอบซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาความซับซ้อนในระดับรูปแบบ และ 4.2.1.2.) เกณฑ์ความหมายทางสังคมของคำขอบคูลซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาความซับซ้อนในระดับคำขอบคูล ดังจะอธิบายโดยละเอียดดังนี้

4.2.1.1. เกณฑ์จำนวนองค์ประกอบ

เกณฑ์จำนวนองค์ประกอบเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความซับซ้อนของการกล่าวขอบคูลในระดับรูปแบบ โดยจะพิจารณาว่ารูปแบบการกล่าวขอบคูลนั้น ๆ ประกอบไปด้วยชนิดของคำที่เป็นองค์ประกอบทั้งหมดกี่ชนิด/องค์ประกอบ การตัดสินใจความซับซ้อนจะตัดสินจากจำนวนชนิดของคำหรือองค์ประกอบทั้งหมดที่มาประกอบกันเป็นรูปแบบการกล่าวขอบคูลหนึ่ง ๆ ว่ามีจำนวนกี่องค์ประกอบ โดยไม่คำนึงถึงรายละเอียดของคำขอบคูลและคำเสริมอื่นๆ ที่ใช้ประกอบกับคำขอบคูลว่าเป็นคำใดบ้าง

อนึ่ง จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยพบว่าความซับซ้อนของรูปแบบการกล่าวขอบคูลที่แปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังนั้นเป็นความซับซ้อนที่แสดงให้เห็นชัดเจนในระดับของรูปแบบย่อย ซึ่งหมายถึงรูปแบบที่จำแนกลงไปถึงระดับของคำชนิดต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบทั้งหมด ตัวอย่างเช่น

1. ขอบคูลมากค้คุณพ่อ

2. ขอบคูลค้

การกล่าวขอบคูลทั้งสองแบบข้างต้นเมื่อนำมาวิเคราะห์ให้เป็นรูปแบบตามลักษณะทางโครงสร้างในบทที่ 3 จะพบว่าเป็นรูปแบบเดียวกันคือ คำขอบคูลตรง+ส่วนเสริมท้าย แต่เมื่อนำการกล่าวขอบคูลข้างต้นมาทำการจำแนกให้ลึกลงไปเป็นรูปแบบย่อยแล้วจะสามารถจำแนกความซับซ้อนออกมาได้ดังนี้

1. ขอบคูล+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ

2. ขอบคูล+คำลงท้าย1

จะเห็นว่าเมื่อทำการจำแนกเป็นรูปแบบย่อยแล้วจะพบว่ามีความซับซ้อนที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดกว่าคือในรูปแบบที่ 1 มีจำนวนองค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบ แต่ในรูปแบบ

ที่สองมีองค์ประกอบเพียง 2 องค์ประกอบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงถือว่ารูปแบบที่ 1 ซับซ้อนกว่ารูปแบบที่ 2

การศึกษาในบทนี้และบทต่อ ๆ ไป ผู้วิจัยจะได้ใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณในแบบย่อนี้เป็นรูปแบบหลักในการวิเคราะห์เพราะเป็นรูปแบบที่แสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนที่ชัดเจน (ตัวอย่างการวิเคราะห์ในเกณฑ์องค์ประกอบ)

- *ขอบคุณมากค่ะพ่อ* ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อน 4 องค์ประกอบ คือในระดับคำของคำขอบคุณตรงมีหนึ่งองค์ประกอบ ได้แก่ *ขอบคุณ* และองค์ประกอบของส่วนเสริมท้ายอีก 3 องค์ประกอบคือ *คำบอกปริมาณ คำลงท้าย 1* และ*คำเรียกญาติ*

- *ขอบใจมากจะลูกสำหรับของขวัญชิ้นนี้* ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าเป็นรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อน 5 องค์ประกอบคือ คำขอบคุณตรง 1 องค์ประกอบ และส่วนเสริมท้ายอีก 4 องค์ประกอบคือ *คำบอกปริมาณ คำลงท้าย 2 คำเรียกญาติ* และ*สิ่งที่กระทำ*

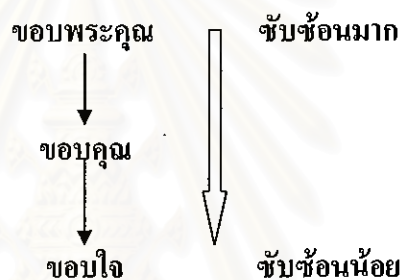
4.2.1.2. เกณฑ์ความหมายทางสังคมของคำขอบคุณ

นอกจากเกณฑ์องค์ประกอบที่ใช้ในการตัดสินความซับซ้อนของรูปแบบการกล่าวขอบคุณแล้ว ผู้วิจัยยังใช้เกณฑ์ความหมายทางสังคมของคำขอบคุณอีกเกณฑ์หนึ่ง โดยใช้เกณฑ์ดังกล่าวในการตัดสินความซับซ้อนของคำขอบคุณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะดูว่าในภาษาไทยคำขอบคุณแต่ละคำมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมาก-น้อยแตกต่างกันอย่างไร เกณฑ์ความหมายทางสังคมของคำขอบคุณเป็นเกณฑ์ที่ใช้วิเคราะห์ที่คำขอบคุณที่ปรากฏใช้เป็นหลัก โดยจะไม่คำนึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มาประกอบกับคำขอบคุณว่าจะมีความซับซ้อนที่มากน้อยเพียงใด การวิเคราะห์ในเกณฑ์นี้จะวิเคราะห์แยกจากเกณฑ์แรกโดยเด็ดขาดไม่นำมารวมกัน โดยจะนำเอารูปแบบการกล่าวขอบคุณทั้งหมดมาทำการเลือกเอาเฉพาะแต่คำขอบคุณที่ใช้ จากนั้นจึงนำคำขอบคุณที่เลือกมาแล้วมาหาความถี่ของปรากฏใช้ในแต่ละบทบาทแล้วจึงนำผลที่ได้มาทำการเปรียบเทียบกันตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังเพื่อที่จะดูว่าในแต่ละความสัมพันธ์มีการใช้คำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนแตกต่างกันอย่างไร

คำขอบคุณที่นำมาวิเคราะห์ในประเด็นนี้มีผู้วิจัยเลือกมาเพียงคำขอบคุณตรง 3 คำเท่านั้นคือ *ขอบพระคุณ* *ขอบคุณ* และ *ขอบใจ* ส่วนคำขอบคุณที่มาจากภาษาอังกฤษเช่น *แต๊งค์* *แต๊งค์กีว* และการกล่าวขอบคุณอ้อมนั้น ผู้วิจัยจะไม่นำมาวิเคราะห์เพราะพบว่ามีปรากฏใช้ที่น้อยกว่าคำขอบคุณตรง 3 คำข้างต้นอย่างชัดเจน

ความหมายทางสังคมของคำขอบคุณหมายถึงความหมายของคำขอบคุณตามที่สังคมกำหนดหรือความหมายที่นิยามตามการใช้จริงของคนในสังคมเป็นความหมายที่ไม่ได้มีระบุไว้ในพจนานุกรมแต่ผู้วิจัยได้มาจากการสังเกตการเลือกใช้คำขอบในสังคมไทย ซึ่งจะเห็นได้ว่าคนไทยทุกคนจะรู้ว่า คำว่า *ขอบพระคุณ* *ขอบคุณ* และ*ขอบใจ* มีระดับของความสุภาพและความเป็น

ทางการที่ต่างกัน โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ผู้วิจัยคิดว่าคำขอบคุณที่ใช้ในระดับ ยิ่งเป็นทางการมากก็จะยิ่งซับซ้อนและสุภาพมาก ทั้งนี้เนื่องจากตามกฎทั่วไปในสังคม กิจกรรมหรือ การพูดที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่เป็นทางการย่อมมีความซับซ้อนและความสุภาพที่มากกว่ากิจกรรม หรือการพูดในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ เช่นการกล่าวขอบคุณในงานประชุมระดับชาติที่มีแขก ผู้มีเกียรติที่มีสถานภาพทางสังคมสูง คำขอบคุณที่พบใช้มากคือคำว่า ขอบพระคุณ แต่กับการกล่าว ขอบคุณ ในการประชุมภายในของหน่วยงานต่างๆ ไปคำขอบคุณที่พบใช้พบมากคือคำว่า ขอบคุณ ส่วนคำว่าขอบใจนั้นมักจะไม่น่าพบใช้ในการประชุมที่เป็นทางการต่างๆ แต่จะใช้ในการพูดในสถานที่ ที่ทั่วๆ ไปซึ่งมีความไม่เป็นทางการ โดยบุคคลที่ใช้พูดมักเป็นบุคคลที่มีความสนิทสนมกันหรือมีความ เป็นกันเอง ดังนั้นคำว่า ขอบพระคุณ จึงถือว่ามีความซับซ้อนมากกว่าคำว่า ขอบคุณ และคำว่า ขอบคุณก็ถือว่ามีความซับซ้อนมากกว่าคำว่า ขอบใจ เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนถึงระดับความซับซ้อน ของคำขอบคุณตามเกณฑ์ความหมายทางสังคม จะแสดงในรูปแบบแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 7 ความซับซ้อนของคำขอบคุณที่จำแนกตามเกณฑ์ความหมายทางสังคม

ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยถือว่าคำว่า *ขอบพระคุณ* มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากที่สุด เพราะมีระดับความเป็นทางการที่มากที่สุดรองลงมาก็คือคำว่า *ขอบคุณ* ซึ่งมีระดับความเป็นทางการ รองลงมาและคำว่า *ขอบใจ* ถือว่ามีความหมายทางสังคมที่แสดงถึงระดับความเป็นทางการที่น้อยที่สุด การพิจารณาความซับซ้อนทางความหมายของคำขอบคุณทั้งสามคำตามบทบาทผู้พูดกับผู้ฟังแบบ ต่าง ๆ จะยึดตามเกณฑ์นี้เป็นหลัก

ในตอนต่อไปผู้วิจัยจะนำการกล่าวขอบคุณที่แบ่งความซับซ้อนตามเกณฑ์ข้างต้นแล้วมาทำ การวิเคราะห์การแปรตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง โดยจะทำการพิจารณาโดยเกณฑ์ จำนวนองค์ประกอบก่อนแล้วจึงทำการพิจารณาโดยเกณฑ์ความหมายทางสังคมของคำขอบคุณใน หัวข้อถัดไป

4.3 การแปรของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่างๆ ตามความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้พูดกับผู้ฟัง โดยพิจารณาตามเกณฑ์จำนวนองค์ประกอบ

ในตอนนี้จะกล่าวถึงการแปรของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่างๆ ตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง โดยใช้เกณฑ์จำนวนองค์ประกอบมาวิเคราะห์ การนำเสนอ

จะแบ่งเป็น 4 ตอนคือ 4.3.1.)รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่จำแนกความซับซ้อนตามจำนวนองค์ประกอบ 4.3.2.) รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่แปรตามความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล 4.3.3.) รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่แปรตามความสัมพันธ์แบบสมดุล และ 4.3.4.) รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่แปรตามความสัมพันธ์แบบสนิทสนมและไม่สนิทสนม ดังจะเสนอต่อไปนี้

4.3.1 รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่จำแนกความซับซ้อนตามจำนวนองค์ประกอบ

ผู้วิจัยวิเคราะห์การกล่าวขอบคุณทั้งหมดที่ปรากฏในข้อมูลโดยจำแนกให้เป็นรูปแบบย่อยตามชนิดของคำที่เป็นองค์ประกอบทั้งหมด พบว่ามีรูปแบบที่ปรากฏทั้งสิ้น 201 รูปแบบ (ดู ภาคผนวก ข) ผู้วิจัยได้นำเอารูปแบบทั้ง 201 รูปแบบดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ตามเกณฑ์จำนวนขององค์ประกอบ ได้ทั้งหมด 7 รูปแบบด้วยกัน ดังนี้

1. รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 1 องค์ประกอบ ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความเรียบง่ายที่สุด จำนวน 8 รูปแบบ ดังนี้

- ขอบคุณ
- ขอบใจ
- ขอบพระคุณ
- แด้จ้ค้
- แด้จ้ค้กั๋ว
- คำชม
- คำแสดงความรู้สึก
- คำอวยพร

2. รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 2 องค์ประกอบ ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนปานกลาง จำนวน 27 รูปแบบ ดังจะยกตัวอย่างบางรูปแบบ ดังนี้

- ขอบคุณ+คำลงท้าย1 เช่น ขอบคุณ+ค่ะ
- ขอบใจ+คำลงท้าย2 เช่น ขอบใจ+นะ
- ขอ+ขอบคุณเช่น ขอ+ขอบคุณ
- ขอบใจ+คำเรียกญาติ เช่น ขอบใจ+น้อง
- ขอบคุณ+ตำแหน่ง/อาชีพ เช่น ขอบคุณ+ผอ.
- ขอบใจ+คำกล่าวเกรงใจ เช่น ขอบใจ+หาซื่อลำบากเปล่า ๆ
- แด้จ้ค้+คำปริมาณ เช่น แด้จ้ค้+หลาย

3. รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 3 องค์ประกอบ ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมาก จำนวน 64 รูปแบบ ดังจะยกตัวอย่างบางรูปแบบ ดังนี้

- ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 เช่น ขอบคุณ+มาก+ค่ะ

- กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1 เช่น กราบ+ขอบคุณ+ค่ะ
- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำเรียกญาติ เช่น ขอบใจ+มาก+ลูก
- ขอกราบ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ เช่น ขอกราบ+ขอบคุณ+เป็นอย่างสูง
- ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำอวยพร เช่น ขอบใจ+นะ+ขอให้มีความสุข
- ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำสรรพนาม เช่น ขอบคุณ+ค่ะ+ท่าน
- แต่งค์+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ เช่น แต่งค์+นะ+น้อง

4. รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 4 องค์ประกอบ ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมาก จำนวน 62 รูปแบบ ดังจะยกตัวอย่างบางรูปแบบ ดังนี้

- ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ เช่น ขอบคุณ+มาก+ค่ะ+พ่อ
- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+วลีแสดงความรู้สึก เช่น ขอบใจ+มาก+จี๋+ที่รัก
- ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 เช่น ขอ+ขอบคุณ+มาก+ค่ะ
- ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+คำชม เช่น ขอบใจ+จี๋+ลูก+.น่ารักดี
- คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบใจ+คำสรรพนาม เช่น ฉัน+ขอ+ขอบใจ+เธอ
- ขอ+ขอบคุณ+คำสรรพนาม+คำบอกปริมาณ เช่น ขอ+ขอบคุณ+ท่าน+เป็นอย่างสูง
- ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 เช่น ขอบคุณ+พ่อ+มาก+ค่ะ

5. รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 5 องค์ประกอบ ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมาก จำนวน 29 รูปแบบ ดังจะยกตัวอย่างบางรูปแบบ ดังนี้

- ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ
เช่น ขอ+ขอบคุณ+คุณ+สุทัศน์+.สำหรับคำชม
- ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ
เช่น ขอบคุณ+มาก+ค่ะ+คุณ+พ่อ
- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ
เช่น ขอบใจ+มาก+จี๋+ลูก+สำหรับของขวัญชิ้นนี้
- กราบ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+คำลงท้าย1
เช่น กราบ+ขอบพระคุณ+คุณ+แม่+ค่ะ

6. รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 6 องค์ประกอบ ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมาก จำนวน 7 รูปแบบ ดังจะยกตัวอย่างบางรูปแบบ ดังนี้

- ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ
เช่น ขอ+ขอบคุณ+คุณ+พี่+ประณอม+.สำหรับของขวัญชิ้นนี้
- คำเรียกตัวเอง+กราบ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ
เช่น ลูก+กราบ+ขอบพระคุณ+คุณ+แม่+เป็นอย่างสูง

7. รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 7 องค์ประกอบ ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากที่สุด จำนวน 4 รูปแบบ ดังจะยกตัวอย่างบางรูปแบบ ดังนี้

- คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ

เช่น กระผม+ขอ+ขอบพระคุณ+คุณ+ที่+สุทัศน์.+สำหรับสิ่งที่ได้มอบให้

- กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1

เช่น กราบ+ขอบพระคุณ+แม่+มาก+มาก+เลย+ค่ะ

รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่แบ่งความซับซ้อนตามเกณฑ์จำนวนองค์ประกอบทั้ง 7 รูปแบบข้างต้น มีอัตราการปรากฏโดยรวมเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

ตารางที่ 6 ความถี่การปรากฏโดยรวมของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่จำแนกความซับซ้อนตามเกณฑ์องค์ประกอบ จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด

ลำดับ/รูปแบบ	ร้อยละ
1. รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	56.00
2. รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	20.72
3. รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	19.82
4. รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	2.42
5. รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	0.80
6. รูปแบบ 7 องค์ประกอบ	0.13
7. รูปแบบ 6 องค์ประกอบ	0.11
รวม	100

จากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่จำแนกความซับซ้อนตามองค์ประกอบซึ่งมีการปรากฏใช้มากที่สุด คือ รูปแบบ 2 องค์ประกอบซึ่งมีอัตราการปรากฏร้อยละ 56 จากทั้งหมดรองลงมาก็คือรูปแบบ 3 องค์ประกอบที่ร้อยละ 20.56 และรูปแบบ 1 องค์ประกอบใช้มากที่สุดเป็นอันดับที่สามที่ร้อยละ 19.71 ส่วนรูปแบบอื่นๆ ที่ปรากฏรองลงมาพบว่ามีอัตราการปรากฏที่น้อยมากเมื่อเทียบกับสามรูปแบบที่ปรากฏใช้มาก จึงแสดงว่าสามรูปแบบดังกล่าวเป็นรูปแบบที่ผู้พูดภาษาไทยนิยมใช้มากที่สุด

รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่จำแนกความซับซ้อนตามจำนวนองค์ประกอบทั้ง 7 รูปแบบข้างต้นมีการปรากฏเป็นจำนวนไม่เท่ากันตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแบบต่างๆ ซึ่งจะได้นำเสนอต่อไป

4.3.2 รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่แปรตามความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่แปรตามความสัมพันธ์แบบไม่สมมูลออกเป็น 2 ลักษณะคือ รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังและรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง ดังจะนำเสนอต่อไป

4.3.2.1 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง หรือก็คือเมื่อผู้พูดเป็นผู้ใหญ่พูดกับผู้น้อย ได้แก่บทบาท พ่อ-แม่พูดกับลูก ญาติผู้ใหญ่พูดกับหลาน พี่พูดกับน้อง และ ผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการศึกษาที่ละบทบาท การแยกวิเคราะห์โดยดูที่บทบาทย่อยจะทำให้การวิเคราะห์มีความละเอียดขึ้นและทำให้เห็นถึงความแตกต่างของความสัมพันธ์ที่แสดงจากบทบาทย่อยแต่ละบทบาทที่นำเสนอ ผลการศึกษามีดังนี้

ก. เมื่อพ่อ-แม่ขอบคุณลูก⁵

เมื่อพ่อ-แม่กล่าวขอบคุณลูก รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้ทั้งหมดแสดงผลในรูปของตารางเพื่อให้เห็นชัดเจน โดยผลที่นำเสนอจะนับความถี่ตามปริมาณที่ปรากฏจริง ดังนี้

ตารางที่ 7 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อพ่อ-แม่ขอบคุณลูก

รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	159
- ขอบใจ	137
- ขอบคุณ	18
- คำแสดงความรู้สึก	2
- เต็งคิ้ว	1
- คำอวยพร	1
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	151
- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ	70
- ขอบใจ+คำลงท้าย2	41
- ขอบใจ+คำลงท้าย1	12
- ขอบใจ+คำเรียกญาติ	11
- ขอบคุณ+คำลงท้าย1	8
- ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	3

⁵ การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเอาตัวแปรเพศของผู้พูดมาแยกว่า ถ้าพ่อพูดกับลูก และ แม่พูดกับลูก จะมีความแตกต่างกันหรือไม่ เพราะจากการสังเกตพบว่าเพศของผู้พูดไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณ ดังนั้น รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อพ่อหรือแม่พูดกับลูกในที่นี้ ผู้พูดในที่นี้จึงหมายถึงรวมทั้งพ่อและแม่

- ขอบคุณ+คำลงท้าย2	3
- ขอ+ขอบใจ	2
- ขอบใจ+คำกล่าวเกรงใจ	1
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	38
- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำเรียกญาติ	11
- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	10
- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+วลีแสดงความรู้สึก	3
- ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	3
- ขอบใจ+คำลงท้าย2+วลีแสดงความรู้สึก	2
- ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำกล่าวเกรงใจ	1
- ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1
- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำอวยพร	1
- ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1
-ขอบใจ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ	1
-ขอบใจ+คำเรียกญาติ+คำชม	1
-ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำอวยพร	1
- คำแสดงความรู้สึก+ขอบใจ+คำลงท้าย2	1
- คำแสดงความรู้สึก+ขอบคุณ+วลี	1
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	6
- ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	2
- ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1
- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1
- ขอบใจ+ป1+ป2+คำเรียกญาติ	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	1
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	2
- คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบใจ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ	1
- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	1
รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	1
- คำเรียกตัวเอง+ขอบใจ+คำสรรพนาม+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย2	1
รวม	357

จากตารางที่ 7 ที่แสดงรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อพ่อ-แม่พูดกับลูก พบว่ามีการใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบน้อยที่สุดที่รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว เช่น *ขอบใจ* *ขอบคุณ* ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดมี 7 องค์ประกอบ เช่น *แม่+ขอบใจ+หนู+มาก+มาก+เลย+นะ* (คำเรียกตัวเอง+ขอบใจ+คำสรรพนาม+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย2)

เมื่อพิจารณารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่าง ๆ เมื่อพ่อ-แม่พูดกับลูก ตามการปรากฏจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด โดยการนำเอาจำนวนการปรากฏของรูปแบบทั้งหมดจากตารางที่ 9 มาคิดเป็นผลรวมแล้วจึงนำเอาจำนวนการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่จำแนกความซับซ้อนตามองค์ประกอบแต่ละรูปแบบมาทำการคิดเป็นค่าร้อยละ จากนั้นจึงมาทำการเรียงลำดับตามความถี่จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบดังนี้

**ตารางที่ 8 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด
เมื่อพ่อ-แม่พูดกับลูก**

ลำดับ/รูปแบบ	ร้อยละ
1. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	44.54
2. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	42.30
3. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	10.64
4. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	1.68
5. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	0.56
6. รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	0.28
รวม	100

จากตารางที่ 8 เมื่อพ่อ-แม่พูดกับลูก รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้มากที่สุดคือรูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ ซึ่งมีอัตราการปรากฏคิดเป็นประมาณร้อยละ 44 จากรูปแบบทั้งหมด โดยพบว่ารูปแบบย่อย 1 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดเมื่อดูจากตารางที่ 7 คือ *ขอบใจ* นอกจากนี้ยังพบว่ารูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบนั้นก็ยังมีอัตราการปรากฏใช้ที่ใกล้เคียงกันคือคิดเป็นร้อยละ 42 จากรูปแบบทั้งหมด โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดเมื่อดูจากตารางที่ 7 คือ *ขอบใจ+คำบอกปริมาณ* ส่วนรูปแบบอื่น ๆ ในลำดับรองลงมานั้นพบว่ามีอัตราการปรากฏที่น้อยมากเมื่อเทียบกับ 2 รูปแบบดังกล่าวจึงกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบที่พ่อ-แม่ไม่นิยมใช้พูดกับลูก จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าเมื่อพ่อ-แม่ขอบคุณลูกมีรูปแบบที่นิยมใช้อยู่ 2 รูปแบบซึ่งมีอัตราการปรากฏที่ใกล้เคียงกันจึงอาจกล่าวได้พ่อ-แม่สามารถเลือกที่จะขอบคุณลูกได้ 2 แบบคือ ถ้าต้องการพูดหวาน ๆ เพื่อแสดงถึงสถานภาพที่สูงกว่าก็จะใช้รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียวซึ่งได้แก่

คำขอบคุณคำเดียว แต่ถ้าต้องการให้เกียรติอยู่บ้างก็จะใช้รูปแบบที่มีสององค์ประกอบเพื่อเป็นการลดความห้วนของการใช้คำขอบคุณคำเดียว ซึ่งประกอบไปด้วย คำขอบคุณและคำที่เป็นส่วนประกอบของส่วนเสริมท้ายชนิดต่าง ๆ ซึ่งที่พบใช้มากที่สุดเมื่อดูจากตารางที่ 7 คือ คำบอกปริมาณและคำลงท้าย2 เช่น *ขอบใจมาก ขอบใจนะ*

การที่พบว่าเมื่อพ่อ-แม่กล่าวขอบคุณลูกจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบที่น้อยนั้นเป็นการยืนยันว่าผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าจะใช้รูปภาษาที่ไม่ซับซ้อนเมื่อพูดกับผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า

ข. เมื่อญาติผู้ใหญ่กล่าวขอบคุณหลาน

บุคคลที่เป็นญาติผู้ใหญ่ในที่นี้หมายถึง ผู้ที่เป็น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ของผู้ฟัง และผู้ฟังในที่นี้จึงมีฐานะเป็นหลานเท่านั้น เช่น หลานปู่ หลานย่า ฯลฯ รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อญาติผู้ใหญ่กล่าวขอบคุณหลานแสดงผลในรูปของตารางเพื่อให้เห็นชัดเจน ดังนี้

ตารางที่ 9 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อญาติผู้ใหญ่กล่าวขอบคุณหลาน

รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	233
- ขอบใจ	208
- ขอบคุณ	24
- แต้้งค์ก็้ว	1
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	233
- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ	86
- ขอบใจ+คำลงท้าย2	60
- ขอบคุณ+คำลงท้าย1	34
- ขอบใจ+คำลงท้าย1	26
- ขอบใจ+คำเรียกญาติ	8
- ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	7
- ขอบคุณ+คำลงท้าย2	5
- แต้้งค์+คำลงท้าย2	2
- ขอ+ขอบใจ	2
- ขอ+ขอบคุณ	2
- ขอบใจ+คำกล่าวเกรงใจ	1
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	28

- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	7
- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำเรียกญาติ	3
- ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำกล่าวถึงสิ่งที่กระทำ	3
- ขอบใจ+คำลงท้าย2+วลีแสดงความรู้สึก	2
- ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำกล่าวเกรงใจ	2
- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	2
- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+วลีแสดงความรู้สึก	1
- ขอบใจ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ	1
- แต่งค์+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1
- ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1
- ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1
- ขอบใจ+คำปริมาณ+คำอวยพร	1
- ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำอวยพร	1
- ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1
- ขอบใจ+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก	1
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	4
- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+วลีแสดงความรู้สึก	1
- ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก	1
- ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1
- ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	1
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	3
- ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+ชื่อ+คำกล่าวถึงสิ่งที่กระทำ	2
- คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ	1
รวม	501

จากตารางที่ 9 พบว่า เมื่อญาติผู้ใหญ่กล่าวขอบคุณหลานจะใช้รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว เช่น *ขอบใจ ขอบคุณ* ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดมี 5 องค์ประกอบ เช่น *ป้า+ขอ+ขอบคุณ+หลาน+มาก* (คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ) เป็นต้น เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่าง ๆ เมื่อญาติผู้ใหญ่กล่าวขอบคุณหลาน จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบดังนี้

ตารางที่ 10 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด เมื่อญาติผู้ใหญ่ พுகกับหลาน

ลำดับ/รูปแบบ	ร้อยละ
1. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	46.51
2. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	46.51
3. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	5.59
4. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	0.80
5. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	0.59
รวม	100

จากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่าเป็นรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากที่สุดเมื่อญาติผู้ใหญ่ กล่าวขอบคุณหลานนั้น ไม่แตกต่างกันกับรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อพ่อหรือแม่พูกกับลูกนัก กล่าวคือรูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุดมีอยู่ 2 รูปแบบซึ่งมีอัตราการปรากฏที่เท่ากันคือ รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ ซึ่งมีอัตราการปรากฏคิดเป็นร้อยละ 46 จากทั้งหมด โดยรูปแบบย่อย 1 องค์ประกอบ ที่พบใช้มากที่สุดเมื่อดูจากตารางที่ 9 คือ ขอบใจ และรูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบซึ่งมีอัตราการ ปรากฏคิดเป็นประมาณร้อยละ 46 เท่ากัน โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดเมื่อดู จากตารางที่ 9 คือ ขอบใจ+คำบอกรับปริมาณ เช่น ขอบใจมาก จึงแสดงว่าญาติผู้ใหญ่สามารถเลือกที่จะ ขอบขอบคุณกับหลานได้ 2 แบบเช่นเดียวกับเมื่อพ่อ-แม่พูกกับลูก ส่วนรูปแบบอื่น ๆ ที่ปรากฏในลำดับ รองลงมาพบว่าอัตราการปรากฏที่น้อยมากเมื่อเทียบกับ 2 รูปแบบข้างต้นจึงกล่าวได้ว่าเป็น รูปแบบที่ญาติผู้ใหญ่ไม่นิยมใช้

เนื่องจากรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อญาติผู้ใหญ่พูกกับหลานนั้นมีความเหมือนกันมาก กับรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อพ่อ-แม่พูกกับลูก จึงอาจสรุปได้ในทำนองเดียวกันกับในบทบาท พ่อ-แม่พูกกับลูกคือ ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าจะใช้รูปภาษาที่ไม่ซับซ้อนเมื่อพูกกับผู้ที่มีสถานภาพ ต่ำกว่า

ค. เมื่อพูกกล่าวขอบคุณน้อง

รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อพูกกล่าวขอบคุณน้องแสดงผลในรูปของตารางเพื่อให้เห็น ชัดเจน ดังนี้

ตารางที่ 11 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อพีกกล่าวขอบคุณน้อง

รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	402
-ขอบใจ	300
-ขอบคุณ	68
-แต้จ้กั้ว	18
-แต้จ้กั	13
-คำแสดงความรู้สึก	2
-คำชม	1
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	617
-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ	210
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	167
-ขอบใจ+คำลงท้าย2	136
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	40
- ขอบใจ+คำลงท้าย1	27
- ขอบใจ+คำลงท้าย2	18
-แต้จ้กั+คำลงท้าย2	5
-ขอ+ขอบคุณ	4
-ขอบใจ+คำเรียกญาติ	4
-ขอ+ขอบใจ	3
-แต้จ้กั+คำบอกปริมาณ	1
-ขอบคุณ+วลีแสดงความรู้สึก	1
-ขอบใจ+คำแสดงความรู้สึก	1
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	118
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	33
-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	29
-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	16
- ขอบใจ+คำลงท้าย1+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	7
-ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	5
-ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	4
-ขอ+ขอบใจ+คำบอกปริมาณ	4

-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	3
-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	2
-แต่ทั้งนี้+คำลงท้าย2+วลี	2
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำแสดงความรู้สึก	2
-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำชม	2
-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1
-ชื่อ+ขอใจ+คำบอกปริมาณ	1
-ขอใจ+คำลงท้าย2+วลี	1
-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำหยอกล้อ	1
-ขอใจ+วลี+คำแสดงความรู้สึก	1
-คำแสดงความรู้สึก+ขอใจ+คำลงท้าย2	1
-ขอใจ+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำแสดงความรู้สึก	1
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	7
-ขอใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+วลี	3
-ขอใจ+ป1+ป2+ป3	2
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1
-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+คำหยอกล้อ	1
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	5
-ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+ชื่อ+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	4
-ขอ+ขอใจ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1
รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	2
-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	2
รวม	1151

จากตารางที่ 11 เมื่อพื้กล่าวขอบคุณน้อง พบว่ามีรูปแบบที่มีความซับซ้อนตั้งแต่รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว เช่น *ขอใจ ขอขอบคุณ* ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดมี 6 องค์ประกอบ เช่น *ขอ+ขอบคุณ+คุณ+น้อง+แดง+สำหรับของขวัญ* (*ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ*) เป็นต้น อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่าง ๆ เมื่อพื้กล่าวขอบคุณน้อง จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด มีดังนี้

ตารางที่ 12 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด
เมื่อพื้พบกับน้อง

ลำดับ/รูปแบบ	ร้อยละ
1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	53.61
2. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	34.93
3. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	10.25
4. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	0.61
5. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	0.43
6. รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	0.17
รวม	100

จากตารางที่ 12 รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากที่สุดเมื่อพื้กล่าวขอบคุณน้องนั้นคือรูปแบบที่มีความซับซ้อน 2 องค์ประกอบ ซึ่งมีอัตราการปรากฏคิดเป็นร้อยละ 54 จากรูปแบบทั้งหมด โดยพบว่ารูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดเมื่อดูจากตารางที่ 11 คือ ขอบใจ+คำปริมาณ เช่น ขอบใจมาก ส่วนรูปแบบที่ใช้มากในลำดับรองลงมาคือ รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ ซึ่งมีอัตราการปรากฏประมาณร้อยละ 35 จะเห็นได้ว่าอัตราการปรากฏของรูปแบบที่ใช้มากที่สุดนั้นมากกว่าอัตราการปรากฏของรูปแบบในลำดับรองลงมาอย่างชัดเจน ต่างจากที่พบในบทบาทพ่อ-แม่และญาติผู้ใหญ่ซึ่งรูปแบบที่พบใช้มากที่สุดมี 2 รูปแบบคือ รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ และ 2 องค์ประกอบ เพราะมีอัตราการปรากฏที่ใกล้เคียงกันมากทำให้กล่าวได้ว่าพ่อ-แม่และญาติผู้ใหญ่สามารถเลือกรูปแบบที่จะใช้ขอบคุณได้ แต่ในบทบาทพื้นี้ดูเหมือนว่าพื้ยินยอมที่จะขอบคุณน้องด้วยรูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบมากที่สุดอย่างเห็นได้ชัดทั้งนี้แสดงว่าช่องว่างระหว่างพื้กับน้องนั้นแคบกว่าช่องว่างระหว่างพ่อ-แม่หรือญาติผู้ใหญ่กับลูกหรือหลาน ช่องว่างระหว่างพื้กับน้องและพ่อ-แม่กับลูกนี้หมายถึงช่องว่างระหว่างวัยที่ตัดสินได้จากอายุ ซึ่งโดยมากพื้กับน้องจะมีอายุต่างกันไม่มากจึงทำให้ช่องว่างระหว่างวัยของพื้กับน้องจึงแคบกว่าช่องว่างระหว่างวัยของพ่อ-แม่กับลูกและญาติผู้ใหญ่กับหลาน ส่วนรูปแบบอื่น ๆ ที่ปรากฏในลำดับรองลงมาพบว่ามีอัตราการปรากฏที่น้อยมากเมื่อเทียบกับ 2 รูปแบบข้างต้นที่มีการปรากฏมากจึงกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบที่พื้ไม่นิยมใช้

ง. เมื่อผู้บังคับบัญชากล่าวขอบคุณผู้ใต้บังคับบัญชา

เนื่องจากการเก็บข้อมูลครั้งนี้ทำการเก็บข้อมูลจากข้าราชการและลูกจ้างที่ทำงานอยู่ในสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ผู้บังคับบัญชาในที่นี้หมายถึง บุคคลที่มีฐานะเป็นผู้อำนวยการสำนักต่าง ๆ หรือ ผู้อำนวยการกลุ่มงานต่าง ๆ รวมไปถึงข้าราชการที่มีระดับชั้นที่สูงซึ่งมีอำนาจในการสั่ง

การและบังคับบัญชาผู้พูดซึ่งมีฐานะเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยและลูกจ้าง ตารางที่ 13 แสดงรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้ใต้บังคับบัญชา

ตารางที่ 13 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้ใต้บังคับบัญชา

รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	84
-ขอใจ	52
-ขอบคุณ	32
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	351
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	236
-ขอใจ+คำขอปริมาณ	47
-ขอบคุณ+คำขอปริมาณ	20
-ขอใจ+คำลงท้าย2	18
-ขอใจ+คำลงท้าย1	13
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	9
-ขอ+ขอบคุณ	3
-ขอใจ+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	3
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	1
-ขอ+ขอใจ	1
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	106
-ขอบคุณ+คำขอปริมาณ+คำลงท้าย1	78
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	7
-ขอใจ+คำขอปริมาณ+คำลงท้าย2	5
-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	5
-ขอใจ+คำขอปริมาณ+คำลงท้าย1	4
-ขอบคุณ+คำขอปริมาณ+คำลงท้าย2	2
-ขอ+ขอบคุณ+คำขอปริมาณ	2
-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำชม	1
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำชม	1
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	3
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1

-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอใจ+คำสรรพนาม	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	1
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	6
-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	3
-ขอ+ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	2
-ขอ+ขอใจ+สรรพนาม+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1
รวม	550

จากตารางที่ 13 เมื่อผู้บังคับบัญชากล่าวขอบคุณผู้ใต้บังคับบัญชาพบว่ามีรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนตั้งแต่รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว เช่น *ขอใจ ขอขอบคุณ* ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดมี 5 องค์ประกอบ เช่น *ขอ+ขอบคุณ+คุณ+สุทิศ+สำหรับของขวัญ* (ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ) เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่าง ๆ เมื่อผู้บังคับบัญชากล่าวขอบคุณผู้ใต้บังคับบัญชาจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบดังนี้

**ตารางที่ 14 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด
เมื่อผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้ใต้บังคับบัญชา**

ลำดับ/รูปแบบ	ร้อยละ
1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	63.81
2. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	19.28
3. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	15.27
4. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	1.09
5. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	0.55
รวม	100

ในตอนต้น ผู้วิจัยคาดว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ผู้บังคับบัญชาใช้พูดกับผู้ใต้บังคับบัญชามากที่สุดน่าจะเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนองค์ประกอบเดียวเนื่องจากผู้วิจัยคิดว่าความสัมพันธ์แบบผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชานั้นเหมือนกันกับความสัมพันธ์แบบพ่อแม่กับลูกและญาติผู้ใหญ่กับหลานกล่าวคือผู้พูดจะมีสถานภาพที่สูงกว่าผู้ฟังมากอย่างชัดเจน โดยสถานภาพในที่นี้ถูกกำหนดโดยหน้าที่การงาน ในขณะที่พ่อ-แม่และญาติผู้ใหญ่นั้นฐานะถูกกำหนดโดยอายุและความเป็นญาติ ดังนั้นรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่คาดว่าน่าจะพบใช้มากที่สุดควรเป็นรูปแบบที่มีเพียงองค์ประกอบเดียว แต่ผลที่ได้กลับพบว่าไม่ตรงกับที่คาดไว้ คือผู้บังคับบัญชานิยมใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อน 2 องค์ประกอบมากที่สุด ซึ่งมีอัตราการปรากฏคิด

เป็นประมาณร้อยละ 63 จากรูปแบบทั้งหมด โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่ใช้มากที่สุดเมื่อดูจากตารางที่ 13 คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย ซึ่งคำว่า ขอบคุณ เป็นคำที่แสดงถึงการให้เกียรติถ้าใช้โดยผู้ใหญ่พูดกับผู้น้อย นอกจากนี้รูปแบบที่พบใช้ในลำดับรองลงมาก็ยังพบว่าผู้บังคับบัญชาจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบมากขึ้นไปอีกคือใช้รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ คิดเป็นประมาณร้อยละ 19

ผู้วิจัยคาดว่าสาเหตุที่ทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้เป็นดังนี้ น่าจะมาจากการที่ผู้บังคับบัญชาให้เกียรติผู้ใต้บังคับบัญชา เพราะทั้งสองฝ่ายไม่ได้มีความสัมพันธ์ฉันญาติ ทำให้ผู้บังคับบัญชาไม่กล้าที่จะวางตัวอย่างชัดเจนว่ามีสถานภาพที่สูงกว่า เนื่องจากยังคงมีความเกรงใจอยู่บ้าง ข้อสังเกตที่น่าสนใจอีกประการคือมีความเป็นไปได้ที่ผู้ใต้บังคับบัญชาบางส่วนจะมีอายุหรือประสบการณ์การทำงานที่มากกว่าผู้บังคับบัญชา ซึ่งอาจจะเป็นเหตุที่ทำให้ผู้บังคับบัญชามีความเกรงใจในตัวผู้ใต้บังคับบัญชา จึงเลือกใช้ภาษาที่ไม่แสดงความแตกต่างทางสถานภาพมากนัก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จ. สรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง

ตารางที่ 15 สรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง

ความซับซ้อน \ ผู้พูด	พ่อ-แม่	ญาติผู้ใหญ่	พี่	ผู้บังคับบัญชา
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	44.54	46.51	34.93	15.27
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	42.30	46.51	53.61	63.81
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	10.64	5.59	10.25	19.28
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	1.68	0.80	0.61	0.55
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	0.56	0.59	0.43	1.09
รูปแบบ 6 องค์ประกอบ	-	-	0.17	-
รูปแบบ 7 องค์ประกอบ	0.28	-	-	-
รวม	100	100	100	100

จากตารางที่ 15 อาจกล่าวสรุปได้ว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้มากที่สุดมี 2 แบบ คือ เมื่อพ่อ-แม่พูดกับลูกและญาติผู้ใหญ่พูดกับหลาน มักใช้แบบหนึ่งองค์ประกอบและแบบสององค์ประกอบมากที่สุดเท่า ๆ กัน แต่เมื่อพี่พูดกับน้องและผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้ใต้บังคับบัญชาจะใช้แบบสององค์ประกอบมากที่สุดเท่านั้น

กล่าวโดยรวมรูปแบบการกล่าวขอบคุณส่วนใหญ่ที่พบเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อน 1 องค์ประกอบและ 2 องค์ประกอบมากที่สุด สังเกตได้จากอัตราการปรากฏใช้ที่มากจนเป็นที่สังเกตได้ ส่วนรูปแบบที่มีความซับซ้อนตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไปนั้นดูเหมือนว่าจะไม่ได้รับการนิยมนักจากผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า (ยกเว้นบทบาทผู้บังคับบัญชา) เนื่องจากอาจฟังดูไม่เหมาะกับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าจะใช้คำพูดที่ซับซ้อนกับผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า สังเกตได้จากอัตราการปรากฏใช้นั้นพบว่าน้อยกว่าอย่างชัดเจนเมื่อเทียบกับ 2 รูปแบบที่ใช้มากที่สุด ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังจะนิยมนำรูปแบบที่ซับซ้อนน้อย

4.3.2.2 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง

รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังหรือเมื่อผู้น้อยพูดกับผู้ใหญ่ได้แก่บทบาทดังนี้ ลูกพูดกับพ่อ-แม่ หลานพูดกับญาติผู้ใหญ่ น้องพูดกับพี่ และ ผู้ใต้บังคับบัญชาพูดกับผู้บังคับบัญชา บทบาทดังกล่าวเป็นบทบาทที่ตรงข้ามกับหัวข้อ 4.3.1.1

ฉ. เมื่อลูกกล่าวขอบคุณพ่อ-แม่

หลังจากที่ได้ทำการพิจารณารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พ่อ-แม่พูดกับลูกไปแล้ว ในตอนนี้ ผู้วิจัยก็จะทำการพิจารณารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ลูกพูดกับพ่อ-แม่บ้าง ผลที่ได้พบดังนี้

ตารางที่ 16 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อลูกพูดกับพ่อ-แม่

รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	10
-ขอบคุณ	5
-ขอบพระคุณ	3
-คำชม	1
-คำแสดงความรู้สึก	1
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	275
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	192
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	72
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	5
-กราบ+ขอบพระคุณ	4
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	1
-คำเรียกญาติ+ขอบคุณ	1
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	205
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	82
-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	46
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	23
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	12
-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	8
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	5
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	5
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ	4
-คำเรียกญาติ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	4
-ขอกราบ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ	4
ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำแสดงความรู้สึก	4
-คำกล่าวชม+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1

-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำอวยพร	1
-ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	1
-คำแสดงความรู้สึก+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	58
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	17
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	11
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	7
-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	3
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำชม	3
-กราบ+ขอบ+พระคุณ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ	2
-ขอบ+พระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+คำลงท้าย1	2
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	2
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1
-คำเรียกตัวเอง+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ	1
-ขอ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	1
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	1
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3	1
-กราบ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1
-ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	1
-ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ	1
-ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	1
ขอบคุณ+ป1+ป2+คำรู้สึก	1
-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	13
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	2
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	2
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	1
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1+คำชม	1
-กราบ+ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1

-คำเรียกญาติ+ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3	1
-ขอบพระคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	1
-คำเรียกตัวเอง+กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำชม	1
-ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1
รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	3
-ขอบพระคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1
-ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ	1
-ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1
รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	5
-คำเรียกตัวเอง+ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	3
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	2
รวม	569

จากตารางที่ 16 เมื่อลูกกล่าวขอบคุณพ่อ-แม่ พบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณมีความซับซ้อนตั้งแต่รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียวเช่น *ขอบคุณ ขอบพระคุณ* ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดที่ 7 องค์ประกอบเช่น *กราบ+ขอบพระคุณ+พ่อ-แม่+มาก+มาก+เลย+ค่ะ* (กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1) เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่าง ๆ เมื่อลูกพูดกับพ่อ-แม่ จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด มีดังนี้

ตารางที่ 17 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด
เมื่อลูกพูดกับพ่อ-แม่

ลำดับ/รูปแบบ	ร้อยละ
1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	48.33
2. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	36.03
3. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	10.19
4. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	2.28
5. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	1.76
6. รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	0.53
7. รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	0.88
รวม	100

จากตารางที่ 17 จะเห็นได้ว่าเมื่อลูกพูดกับพ่อ-แม่รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้มากที่สุด คือ รูปแบบที่มีความซับซ้อน 2 องค์ประกอบ ซึ่งมีอัตราการปรากฏคิดเป็นประมาณร้อยละ 48 จากรูปแบบทั้งหมด โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดเมื่อดูจากตารางที่ 16 คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย เช่น ขอบคุณค่ะ/ครับ ส่วนรูปแบบที่ปรากฏใช้มากในลำดับรองลงมาพบว่าเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนที่มากขึ้นคือรูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ เช่น ขอบคุณมากครับ ขอบพระคุณมากค่ะ เป็นต้น ซึ่งมีอัตราการปรากฏคิดเป็นประมาณร้อยละ 36 นอกจากนี้ยังพบว่ารูปแบบที่ปรากฏใช้มากในลำดับที่ 3 ลูกยังใช้รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากขึ้นไปอีก จึงกล่าวได้ว่าเมื่อลูกพูดกับพ่อ-แม่จะนิยมใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมาก

เมื่อนำรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏเมื่อลูกพูดกับพ่อ-แม่มาเปรียบเทียบกับรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อพ่อ-แม่พูดกับลูก พบว่าเมื่อพ่อ-แม่พูดกับลูกรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้มากที่สุดคือรูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ ขณะที่เมื่อลูกพูดกับพ่อ-แม่รูปแบบที่ใช้เป็นมากที่สุดเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากกว่าคือรูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ ส่วนรูปแบบที่ใช้ในลำดับรองลงมาเมื่อลูกพูดกับพ่อ-แม่พบว่าเป็นรูปแบบที่มี 3 และ 4 องค์ประกอบ ตามลำดับ ซึ่งรูปแบบที่ใช้ในลำดับรองลงมาเองที่เป็นรูปแบบสำคัญที่ทำให้เห็นถึงความแตกต่าง เพราะเมื่อเปรียบเทียบอัตราการปรากฏของรูปแบบดังกล่าวในบทบาทพ่อ-แม่พูดกับลูกและลูกพูดกับพ่อ-แม่แล้วจะพบว่ารูปแบบที่มี 3 และ 4 องค์ประกอบมีอัตราการใช้ที่น้อยมากในบทบาทพ่อ-แม่พูดกับลูก ขณะที่ในบทบาทลูกพูดกับพ่อ-แม่รูปแบบดังกล่าวกลับมีอัตราการใช้ที่มากกว่าอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียวซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยที่สุดพบว่ามีอัตราการปรากฏน้อยมากในบทบาทลูกพูดกับพ่อ-แม่ โดยพบว่าจะปรากฏมากเป็นอันดับที่ 6 ขณะที่ในบทบาทพ่อ-แม่พูดกับลูกกลับพบว่ามีอัตราการปรากฏใช้มากที่สุดในระดับที่หนึ่ง ผลที่พบจึงเป็นการแสดงว่ารูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียวนั้นไม่เป็นที่นิยมใช้หรือไม่สมควรใช้เมื่อลูกพูดกับพ่อ-แม่ จากผลที่พบทำให้สรุปได้ว่าผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังจะนิยมใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่า

ข. เมื่อหลานกล่าวขอบคุณญาติผู้ใหญ่

การปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อหลานกล่าวขอบคุณญาติผู้ใหญ่มีดังนี้

ตารางที่ 18 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อหลานพูดกับญาติผู้ใหญ่

รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	12
-ขอบพระคุณ	7

-ขอบคุณ	5
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	322
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	217
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	89
-ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ	6
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	5
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	2
-กราบ+ขอบพระคุณ	2
-กราบ+ขอบคุณ	1
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	193
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	97
-ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	42
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	28
-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	8
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	5
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	3
-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	2
-ขอ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ	2
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	2
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำอวยพร	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	1
-ขอ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	1
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	1
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	37
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	14
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	6
-ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	6
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	2
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำชม	2
-ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3	1

-ขอ+ขอบคุณ+คำบอกริมาณ+คำลงท้าย1	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำสรรพนาม+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอบพระคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1
-ขอ+กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	3
-ขอบพระคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	1
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+คำบอกริมาณ+คำลงท้าย1	1
-คำเรียกตัวเอง+กราบ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำบอกริมาณ	1
รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	1
-คำเรียกตัวเอง+ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ	1
รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	2
-คำเรียกตัวเอง+ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	2
รวม	570

จากตารางที่ 18 เมื่อหลานกล่าวขอบคุณญาติผู้ใหญ่ พบว่ามีรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนตั้งแต่รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว เช่น *ขอบคุณ* ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดมี 7 องค์ประกอบ เช่น *หนู+ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คุณ+ป้า+สำหรับของขวัญชิ้นนี้* (คำเรียกตัวเอง+ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ) เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่าง ๆ เมื่อหลานพูดกับญาติผู้ใหญ่ จากมากที่สุดไปน้อยที่สุดมีดังนี้

**ตารางที่ 19 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด
เมื่อหลานพูดกับญาติผู้ใหญ่**

ลำดับ/รูปแบบ	ร้อยละ
1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	56.49
2. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	33.86
3. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	6.49
4. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	2.11
5. รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	0.18
6. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	0.53

ลำดับ/รูปแบบ	ร้อยละ
7. รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	0.34
รวม	100

จากตารางที่ 19 จะเห็นได้เมื่อหลานพูดกับญาติผู้ใหญ่รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้มากที่สุดคือรูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ ซึ่งมีอัตราการปรากฏใช้คิดเป็นประมาณร้อยละ 56 จากทั้งหมด โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่ปรากฏใช้มากที่สุดเมื่อดูจากตารางที่ 18 คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย เช่น ขอบคุณค่ะ/ครับ รองลงมาคือรูปแบบที่มีความซับซ้อน 3 องค์ประกอบ ส่วนรูปแบบอื่น ๆ ที่ปรากฏในลำดับรองลงมาพบว่ามีอัตราการปรากฏที่น้อยมากเมื่อเทียบกับ 2 รูปแบบข้างต้นที่มีการปรากฏมากจึงกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบที่หลานไม่นิยมใช้พูดกับญาติผู้ใหญ่

เมื่อนำรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อหลานพูดกับญาติผู้ใหญ่มาเปรียบเทียบกับรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อญาติผู้ใหญ่พูดกับหลานแล้วพบว่า เมื่อหลานพูดกับญาติผู้ใหญ่จะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนมากกว่าอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือพบว่ารูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงถึงความซับซ้อนที่มากนั้นพบว่ามีอัตราการใช้ในบทบาทหลานพูดกับญาติผู้ใหญ่มากกว่าในบทบาทญาติผู้ใหญ่พูดกับหลานอย่างชัดเจน ในทางกลับกันรูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยที่สุดนั้นพบว่ามีอัตราการปรากฏที่น้อยมากเมื่อเทียบกับในบทบาทญาติผู้ใหญ่พูดกับหลานอย่างชัดเจน ทำให้กล่าวได้ว่าเมื่อหลานพูดกับญาติผู้ใหญ่รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้มีความซับซ้อนที่มากกว่าเมื่อญาติผู้ใหญ่พูดกับหลาน

ซ. เมื่อน้องกล่าวขอบคุณพี่

หลังจากได้ทำการพิจารณาการกล่าวขอบคุณเมื่อพี่พูดกับน้องไปแล้ว ในตอนนี้ผู้วิจัยก็จะได้นำเสนอการกล่าวขอบคุณเมื่อน้องพูดกับพี่บ้าง ดังนี้

ตารางที่ 20 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อน้องกล่าวขอบคุณพี่

รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	132
-ขอบคุณ	99
-ขอบใจ	16
-แต๊งค์กั๋ว	11
-ขอบพระคุณ	3
-แต๊งค์	3

รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	692
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	587
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	46
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	26
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	9
-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ	7
-ขอบใจ+คำลงท้าย2	6
-ขอ+ขอบพระคุณ	3
-แต่จ้ก+คำลงท้าย2	2
-ขอ+ขอบคุณ	2
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	1
-ขอบใจ+คำเรียกญาติ	1
-ขอบใจ+คำลงท้าย1	1
-แต่จ้ก+คำชม	1
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	280
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	208
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	12
-ขอบคุณ+คำลงท้าย+คำกล่าวถึงสิ่งที่กระทำ	10
-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	8
-ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	7
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	5
-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	5
-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	4
-ขอ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	3
-ขอ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ	2
-ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	2
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเกรงใจ	2
-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	2
-คำชม+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	2
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำชม	2
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำหยอกล้อ	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำเกรงใจ	1

-ขอบคุณ+ป1+ป2	1
-ขอบคุณ+ค่าลงท้าย2+คำเกรงใจ	1
-แต่ตั้งก็+ค่าลงท้าย2+คำรู้สึก	1
-ขอบคุณ+ค่าลงท้าย1+คำรู้สึก	1
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	28
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ค่าลงท้าย1	9
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+ค่าลงท้าย1+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	3
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+ค่าลงท้าย1+คำเรียกญาติ	2
-ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+ค่าลงท้าย1	2
-ขอบคุณ+ค่าลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำชม	2
-ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ+ค่าลงท้าย1	2
-ขอ+กราบ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	2
-ขอบคุณ+ค่าลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+ค่าลงท้าย1+คำเกรงใจ	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+ค่าลงท้าย2+คำเกรงใจ	1
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+ป3	1
-ขอใจ+ป1+ป2+ป3	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+ค่าลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	4
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3+ค่าลงท้าย1	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+ค่าลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำเกรงใจ	1
-คำเรียกตัวเอง+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+ชื่อ+คำบอกปริมาณ	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+ค่าลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำชม	1
รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	5
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	3
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ค่าลงท้าย2+คำเรียกญาติ+คำชม	1
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ค่าลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก	1
รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	3
-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	3
รวม	1144

จากตารางที่ 20 เมื่อน้องกล่าวขอบคุณที่พบว่ามีรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อน ตั้งแต่รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว เช่น *ขอบใจ* *ขอบคุณ* ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดมี 7 องค์ประกอบ เช่น *หนู+ขอ+ขอบพระคุณ+คุณ+ที่ประณอม+สำหรับของขวัญชิ้นนี้* (คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ) เป็นต้น เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่าง ๆ เมื่อน้องกล่าวขอบคุณที่จามากที่สุดไปน้อยที่สุด พบดังนี้

ตารางที่ 21 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จามากที่สุดไปน้อยที่สุด เมื่อน้องพูดกับพี่

ลำดับ/รูปแบบ	ร้อยละ
1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	60.49
2. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	24.48
3. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	11.54
4. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	2.45
5. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	0.35
6. รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	0.43
7. รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	0.26
รวม	100

จากตารางที่ 21 จะเห็นได้ว่าเป็นรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากที่สุดเมื่อน้องกล่าวขอบคุณพี่นั้นเป็นรูปแบบเดียวกันกับรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อลูกพูดกับพ่อ-แม่และหลานพูดกับญาติผู้ใหญ่ คือรูปแบบที่มีความซับซ้อน 2 องค์ประกอบ ซึ่งมีอัตราการปรากฏคิดเป็นประมาณร้อยละ 60 จากรูปแบบทั้งหมด โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่ปรากฏใช้มากที่สุดเมื่อดูจากตารางที่ 20 คือ *ขอบคุณ+คำลงท้าย* เช่น *ขอบคุณค่ะ/ครับ* เช่นเดียวกัน รูปแบบที่ปรากฏรองลงมาที่พบก็คือรูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนที่มากขึ้นไปอีก

เมื่อนำรูปแบบที่น้องพูดกับพี่มาเปรียบเทียบกับรูปแบบที่พี่พูดกับน้อง พบว่าเป็นรูปแบบที่ปรากฏมากที่สุดเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนสององค์ประกอบเหมือนกัน แต่เมื่อพิจารณารูปแบบที่มีความซับซ้อนมากคือรูปแบบที่มีตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไปพบว่ารูปแบบดังกล่าวมีอัตราการปรากฏใช้ในบทบาทน้องพูดกับพี่มากกว่าในบทบาทพี่พูดกับน้องอย่างชัดเจน ในทางกลับกันรูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยที่สุดนั้นพบว่ามีอัตราการปรากฏในบทบาทน้องพูดกับพี่น้อยกว่าในบทบาทพี่พูดกับน้องอย่างชัดเจน ผลที่พบดังกล่าวจึงอาจสรุป

ได้ว่าในสังคมไทยคนที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะใช้รูปภาษาที่ซับซ้อนกว่าเมื่อพูดกับคนที่มีสถานภาพสูงกว่า

ณ. เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชากล่าวขอบคุณผู้บังคับบัญชา

ผู้ใต้บังคับบัญชาในที่นี้หมายถึง ข้าราชการหรือลูกจ้างภายในสำนักต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้อำนาจสั่งการหรือบังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชาให้ทำงานต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย การปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชากล่าวขอบคุณผู้บังคับบัญชามีดังนี้

ตารางที่ 22 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชากล่าวขอบคุณผู้บังคับบัญชา

รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	11
-ขอบคุณ	7
-ขอบพระคุณ	4
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	351
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	241
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	94
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	6
-ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ	6
-ขอ+ขอบพระคุณ	2
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	1
-กราบ+ขอบพระคุณ	1
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	180
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	96
-ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	46
-ขอบคุณ+คำลงท้าย+คำกล่าวถึงสิ่งที่กระทำ	7
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	7
-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	5
-ขอ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	5
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1+คำสรรพนาม	5
-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	2
-ขอ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ	2
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ	2

-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำสรรพนาม	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	19
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	5
-ขอ+กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	3
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	2
-ขอ+กราบ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	2
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1
-ขอบคุณ+ตำแหน่ง/อาชีพ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+ตำแหน่ง/อาชีพ	1
-ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำสรรพนาม	1
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำสรรพนาม+คำชม	1
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	5
-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+คำกล่าวถึงสิ่งที่กระทำ	3
-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบคุณ+ตำแหน่ง/อาชีพ+คำบอกปริมาณ	1
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำสรรพนาม+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1
รวม	566

จากตารางที่ 22 เมื่อผู้ได้บังคับบัญชากล่าวขอบคุณผู้บังคับบัญชาพบว่ามีรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนตั้งแต่รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว เช่น *ขอบใจ ขอขอบคุณ* ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดที่ 5 องค์ประกอบ เช่น *ขอ+ขอขอบคุณ+ท่าน+เป็นอย่างสูง+ค่ะ (ขอ+ขอขอบคุณ+คำสรรพนาม+คำปริมาณ+คำลงท้าย1)* เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่างๆ เมื่อผู้ได้บังคับบัญชากล่าวขอบคุณผู้บังคับบัญชาจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดพบดังนี้

ตารางที่ 23 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด
เมื่อผู้ได้บังคับบัญชาพูดกับผู้บังคับบัญชา

ลำดับ/รูปแบบ	ร้อยละ
1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	62.02
2. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	31.80
3. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	3.36
4. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	1.94
5. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	0.88
รวม	100

จากตารางที่ 23 จะเห็นได้เมื่อผู้ได้บังคับบัญชาพูดกับผู้บังคับบัญชา รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่ปรากฏใช้มากที่สุดคือรูปแบบที่มีความซับซ้อน 2 องค์ประกอบ ซึ่งมีอัตราการปรากฏคิดเป็นประมาณร้อยละ 62 จากรูปแบบทั้งหมด โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่ปรากฏใช้มากที่สุดเมื่อดูจากตารางที่ 22 คือ ขอขอบคุณ+คำลงท้าย เช่น ขอขอบคุณค่ะ/ครับ รองลงมาคือรูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ ส่วนรูปแบบอื่น ๆ ที่ปรากฏในลำดับรองลงมาพบว่าอัตราการปรากฏที่น้อยมากเมื่อเทียบกับ 2 รูปแบบข้างต้นที่มีการปรากฏมากจึงกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบที่ผู้ได้บังคับบัญชาไม่นิยมใช้พูดกับผู้บังคับบัญชา

เมื่อนำรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่ใช้มากที่สุดเมื่อผู้ได้บังคับบัญชาพูดกับผู้บังคับบัญชามาเปรียบเทียบกับเมื่อผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้ได้บังคับบัญชาแล้วพบว่า รูปแบบที่ปรากฏมากที่สุดในทั้งสองความสัมพันธ์เป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อน 2 องค์ประกอบเหมือนกัน แม้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่พบใช้มากที่สุดเมื่อผู้บังคับบัญชาและผู้ได้บังคับบัญชา กล่าวขอขอบคุณกันและกันจะเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบที่เหมือนกัน แต่ผู้วิจัยคิดว่าสาเหตุที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่เหมือนกันนั้นมีความแตกต่างกันกล่าวคือ ในกรณีของผู้บังคับบัญชา สาเหตุมาจากการให้เกียรติแก่ผู้ได้บังคับบัญชา ส่วนในกรณีของผู้ได้บังคับบัญชาสาเหตุมาจากการให้ความเคารพ ตามลักษณะความสัมพันธ์แบบผู้น้อยกับผู้ใหญ่อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณารูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดคือรูปแบบที่มีตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไปพบว่ารูปแบบดังกล่าวมีอัตราการปรากฏใช้ในบทบาทผู้ได้บังคับบัญชาพูดกับผู้บังคับบัญชา มากกว่าในบทบาทผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้ได้บังคับบัญชาอย่างชัดเจน ในทางกลับกันรูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยที่สุดนั้นพบว่ามีอัตราการปรากฏในบทบาทผู้ได้บังคับบัญชาพูดกับผู้บังคับบัญชาน้อยกว่าในบทบาทผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้ได้บังคับบัญชาอย่างชัดเจน ผลที่พบดังกล่าวทำให้ยืนยันข้อเท็จจริงเหมือนที่ได้กล่าวมาแล้วสำหรับบทบาท 3 คู่ข้างต้น กล่าวคือคนที่ยังมีสถานภาพต่ำกว่าก็ยังใช้รูปภาษาที่ซับซ้อนมากขึ้นกันคนที่มีสถานภาพสูง

ญ. สรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนของเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง

ตารางที่ 24 สรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง

ผู้พูด \ ความซับซ้อน	ลูก	หลาน	น้อง	ผู้ได้บังคับบัญชา
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	1.76	2.11	11.54	1.94
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	48.33	56.49	60.49	62.02
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	36.03	33.86	24.48	31.80
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	10.19	6.49	2.45	3.36
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	2.28	0.53	0.35	0.88
รูปแบบ 6 องค์ประกอบ	0.53	0.18	0.43	-
รูปแบบ 7 องค์ประกอบ	0.88	0.34	0.26	-
รวม	100	100	100	100

จากตารางที่ 24 อาจกล่าวสรุปได้ว่า เมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้มากที่สุดคือ รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ รองลงมาคือรูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ เหมือนกันในทุกบทบาท และเป็นสิ่งที่สังเกตได้ว่ารูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียวซึ่งเป็นรูปแบบที่ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่านิยมใช้นั้นมีอัตราการปรากฏที่น้อยมากอย่างเห็นได้ชัดในบทบาทที่ผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่า จึงเป็นการแสดงว่ารูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียวนั้นไม่เหมาะสมและไม่สมควรใช้เมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ทั้งนี้เพราะเป็นรูปแบบที่ห้วนเกินไปและฟังดูไม่สุภาพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓. สรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล

ตารางที่ 25 สรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล

บทบาท ความซับซ้อน	พ่อ-แม่	ลูก	ญาติผู้ใหญ่	หลาน	พี่	น้อง	ผู้บังคับบัญชา	ผู้ใต้บังคับบัญชา
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	44.54	1.76	46.51	2.11	34.93	11.54	15.27	1.94
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	42.30	48.33	45.83	56.49	53.61	60.49	63.81	62.02
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	10.64	36.03	5.59	33.86	10.25	24.48	19.28	31.80
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	1.68	10.19	0.80	6.49	0.61	2.45	0.55	3.36
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	0.56	2.28	0.59	0.53	0.43	0.35	1.09	0.88
รูปแบบ 6 องค์ประกอบ	-	0.53	-	0.18	0.17	0.43	-	-
รูปแบบ 7 องค์ประกอบ	0.28	0.88	-	0.34	-	0.26	-	-
รวม	100	100	100	100	100	100	100	100

เมื่อทำการเปรียบเทียบรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้เมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความสัมพันธ์แบบไม่สมมูล ในตารางที่ 25 พบว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ผู้พูดจะนิยมใช้รูปแบบที่มี 1 และ 2 องค์ประกอบมากที่สุด ขณะที่รูปแบบที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไปนั้นพบว่ามีอัตราการปรากฏที่น้อยมากอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเทียบกับรูปแบบที่มี 1 และ 2 องค์ประกอบ จึงเป็นการแสดงว่ารูปแบบที่มีความซับซ้อนตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไปนั้นไม่เป็นที่นิยมหรือไม่สมควรที่ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าจะใช้กับผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า กลับกันเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังนั้น ผู้พูดจะนิยมใช้รูปแบบที่มี 2 และ 3 องค์ประกอบมากที่สุด และใช้รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียวที่น้อยมากอย่างชัดเจน จึงเป็นการแสดงว่ารูปแบบที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบเดียวนั้นไม่เป็นที่นิยมหรือไม่สมควรที่ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะใช้กับผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า

ประเด็นที่น่าสนใจคือพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 2 องค์ประกอบนั้นมีการใช้ในอัตราที่มากที่สุดในทุก ๆ บทบาทไม่ว่าผู้พูดและผู้ฟังจะมีสถานภาพที่สูงกว่าหรือต่ำกว่ากัน อาจเป็นไปได้ว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 2 องค์ประกอบนั้นเป็นรูปแบบที่เป็นกลางที่สุด ซึ่งไม่มีการแปรไปตามบทบาทผู้พูดหรือผู้ฟังที่แตกต่างกัน เพราะไม่ว่าผู้พูดหรือผู้ฟังจะมีสถานภาพต่างกันอย่างไรก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 2 องค์ประกอบในปริมาณที่มากเหมือนกัน เพราะเป็นรูปแบบที่ไม่ห้วนเกินไปและไม่สุภาพจนเกินไป ด้วยเหตุนี้การพิจารณาความซับซ้อนต้องใช้รูปแบบที่ปรากฏมากในลำดับรองลงมาซึ่งผลที่ได้พบว่า เมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ผู้พูดจะใช้รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบมากที่สุด (ยกเว้นบทบาทผู้บังคับบัญชาซึ่งจะใช้รูปแบบที่ซับซ้อนกว่าเนื่องจากเหตุผลของการให้เกียรติ) ขณะที่เมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง ผู้พูดจะใช้รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบมากที่สุด จึงเป็นการพิสูจน์สมมติฐานที่ว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังกับ ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง

ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการคือในบทบาทผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชานั้นพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้มากนั้นเป็นรูปแบบเดียวกันจนอาจทำให้คิดได้ว่าความสัมพันธ์แบบผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชานั้นอาจเป็นความสัมพันธ์แบบสมมูลได้ แต่ถ้าพิจารณาจากเหตุผลในการใช้รูปแบบดังกล่าวของทั้งสองฝ่ายจะพบว่าไม่ได้เป็นเช่นนั้น การที่ผู้บังคับบัญชาเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีองค์ประกอบ 2 และ 3 องค์ประกอบมานั้นมาจากเหตุผลของการให้เกียรติและความเกรงใจอันเนื่องมาจากที่ทั้งสองฝ่ายเป็นคนที่มาจากภูมิหลังที่แตกต่างกันและมีได้มีความสัมพันธ์ฉันญาติกัน ทำให้ผู้บังคับบัญชาคงเกรงใจผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่บ้าง จึงกล่าวขอบคุณด้วยรูปแบบที่มีองค์ประกอบ 2 และ 3 องค์ประกอบมากเพื่อเป็นการให้เกียรติ แต่การใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 2 และ 3 องค์ประกอบมากของผู้ใต้บังคับบัญชานั้นมาจากเหตุผลของความเคารพยำเกรงต่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมีสถานภาพทางสังคมที่สูงกว่าตนเท่านั้น ด้วย

เหตุผลดังกล่าวทำให้สรุปได้ว่าความสัมพันธ์แบบผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลอย่างชัดเจน แม้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ต่างฝ่ายใช้จะมีความเหมือนกัน

4.3.3 รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่แปรตามความสัมพันธ์แบบสมดุล

ความสัมพันธ์แบบสมดุลเป็นความสัมพันธ์แบบที่ผู้พูดกับผู้ฟังมีสถานภาพเท่าเทียมกัน ไม่มีฝ่ายใดสูงกว่าฝ่ายใด ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอทั้งสิ้น 5 บทบาท ได้แก่ เพื่อนพูดกับเพื่อน สามีพูดกับภรรยา ภรรยาพูดกับสามี คู่รักพูดกับคู่รัก และ เมื่อกกล่าวขอบคุณกับคนที่ไม่รู้จักมาก่อน

ก. เมื่อเพื่อนกล่าวขอบคุณเพื่อน

ความสัมพันธ์ในแบบเพื่อนเป็นความสัมพันธ์แบบสมดุลหมายถึงทั้งสองฝ่ายมีความเสมอภาคกัน ไม่มีฝ่ายใดที่เหนือกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง การปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อเพื่อนกล่าวขอบคุณเพื่อนมีดังนี้

ตารางที่ 26 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อเพื่อนพูดกับเพื่อน

รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	413
-ขอบใจ	245
-ขอบคุณ	130
-แต๊ะจ๋า	26
-แต๊ะจ๋าจ๊ว	11
-คำแสดงความรู้สึก	1
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	603
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	289
-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ	127
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	62
-ขอบใจ+คำลงท้าย2	51
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	22
-ขอบใจ+คำลงท้าย1	16
-แต๊ะจ๋า+คำลงท้าย2	14
-ขอ+ขอบคุณ	8

-ขอบคุณ+ตำแหน่ง/อาชีพ	6
-ชอบใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ	5
-แต่งตั้ง+ตำแหน่ง/อาชีพ	1
-ขอบคุณ+คำเกรงใจ	1
-ชอบใจ+คำอวยพร	1
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	113
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	28
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	25
-ชอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	20
-ชอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	10
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	7
-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	2
-ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	2
-ชอบใจ+คำลงท้าย2+วลีแสดงความรู้สึก	2
-ขอบคุณ+ป1+ป2	2
-ชอบใจ+คำลงท้าย2+ตำแหน่ง/อาชีพ	2
-ชอบใจ+คำบอกปริมาณ+ตำแหน่ง/อาชีพ	2
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	2
-ชอบใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ+คำชม	2
-ชอบใจ+คำลงท้าย2+คำอวยพร	1
-ชอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำอวยพร	1
-แต่งตั้ง+คำลงท้าย2+วลีแสดงความรู้สึก	1
-แต่งตั้ง+คำบอกปริมาณ+ตำแหน่ง/อาชีพ	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+วลี	1
-ขอ+ขอ+ใจ+คำปริมาณ	1
-คำชม+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	9
-ชอบใจ+ป1+ป2+ป3	3
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	2
-แต่งตั้ง+ป1+ป2+ป3	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+ตำแหน่ง/อาชีพ	1

-ขอ+ขอใบใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ+คำชม	1
-แต่งค์ก๊ว+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำชม	1
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	11
-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	5
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1+คำชม	2
-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอใบใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ+คำบอกปริมาณ	2
-แต่งค์+ป1+ป2+วลีแสดงความรู้สึก+คำเกรงใจ	1
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	1
รวม	1149

จากตารางที่ 26 เมื่อเพื่อนกล่าวขอบคุณเพื่อนพบว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบมีความซับซ้อนตั้งแต่รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว เช่น *ขอใบใจ ขอขอบคุณ* ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดที่ 5 องค์ประกอบ เช่น *แต่งค์+มาก+มาก+เพื่อนรัก+ไม่น่าลำบากซื้อมาเลย* (แต่งค์+ป1+ป2+วลีแสดงความรู้สึก+คำเกรงใจ) เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่างๆ เมื่อเพื่อนกล่าวขอบคุณเพื่อนจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดพบดังนี้

**ตารางที่ 27 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด
เมื่อเพื่อนพูดกับเพื่อน**

ลำดับ/รูปแบบ	ร้อยละ
1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	52.48
2. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	35.94
3. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	9.84
4. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	0.78
5. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	0.96
รวม	100

จากตารางที่ 27 จะเห็นได้เมื่อเพื่อนพูดกับเพื่อนรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้มากที่สุดเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อน 2 องค์ประกอบ ซึ่งมีอัตราการปรากฏใช้คิดเป็นประมาณร้อยละ 52 จากรูปแบบทั้งหมด โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่ปรากฏใช้มากที่สุดเมื่อดูจากตารางที่ 26 คือ *ขอบคุณ+คำลงท้าย1* เช่น *ขอบคุณค่ะ/ครับ* รองลงมาคือรูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ และรูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ ตามลำดับ การใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อน 2

องค์ประกอบมากที่สุดเมื่อเพื่อนพูดกับเพื่อนนั้นทำให้กล่าวได้ว่ารูปแบบดังกล่าวเป็นรูปแบบกลาง
คือไม่แสดงว่าผู้ใดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ใด

ฐ. เมื่อสามีและภรรยากล่าวขอบคุณกันและกัน

รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อสามีและภรรยากล่าวขอบคุณกันและกัน พบดังนี้

ตารางที่ 28 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อสามีและภรรยากล่าวขอบคุณกันและกัน

สามีพูดกับภรรยา		ภรรยาพูดกับสามี	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	57	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	35
-ชอบใจ	34	-ขอบคุณ	25
-ขอบคุณ	21	-ชอบใจ	5
-แต่จี้จี้	2	-แต่จี้จี้	1
		-แต่จี้จี้	2
		-คำชม	1
		-คำแสดงความรู้สึก	1
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	104	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	112
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	46	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	86
-ชอบใจ+คำบอกปริมาณ	27	-ขอบคุณ+คำปริมาณ	10
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	16	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	6
-ชอบใจ+คำลงท้าย2	12	-แต่จี้จี้+คำลงท้าย2	5
-ชอบใจ+คำลงท้าย1	2	-ชอบใจ+คำลงท้าย2	3
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	1	-ชอบใจ+คำลงท้าย1	1
		-ขอ+ขอบคุณ	1
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	32	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	47
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	18	-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	22
-ชอบใจ+คำลงท้าย2+วลี	4	-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	9
-ชอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	3	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+วลี	5
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	1	-ชอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	1
-ชอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1	-ชอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1
-ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	1	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+วลี	1	-ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	1
-ชอบใจ+คำบอกปริมาณ+วลี	1	-ชอบใจ+คำลงท้าย2+วลี	1

-ชอบใจ+คำลงท้าย2+คำชม	1	-ชอบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ -ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำสรรพนาม -ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำหยอกล้อ -ขอบคุณ+คำลงท้าย2+วลี -ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1 1 1 1 1
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	3	รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	5
-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ	3	-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย2 -ขอ+ขอบคุณ+คำสรรพนาม+คำปริมาณ -ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+วลี -ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+ คำสรรพนาม -คำแสดงความรู้สึก+ขอบคุณ+คำบอก ปริมาณ+คำลงท้าย1	1 1 1 1 1
		รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	2
		-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ+คำชม -ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1+คำชม	1 1
รวม	196	รวม	201

จากตารางที่ 28 เมื่อสามีและภรรยากล่าวขอบคุณกันและกัน พบว่าเมื่อสามีพูดกับภรรยา รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบมีความซับซ้อนตั้งแต่รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว เช่น *ชอบใจ* *ขอบคุณ* ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดที่ 4 องค์ประกอบ เช่น *ขอ+ขอบคุณ+คุณ+สำหรับของขวัญชิ้นนี้* (ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ) ขณะที่เมื่อภรรยาพูดกับสามีรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบมีความซับซ้อนตั้งแต่รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว เช่น *ชอบใจ* *ขอบคุณ* ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดที่ 5 องค์ประกอบ เช่น *ขอบคุณ+มาก+ค่ะ+ที่+สวยมาก* (ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำชม) จะเห็นได้ว่าเมื่อภรรยากล่าวขอบคุณ สามีรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้พบที่มีความหลากหลายของความซับซ้อนที่มากกว่า เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่างๆ เมื่อสามีและภรรยากล่าวขอบคุณกันและกัน จากมากที่สุดไปน้อยที่สุดโดยเปรียบเทียบกันตามบทบาทสามีพูดกับภรรยา และภรรยาพูดกับสามี พบดังนี้

ตารางที่ 29 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด
เมื่อสามีและภรรยาพูดกัน

สามี	ร้อยละ	ภรรยา	ร้อยละ
1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	53.06	1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	55.72
2. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	29.08	2. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	23.38
3. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	16.33	3. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	17.41
4. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	1.53	4. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	2.49
		5. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	1.00
รวม	100	รวม	100

จากตารางที่ 29 จะเห็นได้ว่ารูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุดของทั้งสามีและภรรยาเป็นรูปแบบเดียวกันคือรูปแบบที่มีความซับซ้อน 2 องค์ประกอบ โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่ปรากฏใช้มากที่สุดในการที่ 28 คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย¹ เช่น ขอบคุณค่ะ/ครับ เหมือนกัน นอกจากนี้อัตราการปรากฏใช้ก็พบว่าเป็นประมาณร้อยละ 50 กว่าๆ จากรูปแบบทั้งหมดเหมือนกัน การใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณแบบดังกล่าวแสดงว่าความสัมพันธ์ของสามีและภรรยาเป็นไปในแบบเสมอภาคกันคือต่างฝ่ายต่างให้เกียรติกันและกันมากที่สุด เพราะรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้เป็นรูปแบบเดียวกันคือเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อน 2 องค์ประกอบ

เมื่อพิจารณารูปแบบที่ปรากฏในอันดับรองลงพบว่ามีแนวโน้มที่แสดงว่าสามีมักจะวางตนว่ามีสถานภาพที่สูงกว่าภรรยาและภรรยาก็แสดงแนวโน้มที่จะเคารพสามี โดยสังเกตได้จากการที่สามีจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อน 1 องค์ประกอบมากที่สุดเป็นอันดับที่สอง โดยรูปแบบย่อย 1 องค์ประกอบที่ใช้มากที่สุดเมื่อดูจากตารางที่ 28 คือ ขอบใจ จะเห็นได้ว่าการใช้รูปแบบดังกล่าวของสามีเหมือนกับเป็นการวางตนที่สูงกว่า ในทางกลับกันเมื่อพิจารณาที่บทบาทภรรยา กล่าวขอบคุณสามีพบว่า ผู้เป็นภรรยาจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบมากขึ้นในอันดับที่รองลงมาก็คือรูปแบบที่มีความซับซ้อน 3 องค์ประกอบในอันดับที่สอง โดยรูปแบบย่อย 3 องค์ประกอบที่ปรากฏใช้มากที่สุดเมื่อดูจากตารางที่ 28 คือ ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย¹ เช่น ขอบคุณมากค่ะ ซึ่งแสดงถึงการที่ภรรยาจะให้เกียรติแก่สามีเพิ่มมากขึ้นหรืออาจมองได้ว่าภรยานั้นให้ความเคารพแก่สามี

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยาโดยดูจากรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้ อาจกล่าวได้ว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้มากที่สุดเมื่อสามีพูดกับภรยานั้นแสดงออกถึงความเสมอภาคกันของทั้งสองฝ่ายมากที่สุด เพราะรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้มากที่สุดคือรูปแบบกลางซึ่งไม่ห้วนและไม่สุภาพเกินไป ส่วนรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏในลำดับ

รองลงมาเมื่อสามีและภรรยาพูดกันดูเหมือนจะแสดงให้เห็นว่าสามีจะวางตนสูงกว่าภรรยาและภรรยาจะเคารพสามี อย่างไรก็ตามก็คืออัตราการปรากฏของรูปแบบดังกล่าวก็ไม่มากเท่ากับรูปแบบที่แสดงถึงความเสมอภาคกันของทั้งสองฝ่าย ด้วยเหตุดังกล่าวจึงอาจกล่าวได้ว่าในสังคมไทยปัจจุบันฐานะของสามีและภรรยามีความเสมอภาคกันมากที่สุด แต่ก็ยังมีแนวโน้มแบบแฝงของการที่ภรรยาจะให้ความเคารพแก่สามีและสามีจะวางตนสูงกว่าภรรยาอยู่บ้าง

ท. เมื่อคู่รักกล่าวขอบคุณกันและกัน

คู่รักในที่นี้หมายถึงบุคคลที่ชาย-หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงานและไม่ได้อยู่กินกันอย่างเปิดเผย เป็นความสัมพันธ์ในแบบสมดุสที่ต่างฝ่ายต่างมีศักดิ์ที่เท่าเทียมกัน ไม่มีฝ่ายใดมีสถานภาพสูงกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง รูปแบบการกล่าวขอบคุณในกรณีที่คู่รักกล่าวขอบคุณกันและกัน มีดังนี้

ตารางที่ 30 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อคู่รักพูดกับคู่รัก

รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	22
-ขอบคุณ	13
-แต้จ้กั้ว	5
-ขอบใจ	3
-แต้จ้กั	1
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	28
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	22
-ขอบใจ+คำลงท้าย2	2
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	2
-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	1
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	8
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	3
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	1
-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำแสดงความรู้สึก	1

รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	2
-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบคุณ+คำสรรพนาม	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำนำหน้า+คำชม	1
รวม	60

จากตารางที่ 30 รูปแบบการกล่าวขอบคุณในกรณีที่คุณรักกล่าวขอบคุณกันและกันพบว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบมีความซับซ้อนตั้งแต่รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว เช่น *ขอบใจขอบคุณ* ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดที่ 4 องค์ประกอบ เช่น *ขอบคุณ+นะ+เธอ+ฉันขอบมากจ๊ะ* (ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำนำหน้า+คำชม) เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่างๆ เมื่อคุณรักกล่าวขอบคุณกันและกันจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบดังนี้

ตารางที่ 31 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด
เมื่อคุณรักพูดกับคุณรัก

ลำดับ/รูปแบบ	ร้อยละ
1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	46.66
2. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	36.66
3. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	13.34
4. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	3.34
รวม	100

จากตารางที่ 31 จะเห็นได้ว่าเมื่อคุณรักกล่าวขอบคุณกันและกัน รูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุดคือรูปแบบที่มีความซับซ้อน 2 องค์ประกอบ ซึ่งมีอัตราการปรากฏคิดเป็นร้อยละ 47 จากรูปแบบทั้งหมด โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่ปรากฏใช้มากที่สุดเมื่อดูจากตารางที่ 30 คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 เช่น *ขอบคุณค่ะ* ส่วนรูปแบบที่ปรากฏรองลงมาคือรูปแบบที่มีความซับซ้อนองค์ประกอบเดียว จะสังเกตได้ว่ารูปแบบที่พบในบทบาสนี้พบว่าเป็นไปในทางเดียวกับบทบาทเพื่อนคือจะมีแนวโน้มที่แสดงถึงการให้ความสนิทสนมที่มากขึ้น ทั้งนี้จะมาจากที่ต่างฝ่ายต่างยังคงดูใจกันความสัมพันธ์จึงเป็นไปในแบบเพื่อนหรืออาจกล่าวอย่างคำพูดสมัยใหม่ที่ผู้พูดมักเรียกคุณรักของตนเองกับบุคคลอื่นว่าเป็นเพื่อนที่สนิท อย่างไรก็ตามผู้วิจัยยังไม่อาจสรุปผลได้อย่างแน่นอนว่าเมื่อคุณรักกล่าวขอบคุณคุณรักจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่แสดงถึงการให้เกียรติกัน เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้มีได้แบ่งว่าผู้พูดเป็นชายหรือหญิงดังนั้นบทบาทคุณรักในที่นี้จึงรวมทั้งคุณรักที่เป็นผู้ชายพูดกับผู้หญิงและคุณรักที่เป็นผู้หญิงพูดกับผู้ชาย ทำให้ได้ผลที่ไม่ชัดเจนเท่ากับบทบาทของสามี/ภรรยาที่

นำเสนอไปแล้วข้างต้น ดังนั้นถ้ามีการทำวิจัยต่อไปและได้ทำการศึกษาโดยเจาะลึกไปที่ตัวแปรเพศของผู้พูดกับผู้ฟังจะทำให้ได้ผลและข้อสรุปที่ชัดเจนมากขึ้น

ฉ. เมื่อผู้พูดกล่าวขอบคุณกับบุคคลที่ไม่รู้จัก

ม.ร.ว.กัลยา ดิงศัททีย์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531:40) กล่าวว่าไว้ว่าความสัมพันธ์แบบคนไม่รู้จักกัน หมายถึงบุคคลที่เพิ่งพบกันเป็นครั้งแรก นับเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นน้อยที่สุด รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบ มีดังนี้

ตารางที่ 32 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดเป็นคนไม่รู้จักกัน

รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	163
-ขอบใจ	104
-ขอบคุณ	56
-ขอบพระคุณ	3
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	1057
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	899
-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ	41
-ขอบใจ+คำลงท้าย2	34
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	26
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	23
-ขอบใจ+คำลงท้าย1	12
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	7
-ขอ+ขอบคุณ	7
-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	3
-ขอ+ขอบใจ	3
-ขอ+ขอบพระคุณ	1
-ขอบใจ+สิ่งที่กระทำ	1
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	465
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	367
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	21
-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	15

-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	14
-ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	10
-ขอ+ใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	10
-ขอขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	9
-ขอ+ใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	7
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	2
-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย2	2
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	2
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	1
-ขอ+ใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1
-ขอ+ใจ+คำปริมาณ+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอ+ขอ+ใจ+คำลงท้าย1	1
-ขอ+ใจ+คำลงท้าย2+คำหยอกล้อ	1
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำรู้สึก	1
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	26
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย2	8
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ	6
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ	3
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	2
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	2
-ขอขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	2
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1
-คำเรียกญาติ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1
-คำเรียกตัวเอง+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	14
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	8
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	2
-ขอ+ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	2
-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอ+ใจ+คำสรรพนาม+คำบอกปริมาณ	1
-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอขอบคุณ+คำนาม+คำปริมาณ	1
รวม	1725

จากตารางที่ 32 ที่แสดงรูปแบบการกล่าวขอบคุณในกรณีที่ผู้พูดเป็นคนที่ไม่รู้จักกันกับผู้ฟัง พบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบมีความซับซ้อนตั้งแต่รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว เช่น *ขอบใจ* *ขอบคุณ* ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดที่ 5 องค์ประกอบ เช่น *ขอ+ขอบคุณ+มาก+มาก+ค่ะ*(ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ1+คำบอกปริมาณ2+คำลงท้าย1) เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่างๆ เมื่อผู้พูดเป็นคนที่ไม่รู้จักกันกับผู้ฟังมาก่อนจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบดังนี้

ตารางที่ 33 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด
เมื่อผู้พูดกับผู้ฟังเป็นคนที่ไม่รู้จักกัน

ลำดับ/รูปแบบ	ร้อยละ
1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	61.28
2. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	26.96
3. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	9.45
4. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	1.51
5. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	0.80
รวม	100

จากตารางที่ 33 จะเห็นได้ว่าเมื่อผู้พูดกล่าวขอบคุณผู้ฟังซึ่งเป็นคนที่ไม่รู้จักมาก่อน รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากที่สุดคือ รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ ซึ่งมีอัตราการปรากฏใช้คิดเป็นประมาณร้อยละ 61 โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่ปรากฏใช้มากที่สุดเมื่อดูจากตารางที่ 32 คือ *ขอบคุณ+คำลงท้าย1* เมื่อพิจารณารูปแบบที่ปรากฏในลำดับที่รองลงมาพบว่าจะใช้รูปแบบที่มี 3 และ 1 องค์ประกอบ รองลงมาตามลำดับ จากผลที่พบกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์แบบคนไม่รู้จักกันนั้นเป็นความสัมพันธ์แบบสมมูลที่ไม่มีฝ่ายใดอยู่เหนือฝ่ายใดอย่างชัดเจนหรือกล่าวได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ที่แสดงถึงความเสมอภาคของผู้พูดกับผู้ฟังมากที่สุด เพราะผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 2 องค์ประกอบมากที่สุดซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นกลางซึ่งไม่แสดงถึงสถานภาพของผู้พูดกับผู้ฟังที่สูงหรือต่ำกว่ากัน และผลที่พบในบทบาทนี้ยังเป็นการยืนยันได้ว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 2 องค์ประกอบนั้นเป็นรูปแบบที่เป็นกลาง เพราะพบว่าขนาดในบทบาทที่ผู้พูดกับผู้ฟังเป็นคนที่ไม่รู้จักกันมาก่อนซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่แสดงถึงความเท่าเทียมกันมากที่สุดเพราะทั้งสองฝ่ายต่างไม่รู้จักซึ่งกันและกันเลยก็ยังคงพบว่าผู้พูดใช้รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบมากที่สุด นอกจากนี้การที่พบว่าผู้พูดจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนมากขึ้นคือ ใช้รูปแบบ 3 องค์ประกอบมากในลำดับรองลงมา ยังเป็นการแสดงว่านอกจากความเสมอภาคหรือเท่าเทียมกันที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง ผู้พูดที่ไม่รู้จักมาก่อน ผู้พูดคนไทยยังมีแนวโน้มที่จะแสดงการให้เกียรติแก่บุคคลที่ไม่เคยรู้จักมาก่อนอีกด้วย

ฉ. สรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนในความสัมพันธ์แบบสมมูล

ตารางที่ 34 สรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณในความสัมพันธ์แบบสมมูล

ผู้พูด	ผู้ฟัง				
	เพื่อน	สามี	ภรรยา	คู่รัก	คนไม่รู้จักกัน
ความซับซ้อน					
รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	35.94	29.08	17.41	36.66	9.45
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	52.48	53.06	55.72	46.66	61.28
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	9.84	16.33	23.38	13.34	26.96
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	0.78	1.53	2.49	3.34	1.51
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	0.96	-	1.00	-	0.80
รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	-	-	-	-	-
รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	-	-	-	-	-
รวม	100	100	100	100	100

จากตารางที่ 34 อาจกล่าวสรุปได้ว่าในความสัมพันธ์แบบสมมูล รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้มากที่สุดคือ รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 2 องค์ประกอบเหมือนกันในทุกบทบาท การที่พบว่าเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันนั้นใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อน 2 องค์ประกอบมากที่สุดเป็นการแสดงว่ารูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบนั้นเป็นรูปแบบมาตรฐานที่ใช้ในการขอบคุณในสังคมไทยเพราะท่ามกลางคนที่มีความเท่าเทียมกันผู้พูดจะนิยมใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 2 องค์ประกอบมากที่สุด เนื่องด้วยเป็นรูปแบบที่เป็นกลาง ไม่แสดงถึงสถานภาพที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าของผู้พูดกับผู้ฟัง และไม่แสดงถึงการให้ความเคารพที่มากไปหรือการให้ความสนิทสนมที่มากเกินไป แต่จะแสดงถึงความเป็นกลางและความเท่าเทียมกันหรือเสมอภาคกันของผู้พูดกับผู้ฟังมากที่สุด

จากตารางที่ 35 ซึ่งสรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณในความสัมพันธ์แบบสมดุลและไม่สมดุล พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจอยู่ 2 ประการ คือ

1. จากตารางจะพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณแบบที่มีความซับซ้อน 2 องค์ประกอบนั้นมีการปรากฏในอัตราที่มากอย่างสม่ำเสมอในทุก ๆ บทบาททั้งผู้พูดที่สูงกว่า ต่ำกว่า และเท่าเทียมกัน จึงอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 2 องค์ประกอบนั้นเป็นรูปแบบที่เป็นกลางหรือเป็นบรรทัดฐานในการกล่าวขอบคุณในสังคมไทยซึ่งผู้พูดกับผู้ฟังในทุกสถานภาพไม่ว่าจะสูงกว่าต่ำกว่าก็ให้การยอมรับใช้รูปแบบนี้เพื่อที่จะกล่าวขอบคุณกันและกันมากที่สุด แต่ถ้าพิจารณาตามลักษณะของความสัมพันธ์จะพบว่าความสัมพันธ์แบบเท่าเทียมกันนั้นเป็นความสัมพันธ์ที่อยู่กึ่งกลางระหว่างความสัมพันธ์แบบสูงกว่ากับต่ำกว่า และรูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบนั้นก็จัดได้ว่าเป็นรูปแบบกลางที่ไม่แบ่งความสูงต่ำเช่นกัน จึงอาจกล่าวได้ว่า รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบนี้ก็เป็นตัวแทนการกล่าวขอบคุณของผู้ที่มีความเท่าเทียมกันมากที่สุดอีกด้วย

2. เนื่องจากรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 2 องค์ประกอบนั้นเป็นรูปแบบกลางที่เป็นบรรทัดฐานในสังคมไทยซึ่งผู้พูดใช้กับผู้ฟังได้ในทุกบทบาท แต่จะเน้นใช้ไปที่ผู้ที่มีความเท่าเทียมกันมากที่สุด รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบที่ปรากฏใช้ในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลนั้นจึงไม่อาจใช้ในการตัดสินความแตกต่างได้ จำเป็นต้องใช้รูปแบบที่มี 1 และ 3 องค์ประกอบซึ่งมีการปรากฏมากอย่างสม่ำเสมอในลำดับรองลงมา มาตัดสินแทนซึ่งพบว่าในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ผู้พูดนิยมกล่าวขอบคุณผู้ฟังโดยใช้รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ ยกเว้นในบทบาทผู้บังคับบัญชาเท่านั้นที่พบใช้รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบมากกว่ารูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ ทั้งนี้จะมาเหตุผลที่ผู้บังคับบัญชาให้เกิดริแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา แต่อย่างไรก็ดีได้ทำการพิสูจน์พบแล้วว่าผู้ใต้บังคับบัญชาจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าผู้บังคับบัญชา (ดูรายละเอียดในหัวข้อ ง) ขณะที่เมื่อผู้พูดมีสถานภาพที่ต่ำกว่าผู้ฟังนั้นพบว่า ในทุกบทบาทผู้พูดนิยมกล่าวขอบคุณโดยใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนมากกว่าคือรูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ โดยสรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่า การที่พบว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบที่น้อยกว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังแสดงให้เห็นถึงสถานภาพหรืออำนาจของผู้พูดที่สูงกว่าผู้ฟังอย่างชัดเจน ส่วนการที่พบว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบที่มากกว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังแสดงให้เห็นถึงสถานภาพของผู้พูดที่ต่ำกว่าผู้ฟังซึ่งมีนัยว่าผู้พูดต้องให้ความเคารพแก่ผู้ฟัง ผลที่พบดังกล่าวทำให้สรุปได้ว่าผลที่ได้ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ เมื่อผู้พูดมีสถานภาพที่น้อยกว่าผู้ฟัง ผู้พูดจะกล่าวขอบคุณโดยใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ส่วนในความสัมพันธ์แบบสมดุลนั้นพบว่าในทุกบทบาทผู้พูดจะใช้รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบซึ่งเป็นรูปแบบกลางมากที่สุดอันเป็นการแสดง

ถึงความเท่าเทียมกันของทั้งสองฝ่าย ทำให้สามารถสรุปได้ว่าผลที่ได้ตรงตามสมมติฐานเพราะเมื่อผู้พูดมีความเท่าเทียมกับผู้ฟังจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพที่ด้อยกว่าผู้ฟัง

4.3.4 รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่แปรตามความสัมพันธ์แบบสนิทสนมและไม่สนิทสนม

ความสัมพันธ์แบบสนิทสนมเป็นความสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นมาเพื่อทดสอบว่า เมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความสนิทสนมและไม่สนิทสนมกัน รูปแบบการกล่าวขอบคุณจะมีความซับซ้อนแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอเพียง 3 บทบาทได้แก่ พี่ น้อง และ เพื่อน

ด. เมื่อพี่ที่สนิทและไม่สนิทพูดกับน้องที่สนิทและไม่สนิท

ผู้พูดในที่นี้ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งตามเกณฑ์ความสัมพันธ์แบบสนิทสนม เป็น พี่ที่สนิทและพี่ที่ไม่สนิท พี่ที่สนิทหมายถึงบุคคลที่มีฐานะเมื่อเทียบกับผู้ฟังแล้วมีฐานะเป็นพี่และผู้ฟังมีความสนิทสนมด้วย ส่วนพี่ที่ไม่สนิทหมายถึงบุคคลที่มีฐานะเมื่อเทียบกับผู้ฟังแล้วมีฐานะเป็นพี่และผู้ฟังไม่มีความสนิทสนมด้วย รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อพี่ที่สนิทและไม่สนิทพูดกับน้องที่สนิทและไม่สนิท พบดังนี้

ตารางที่ 36 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อพี่ที่สนิทและไม่สนิทกล่าวขอบคุณน้องที่สนิทและน้องที่ไม่สนิท

พี่ที่สนิทพูดกับน้องที่สนิท		พี่ที่ไม่สนิทพูดกับน้องที่ไม่สนิท	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	192	รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	210
-ชอบใจ	139	-ชอบใจ	161
-ขอบคุณ	28	-ขอบคุณ	40
-แต่จี้จี้	17	-แต่จี้	7
-แต่จี้	6	-แต่จี้จี้	1
-คำแสดงความรู้สึก	1	-คำแสดงความรู้สึก	1
-คำชม	1		
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	303	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	314
-ชอบใจ+คำบอกปริมาณ	108	-ชอบใจ+คำบอกปริมาณ	102
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	77	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	90
-ชอบใจ+คำลงท้าย2	62	-ชอบใจ+คำลงท้าย2	74
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	19	-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	21
-ชอบใจ+คำลงท้าย1	16	-ชอบใจ+คำลงท้าย1	11
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	9	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	9

-แต่งค์+คำลงท้าย2	3	-แต่งค์+คำลงท้าย2	2
-ขอ+ขอบคุณ	2	-ขอ+ขอบคุณ	2
-ขอใจ+คำเรียกญาติ	2	-ขอใจ+คำเรียกญาติ	2
-ขอ+ขอใจ	2	-ขอ+ขอใจ	1
-แต่งค์+คำบอกปริมาณ	1		
-ขอบคุณ+วลีแสดงความรู้สึก	1		
-ขอใจ+คำรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	70	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	48
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1		-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	16
-ขอใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	17	-ขอใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	12
-ขอใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	17	-ขอใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	8
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	8	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	3
-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	4	-ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	2
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	4	-ขอ+ขอใจ+คำบอกปริมาณ	2
-ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	3	-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1
-ขอ+ขอใจ+คำบอกปริมาณ	2	-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1
-แต่งค์+คำลงท้าย2+วลี	2	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1
-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	2	-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำชม	1
-ขอใจ+คำลงท้าย2+วลีแสดงความรู้สึก	1	-ขอใจ+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก	1
-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1		
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1		
-คำชม+ขอใจ+คำลงท้าย2	1		
-ชื่อ+ขอใจ+คำบอกปริมาณ	1		
ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1		
-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำหยอกล้อ	1		
-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำชม	1		
-ขอใจ+วลี+คำรู้สึก	1		
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำแสดงความรู้สึก	1		
	1		
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	7		
-ขอใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+วลี	3		
-ขอใจ+ป1+ป2+ป3	2		
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1		

-ชอบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+คำ หยอกล้อ	1		
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	3	รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	2
-ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่ กระทำ	2	-ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่ กระทำ	2
-ขอ+ชอบใจ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1		
รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	1	รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	1
-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ +สิ่งที่กระทำ	1	-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ +สิ่งที่กระทำ	1
รวม	576	รวม	575

จากตารางที่ 36 เมื่อพิจารณารูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อที่สนิทและไม่สนิทพูดกับน้องที่สนิทและไม่สนิทเปรียบเทียบกันพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณมีความซับซ้อนน้อยที่สุดและมากที่สุดเหมือนกันคือรูปแบบการกล่าวขอบคุณมีความซับซ้อนน้อยที่สุดมี 1 องค์ประกอบ เช่น *ขอบคุณ ชอบใจ* และรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดมี 6 องค์ประกอบ เช่น *ขอ+ขอบคุณ+คุณ+น้อง+เขาวลัด+สำหรับของขวัญชิ้นนี้* (ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ) เมื่อพิจารณาการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่างๆ เมื่อที่ที่สนิทและไม่สนิทพูดกับน้องที่สนิทและไม่สนิทจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบดังนี้

ตารางที่ 37 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุดเมื่อที่ที่สนิทและไม่สนิทพูดกับน้องที่สนิทและไม่สนิท

ที่ที่สนิท	ร้อยละ	ที่ที่ไม่สนิท	ร้อยละ
1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	52.60	1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	54.61
2. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	33.33	2. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	36.52
3. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	12.15	3. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	8.55
4. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	1.22	4. รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	0.35
5. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	0.52	5. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	0.17
6. รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	0.18	-	-
รวม	100	รวม	100

$$x^2 = 12.32, p > 0.01 \quad df = 5$$

จากตารางที่ 37 จะเห็นได้ว่าเมื่อพื้ที่สนธิและไม่สนธิพูดกับน้องที่สนธิและไม่สนธิ รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้พบว่าไม่มีความแตกต่างกันเลยในทุกลำดับ โดยรูปแบบที่พบใช้มากที่สุดคือ รูปแบบที่มีความซับซ้อน 2 องค์ประกอบอันเป็นรูปแบบกลาง โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่ปรากฏใช้มากที่สุดในทั้งสองความสัมพันธ์เมื่อดูจากตารางที่ 36 คือ ขอบใจ+คำปริมาณ เช่น ขอบใจมาก ส่วนรูปแบบที่ปรากฏใช้ในมากลำดับรองลงมานั้นพบว่าเป็นรูปแบบที่ซับซ้อนน้อยกว่าคือ รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียวซึ่งแสดงถึงการที่พื้ให้ความสนธิสนมที่มากขึ้นกับน้อง เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแบบแต่ละรูปแบบในตารางที่ 37 โดยเปรียบเทียบกัน พบว่ามีอัตราที่ใกล้เคียงกันทำให้ไม่สามารถตัดสินความแตกต่างได้ด้วยค่าร้อยละ ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่าความสนธิสนมและไม่สนธิสนมไม่มีอิทธิพลทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อพื้ที่สนธิและไม่สนธิพูดกับน้องที่สนธิและไม่สนธิมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าไม่ว่าจะพูดกับพื้ที่สนธิหรือไม่สนธิก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเหมือนกัน

ผลที่พบข้างต้นเหมือนกับที่พบในการศึกษาเมื่อพื้พูดกับน้อง โดยไม่มีตัวแปรความสนธิสนมเข้ามาเกี่ยวข้อง นั่นคือพบว่ารูปแบบที่พื้ใช้มากที่สุดแสดงให้เห็นว่าพื้เลือกที่จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่แสดงถึงการให้เกียรติแก่น้อง ส่วนรูปแบบที่ปรากฏรองลงมาจะมีแนวโน้มที่แสดงถึงการ ให้ความสนธิสนมที่มากขึ้น เมื่อนำตัวแปรความสนธิสนมเข้ามาพิจารณาร่วมเพื่อที่จะทดสอบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณมีความแตกต่างกันหรือไม่ ผลที่ได้พบว่าไม่มีความแตกต่างกันเลยทั้งในเชิงรูปแบบและเชิงปริมาณจึงแสดงว่าพื้ไม่ว่าจะสนธิหรือไม่สนธิกับน้องจะปฏิบัติตนกับบุคคลที่เป็นน้องเหมือนกันหมด

จ. เมื่อน้องพูดกับพื้ที่สนธิและพื้ที่ไม่สนธิ

ผู้พูดในที่นี้ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งตามเกณฑ์ความสัมพันธ์แบบสนธิสนม เป็น น้องที่สนธิและน้องที่ไม่สนธิ น้องที่สนธิหมายถึงบุคคลที่มีฐานะเมื่อเทียบกับผู้ฟังแล้วมีฐานะเป็นน้องและผู้ฟังมีความสนธิสนมด้วย ส่วนน้องที่ไม่สนธิหมายถึงบุคคลที่มีฐานะเมื่อเทียบกับผู้ฟังแล้วมีฐานะเป็นน้องและผู้ฟัง ไม่มีความสนธิสนมด้วย รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อน้องที่สนธิและไม่สนธิพูดกับพื้ที่สนธิและไม่สนธิเปรียบเทียบกัน พบดังนี้

ตารางที่ 38 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อน้องที่สนิทและไม่สนิทกล่าวขอบคุณพี่ที่สนิทและ
พี่ที่ไม่สนิท

น้องที่สนิทพูดกับพี่ที่สนิท		น้องที่ไม่สนิทพูดกับพี่ที่ไม่สนิท	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	59	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	73
-ขอบคุณ	40	-ขอบคุณ	59
-แต่งตั้ง	10	-ขอใจ	11
-ขอใจ	5	-ขอขอบคุณ	2
-แต่งตั้ง	3	-แต่งตั้ง	1
-ขอขอบคุณ	1		
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	334	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	358
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	270	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	317
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	25	-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	21
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	17	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	9
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	7	-ขอใจ+คำลงท้าย2	3
-ขอใจ+คำบอกปริมาณ	6	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	2
-ขอใจ+คำลงท้าย2	3	-ขอ+ขอบคุณ	2
-แต่งตั้ง+คำลงท้าย2	2	-ขอ+ขอขอบคุณ	1
-ขอ+ขอขอบคุณ	2	-ขอใจ+คำบอกปริมาณ	1
-แต่งตั้ง+คำชม	1	-ขอใจ+คำลงท้าย1	1
-แต่งตั้ง+คำรู้สึก	1	-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	1
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	155	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	126
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	112	-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	96
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	9	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	4
-ขอขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	6	-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	4
-ขอบคุณ+คำลงท้าย+คำกล่าวถึงสิ่งที่กระทำ	6	-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	4
-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	4	-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	3
-ขอใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	2	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	3
-ขอใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	2	-ขอใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	2
-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	2	-ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	1
-ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	1	-ขอกราบ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	1
-ขอกราบ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	1	-ขอบคุณ+ป1+ป2	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเกรงใจ	1	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำหยอกล้อ	1	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเกรงใจ	1
		-ขอขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1

-ขอบคูน+คำบอกปริมาณ+คำเกรงใจ	1	-ขอ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	1
-ขอ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1		-ขอ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ	1
-ขอบคูน+คำลงท้าย1+คำชม	2	-คำชม+ขอบคูน+คำลงท้าย1	1
-ขอ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ	2		
-ขอบคูน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	1		
-คำชม+ขอบคูน+คำลงท้าย1	1		
	1		
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	15	รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	9
-ขอบคูน+ป1+ป2+คำลงท้าย1	6	-ขอบคูน+ป1+ป2+คำลงท้าย1	3
-ขอบคูน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	2	-ขอบคูน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1
-ขอบคูน+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	2	-ขอ+ขอบคูน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1
-ขอบคูน+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	1	-ขอบคูน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอบคูน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1	- ขอบคูน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเกรงใจ	1
-ขอบใจ+ป1+ป2+ป3	1	-ขอบคูน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1
-ขอบคูน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1	-ขอบพระคุณ+ป1+ป2+ป3	1
-ขอ+ขอบคูน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1		
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	5	รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	3
-ขอบคูน+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1		-ขอบคูน+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำกล่าวเกรงใจ	1
-ขอบคูน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำเกรงใจ	1	-ขอบคูน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำชม	1
-คำเรียกตัวเอง+ขอบคูน+คำเรียกญาติ+ชื่อ+คำบอกปริมาณ	1	-ขอบคูน+คำลงท้าย1+คำเรียกตัวเอง+คำรู้สึก	1
-ขอบคูน+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำชม+คำปริมาณ	1	-ขอบคูน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก	1
-ขอบคูน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำชม	1		
รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	1	รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	3
-ขอบคูน+ป1+ป2+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก	1	-ขอ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	3

รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	3		
-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+คำกล่าวสิ่งที่กระทำ	3		
รวม	572	รวม	572

จากตารางที่ 38 เมื่อพิจารณารูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อน้องที่สนิทและไม่สนิทพบกับพี่ที่สนิทและไม่สนิทพบว่า มีรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนน้อยที่สุดและมากที่สุดไม่เหมือนกันกล่าวคือ เมื่อน้องที่สนิทพบกับพี่ที่สนิทรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนน้อยที่สุดมี 1 องค์ประกอบ เช่น ขอบคุณ ขอบใจและรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดมี 7 องค์ประกอบ เช่น หนู+ขอ+ขอบพระคุณ+คุณ+พี่+ประณอม+สำหรับของขวัญชิ้นนี้ (คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ) ส่วนเมื่อน้องที่ไม่สนิทพบกับพี่ที่ไม่สนิทพบว่ามีความซับซ้อนที่น้อยกว่า โดยรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนน้อยที่สุดมี 1 องค์ประกอบ ส่วนรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบว่าซับซ้อนมากที่สุดมี 6 องค์ประกอบ เช่น ขอ+ขอบพระคุณ+คุณ+พี่+สุทัศน์+สำหรับของขวัญ (ขอ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ) เมื่อพิจารณาการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่างๆ เมื่อน้องที่สนิทและไม่สนิทพบกับพี่ที่สนิทและไม่สนิทจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบดังนี้

ตารางที่ 39 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด
เมื่อน้องที่สนิทและไม่สนิทพบกับพี่ที่สนิทและไม่สนิท

น้องที่สนิท	ร้อยละ	น้องที่ไม่สนิท	ร้อยละ
1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	58.39	1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	62.59
2. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	27.09	2. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	22.03
3. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	10.32	3. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	12.76
4. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	2.62	4. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	1.58
5. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	0.88	5. รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	0.52
6. รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	0.53	6. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	0.52
7. รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	0.17		
รวม	100	รวม	100

$$x^2 = 11.3, p > 0.01 \text{ df} = 6$$

จากตารางที่ 40 จะเห็นได้ว่าเมื่อน้องที่สนิทและไม่สนิทพบกับพี่ที่สนิทและไม่สนิท รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้พบว่ามีความแตกต่างกันเล็กน้อยในลำดับท้ายซึ่งเป็นความแตกต่างที่ไม่สำคัญนัก โดยรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากที่สุดนั้นเป็นรูปแบบเดียวกันคือ รูปแบบที่มีความซับซ้อน 2 องค์ประกอบอันเป็นรูปแบบกลาง โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่ปรากฏใช้มากที่สุด ในทั้งสองความสัมพันธ์เมื่อดูจากตารางที่ 38 เป็นรูปแบบเดียวกันคือ ขอบคุณ+คำลงท้าย เช่น ขอบคุณค่ะ/ครับ ส่วนรูปแบบที่ปรากฏใช้มากในลำดับรองลงมา ก็พบว่าเป็นรูปแบบเดียวกันคือ รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ โดยรูปแบบย่อย 3 องค์ประกอบที่ปรากฏใช้มากที่สุด ในทั้งสองความสัมพันธ์เมื่อดูจากตารางที่ 38 ก็พบว่าเป็นรูปแบบเดียวกันคือ ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย เช่น ขอบคุณ+มาก+ค่ะ/ครับ การที่พบว่าเมื่อน้องพบกับพี่ที่สนิทและไม่สนิทจะใช้รูปแบบที่มีสามองค์ประกอบ ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในลำดับรองลงมา แสดงให้เห็นว่าน้องมองฐานะตนเองว่าด้อยกว่าพี่และให้ความเคารพแก่พี่เสมอไม่ว่าจะสนิทหรือไม่สนิทกับพี่ก็ตาม รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อน้องที่สนิทและไม่สนิทพบกับพี่ที่สนิทและไม่สนิทที่พบในที่นี้พบว่าเหมือนกับที่พบในการศึกษาเมื่อน้องพบกับพี่โดยไม่มีตัวแปรความสัมพันธ์เข้ามาเกี่ยวข้อง นั่นคือรูปแบบที่ปรากฏใช้แสดงให้เห็นว่าน้องมีสถานะด้อยกว่าพี่และน้องจะให้ความเคารพแก่พี่อยู่เสมอ เมื่อนำตัวแปรความสัมพันธ์เข้ามาพิจารณาช่วยในหัวข้อนี้ก็พบว่าผลที่ได้ไม่มีแตกต่างกันเลย ทั้งในเชิงรูปแบบและเชิงปริมาณจึงแสดงว่าน้องที่สนิทและไม่สนิทจะปฏิบัติตนกับบุคคลที่เป็นพี่เหมือนกัน

เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแบบแต่ละรูปแบบในตารางที่ 39 โดยเปรียบเทียบกันพบว่าเมื่ออัตราที่ใกล้เคียงกันทำให้ไม่สามารถตัดสินความแตกต่างได้ด้วยค่าร้อยละ ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่าความสัมพันธ์และไม่สนิทสนมไม่มีอิทธิพลทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อน้องที่สนิทและไม่สนิทพบกับพี่ที่สนิทและไม่สนิทมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าไม่ว่าจะพบกับน้องที่สนิทหรือไม่สนิทก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเหมือนกัน

ท. เมื่อน้องพบกับเพื่อนที่สนิทและเพื่อนที่ไม่สนิท

เพื่อนในที่นี้ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งตามเกณฑ์ความสัมพันธ์แบบสนิทสนม เป็น เพื่อนที่สนิทและเพื่อนที่ไม่สนิท เพื่อนที่สนิทหมายถึงบุคคลที่มีฐานะเป็นเพื่อนและผู้ที่มีความสนิทสนมด้วย ส่วน เพื่อนที่ไม่สนิทหมายถึงบุคคลที่มีฐานะเป็นเพื่อนและผู้ที่มีความสนิทสนมด้วย รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อน้องพบกับเพื่อนที่สนิทและเพื่อนที่ไม่สนิทเปรียบเทียบกัน พบดังนี้

ตารางที่ 40 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อพูดกับเพื่อนที่สนิทและเพื่อนที่ไม่สนิท

เพื่อนที่สนิท		เพื่อนที่ไม่สนิท	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	213	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	200
-ขอบใจ	124	-ขอบใจ	121
-ขอบคุณ	57	-ขอบคุณ	73
-แต่งค์	21	-แต่งค์	5
-แต่งค์ก๊ว	10	-แต่งค์ก๊ว	1
-คำแสดงความรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	280	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	323
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	103	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	186
-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ	79	-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ	48
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	35	-ขอบใจ+คำลงท้าย2	28
-ขอบใจ+คำลงท้าย2	23	-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	27
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	11	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	11
-ขอบใจ+คำลงท้าย1	9	-ขอบใจ+คำลงท้าย1	7
-แต่งค์+คำลงท้าย2	8	-แต่งค์+คำลงท้าย2	6
-ขอ+ขอบคุณ	4	-ขอ+ขอบคุณ	4
-ขอบคุณ+ตำแหน่ง/อาชีพ	3	-ขอบคุณ+ตำแหน่ง/อาชีพ	3
-ขอบใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ	2	-ขอบใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ	3
-แต่งค์+ตำแหน่ง/อาชีพ	1		
-ขอบคุณ+คำเกรงใจ	1		
-ขอบใจ+คำอวยพร	1		
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	70	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	44
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	25	-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	24
-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	16	-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	4
-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	6	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	4
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	4	-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	4
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	3	-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1
-ขอบใจ+คำลงท้าย2+วลีแสดงความรู้สึก	2	-ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	1
-ขอบใจ+คำลงท้าย2+ตำแหน่ง/อาชีพ	2	-ขอ+ขอบใจ+คำบอกปริมาณ	1
-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+ตำแหน่ง/อาชีพ	2	-ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำอวยพร	1
-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1	-ขอบคุณ+ป1+ป2	1
-ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	1		

-คำชม+ขอบคุณ+คำลงท้าย1		-ขอใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ+คำชม	1
-ขอบคุณ+ป1+ป2	1	-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำอวยพร	1
-แต่งค์+คำลงท้าย2+วลีแสดงความรู้สึก	1	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1
-แต่งค์+คำบอกปริมาณ+ตำแหน่ง/อาชีพ	1		
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+วลี	1		
-ขอใจ+คำบอกปริมาณ+คำอวยพร	1		
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1		
-ขอใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ+คำชม	1		
	1		
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	5	รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	2
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1		
-ขอใจ+ป1+ป2+ป3	1	-ขอใจ+ป1+ป2+ป3	2
-แต่งค์+ป1+ป2+ป3	1		
-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+	1		
ตำแหน่ง/อาชีพ			
-แต่งค์+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำ	1		
ชม			
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	8	รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	4
-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+คำกล่าวถึง	3	-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	2
สิ่งที่กระทำ		-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1+คำชม	1
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	1	-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอใจ+ตำแหน่ง/	1
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1+คำชม	1	อาชีพ+คำบอกปริมาณ	
-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอใจ+ตำแหน่ง/	1		
อาชีพ+คำบอกปริมาณ			
-แต่งค์+ป1+ป2+วลีแสดงความรู้สึก+คำ	1		
เกรงใจ			
-ขอ+ขอใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ+คำชม	1		
รวม	576	รวม	576

จากตารางที่ 40 เมื่อพิจารณารูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อเพื่อนที่สนิทและไม่สนิทพูดกับเพื่อนที่สนิทและไม่สนิทพบว่า มีรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนน้อยที่สุดและมากที่สุดเหมือนกันกล่าวคือ เมื่อพูดกับเพื่อนที่สนิทและเพื่อนที่ไม่สนิทรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนน้อยที่สุดมี 1 องค์ประกอบ เช่น *ขอบคุณ ขอใจ* ส่วนรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความ

ซับซ้อนมากที่สุดมี 5 องค์ประกอบ เช่น *ฉัน+ขอ+ขอใจ+เพื่อน+มาก* (คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ+คำบอกปริมาณ) เมื่อพิจารณาการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนแบบต่างๆ เมื่อเพื่อนที่สนิทและไม่สนิทพูดกับเพื่อนที่สนิทและไม่สนิทจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบดังนี้

ตารางที่ 41 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด เมื่อเพื่อนที่สนิทและไม่สนิทพูดกัน

เพื่อนที่สนิท	ร้อยละ	เพื่อนที่ไม่สนิท	ร้อยละ
1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	48.61	1. รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	56.37
2. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	36.99	2. รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ	34.90
3. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	12.15	3. รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	7.68
4. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	1.38	4. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	0.35
5. รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	0.87	5. รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	0.70
รวม	100	รวม	100

$$\chi^2 = 12.29, p > 0.01 \text{ df} = 4$$

จากตารางที่ 41 จะเห็นได้ว่าเมื่อเพื่อนพูดกับเพื่อนที่สนิทและไม่สนิท รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้พบว่าไม่มีความแตกต่างกันเลย โดยรูปแบบที่พบใช้มากที่สุดพบว่าเป็นรูปแบบเดียวกันคือ รูปแบบที่มีความซับซ้อน 2 องค์ประกอบอันเป็นรูปแบบที่เป็นกลางซึ่งแสดงว่าความสัมพันธ์แบบเพื่อนกับเพื่อนนั้นเป็นความสัมพันธ์แบบเท่าเทียมที่ไม่มีฝ่ายใดสูงกว่าฝ่ายใด โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่ปรากฏใช้มากที่สุดในทั้งสองความสัมพันธ์เมื่อดูจากตารางที่ 40 คือ *ขอบคุณ+คำลงท้าย* เช่น *ขอบคุณค่ะ/ครับ* เหมือนกัน เมื่อพิจารณาอัตราการปรากฏของรูปแบบแต่ละรูปแบบโดยเปรียบเทียบกันในตารางที่ 41 พบว่ามีอัตราที่ใกล้เคียงกันมากทำให้ไม่สามารถตัดสินความแตกต่างได้ด้วยค่าร้อยละ ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่าความสนิทสนมและไม่สนิทสนมไม่มีอิทธิพลทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อเพื่อนพูดกับเพื่อนที่สนิทและไม่สนิท มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญแสดงว่าไม่ว่าจะพูดกับเพื่อนที่สนิทหรือไม่สนิทก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเหมือนกัน

รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อเพื่อนพูดกับเพื่อนที่สนิทและไม่สนิทในที่นี้พบว่าเหมือนกับที่พบในการศึกษาเมื่อเพื่อนพูดกับเพื่อนโดยไม่มีตัวแปรความสนิทสนมเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งพบว่าเมื่อเพื่อนพูดกับเพื่อนรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบแสดงถึงความเท่าเทียมกันอันเนื่องมาจากความสนิทสนมระหว่างทั้งสองฝ่ายมากที่สุด จะเห็นได้ว่ารูปแบบที่พบดังกล่าวเป็นรูปแบบกลางที่มี 2 องค์ประกอบซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในแบบสมดุลที่ไม่มีฝ่ายใดอยู่เหนือกว่าฝ่ายใดอย่าง

ชัดเจน และในตอนนี้เมื่อนำเอาตัวแปรความสนิทสนมเข้าวิเคราะห์ร่วมก็พบว่าผลที่ได้ไม่แตกต่างกันเลยทั้งในเชิงรูปแบบและเชิงปริมาณ แสดงว่าเพื่อนจะปฏิบัติกับเพื่อนที่สนิทและไม่สนิทเหมือนกัน

อย่างไรก็ดีพบว่าเมื่อพิจารณาความถี่ที่ปรากฏจริงของรูปแบบย่อย ขอบคุณ+คำลงท้าย1 เมื่อเพื่อนที่สนิทและเพื่อนที่ไม่สนิทพูดกันจากรายที่ 40 จะพบว่าเมื่อเพื่อนที่ไม่สนิทพูดกันมีอัตราการปรากฏใช้ 186 ครั้ง ขณะที่เมื่อเพื่อนที่สนิทใช้กันมีอัตราการปรากฏที่น้อยกว่ามากคือมีเพียง 103 ครั้ง จะเห็นได้ว่าอัตราการปรากฏใช้จริงของรูปแบบย่อยดังกล่าวเมื่อเทียบกันแล้วแตกต่างกันมากโดยเพื่อนที่ไม่สนิทจะเน้นใช้รูปแบบที่แสดงถึงการให้เกียรติมากที่สุด ขณะที่เพื่อนที่สนิทจะมีการกระจายความถี่ไปยังรูปแบบอื่น ๆ ที่มีองค์ประกอบเท่ากันแต่จะแสดงถึงความสนิทสนมที่มากกว่า จึงอาจกล่าวได้ว่าเมื่อเพื่อนพูดกับเพื่อนที่สนิทและไม่สนิทรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้จะมีความแตกต่างกันอยู่บ้างในด้านรายละเอียดของคำที่ใช้ แต่ไม่มีแตกต่างกันในด้านจำนวนองค์ประกอบ

ธ. สรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณในความสัมพันธ์แบบสนิทและไม่สนิท

ความสัมพันธ์ในแบบสนิทและไม่สนิทในที่นี้ผู้วิจัยได้เลือกนำมาเสนอเพียง 3 บทบาทคือ พี่ น้อง และเพื่อน ทั้งนี้เพราะทั้งสามบทบาทสามารถใช้ตัวแปรความสนิทสนมเข้ามาทดสอบได้จากผลการศึกษานี้สรุปได้ว่า ตัวแปรความสนิทสนมไม่มีอิทธิพลต่อการทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความสนิทสนมและไม่สนิทสนมกันแตกต่างกัน เพราะไม่ว่าผู้พูดจะมีความสนิทสนมหรือไม่มีความสนิทสนมกัน รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้นั้นก็พบว่าไม่แตกต่างกัน

4.4 การแปรของการใช้คำขอบคุณตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแบบต่าง ๆ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ความหมายทางสังคมของคำขอบคุณ

ในตอนนี้จะกล่าวถึงการแปรของการใช้คำขอบคุณในภาษาไทยตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแบบต่าง ๆ โดยพิจารณาตามเกณฑ์ความหมายทางสังคมของคำขอบคุณ สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ 4.2.2 ดังนั้นในที่นี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเกณฑ์ดังกล่าวอย่างสั้น ๆ ดังนี้ ในภาษาไทยคำขอบคุณที่นิยมใช้กันมากที่สุดมีอยู่ 3 คำได้แก่ ขอพระคุณ ขอคุณและขอใจ และในสังคมไทยเป็นที่ยอมรับว่า คำว่า ขอพระคุณ มีความหมายแฝงทางสังคมที่มีความซับซ้อนมากที่สุดเพราะแสดงถึงการให้เกียรติและความสุภาพมากที่สุด รองลงมาคือคำว่า ขอคุณ และคำว่าขอใจถือได้ว่ามีความซับซ้อนทางความหมายที่น้อยที่สุดเพราะแสดงถึงการให้เกียรติและความสุภาพน้อยที่สุด ในตอนนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เฉพาะการปรากฏของคำขอบคุณทั้งสามข้างต้นโดยไม่คำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆ ที่มาประกอบกับคำขอบคุณทั้งสามคำ โดยจะนำเอาความถี่ของ

การใช้คำขอขอบคุณแต่ละคำมาทำการพิจารณาโดยเปรียบเทียบกันตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

4.4.1 การแปรของการใช้คำขอขอบคุณในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุ

ตารางที่ 42 อัตราร้อยละของคำขอขอบคุณที่ใช้ในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุ

ผู้พูด \ คำขอขอบคุณ	พ่อ-แม่	ลูก	ญาติผู้ใหญ่	หลาน	พี่	น้อง	ผู้บังคับบัญชา	ผู้ใต้บังคับบัญชา
ขอบพระคุณ	-	35.98	-	34.56	-	3.16	0.17	33.75
ขอบคุณ	11.02	64.02	16.50	65.44	32.46	93.50	73.28	66.25
ขอบใจ	88.98	-	83.50	-	67.54	3.34	26.55	-
รวม	100	100	100	100	100	100	100	100

จากตารางที่ 42 พบว่า เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าพูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ผู้พูดจะนิยมใช้คำขอขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยที่สุด คือคำว่า *ขอบใจ* รองลงมาคือคำว่า *ขอบคุณ* ยกเว้นบทบาทผู้บังคับบัญชาเท่านั้นที่พบว่าใช้คำว่า *ขอบคุณ* มากที่สุด อาจเป็นเพราะผู้บังคับบัญชาแสดงการให้เกียรติแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เนื่องจากทั้งสองฝ่ายเป็นคนที่มิภูมิหลังที่ต่างกันและไม่ได้มีความสัมพันธ์ฉันญาติ ส่วนคำว่า *ขอบพระคุณ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากที่สุดนั้นพบว่ามีการใช้ที่น้อยมากโดยผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า โดยพบว่ามีแต่บทบาทผู้บังคับบัญชาเท่านั้นที่ใช้ซึ่งมีอัตราการใช้ที่น้อยมากเพียง ร้อยละ 0.17 จึงอาจกล่าวได้ว่า คำว่า *ขอบพระคุณ* นั้นไม่เป็นที่นิยมใช้หรือไม่สมควรที่ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าจะใช้กับผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า

ส่วนเมื่อพูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าพูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกวานั้นพบว่า ผู้พูดนิยมใช้คำว่า *ขอบคุณ* มากที่สุดในทุกบทบาท รองลงมาคือคำว่า *ขอบพระคุณ* ส่วนคำว่า *ขอบใจ* นั้นพบว่ามีการใช้ที่น้อยมาก โดยบทบาทที่พบว่ามีการใช้คำว่า *ขอบใจ* มีเพียงบทบาทเดียวเท่านั้นคือ น้อง จึงอาจกล่าวได้ว่า *ขอบใจ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยที่สุดนั้นเป็นคำที่ไม่สมควรที่ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะใช้กับผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกวา

เมื่อพิจารณาคำขอขอบคุณที่ใช้ใน 2 กรณีข้างต้นเปรียบเทียบกันพบว่า ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกวาจะใช้คำว่า *ขอบใจ* มากที่สุด แต่ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะใช้คำว่า *ขอบคุณ* มากที่สุด การที่ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกวาใช้คำว่า *ขอบใจ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมซับซ้อนที่น้อยที่สุดในอัตราที่มากที่สุดนั้น เป็นการแสดงเป็นนัยว่าผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกวาไม่จำเป็นต้องให้ความเคารพและให้

เกียรติแก่ผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่าในทางกลับกันกลับเป็นการให้ความสนิทสนมแทน ส่วนการที่ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าใช้คำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่าคือคำว่า *ขอบคุณ* ในอัตราที่มากที่สุดเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าเป็นการแสดงเป็นนัยว่าผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าจำเป็นต้องให้เกียรติและให้ความเคารพแก่ผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าอยู่เสมอ จากผลที่พบทำให้กล่าวได้ว่า เมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ผู้พูดจะใช้คำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยกว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง

4.4.2 การแปรของการใช้คำขอบคุณในความสัมพันธ์แบบสมดุลง

ตารางที่ 43 อัตราร้อยละของคำขอบคุณที่ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมดุลง

ผู้พูด \ คำขอบคุณ	ผู้ฟัง				
	เพื่อน	สามี	ภรรยา	ผู้รัก	คนไม่รู้จักกัน
ขอบพระคุณ	-	-	-	-	1.73
ขอบคุณ	54.72	55.90	93.75	88.88	89.04
ขอบใจ	45.28	44.10	6.25	11.12	9.23
รวม	100	100	100	100	100

จากตารางที่ 43 จะพบว่าเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกัน จะใช้คำขอบคุณคำว่า *ขอบคุณ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่มีความซับซ้อนแบบปานกลางมากที่สุดในทุกบทบาท ส่วนคำขอบคุณที่พบใช้ในลำดับรองลงมาคือคำว่า *ขอบใจ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยที่สุด ส่วนคำว่า *ขอบพระคุณ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยที่สุดนั้นพบว่า ไม่เป็นที่นิยมใช้โดยผู้ที่เท่าเทียมกัน โดยบทบาทที่มีการใช้คำว่า *ขอบพระคุณ* นั้นคือเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังเป็นคนไม่รู้จักกัน

เมื่อทำการเปรียบเทียบกับคำขอบคุณที่ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมดุลงและไม่สมดุลงพบว่า เมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันจะใช้คำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง แต่จะใช้คำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนเท่ากันกับเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง ผลที่พบดังกล่าวทำให้กล่าวได้ว่า คำว่า *ขอบคุณ* นั้นมีความหมายใน 2 มิติกล่าวคือ ถ้าใช้โดยผู้พูดกับผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันจะหมายถึงการให้เกียรติและให้ความเท่าเทียมกันมากที่สุด แต่ถ้าใช้โดยผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังจะหมายถึงการให้ความเคารพยกย่องผู้ฟัง ส่วนคำว่า *ขอบใจ* นั้นมีความหมายที่สะท้อนถึงการไม่ให้ความเคารพในทางกลับกันก็จะ

หมายถึงการให้ความสนิทสนมและความเป็นกันเองมากที่สุดเพราะปรากฏใช้มากที่สุดเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังเท่านั้น

นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตที่น่าสนใจคือจะเห็นได้ว่าในบทบาทสามีกับภรรยาที่พบว่าจะถึงแม้ทั้งสองบทบาทจะใช้คำว่า *ขอบคุณ* ซึ่งแสดงถึงความเท่าเทียมกันของทั้งสองฝ่ายมากที่สุด และจะใช้คำว่า *ขอบใจ* มากรองลงมา แต่เมื่อเปรียบเทียบอัตราการปรากฏของคำขอบคุณทั้งสองคำตามบทบาทของสามีและภรรยาพบว่ามีความแตกต่างซึ่งอาจแฝงถึงนัยที่น่าสนใจ กล่าวคือพบว่าภรรยาจะใช้คำว่า *ขอบคุณ* ในอัตรามากกว่า คำว่า *ขอบใจ* อย่างชัดเจน แต่สามีนั้นพบว่าจะใช้คำว่า *ขอบคุณ* และ *ขอบใจ* ในอัตราที่ต่างกันไม่มากนัก นอกจากนี้เมื่อนำอัตราการปรากฏของคำขอบคุณทั้งสองมาเปรียบเทียบกันตามบทบาททั้งสองจะพบว่าสามีจะใช้คำว่า *ขอบคุณ* ในอัตราน้อยกว่าที่ภรรยาใช้อย่างชัดเจน ในทางกลับกันภรรยาก็จะใช้คำว่า *ขอบใจ* ในอัตราน้อยกว่าที่สามีใช้อย่างชัดเจนเช่นกัน ผลที่พบสะท้อนให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าคำขอบคุณที่ใช้มากที่สุดของทั้งสามีและภรรยาจะแสดงให้เห็นถึงความเท่าเทียมกันของทั้งสองฝ่ายก็ตาม แต่แนวโน้มเกี่ยวกับการที่สามีจะวางตนสูงกว่าภรรยาและการที่ภรรยาจะให้เกียรติและเคารพสามีก็ยังคงแฝงอยู่ในสังคมไทยด้วยเช่นกัน

4.4.3 การแปรของการใช้คำขอบคุณในความสัมพันธ์แบบสนิทสนมและไม่สนิทสนม

ตารางที่ 44 ความถี่ของคำขอบคุณที่ใช้ในความสัมพันธ์แบบสนิทสนมและไม่สนิทสนม

ผู้พูด คำขอบคุณ	สนิท		ไม่สนิท		เพื่อน		เพื่อนไม่สนิท	
	ที่	ไม่	ที่	ไม่	ที่	ไม่	ที่	ไม่
ขอบพระคุณ	-	-	5.96	3.51	-	-	-	-
ขอบคุณ	23.08	33.33	90.63	93.33	48.68	60.43	48.68	60.43
ขอบใจ	76.92	66.67	3.41	3.16	51.32	39.57	51.32	39.57
รวม	100	100	100	100	100	100	100	100

จากตารางที่ 44 พบว่าเมื่อผู้ที่สนิทและไม่สนิทพูดกับน้องจะใช้คำว่า *ขอบใจ* มากที่สุดเหมือนกัน และเมื่อน้องที่สนิทและไม่สนิทพูดกับพี่พบว่าจะใช้คำว่า *ขอบคุณ* มากที่สุดเหมือนกัน ผลที่พบจึงเป็นการแสดงว่าตัวแปรความสนิทสนมและไม่สนิทสนมนั้นไม่มีอิทธิพลที่ทำให้คำขอบคุณที่พี่และน้องซึ่งมีความสนิทและไม่สนิทสนมกันเลือกใช้มีความแตกต่างกันเลย แต่ในบทบาทเพื่อนที่สนิทและไม่สนิทเปรียบเทียบกันพบว่าคำขอบคุณที่ใช้มากที่สุดนั้นมีความแตกต่างกัน โดยเมื่อเพื่อนที่สนิทพูดกันจะใช้คำว่า *ขอบใจ* มากที่สุด ขณะที่เมื่อเพื่อนที่ไม่สนิทพูดกันจะใช้คำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่าคือ คำว่า *ขอบคุณ* จึงกล่าวได้ว่าความสนิท

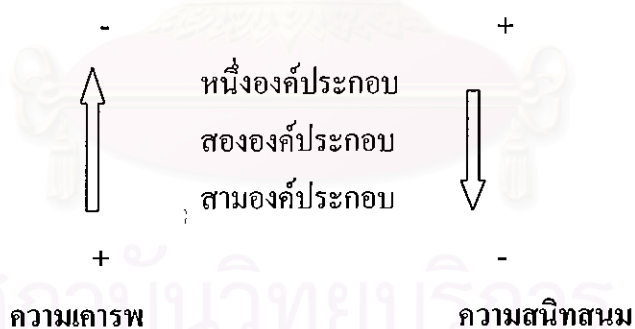
สนมมีอิทธิพลทำให้เพื่อนที่สนิทและไม่สนิทเลือกใช้คำขอขอบคุณแตกต่างกัน โดยเมื่อเพื่อนที่สนิทพูดกันจะใช้คำขอขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่แสดงถึงความสุภาพและการให้เกียรติที่น้อยกว่าเมื่อเพื่อนที่ไม่สนิทพูดกัน และกล่าวได้ว่าในสังคมไทยผู้พูดจะปฏิบัติตนกับเพื่อนที่สนิทและไม่สนิทแตกต่างกัน

4.5 สรุปการแปรของการกล่าวขอบคุณตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

จากการวิเคราะห์รูปแบบการกล่าวขอบคุณและคำขอขอบคุณที่ใช้โดยบุคคลบทบาทต่าง ๆ กัน ดังได้เสนอไปแล้วนั้น อาจสรุปแบบแผนหรือลักษณะที่เด่นชัดของรูปแบบการกล่าวขอบคุณและคำขอขอบคุณในภาษาไทยได้ดังนี้

1. ในภาษาไทยรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้มากที่สุดและสม่ำเสมอมีอยู่ 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ และรูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ ส่วนคำขอขอบคุณที่ปรากฏใช้มากที่สุดและสม่ำเสมอมีอยู่ 3 คำ คือ ขอบพระคุณ ขอขอบคุณและขอใจ

2. การใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณทั้ง 3 รูปแบบดังกล่าวถูกกำหนดโดยลักษณะความสัมพันธ์ 2 ประการ ตามที่ ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) พบในการศึกษาคำเรียกขานคือ 1. ความเคารพ และ 2. ความสนิทสนม เมื่อดูการใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณทั้ง 3 รูปแบบดังกล่าว โดยพิจารณาลักษณะของความสัมพันธ์ทั้งสองประกอบด้วย อาจกล่าวโดยสรุปด้วยแผนภาพและคำอธิบาย ดังนี้

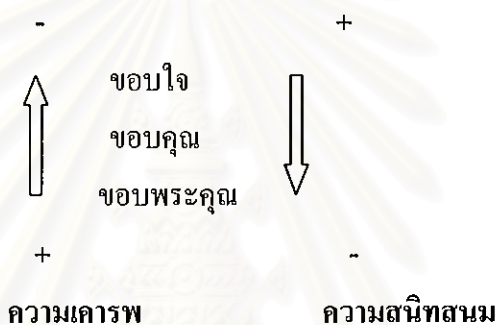

แผนภาพที่ 8 ปัจจัยที่กำหนดการใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนในภาษาไทย

จากแผนภาพอธิบายได้ว่า รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียวนั้นเป็นรูปแบบที่ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่านิยมใช้กับผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าอันเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความไม่เคารพและในขณะเดียวกันก็แสดงถึงความสนิทสนมสูงสุด ส่วนรูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบซึ่งปรากฏอยู่ตรงกลางระหว่างทั้งสามรูปแบบในแผนผังข้างต้นนั้นเป็นรูปแบบที่สามารถใช้ได้โดยผู้พูดกับผู้ฟังในทุกสถานภาพเพราะเป็นรูปแบบที่มีความเป็นกลางที่สุด และผู้วิจัยพบว่าผู้ที่มีความเท่าเทียมกันจะเลือกใช้รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบมากที่สุด เพราะรูปแบบดังกล่าวเป็นเครื่องหมายแสดงถึงการให้ความเท่าเทียมและเสมอภาคกันมากที่สุด ในหมู่คนที่มีความเท่าเทียมกัน รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ

ถ้าใช้โดยผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าก็จะเป็นเครื่องหมายแสดงว่าผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าให้เกียรติหรือยกย่องผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าบ้างในขณะเดียวกันก็จะให้ความสนิทสนมที่น้อยลง และถ้าใช้โดยผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าก็เป็นเครื่องหมายแสดงถึงการให้ความเคารพยกย่องในระดับหนึ่งและจะให้ความสนิทสนมบ้างด้วย ส่วนรูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบนั้นเป็นรูปแบบที่ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่านิยมใช้กับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าอันเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความเคารพยกย่องผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่ามากที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็แสดงถึงความสนิทสนมน้อยที่สุดอีกด้วย นอกจากนี้ยังพบว่ารูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบนั้นยังพบใช้โดยคนที่มีความเท่าเทียมกันด้วยซึ่งจะหมายถึงการให้เกียรติและยกย่องผู้ฟังที่มากกว่าปกติ

3. เช่นเดียวกันการใช้คำขอบคุณทั้ง 3 คำ ก็ถูกกำหนดโดยลักษณะความสัมพันธ์ 2 ประการ คือ ความเคารพและสนิทสนม ดังจะสรุปในรูปของแผนภาพและคำอธิบาย ดังนี้

แผนภาพที่ 9 ปัจจัยที่กำหนดการใช้คำขอบคุณในภาษาไทย

จากแผนภาพอธิบายได้ว่า คำว่า *ขอบใจ* นั้นเป็นคำที่ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่านิยมใช้กับผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าอันเป็นเครื่องหมายแสดงความไม่เคารพและในขณะเดียวกันก็แสดงถึงความสนิทสนมสูงสุด ส่วนคำว่า *ขอบคุณ* ซึ่งปรากฏอยู่ตรงกลางระหว่างทั้งสามคำในแผนผังข้างต้นแสดงว่าสามารถใช้ได้โดยผู้พูดกับผู้ฟังในทุกสถานภาพเพราะมีความเป็นกลางมากที่สุดและผู้วิจัยยังพบว่าผู้ที่มีความเท่าเทียมกันจะเลือกใช้คำว่า *ขอบคุณ* มากที่สุดอีกด้วย คำว่า *ขอบพระคุณ* ถ้าใช้โดยผู้ที่มีความเท่าเทียมกันจะเป็นเครื่องหมายแสดงถึงการให้ความเท่าเทียมและเสมอภาคกันมากที่สุด แต่ถ้าใช้โดยผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะเป็นเครื่องหมายแสดงถึงการให้ความเคารพยกย่องในระดับหนึ่งในทางกลับกันก็จะให้ความสนิทสนมบ้างด้วย แต่ถ้าใช้โดยผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าจะเป็นเครื่องหมายแสดงว่าผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าให้เกียรติหรือยกย่องผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าบ้างในขณะเดียวกันก็จะให้ความสนิทสนมที่น้อยลง ส่วนคำว่า *ขอบพระคุณ* นั้นเป็นคำที่พบใช้มากเมื่อผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าพูดกับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความเคารพยกย่องผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าอย่างสูงสุดในขณะเดียวกันก็แสดงถึงความสนิทสนมน้อยที่สุดอีกด้วย แต่ถ้าพบใช้โดยคนที่เท่าเทียมกันจะหมายถึงการให้เกียรติและยกย่องผู้ฟังที่มากกว่าปกติ

4. ความสนิทสนมนั้นไม่มีอิทธิพลทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณของบุคคลที่มีความสนิทสนมและไม่มีสนิทสนมกันมีความแตกต่างกันในทุกบทบาทที่ศึกษา แต่ความสนิทสนมนั้นกลับมีอิทธิพลทำให้คำขอบคุณที่ผู้ที่สนิทสนมและไม่สนิทสนมกันใช้แตกต่างกันในบทบาทเพื่อน เพราะพบว่าเมื่อเพื่อนที่สนิทและไม่สนิทพูดคุยกันจะใช้คำขอบคุณที่ต่างกัน โดยเมื่อเพื่อนที่สนิทพูดคุยกันจะใช้คำว่า *ขอบใจ* มากที่สุด ขณะที่เมื่อเพื่อนที่ไม่สนิทพูดคุยกันจะใช้คำว่า *ขอบคุณ* มากที่สุด แต่คำขอบคุณที่พบใช้ในบทบาทพี่และน้องที่สนิทและไม่สนิทกันนั้นพบว่าไม่แตกต่างกันคือ พี่ไม่ว่าสนิทหรือไม่สนิทก็จะใช้คำว่า *ขอบใจ* พูดกับน้องมากที่สุด และน้องไม่ว่าสนิทหรือไม่สนิทก็จะใช้คำว่า *ขอบคุณ* พูดกับพี่มากที่สุด จากผลที่พบอาจสรุปได้ว่าความสนิทสนมอาจมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้เฉพาะในระดับของคำขอบคุณเท่านั้นแต่ไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้ในระดับรูปแบบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

การกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความเป็นทางการของสถานการณ์

ความเป็นทางการของสถานการณ์เป็นปัจจัยทางสังคมที่มีความสำคัญประการหนึ่ง เพราะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพนั้น การรู้จักเลือกรูปแบบของภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์เป็นเรื่องจำเป็น มิฉะนั้น การสื่อสารย่อมล้มเหลวหรือก่อให้เกิดปัญหาในด้านอื่น ๆ ได้ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2544:126) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์การใช้ภาษาไว้ว่าหมายถึง “บริบทของการใช้ภาษาที่ถูกกำหนดโดยตัวแปรการใช้ภาษา 3 ประเภท คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เรื่องที่พูดและกาลเทศะ ตามความเป็นจริงแล้วการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันเป็นการยากที่จะแยกปัจจัยทางสังคมทั้ง 3 ประการออกจากกัน เพราะผู้พูดต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านั้นควบไปด้วยกัน สถานการณ์การใช้ภาษาจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการขึ้นอยู่กับผลรวมของปัจจัยทั้ง 3 ประการเหล่านั้น” ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าในสังคมไทยผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้จึงได้นำเอาตัวแปรความเป็นทางการของสถานการณ์มาเป็นปัจจัยทางสังคมอีกประการเพื่อใช้ศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้ โดยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ

ผู้วิจัยได้กำหนดสถานการณ์การใช้ภาษาที่ใช้ศึกษาในบทนี้ ไว้ 2 ลักษณะ ได้แก่

1. สถานการณ์ไม่เป็นทางการ หมายถึงสถานการณ์การใช้ภาษาที่เกิดขึ้นในสถานที่หรือในโอกาสที่ไม่มีความเป็นพิธีรีตองที่มีความเคร่งครัดและเป็นระเบียบแบบแผนหรือพูดได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่เกิดในสถานที่ทั่วไปหรือเกิดในโอกาสที่ธรรมดา ภาษาที่ใช้จึงเป็นภาษาไม่เป็นทางการซึ่งมีลักษณะเรียบง่าย ผู้วิจัยได้กำหนดสถานการณ์ไม่เป็นทางการในแบบสอบถามไว้ 2 แบบ ได้แก่
1) สถานการณ์ที่ผู้พูดได้รับของขวัญวันเกิดจากผู้ฟังเนื่องในโอกาสวันเกิดของผู้ฟังโดยสถานการณ์ดังกล่าวเกิดในสถานที่ทั่วไปเช่นที่บ้านหรือที่ทำงาน ซึ่งสถานการณ์นี้จะใช้ในบทบาทที่ผู้พูดกับผู้ฟังรู้จักกันและ 2) สถานการณ์ที่ผู้พูดถูกผู้ฟังทักว่าท่าของตระหว่งทางเดินซึ่งสถานการณ์นี้จะใช้ในบทบาทที่ผู้พูดกับผู้ฟังไม่รู้จักกัน
2. สถานการณ์เป็นทางการ หมายถึงสถานการณ์การใช้ภาษาที่เกิดขึ้นในสถานที่หรือโอกาสที่มีความเป็นพิธีรีตองหรือมีความเคร่งครัดเช่นในงานเลี้ยงที่เป็นทางการหรือในห้องประชุม ภาษาที่ใช้จึงเป็นภาษาทางการมีลักษณะคือใช้ถ้อยคำที่สุภาพและรูปประโยคซับซ้อน ผู้วิจัยได้กำหนดสถานการณ์ที่เป็นทางการในแบบสอบถามไว้ 2 แบบ ได้แก่ 1) สถานการณ์ที่ผู้พูดได้รับสิ่งของจากผู้ฟังในห้องประชุมที่เป็นทางการซึ่งสถานการณ์นี้จะใช้ในบทบาทผู้พูดที่เป็นผู้บังคับบัญชา-

ผู้ได้บังคับบัญชาและคนไม่รู้จักกัน และ 2) สถานการณ์ที่ผู้พูดได้รับสิ่งของจากผู้ฟังในงานเลี้ยงที่เป็นทางการซึ่งจะใช้ในบทบาทผู้พูดอื่นๆ นอกเหนือจากข้อ 1)

ผลการวิเคราะห์การแปรของการกล่าวขอขอบคุณตามความเป็นทางการของสถานการณ์ในบทนี้ได้มาจากการวิเคราะห์แบบสอบถามในตอนที่ได้ถามถึงการกล่าวขอขอบคุณในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยนำผลที่พบในทั้งสองสถานการณ์มาเปรียบเทียบกัน สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ความซับซ้อนของการกล่าวขอขอบคุณนั้นยึดตามเกณฑ์ 2 เกณฑ์ที่ใช้ในบทที่ 4 คือ 1) เกณฑ์องค์ประกอบ และ 2) เกณฑ์ความหมายทางสังคมของคำขอขอบคุณ (ดูรายละเอียดได้ในบทที่ 4) สำหรับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ในบทนี้ ผู้วิจัยจะไม่นำเสนอโดยแยกไปที่ละบทบาทย่อยเหมือนในบทที่ 4 เพราะจะเป็นการยากต่อการทำความเข้าใจและจะทำให้ตัวแปรความเป็นทางการของสถานการณ์ที่เป็นตัวแปรหลักในบทนี้ถูกลดความเด่นลงโดยตัวแปรบทบาทย่อยของผู้พูดกับผู้ฟังต่าง ๆ ดังนั้นในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอในแบบภาพรวม โดยนำเอาบทบาทย่อยของผู้พูดกับผู้ฟังต่าง ๆ มาจัดเป็นกลุ่มตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง 3 ลักษณะ ตามที่กำหนดไว้ในบทที่ 4 คือ 1) ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล เมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง 2) ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล เมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง และ 3) ความสัมพันธ์แบบสมดุลหรือผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกัน เพื่อเป็นการง่ายต่อการทำความเข้าใจผู้วิจัยได้สรุปการนำเสนอในรูปแบบแผนภาพให้เห็นชัดเจนดังนี้

ผู้วิจัยจะนำเอาการกล่าวขอขอบคุณที่ปรากฏในแต่ละความสัมพันธ์ข้างต้นมาทำการจำแนกตามสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยเปรียบเทียบกัน ดังจะเสนอต่อไป

5.1 การกล่าวขอขอบคุณในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูลที่แปรไปตามความเป็นทางการของสถานการณ์

ในตอนนี้จะกล่าวถึงการกล่าวขอขอบคุณเมื่อผู้พูดกับฟังมีความสัมพันธ์แบบไม่สมมูลตามสถานการณ์การใช้ภาษาสองลักษณะคือ สถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การกล่าวขอขอบคุณในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูลในที่นี้ผู้วิจัยได้แบ่งย่อยออกเป็น 2 ตอน คือ 5.1.1) การกล่าวขอขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังหรือผู้ใหญ่มากกว่าผู้ฟังและผู้ใหญ่ และ 5.1.2) การกล่าวขอขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังหรือผู้ใหญ่มากกว่าผู้ใหญ่

จากการศึกษาในบทที่แล้วซึ่งกล่าวถึงการแปรของการกล่าวขอขอบคุณตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง พบว่าเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่ซับซ้อนน้อยในด้านองค์ประกอบและคำขอขอบคุณที่ความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อย ในทางตรงกันข้ามเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่ซับซ้อนมากกว่าในด้านองค์ประกอบและคำขอขอบคุณที่ความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่า ในบทนี้เมื่อพิจารณาการกล่าวขอขอบคุณในความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแบบไม่สมมูลเหมือนเดิมแต่ได้เพิ่มตัวแปรความเป็นทางการของสถานการณ์ 2 แบบคือสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มาทำการเปรียบเทียบกัน ผลที่ได้พบดังนี้

5.1.1 การกล่าวขอขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

บทบาทผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ที่นำมารวมกันในที่นี้ได้แก่บทบาทพ่อ-แม่ผู้พูดกับลูกญาติผู้ใหญ่ผู้พูดกับหลาน พี่ผู้พูดกับน้อง ผู้บังคับบัญชาผู้พูดกับผู้ใต้บังคับบัญชา และสามีผู้พูดกับภรรยา สาเหตุที่ผู้วิจัยย้ายบทบาทสามีผู้พูดกับภรรยาซึ่งในบทที่แล้วได้กำหนดให้อยู่ในความสัมพันธ์แบบสมมูลมาไว้ในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูลนี้ก็เพราะผลการวิเคราะห์ที่พบในบทที่ 4 แสดงว่าบทบาทเมื่อสามีผู้พูดกับภรรยามีแนวโน้มที่แสดงถึงความไม่เท่าเทียมกัน โดยสามีจะวางตนสูงกว่าภรรยา ด้วยเหตุนี้จึงได้นำบทบาทที่สามีผู้พูดกับภรรยาเข้ามาไว้ในความสัมพันธ์นี้แทน

รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีดังนี้

ตารางที่ 45 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

สถานการณ์ไม่เป็นทางการ		สถานการณ์เป็นทางการ	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	182	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	172
-ขอบใจ	125	-ขอบใจ	144
-ขอบคุณ	41	-ขอบคุณ	28
-แต่งตั้ง	5		
-แต่งตั้ง	9		
-คำแสดงความรู้สึก	2		
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	220	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	219
-ขอบใจ+คำลงท้าย2	81	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	102
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	52	-ขอบใจ+คำปริมาณ	55
-ขอบใจ+คำปริมาณ	61	-ขอบใจ+คำลงท้าย1	32
-ขอบใจ+คำเรียกญาติ	8	-ขอบคุณ+คำปริมาณ	12
-ขอบคุณ+คำปริมาณ	7	-ขอ+ขอบใจ	8
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	3	-ขอบใจ+คำลงท้าย2	5
-ขอบใจ+คำลงท้าย1	4	-ขอบใจ+คำเรียกญาติ	3
-แต่งตั้ง+คำลงท้าย2	3	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	1
-ขอบใจ+คำเกรงใจ	1	-ขอบใจ+สิ่งที่กระทำ	1
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	48	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	48
-ขอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	16	-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	9
-ขอบใจ+คำลงท้าย2+วลี	6	-ขอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	9
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	5	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	7
-ขอบใจ+คำปริมาณ+คำเรียกญาติ	4	-ขอบใจ+คำปริมาณ+คำเรียกญาติ	7
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	4	-ขอ+ขอบใจ+คำปริมาณ	4
-ขอบใจ+คำปริมาณ+วลี	2	-ขอ+ขอบคุณ+คำปริมาณ	3
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	2	-ขอบใจ+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ	2
-ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	2	-ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำอวยพร	2
-แต่งตั้ง+คำลงท้าย2+วลี	2	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	1
-ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1	-คำเรียกตัวเอง+ขอบใจ+คำปริมาณ	1

-ขอบคุณ+คำปริมาณ+สิ่งที่กระทำ	1	-ขอใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1	-คำรู้สึก+ขอบคุณ+วลี	1
-คำรู้สึก+ขอใจ+คำลงท้าย2	1		
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	8	รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	5
-ขอใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+วลี	2		
-ขอบคุณ+คำลงท้าย+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	1	-ขอใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	2
-ขอใจ+ป1+ป2+ป3	1	-ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	1	-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	1	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	1
-ขอใจ+สรรพนาม+คำปริมาณ+คำเรียกญาติ	1		
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำสรรพนาม+คำชม	1		
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	1	รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	4
-ขอใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	1	-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอใจ+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ	1
		-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ	1
		-ขอ+ขอใจ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1
		-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1
		รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	2
		-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	2
รวม	459	รวม	450

จากตารางที่ 45 เมื่อเปรียบเทียบรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการพบว่ามีความแตกต่างกัน โดยในทั้งสองสถานการณ์ ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าจะกล่าวขอบคุณผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่าโดยใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนน้อยที่สุดตั้งแต่ 1 องค์ประกอบเหมือนกัน เช่น *ขอบใจ* *ขอบคุณ* แต่รูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดนั้นพบว่าต่างกัน โดยในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการพบว่าจะใช้รูปแบบซับซ้อนที่สุดที่ 5 องค์ประกอบ เช่น *ขอบใจ+มาก+จะ+ถูก+สำหรับของขวัญ* (*ขอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ*) แต่ในสถานการณ์ที่เป็นทางการพบว่าจะใช้รูปแบบซับซ้อนที่สุดที่ 6 องค์ประกอบเหมือน เช่น *ขอ+ขอบคุณ+คุณ+น้อง+แดง+สำหรับของขวัญ* (*ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ*) เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณตามเกณฑ์องค์ประกอบ ที่ใช้เมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ และเป็นทางการ แสดงในตารางที่ 46 ดังนี้

ตารางที่ 46 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการและเป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ

รูปแบบ	ไม่ทางการ	ทางการ
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	39.65	38.22
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	47.93	48.67
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	10.46	10.66
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	1.74	1.11
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	0.22	0.88
รูปแบบ 6 องค์ประกอบ	-	0.44
รวม	100	100

$$x^2 = 4.56, p > 0.01 \quad df = 5$$

จากตารางที่ 46 ซึ่งแสดงอัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการนั้นพบว่า รูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยคือรูปแบบ 1 องค์ประกอบนั้นมีอัตราการใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการมากกว่าในสถานการณ์ที่เป็นทางการอยู่เล็กน้อย ส่วนรูปแบบ 2 องค์ประกอบซึ่งในบทที่ 4 ถือว่าเป็นรูปแบบกลางซึ่งผู้พูดทุกบทบาทนิยมใช้นั้นกลับพบว่ามีการใช้ในสถานการณ์เป็นทางการมากกว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการอยู่เล็กน้อย ซึ่งผลที่พบนี้เป็นไปในทางเดียวกันกับรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดคือรูปแบบที่มีตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไปซึ่งพบว่ามีการใช้ในสถานการณ์เป็นทางการมากกว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการอยู่เล็กน้อยเช่นกัน ด้วยอัตราร้อยละที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อยดังกล่าวเป็นเหตุให้ไม่สามารถตัดสินความแตกต่างตามสถานการณ์ได้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์

ความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 ซึ่งพบว่า ในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ผู้ใหญ่ใช้พูดกับผู้น้อยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จึงกล่าวได้ว่าสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ไม่ได้ทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความซับซ้อนที่แตกต่างกัน

เป็นที่สังเกตว่าเมื่อพิจารณารูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในเชิงคุณภาพ โดยดูจากรูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุด 3 อันดับแรกเปรียบเทียบกัน จะพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากเป็นอันดับหนึ่งในทั้งสองสถานการณ์เป็นรูปแบบ 2 องค์ประกอบเหมือนกัน³ อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตที่น่าสนใจคือรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่ปรากฏใช้มากที่สุดในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการจากตารางที่ 45 นั้นพบว่าต่างกันโดยในสถานการณ์ไม่เป็นทางการพบว่าจะใช้รูปแบบ ขอบใจ+คำลงท้าย แต่ในสถานการณ์เป็นทางการจะใช้รูปแบบ ขอบคุณ+คำลงท้าย ที่แสดงถึงความเป็นทางการที่มากกว่า สิ่งที่พบแสดงว่าสถานการณ์มีอิทธิพลทำให้ชนิดของคำที่ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าเลือกใช้ในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการมีความแตกต่างกัน แต่สถานการณ์ไม่ทำให้จำนวนขององค์ประกอบที่เลือกใช้ต่างกัน สำหรับรูปแบบที่ปรากฏในลำดับรองลงมาที่พบไม่แตกต่างกันกล่าวคือจะใช้รูปแบบ 1 และ 3 องค์ประกอบ รองลงมาตามลำดับเหมือนกัน สิ่งที่พบดังกล่าวแสดงว่า สถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการนั้น ไม่ได้ทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังมีความแตกต่างกันในเชิงคุณภาพเช่นเดียวกับที่ไม่ได้มีความแตกต่างกันในเชิงปริมาณดังที่กล่าวถึงข้างต้น เพราะผลที่ได้พบว่าไม่ว่าสถานการณ์จะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ผู้ใหญ่ก็จะใช้รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบซึ่งเป็นรูปแบบกลางมากที่สุด

เมื่อพิจารณาแต่เฉพาะคำขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตามเกณฑ์ความหมายทางสังคมของคำขอบคุณ พบดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ รูปแบบ 2 องค์ประกอบนี้เป็นรูปแบบกลางหรือรูปแบบมาตรฐานซึ่งผู้พูดนิยมใช้กับผู้ฟังในทุกบทบาทโดยไม่มีการแบ่งแยกสูงต่ำ ดังที่กล่าวแล้วในบทที่ 4 ในบทนี้เมื่อนำรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้ใหญ่พูดกับผู้น้อยเหมือนเดิมเข้ามาทำการพิจารณาโดยแยกตามสถานการณ์การใช้งาน 2 ลักษณะคือสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เปรียบเทียบกัน ก็ยังพบว่าในทั้งสองสถานการณ์ผู้ใหญ่ก็ยังจะใช้รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบมากที่สุด จึงเป็นการแสดงว่ารูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบนี้เป็นรูปแบบที่เป็นกลางจริงๆ เพราะผู้ใหญ่จะนิยมใช้กับผู้น้อยมากที่สุดทั้งในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเหมือนกันเนื่องจากเป็นรูปแบบที่ไม่ห้วนจนเกินไปและไม่สุภาพจนเกินไป

ตารางที่ 47 อัตราร้อยละของคำขอบุคคลที่ใช้เมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังในสถานการณ์เป็น
ทางการและไม่เป็นทางการ

สถานการณ์ \ คำขอบุคคล	ไม่ทางการ	ทางการ
1. ขอบใจ	72.64	61.78
2. ขอบคุณ	27.36	38.22
รวม	100	100

$$x^2 = 12.01, p < 0.01 \text{ df} = 1$$

จากตารางที่ 47 จะเห็นได้ว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการจะใช้คำขอบุคคลอยู่ 2 คำ คือคำว่า *ขอบใจ* และ *ขอบคุณ* คำว่า *ขอบคุณ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่านั้นพบว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังในสถานการณ์เป็นทางการมากกว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ ในทางกลับกันคำว่า *ขอบใจ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยกว่านั้นพบว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังในสถานการณ์ไม่เป็นทางการมากกว่าในสถานการณ์เป็นทางการ ความแตกต่างที่พบดังกล่าวดังกล่าวเมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 แล้วพบว่าสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการมีความสัมพันธ์กับการปรากฏของคำขอบุคคลทั้งสองคำ อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าสถานการณ์เป็นตัวแปรที่ทำให้ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าเลือกใช้คำขอบุคคลเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังแตกต่างกัน โดยในสถานการณ์เป็นทางการผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าจะเลือกใช้คำขอบุคคลที่มีความหมายทางสังคมที่มีความซับซ้อนมาก มากกว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ

5.1.2 การกล่าวขอบุคคลเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

หลังจากที่ได้กล่าวถึงการกล่าวขอบุคคลเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการไปแล้ว ในตอนนี้ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงบทบาทที่ตรงกันข้ามกันคือเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สำหรับบทบาทผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังที่นำมารวมกันในที่นี้ได้แก่บทบาทลูกพูดกับพ่อ-แม่ หลานพูดกับญาติผู้ใหญ่ น้องพูดกับพี่ ผู้ใต้บังคับบัญชาพูดกับผู้บังคับบัญชา และภรรยาพูดกับสามี

ตารางที่ 48 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง ในสถานการณ์เป็นทางการ
และไม่เป็นทางการ

สถานการณ์ไม่เป็นทางการ		สถานการณ์เป็นทางการ	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	52	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	23
-ขอบคุณ	37	-ขอบคุณ	16
-ขอบพระคุณ	7	-ขอบพระคุณ	5
-ขอบใจ	3	-ขอบใจ	2
-แต่งตั้ง	2		
-แต่งตั้งให้	2		
-คำแสดงความรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	328	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	293
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	239		
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	57	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	226
-ขอบคุณ+คำปริมาณ	8	-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	47
-กราบ+ขอบพระคุณ	7	-ขอบคุณ+คำปริมาณ	13
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	5	-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	4
-ขอบใจ+คำปริมาณ	3	-ขอ+ขอบคุณ	2
-แต่งตั้ง+คำลงท้าย2	2	-ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ	1
-ขอบใจ+คำลงท้าย2	2		
-คำเรียกญาติ+ขอบคุณ	2		
-กราบ+ขอบคุณ	1		
-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	1		
-แต่งตั้งให้+คำชม	1		
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	109	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	137
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	43	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	44
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	16	-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	26
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	11	-กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	17
-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	9	-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	10
-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	8	-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	9
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	5	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	8

-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	5	-ขอ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	7
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	3	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	4
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+วลี	2	-กราบ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	3
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	1	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	2
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเกรงใจ	1	-ขอ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	2
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำสรรพนาม	1	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	2
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	1	-กราบ+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ	1
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	1
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำชม	1	-ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ	1
-คำรู้สึก+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	1		
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	14	รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	40
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	3	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	4
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	2	-กราบ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	4
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	2	-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	4
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1	-ขอ+กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	4
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1	-ขอ+กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	3
-ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1	-ขอ+กราบ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	2
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเกรงใจ	1	-กราบ+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ	2
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	1	-ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+คำลงท้าย1	2
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย2	1	-ขอ+กราบ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	2
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1	-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	2
		-ขอ+กราบ+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ	1
		-กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1

		-คำเรียกตัวเอง+ขอพระคุณ+คำเรียก ญาติ+คำปริมาณ	1
		-ขอ+ขอพระคุณ+คำปริมาณ+สิ่งที่ กระทำ	1
		-ขอพระคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า +คำเรียกญาติ	1
		-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1
		-ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ+คำ ลงท้าย1	1
		-ขอบคุณ+ตำแหน่ง+คำปริมาณ+คำลง ท้าย1	1
		-ขอ+ขอบคุณ+สรรพนาม+คำปริมาณ	1
		-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ	1
		-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำรู้สึก	1
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	1	รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	8
-กราบ+ขอพระคุณ+คำเรียกญาติ+ คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1	คำเรียกตัวเอง+กราบ+ขอพระคุณ+ คำเรียกญาติ+คำปริมาณ	2
		-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่ กระทำ	2
		-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ นำหน้า+คำเรียกญาติ	1
		-ขอพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย 1+คำเรียกญาติ	1
		-คำเรียกตัวเอง+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ +ชื่อ+คำปริมาณ	1
		-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบคุณ+ ตำแหน่ง+คำปริมาณ	1
รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	-	รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	4
		-ขอ+ขอพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียก ญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1
		-ขอ+กราบ+ขอพระคุณ+คำเรียกญาติ	1

		+คำปริมาณ+คำลงท้าย1 -คำเรียกตัวเอง+ขอ+กราบ+ ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ -คำเรียกตัวเอง+ขอ+กราบ+ ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ	1 1
รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	1	รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	4
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+ ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	1	-กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+ ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1 -คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบพระคุณ+คำ นำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ -คำเรียกตัวเอง+ขอ+กราบ+ ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ +สิ่งที่กระทำ -ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+ คำเรียกญาติ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1 1 1 1
รวม	505	รวม	509

ตามตารางที่ 48 พบว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่ากล่าวขอบคุณผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้ไม่แตกต่างกัน โดยใน ทั้งสองสถานการณ์ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนตั้งแต่ 1 องค์ประกอบเช่น ขอบคุณ ขอบพระคุณ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดที่ 7 องค์ประกอบ เช่น คิฉัน+ขอ+ขอบพระคุณ+คุณ+พี่+ประณอม+สำหรับสิ่งที่มอบให้ (คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ) เหมือนกัน

เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่า ผู้ฟังในสถานการณ์ไม่เป็นทางการและเป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ แสดงในตารางที่ 49 ดังนี้

ตารางที่ 49 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง ใน
สถานการณ์ไม่เป็นทางการและเป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ

รูปแบบ	ไม่ทางการ	ทางการ
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	10.30	4.52
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	64.95	57.56
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	21.58	26.92
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	2.77	7.85
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	0.20	1.57
รูปแบบ 6 องค์ประกอบ	-	0.79
รูปแบบ 7 องค์ประกอบ	0.20	0.79

$$x^2 = 40.01, p < 0.01 \quad df = 6$$

จากตารางที่ 49 จะเห็นได้ว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยและรูปแบบกลางคือรูปแบบ 1 และ 2 องค์ประกอบนั้น มีอัตราการใช้ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการมากกว่าในสถานการณ์เป็นทางการ ในทางตรงกันข้ามรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากคือ รูปแบบ 3 องค์ประกอบขึ้นไปนั้น พบว่ามีอัตราการใช้ในสถานการณ์เป็นทางการมากกว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ ความแตกต่างที่พบดังกล่าวเมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์พบว่ามีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงกล่าวได้ว่าสถานการณ์มีอิทธิพลทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังที่มีสถานภาพที่สูงกว่ามีความแตกต่างกัน โดยในสถานการณ์เป็นทางการ ผู้พูดจะเลือกใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนมากกว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ

อย่างไรก็ดีเป็นที่สังเกตได้ว่าเมื่อนำผลที่ได้ในตารางที่ 49 มาทำการพิจารณาในเชิงคุณภาพ โดยดูจากรูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุด 3 อันดับแรก โดยเปรียบเทียบกับกันกลับพบว่ารูปแบบที่ใช้มากที่สุด 2 ลำดับแรกนั้นไม่มีความแตกต่างกันเลย กล่าวคือไม่ว่าสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังที่มีสถานภาพสูง โดยเลือกรูปแบบ 2 และ 3 องค์ประกอบมากที่สุด ตามลำดับ โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดทั้งสองสถานการณ์เมื่อดูจากตารางที่ 48 พบว่าเป็นรูปแบบเดียวกันคือ ขอบคุณ+คำลงท้าย สำหรับรูปแบบที่ปรากฏในลำดับที่สามพบว่าแตกต่างกันเล็กน้อยคือ ในสถานการณ์เป็นทางการผู้พูดจะเลือกรูปแบบที่ซับซ้อนมากกว่าคือรูปแบบ 4 องค์ประกอบ แต่ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการผู้พูดจะเลือกรูปแบบ 1 องค์ประกอบ สิ่งที่พบแสดงว่าสถานการณ์ทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังมีความแตกต่างกันในเชิงคุณภาพเช่นกันแต่ไม่มากอย่างชัดเจน เพราะพบว่าไม่ว่า

สถานการณ์จะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ รูปแบบที่พบใช้มากที่สุดเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่า ก็เป็นรูปแบบเดียวกันคือ รูปแบบ 2 องค์ประกอบ แต่สำหรับในเชิงปริมาณกล่าวได้ว่าสถานการณ์ ทำให้ความถี่ของการใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าพูดกับผู้ฟังที่มี สถานภาพสูงกว่ามีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยมีค่าทางสถิติเป็นเครื่องพิสูจน์

เมื่อพิจารณาเฉพาะคำขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าพูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพ สูงกว่าในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตามเกณฑ์ความหมายทางสังคมของคำ ขอบคุณ พบดังนี้

ตารางที่ 50 อัตราร้อยละของคำขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าพูดกับผู้ฟังที่มี สถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

สถานการณ์	ไม่ทางการ	ทางการ
คำขอบคุณ		
1. ขอบคุณ	77.46	70.44
2. ขอบพระคุณ	20.92	29.16
3. ขอบใจ	1.62	0.40
รวม	100	100

$$x^2 = 12.13, p < 0.01 \quad df = 2$$

จากตารางที่ 50 จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เมื่อผู้พูดที่มี สถานภาพต่ำกว่าพูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าพบว่ามีการใช้คำขอบคุณอยู่ 3 คำ คือ *ขอบใจ* *ขอบคุณ* และ *ขอบพระคุณ* คำว่า *ขอบพระคุณ* ซึ่งมีความซับซ้อนทางความหมายมากที่สุดนั้นพบว่ามี อัตราการใช้ในสถานการณ์เป็นทางการมากกว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ คำว่า *ขอบคุณ* ซึ่งเป็นคำขอบคุณที่เป็นกลางนั้นกลับพบว่ามีใช้ในสถานการณ์ที่เป็นทางการน้อยกว่าใน สถานการณ์ไม่เป็นทางการ ส่วนคำว่า *ขอบใจ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยที่สุดนั้น พบว่ามีอัตราการปรากฏใช้น้อยมากทั้งในสองสถานการณ์จึงแสดงว่า *ขอบใจ* เป็นคำขอบคุณที่ไม่ เป็นที่นิยมใช้ในบทบาทผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าพูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าไม่ว่าสถานการณ์ จะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ อย่างไรก็ตามก็ผู้วิจัยก็ยังพบว่าคำว่า *ขอบใจ* นั้นมีอัตราการใช้ใน สถานการณ์ไม่เป็นทางการมากกว่าในสถานการณ์เป็นทางการ ความแตกต่างที่พบดังกล่าวเมื่อทำ การทดสอบค่าความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 พบว่าสถานการณ์มี ความสัมพันธ์กับการปรากฏของคำขอบคุณทั้งสามคำอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือสถานการณ์ มีอิทธิพลทำให้คำขอบคุณที่ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าใช้พูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความ

แตกต่างกัน โดยในสถานการณ์เป็นทางการ ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะใช้คำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมาก ในอัตรามากกว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ

5.2 การกล่าวขอบคุณในความสัมพันธ์แบบสมมูลในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

การกล่าวขอบคุณในความสัมพันธ์แบบสมมูลหรือเมื่อผู้พูดมีสถานภาพเท่าเทียมกับผู้ฟังมีทั้งสิ้น 3 บทบาทได้แก่ เพื่อนพูดกับเพื่อน คู่รักพูดกับคู่รัก คนไม่รู้จักกัน

ในบทที่ 4 ผู้วิจัยพบว่าเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มี 2 องค์ประกอบซึ่งเป็นรูปแบบที่เป็นกลางมากที่สุด และจะใช้คำว่า *ขอบคุณ* ซึ่งเป็นคำที่เป็นมาตรฐานมากที่สุด เพื่อเป็นการแสดงถึงการให้ความเสมอภาคหรือการให้ความเท่าเทียมกันของทั้งสองฝ่าย ในตอนนี้ผู้วิจัยพิจารณารูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้ที่มีความเท่าเทียมกันกล่าวขอบคุณกันและกันเหมือนเดิม แต่ได้จำแนกผลตามสถานการณ์ ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 51 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้ที่มีความเท่าเทียมกันกล่าวขอบคุณกันและกัน ในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

สถานการณ์ไม่เป็นทางการ		สถานการณ์เป็นทางการ	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	125	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	108
-ขอบใจ	68	-ขอบใจ	59
-ขอบคุณ	43	-ขอบคุณ	47
-แต่งตั้ง	9	-ขอบพระคุณ	2
-แต่งตั้งก๊ว	4		
-ขอบพระคุณ	1		
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	309	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	315
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	224	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	245
-ขอบใจ+คำปริมาณ	23	-ขอบใจ+คำปริมาณ	21
-ขอบใจ+คำลงท้าย2	20	-ขอบคุณ+คำปริมาณ	15
-ขอบคุณ+คำปริมาณ	16	-ขอบใจ+คำลงท้าย1	15
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	10	-ขอ+ขอบคุณ	5
-ขอบใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ	3	-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	3
-ขอบใจ+คำลงท้าย1	4	-ขอบคุณ+ตำแหน่ง/อาชีพ	2
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	4	-ขอบใจ+คำลงท้าย2	2
-แต่งตั้ง+คำลงท้าย2	3	-ขอบใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ	2

-ขอบคุณ+ตำแหน่ง/อาชีพ	2	-ขอ+ขอใบใจ -ขอใบใจ+สิ่งที่กระทำ -ขอพระคุณ+คำปริมาณ -ขอบคุณ+คำลงท้าย2	2 1 1 1
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	49	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	51
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	29	-ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	26
-ขอใบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	4	-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	15
-ขอใบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	3	-ขอใบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	2
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	3	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	2
-ขอพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	3	-ขอใบใจ+คำปริมาณ+คำสรรพนาม	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	2	-ขอใบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1
-ขอใบใจ+คำลงท้าย2+วลี	1	-ขอ+ขอใบใจ+คำปริมาณ	1
-ขอใบใจ+คำลงท้าย2+สรรพนาม	1	-ขอ+ขอใบใจ+คำลงท้าย1	1
-ขอใบใจ+คำปริมาณ+สรรพนาม	1	-ขอใบใจ+คำลงท้าย2+คำอวยพร	1
-แต่ถึงก็+คำลงท้าย2+วลี	1	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำชม	1
-ขอใบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1		
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	4	รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	5
-ขอ+ขอใบใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ+ คำปริมาณ	1	-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ	2
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1	-ขอ+ขอใบใจ+สรรพนาม+คำปริมาณ	1
-คำเรียกญาติ+ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1	-ขอ+ขอพระคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำสรรพนาม+คำชม	1	-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบคุณ+คำสรรพนาม	1
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	1	รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	5
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	1	-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอใบใจ+ตำแหน่ง+คำปริมาณ	2
		-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1
		-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบคุณ+คำสรรพนาม+คำปริมาณ	1

		-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอ+ใจ+คำสรรพนาม+คำปริมาณ	1
รวม	488	รวม	484

ตามตารางที่ 51 แสดงให้เห็นว่าในสถานการณ์ที่ต่างกัน รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันพบว่าไม่แตกต่างกัน กล่าวคือผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนน้อยที่สุดที่ 1 องค์ประกอบ เช่น *ขอบคุณ ขอใจ* เหมือนกันในทั้งสองสถานการณ์ และในสถานการณ์ไม่เป็นทางการก็พบว่าจะใช้รูปแบบที่ซับซ้อนที่สุดที่ 5 องค์ประกอบเหมือนกัน เช่น *ฉัน+ขอ+ขอ+ใจ+เพื่อน+มาก* (คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอ+ใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ+คำปริมาณ) เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณตามเกณฑ์องค์ประกอบที่ใช้เมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์ต่างกัน จะมีผลแสดงในตารางที่ 52 ดังนี้

ตารางที่ 52 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ และเป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ

รูปแบบ	ไม่ทางการ	ทางการ
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	25.62	22.31
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	63.32	65.08
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	10.04	10.54
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	0.82	1.03
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	0.21	1.03
รวม	100	100

$$x^2 = 4.03, p > 0.01 \text{ df} = 5$$

จากตารางที่ 52 จะเห็นได้ว่าเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกัน อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้ในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการเมื่อเปรียบเทียบกันไม่ว่าจะเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากหรือรูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อย พบว่ามีความถี่ที่แตกต่างกันน้อยมากจนทำให้ไม่สามารถตัดสินความแตกต่างได้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงกล่าวได้ว่าเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันไม่ว่าสถานการณ์จะเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณไม่แตกต่างกัน

เมื่อทำการพิจารณารูปแบบการกล่าวขอบคุณดังกล่าวในเชิงคุณภาพโดยดูจากรูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุด 3 อันดับแรก พบว่าไม่มีแตกต่างกันเช่นกัน กล่าวคือ ผู้พูดใช้รูปแบบ 2 องค์ประกอบมากที่สุด โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุด ในทั้งสองสถานการณ์เมื่อดูจากรายการที่ 51 เป็นรูปแบบเดียวกันคือ ขอบคุณ+คำลงท้าย สำหรับรูปแบบที่ปรากฏในลำดับ

รองลงมาคือรูปแบบ 1 และ 3 องค์กรประกอบตามลำดับเหมือนกัน จึงกล่าวได้ว่าสถานการณ์ ไม่ได้ทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันมีความแตกต่างกันเลยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

เมื่อพิจารณาเฉพาะคำขอบคุณที่จำแนกตามเกณฑ์ความหมายทางสังคม ใช้เมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตารางที่ 53 อัตราร้อยละของคำขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

สถานการณ์ \ คำขอบคุณ	ไม่ทางการ	ทางการ
1. ขอบคุณ	70.88	75.20
2. ขอบใจ	27.43	23.35
3. ขอบพระคุณ	1.67	1.45
รวม	100	100

$$x^2 = 2.27, p > 0.01 \quad df = 2$$

ตารางที่ 53 แสดงว่าเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ คำขอบคุณที่ใช้มีอยู่ 3 คำคือ *ขอบใจ* *ขอบคุณ* และ *ขอบพระคุณ* ซึ่งคำขอบคุณแต่ละคำมีอัตราการปรากฏใช้ที่ใกล้เคียงกันมากในทั้งสองสถานการณ์จึงไม่สามารถตัดสินความแตกต่างได้ ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ซึ่งผลที่ได้สรุปว่าสถานการณ์ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรากฏของคำขอบคุณทั้งสามคำ คือไม่ว่าสถานการณ์จะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันก็จะเลือกใช้คำขอบคุณไม่แตกต่างกัน โดยพบว่าในทั้งสองสถานการณ์ผู้พูดที่มีความเท่าเทียมกับผู้ฟังจะใช้คำว่า *ขอบคุณ* ซึ่งเป็นคำกลาง ๆ มากที่สุดเหมือนกัน

จากที่ได้กล่าวถึงการแปรตามสถานการณ์ของการกล่าวขอบคุณในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลงและสมดุลงไปแล้ว ในตอนนี้ผู้วิจัยจะได้ทำการสรุปอีกครั้งดังนี้ ในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลง เมื่อผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าพูดกับผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า พบว่าสถานการณ์ไม่ได้ทำให้ผู้พูดเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีจำนวนองค์ประกอบแตกต่างกันเลย แต่ในความสัมพันธ์แบบเดียวกันนี้ สถานการณ์กลับทำให้ผู้พูดเลือกใช้คำขอบคุณเมื่อพูดกับผู้ฟังแตกต่างกัน โดยในสถานการณ์เป็นทางการผู้พูดจะเลือกใช้คำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมซับซ้อนมาก มากกว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ ส่วนเมื่อผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าพูดกับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่านั้นพบว่าสถานการณ์ทำให้ผู้น้อยเลือกใช้ทั้งรูปแบบและคำขอบคุณแตกต่างกัน โดยในสถานการณ์เป็น

ทางการผู้น้อยจะเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีจำนวนองค์ประกอบที่มากและคำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมาก มากกว่าในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ ส่วนในความสัมพันธ์แบบสมมูลเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันนั้นพบว่าสถานการณ์ไม่ทำให้ผู้พูดเลือกใช้ทั้งรูปแบบการกล่าวขอบคุณและคำขอบคุณแตกต่างกันเลย

ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าเมื่อสถานการณ์เป็นทางการผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการนั้น ผลการวิจัยที่ได้พบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานในกรณีที่ผู้พูดกับผู้ฟังมีความสัมพันธ์แบบไม่สมมูลกันในแบบที่ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าเท่านั้น แต่จะไม่สอดคล้องกับสมมติฐานในกรณีที่ผู้พูดกับผู้ฟังมีความสัมพันธ์แบบไม่สมมูลกันในแบบที่ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า และเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความสัมพันธ์แบบสมมูลกัน

5.3 ภาพรวมของการกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความเป็นทางการของสถานการณ์

จากที่ได้กล่าวถึงการแปรของการกล่าวขอบคุณในความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแบบสมมูลและไม่สมมูล ตามความเป็นทางการของสถานการณ์ 2 แบบคือ สถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในตอนนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอภาพรวมของการกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามสถานการณ์ โดยไม่คำนึงว่าผู้พูดกับผู้ฟังจะเป็นใคร มีสถานภาพที่แตกต่างกันหรือไม่ เพื่อให้ได้ข้อสรุปทั่วไปว่าสถานการณ์มีอิทธิพลต่อการกล่าวขอบคุณและคำขอบคุณหรือไม่

ตารางที่ 54 ภาพรวมของรูปแบบการกล่าวขอบคุณ ในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยไม่คำนึงถึงบทบาทผู้พูดกับผู้ฟัง

สถานการณ์ไม่เป็นทางการ		สถานการณ์เป็นทางการ	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	360	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	303
-ขอบใจ	196	-ขอบใจ	205
-ขอบคุณ	121	-ขอบคุณ	91
-แต่งตั้ง	20	-ขอบพระคุณ	7
-แต่งตั้งให้	12		
-ขอบพระคุณ	8		
-คำแสดงความรู้สึก	3		
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	857	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	827
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	515	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	573
-ขอบใจ+คำลงท้าย2	103	-ขอบใจ+คำปริมาณ	76

-ชอบใจ+คำปริมาณ	87	-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	50
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	61	-ชอบใจ+คำลงท้าย1	47
-ขอบคุณ+คำปริมาณ	32	-ขอบคุณ+คำปริมาณ	40
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	18	-ขอ+ขอบใจ	10
-แต่งค์+คำลงท้าย2	9	-ขอ+ขอบคุณ	7
-ชอบใจ+คำลงท้าย1	8	-ชอบใจ+คำลงท้าย2	7
-ชอบใจ+คำเรียกญาติ	7	-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	5
-กราบ+ขอบพระคุณ	7	-ชอบใจ+คำเรียกญาติ	3
-ชอบใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ	3	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	2
-ขอบคุณ+ตำแหน่ง/อาชีพ	2	-ชอบใจ+สิ่งที่กระทำ	2
-คำเรียกญาติ+ขอบคุณ	1	-ขอบคุณ+ตำแหน่ง/อาชีพ	2
-กราบ+ขอบคุณ	1	-ชอบใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ	2
-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	1	-ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ	1
-ชอบใจ+คำเกรงใจ	1		
-แต่งค์+คำชม	1		
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	206	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	236
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	77	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	82
-ชอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	20	-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	32
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	16	-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย	26
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	11	-กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	17
-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	11	-ชอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	9
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	10	-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	9
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	10	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	8
-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	9	-ขอ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	7
-ชอบใจ+คำลงท้าย2+วลี	6	-ชอบใจ+คำปริมาณ+คำเรียกญาติ	7
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	5	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	7
-ชอบใจ+คำปริมาณ+คำเรียกญาติ	4	-ขอ+ขอบคุณ+คำปริมาณ	5
-ชอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	3	-ขอ+ขอบใจ+คำปริมาณ	5
-ชอบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	3	-กราบ+ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	3
-แต่งค์+คำลงท้าย2+วลี	3	-ชอบใจ+คำลงท้าย2+คำอวยพร	3
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+วลี	2	-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	2
-ชอบใจ+คำปริมาณ+วลี	2	-ชอบใจ+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ	2

-กราบ+ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	1	-ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำอวยพร	2
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+สิ่งที่กระทำ	1	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเกรงใจ	1	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	1
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1+คำสรรพนาม	1	-คำเรียกตัวเอง+ขอบใจ+คำปริมาณ	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	1	-ขอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1	-ขอบใจ+คำปริมาณ+สรรพนาม	1
-ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1	-ขอบ+ขอบใจ+คำลงท้าย1	1
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+สิ่งที่กระทำ	1	-ขอ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ	1
-ขอบใจ+คำลงท้าย2+สรรพนาม	1	-ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ	1
-ขอบใจ+คำปริมาณ+สรรพนาม	1	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำชม	1
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1	-คำรู้สึก+ขอบคุณ+วลี	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำชม	1		
-คำรู้สึก+ขอบใจ+คำลงท้าย2	1		
-คำรู้สึก+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1		
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	26	รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	51
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	3	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	5
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	3	-กราบ+ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	4
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	2	-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	4
-ขอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+วลี	2	-ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	4
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำสรรพนาม+คำชม	2	-ขอ+กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	3
-ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1	-ขอ+กราบ+ขอบคุณ+คำปริมาณ	2
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1	-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ	2
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	1	-ขอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	2
-ขอบใจ+ป1+ป2+ป3	1	-ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+คำลงท้าย1	2
		-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+สิ่ง	2

-ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำลงท้าย1+ สิ่งที่กระทำ	1	ที่กระทำ	
-คำเรียกญาติ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+ คำลงท้าย1	1	เรียกญาติ	2
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียก ญาติ	1	-ขอ+กราบ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	2
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย 1+คำเรียกญาติ	1	-กราบ+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำ ปริมาณ	1
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ	1	-กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ	1
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย2	1	-คำเรียกตัวเอง+ขอขอบคุณ+คำเรียก ญาติ+คำปริมาณ	1
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำ เรียกญาติ	1	-ขอ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+สิ่งที่ กระทำ	1
-ขอ+ขอใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ+คำ ปริมาณ	1	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า +คำเรียกญาติ	1
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+ สิ่งที่กระทำ	1	-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1
-ขอใจ+สรรพนาม+คำปริมาณ+คำ เรียกญาติ	1	-ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ+คำ ลงท้าย1	1
		-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก+คำ ปริมาณ	1
		-ขอขอบคุณ+ตำแหน่ง+คำปริมาณ+คำลง ท้าย1	1
		-ขอ+ขอขอบคุณ+สรรพนาม+คำปริมาณ	1
		-ขอ+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+สิ่งที่ กระทำ	1
		-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอใจ+สรรพ นาม	1
		-ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่ กระทำ	1
		-ขอ+ขอใจ+คำสรรพนาม+คำ ปริมาณ	1
		-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอขอบคุณ+คำ สรรพนาม	1
			1

		-ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ - ขอบคุณ+ป1+ป2+คำรู้สึก	1
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	3	รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	16
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+ คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1	-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่ กระทำ	4
-ขอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำ เรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	1	-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบใจ+ตำแหน่ง/ อาชีพ+คำปริมาณ	2
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	1	-คำเรียกตัวเอง+กราบ+ขอบพระคุณ+ คำเรียกญาติ+คำปริมาณ	2
		-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบคุณ+คำ สรรพนาม+คำปริมาณ	1
		-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ นำหน้า+คำเรียกญาติ	1
		-คำเรียกตัวเอง+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ +ชื่อ+คำปริมาณ	1
		-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบคุณ+ ตำแหน่ง+คำปริมาณ	1
		-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบใจ+คำเรียก ญาติ+คำปริมาณ	1
		-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบคุณ+คำเรียก ญาติ+คำปริมาณ	1
		-ขอ+ขอบใจ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1
		-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบใจ+สรรพ นาม+คำปริมาณ	1
รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	-	รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	6
		-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ +ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	2
		-ขอ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียก ญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1
		-ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ +คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1
		-คำเรียกตัวเอง+ขอ+กราบ+	1

		ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+สิ่งที่ กระทำ -คำเรียกตัวเอง+ขอ+กราบ+ ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ	1
รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	1	รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	4
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+ ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	1	-กราบ+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+ ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	1
		-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอขอบคุณ+คำ นำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1
		-คำเรียกตัวเอง+ขอ+กราบ+ ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ +สิ่งที่กระทำ	1
		-ขอ+กราบ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+ คำเรียกญาติ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1
รวม	1453	รวม	1443

จากตารางที่ 54 จะเห็นได้ว่าเมื่อไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแล้ว ไม่ว่าจะสถานการณ์จะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้พบว่ามีแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้พูดจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนตั้งแต่ 1 องค์ประกอบ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อน 7 องค์ประกอบ เหมือนกัน อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้ในสถานการณ์ เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยไม่คำนึงถึงบทบาทผู้พูดกับผู้ฟัง ตามเกณฑ์องค์ประกอบ แสดง ในตารางที่ 55 ดังนี้

ตารางที่ 55 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ และเป็นทางการ โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ตามเกณฑ์องค์ประกอบ

รูปแบบ	ไม่ทางการ	ทางการ
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	24.78	21.00
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	58.98	57.31
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	14.18	16.35
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	1.79	3.53
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	0.21	1.11
รูปแบบ 6 องค์ประกอบ	-	0.42

รูปแบบ	ไม่ทางการ	ทางการ
รูปแบบ 7 องค์ประกอบ	0.07	0.28
รวม	100	100

$$\chi^2 = 32.17, p < 0.01 \text{ df} = 6$$

จากตารางที่ 55 เมื่อไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแล้ว จะเห็นได้ว่ารูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากคือ รูปแบบที่มีตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไปนั้น มีอัตราการใช้ในสถานการณ์เป็นทางการมากกว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการอยู่เพียงเล็กน้อย ในทางกลับกันรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่มีความซับซ้อนน้อยและรูปแบบกลางคือ รูปแบบที่มี 1 และ 2 องค์ประกอบนั้นมีอัตราการใช้ในสถานการณ์เป็นทางการน้อยกว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการอยู่เพียงเล็กน้อย ผลที่พบทำให้ไม่สามารถตัดสินความแตกต่างได้ ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ พบว่าสถานการณ์มีความสัมพันธ์กับการปรากฏของรูปแบบต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 จึงกล่าวได้ว่าเมื่อไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแล้ว สถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการก็ทำให้ผู้พูดใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่แตกต่างกัน ผลที่พบดังกล่าวเป็นการแสดงว่าสถานการณ์ก็เป็นตัวแปรที่ผู้พูดต้องคำนึงถึงในเวลาที่จะกล่าวขอขอบคุณ เพราะยังผู้พูดใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนมากยังเป็นการแสดงว่าสถานการณ์การใช้ภาษานั้นมีความเป็นทางการมาก

เป็นที่สังเกตว่าเมื่อทำการพิจารณารูปแบบการกล่าวขอขอบคุณข้างต้นในเชิงคุณภาพโดยดูจากรูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุด 3 อันดับแรกพบว่าไม่มีความแตกต่างกันเลย โดยในทั้งสองสถานการณ์ผู้พูดจะใช้รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบมากที่สุด โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดในทั้งสองสถานการณ์เมื่อดูจากตารางที่ 56 เป็นรูปแบบเดียวกันคือ ขอขอบคุณ+คำลงท้าย 1 สำหรับรูปแบบที่ปรากฏในลำดับรองลงมาคือ รูปแบบที่มี 1 และ 3 องค์ประกอบรองลงมา ความลำดับ เหมือนกัน ผลที่พบแสดงว่าสถานการณ์ไม่ได้ทำให้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณมีความแตกต่างกันในเชิงคุณภาพ เพราะไม่ว่าสถานการณ์จะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการผู้พูดก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่มี 2 องค์ประกอบซึ่งเป็นรูปแบบกลางมากที่สุดเหมือนกัน

อย่างไรก็ดี โดยสรุปแล้วกล่าวได้ว่าผลที่พบข้างต้นเป็นการพิสูจน์สมมติฐานที่ว่าเมื่อสถานการณ์เป็นทางการผู้พูดจะเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการนั้นเป็นความจริง

หมายเหตุ มีข้อสังเกตที่น่าสนใจที่ควรกล่าวถึงคือ จากการสังเกตรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยเปรียบเทียบกันแล้วพบว่ามีรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณแบบหนึ่งที่ไม่เคยพบใช้ในสถานการณ์เป็นทางการเลยคือรูปแบบที่มีการใช้คำขอขอบคุณคำว่า แต่จ้ะ และ แต่จ้ะก็ว้ จึงอาจกล่าวได้ว่าคำว่า แต่จ้ะ และ แต่จ้ะก็ว้ อาจเป็นตัวแปรภาษาชนิดตัว

บ่งชี้ (marker) ซึ่งมีการแปรไปตามวัจนลีลาหรือในที่นี้ก็คือการแปรตามสถานการณ์ เพราะพบว่าในสังคมไทยคำว่า *แต่งตั้งและแต่งตั้ง* ซึ่งเป็นคำขอบุคคลที่ขี้นมาจากภาษาอังกฤษนั้นมีการปรากฏใช้แต่เฉพาะในสถานการณ์ไม่เป็นทางการเท่านั้น การใช้ *แต่งตั้งและแต่งตั้ง* ในภาษาไทยจึงอาจเป็นตัวอย่างที่แสดงถึงสถานการณ์ไม่เป็นทางการ

หลังจากที่พิจารณารูปแบบการกล่าวขอบุคคลที่แปรไปตามความเป็นทางการของสถานการณ์โดยรวม ในตอนนี้จะทำการพิจารณาเฉพาะคำขอบุคคลที่แปรไปตามความเป็นทางการของสถานการณ์โดยรวมบ้าง ซึ่งผลที่ได้พบ ดังนี้

**ตารางที่ 56 อัตราร้อยละของคำขอบุคคลที่ผู้พูดเลือกใช้ในสถานการณ์เป็นทางการและ
ไม่เป็นทางการโดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง**

สถานการณ์ คำขอบุคคล	ไม่ทางการ	ทางการ
1. ขอบุคคล	60.11	62.38
2. ขอบใจ	32.38	27.26
3. ขอบพระคุณ	7.51	10.36
รวม	100	100

$$x^2 = 13.28, p < 0.01 \text{ df} = 2$$

ตารางที่ 56 แสดงให้เห็นว่าโดยทั่วไป คำว่า *ขอบพระคุณ* ซึ่งมีความซับซ้อนทางความหมายมากที่สุดนั้นมีอัตราการใช้ในสถานการณ์เป็นทางการมากกว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เช่นเดียวกัน คำว่า *ขอบุคคล* ซึ่งมีความซับซ้อนทางความหมายในระดับกลางนั้นก็พบว่ามีอัตราการใช้ในสถานการณ์เป็นทางการมากกว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ ในทางกลับกัน คำว่า *ขอบใจ* ซึ่งมีความซับซ้อนน้อยที่สุดนั้นพบว่ามีการใช้ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการมากกว่าในสถานการณ์เป็นทางการ ความแตกต่างดังกล่าวนี้เมื่อนำมาทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 พบว่าสถานการณ์มีความสัมพันธ์กับการปรากฏของคำขอบุคคลทั้งสามคำ อย่างมีนัยสำคัญ จึงกล่าวได้ว่าสถานการณ์เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ผู้พูดเลือกใช้คำขอบุคคลแตกต่างกัน โดยในสถานการณ์เป็นทางการ ผู้พูดจะใช้คำขอบุคคลที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่าในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ หรือกล่าวในอีกแง่ได้ว่า คำว่า *ขอบพระคุณ* และ *ขอบุคคล* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนในระดับที่มากที่สุดและในระดับปานกลางนั้น จะพบใช้ในสถานการณ์เป็นทางการมากกว่าในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ หรือกล่าวได้ว่า *ขอบพระคุณและขอบุคคล* เป็นคำขอบุคคลที่มีความหมายบ่งชี้สถานการณ์ที่เป็นทางการ ส่วนคำว่า

ขอบใจ ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยที่สุดนั้นจะพบใช้ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการมากกว่าในสถานการณ์เป็นทางการ จึงอาจกล่าวได้ว่า คำว่า ขอบใจ เป็นคำขอบคุณที่มีความหมายบ่งชี้สถานการณ์ไม่เป็นทางการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

การกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ

จากที่ได้กล่าวถึงการแปรของการกล่าวขอบคุณตามปัจจัยทางสังคมสองประการคือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและความเป็นทางการของสถานการณ์ ในบทที่ 4 และบทที่ 5 ไปแล้ว ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงปัจจัยอีกประการหนึ่งซึ่งน่าจะมีอิทธิพลทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณมีความแตกต่างกัน ปัจจัยดังกล่าวก็คือความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ

ความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับไม่ใช่ปัจจัยทางสังคมแต่เป็นปัจจัยทางจิตวิทยา อันหมายถึงปัจจัยที่เกิดจากสภาพภายในจิตใจของผู้พูดที่ถูกกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าจากภายนอกซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในแบบสอบถามให้สิ่งเร้าจากภายนอกเป็นสิ่งของหรือการกระทำของผู้ฟังที่ทำให้ผู้พูดเกิดความพึงพอใจมากหรือน้อยแตกต่างกันไป ในเบื้องต้นผู้วิจัยสังเกตพบว่ามีผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับ รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้จะมีส่วนประกอบที่มากกว่าหรือมีความซับซ้อนที่มากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานว่า ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับ ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ

ผู้วิจัยแบ่งประเภทของความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับซึ่งใช้ในการศึกษานี้ ออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

1. ผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับ หมายถึงการที่ผู้พูดมีความพึงพอใจเป็นอย่างมากในการกระทำหรือสิ่งของที่ผู้ฟังได้มอบหรือกระทำให้ ซึ่งในแบบสอบถามผู้วิจัยได้กำหนดให้เป็นสถานการณ์ที่ผู้พูดได้รับสิ่งของหรือการกระทำที่ทำให้เกิดความพึงพอใจอย่างมากเช่น ของขวัญที่ถูกใจ กระเป๋าตังค์ที่ทำหล่นหาย หรือตัวอย่างการกระทำเช่น คำกล่าวชมที่แสดงถึงความชื่นชมอย่างมากต่อผลงานที่กระทำได้อย่างยอดเยี่ยม

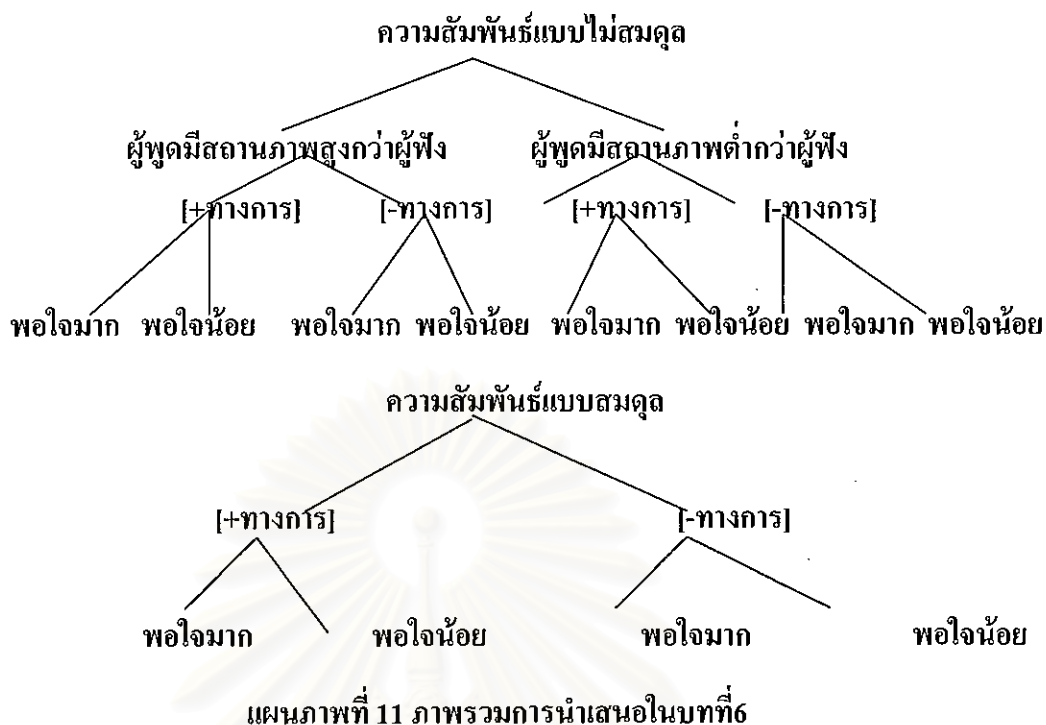
2. ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยหรือไม่พึงพอใจนักต่อสิ่งที่ได้รับ หมายถึงการที่ผู้พูดมีความพึงพอใจในการกระทำหรือสิ่งของที่ผู้ฟังมอบหรือกระทำให้เพียงเล็กน้อยหรืออาจกล่าวได้ว่าแทบจะไม่พึงพอใจเลย ซึ่งในแบบสอบถามผู้วิจัยได้กำหนดให้เป็นสถานการณ์ที่ผู้พูดได้รับสิ่งของหรือการกระทำที่ทำให้ผู้พูดไม่มีความพึงพอใจนัก เช่น ของขวัญที่ไม่ถูกใจ ปากกาที่ทำตกหรือตัวอย่างการกระทำเช่น คำกล่าวชมที่พอเป็นพิธีหรือเป็นไปในแบบแกน ๆ ต่อผลงานที่กระทำ

ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบการกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความพึงพอใจทั้งสองประเภทว่ามีความซับซ้อนแตกต่างกันอย่างไร โดยใช้เกณฑ์ในการตัดสินความซับซ้อนของการกล่าวขอบคุณ 2 เกณฑ์ที่แยกจากกันตามที่กล่าวไว้ในบทที่ 4 คือ 1) เกณฑ์จำนวนขององค์ประกอบซึ่งใช้

วิเคราะห์ความซับซ้อนในระดับรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณ และ2)เกณฑ์ความหมายทางสังคมของคำขอขอบคุณซึ่งใช้วิเคราะห์ความซับซ้อนเฉพาะในระดับคำขอขอบคุณ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในบทที่ 4) และเพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ชัดเจนและละเอียดยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การสรุปเป็นกฎการกล่าวขอขอบคุณในสังคมไทยในบทถัดไป ในบทนี้ผู้วิจัยจึงได้นำเอาปัจจัยทางสังคมสองปัจจัยที่กล่าวถึงในบทก่อนหน้าคือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและความเป็นทางการของสถานการณ์มาพิจารณาร่วมด้วย โดยความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังที่นำเสนอในบทนี้จะไม่นำเสนอโดยเรียงไปที่ละบทบาทย่อยเหมือนในบทที่ 4 เพราะจะเป็นการเยิ่นเย้อเกินไปแต่ผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ แบบเดียวกับบทที่ 5 คือ 1)ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า 2) ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า และ 3) ความสัมพันธ์แบบสมดุลหรือก็คือเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกัน เหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัยทำการจัดกลุ่มความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังในแบบดังกล่าวนี้เป็นเหตุผลแบบเดียวกันกับบทที่ 5 คือ เพื่อเป็นการง่ายต่อการทำความเข้าใจและเพื่อไม่ให้ตัวแปรความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับซึ่งเป็นตัวแปรหลักในบทนี้ถูกลดความเด่นลง ส่วนความเป็นทางการของสถานการณ์ที่นำเสนอในบทนี้ก็แบ่งเป็น 2 แบบตามบทที่ 5 เช่นกันคือ 1) สถานการณ์ที่เป็นทางการและ 2) สถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ ดังนั้นเมื่อนำตัวแปรทั้งสามคือ ความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง และความเป็นทางการของสถานการณ์ มารวมเข้าด้วยกันแล้วจะได้ผลที่นำเสนอทั้งสิ้น 4 ประเภท ดังนี้

- (1) ผู้พูดพึงพอใจมากในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ
- (2) ผู้พูดพึงพอใจน้อยในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ
- (3) ผู้พูดพึงพอใจมากในสถานการณ์เป็นทางการ
- (4) ผู้พูดพึงพอใจน้อยในสถานการณ์เป็นทางการ

สำหรับการนำเสนอในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอการกล่าวขอขอบคุณไปที่ละความสัมพันธ์ตามที่จัดกลุ่มไว้ข้างต้น โดยภายในแต่ละความสัมพันธ์นั้นผู้วิจัยจะได้ทำการจำแนกการกล่าวขอขอบคุณที่ปรากฏตามความพึงพอใจมากและน้อยของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับในสถานการณ์การใช้ภาษา 2 แบบคือ สถานการณ์ไม่เป็นทางการและเป็นทางการ แล้วในตอนท้ายผู้วิจัยจะทำการสรุปโดยรวมเอาสถานการณ์การใช้ภาษาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อพิจารณาว่าความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้รับมีอิทธิพลต่อการกล่าวขอขอบคุณในความสัมพันธ์แบบนั้น ๆ อย่างไร เพื่อให้เห็นชัดเจนถึงวิธีการนำเสนอผู้วิจัยจะทำการแสดงในรูปแบบแผนภาพ ดังนี้

6.1 การแปรของการกล่าวขอบคุณตามความพึงพอใจมากและน้อยของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล

ในตอนนี้จะกล่าวถึงการกล่าวขอบคุณในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลเมื่อผู้พูดมีความพึงใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ โดยแบ่งเป็น 2 ตอนย่อยคือ 6.1.1. การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า และ 6.1.2. การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ดังจะเสนอต่อไปนี้

6.1.1 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า

บทบาทผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ได้แก่ บทบาทดังนี้ พ่อ-แม่พูดกับลูก ญาติผู้ใหญ่พูดกับหลาน พี่พูดกับน้อง ผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้ใต้บังคับบัญชา และสามีพูดกับภรรยา โดยการนำเสนอในตอนนี้จะจำแนกตามความเป็นทางการของสถานการณ์เป็น 2 ตอนย่อยคือ 6.1.1.1. การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ และ 6.1.1.2. การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในสถานการณ์เป็นทางการ จากนั้นในตอนท้ายผู้วิจัยจะทำการสรุปภาพรวมของการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่าโดยรวมสถานการณ์ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

6.1.1.1 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ

ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มีดังนี้

ตารางที่ 57 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ

พึงพอใจมาก		พึงพอใจน้อย	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	65	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	188
-ขอบใจ	40	-ขอบใจ	159
-ขอบคุณ	9	-ขอบคุณ	23
-แต่งตั้ง	9	-แต่งตั้ง	2
-แต่งตั้ง	4	-แต่งตั้ง	4
-คำอวยพร	1		
-คำชม	1		
-คำแสดงความรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	282	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	247
-ขอบใจ+คำปริมาณ	115	-ขอบใจ+คำลงท้าย2	111
-ขอบใจ+คำลงท้าย2	63	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	79
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	50	-ขอบใจ+คำปริมาณ	17
-ขอบคุณ+คำปริมาณ	31	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	15
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	13	-ขอบคุณ+คำปริมาณ	10
-ขอบใจ+คำลงท้าย1	4	-ขอบใจ+คำเรียกญาติ	8
-ขอบใจ+คำเรียกญาติ	3	-ขอบใจ+คำลงท้าย1	3
-แต่งตั้ง+คำลงท้าย2	1	-แต่งตั้ง+คำลงท้าย2	3
-แต่งตั้ง+คำปริมาณ	1	-ขอบใจ+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอบใจ+สิ่งที่กระทำ	1		
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	103	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	20
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	39	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	4
-ขอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	35	-ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	6

-ชอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	4	-ชอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	3
-ชอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	3	-ชอบใจ+คำลงท้าย2+วลี	2
-ชอบใจ+คำปริมาณ+วลี	3	-แต่งค์+คำลงท้าย2+วลี	1
-ชอบใจ+คำเรียกญาติ+คำชม	3	-ชอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1
-ชอบใจ+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก	3	-ชอบคุณ+คำลงท้าย1+วลี	1
-ชอบใจ+คำลงท้าย2+วลี	2	-ชอบคุณ+คำลงท้าย2+วลี	1
-ชอบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	2	-ชอบใจ+คำลงท้าย2+คำหยอกล้อ	1
-ชอบใจ+คำปริมาณ+คำอวยพร	2		
-ชอบใจ+คำลงท้าย2+คำชม	2		
-ชอบใจ+วลี+คำรู้สึก	1		
-แต่งค์+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1		
-ชอบใจ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1		
-ชอบใจ+คำปริมาณ+คำเรียกญาติ	1		
-ชอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1		
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	10	รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	1
-ชอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+วลี	2		
-ชอบใจ+ป1+ป2+ป3	2		
-ชอบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+คำ หยอกล้อ	2	-ชอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1
-ชอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำ เรียกญาติ	2		
-ชอบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+คำ รู้สึก	2		
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	2	รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	1
-ขอ+ชอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	2	- คำเรียกตัวเอง+ชอบใจ+คำสรรพนาม +คำปริมาณ+คำลงท้าย2	1
		รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	1
		-คำเรียกตัวเอง+ชอบใจ+สรรพนาม+ คำปริมาณ+คำลงท้าย2+สิ่งที่กระทำ	1
รวม	462	รวม	458

จากตารางที่ 57 จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้มีความแตกต่างกัน คือเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนตั้งแต่ 1 องค์ประกอบ เช่น *ขอบใจ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดที่ 5 องค์ประกอบ เช่น ขอบ+ขอบคุณ+มาก+มาก+คะ(ขอ+ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1)* ส่วนเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนตั้งแต่ 1 องค์ประกอบ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดที่ 6 องค์ประกอบ เช่น *แม่+ขอบใจ+หนู+มาก+นะ+ สำหรับของขวัญ (คำเรียกตัวเอง+ขอบใจ+สรรพนาม+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+สิ่งที่กระทำ)*

อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ แสดงในตารางที่ 58 ดังนี้

ตารางที่ 58 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ

รูปแบบ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	14.07	41.04
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	61.04	53.93
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	22.29	4.37
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	2.16	0.22
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	0.44	0.22
รูปแบบ 6 องค์ประกอบ	-	0.22
รวม	100	100

จากตารางที่ 58 จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า รูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยคือ รูปแบบ 1 ประกอบนั้นมีการแปรตามความพึงพอใจมากและน้อยคือ ร้อยละ 14 ต่อ ร้อยละ 41 ส่วนรูปแบบกลางคือ รูปแบบ 2 องค์ประกอบนั้นกลับพบว่ามีอัตรการใช้เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากในอัตรามากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพอใจน้อยคือร้อยละ 61 ต่อ ร้อยละ 54 เช่นเดียวกัน รูปแบบที่มีความซับซ้อนมากคือรูปแบบตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไปนั้นก็พบว่ามีอัตรการใช้เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากในอัตรามากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพอใจน้อยเช่นกัน ด้วยอัตราร้อยละที่แสดงถึงความแตกต่างกันอย่างชัดเจนดังกล่าวทำให้สามารถกล่าวได้ว่าความพึงพอใจที่มากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมาก

และน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยพบว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อย

นอกจากนี้เมื่อทำการพิจารณารูปแบบการกล่าวขอบคุณในตารางที่ 58 ในเชิงคุณภาพโดยดูจากรูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุด 2 อันดับแรก โดยเปรียบเทียบกันตามความพึงพอใจ จะพบว่ารูปแบบที่ปรากฏมากในอันดับแรกเป็นรูปแบบเดียวกันคือ รูปแบบ 2 องค์ประกอบจึงแสดงว่ารูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบนี้เป็นรูปแบบกลางที่สามารถใช้ได้ไม่ว่าผู้พูดจะมีความพึงพอใจมากหรือน้อย อย่างไรก็ตามวิธีที่มีข้อสังเกตที่น่าสนใจคือรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่ปรากฏใช้มากที่สุดจากตารางที่ 57 นั้นพบว่าต่างกัน โดยเมื่อพึงพอใจมากพบว่าจะใช้รูปแบบ ขอบใจ+คำปริมาณ แต่เมื่อพึงพอใจน้อยจะใช้รูปแบบ ขอบใจ+คำลงท้าย 2 สิ่งที่พบแสดงว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ ความพึงพอใจที่มากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับมีอิทธิพลทำให้ชนิดของคำที่ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าเลือกใช้มีความแตกต่างกันแต่ความพึงพอใจที่มากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับไม่ทำให้จำนวนขององค์ประกอบที่เลือกใช้ต่างกัน ส่วนรูปแบบที่ปรากฏในอันดับที่รองลงมานั้นพบว่าแตกต่างกันโดยเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบ 3 องค์ประกอบมากในอันดับที่สอง ขณะที่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยกลับพบว่าจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าคือ รูปแบบ 1 องค์ประกอบในอันดับที่สอง ผลที่พบแสดงว่าความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับก็มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณในเชิงคุณภาพด้วยเช่นกัน เพราะพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบมากกว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจน้อย

เมื่อพิจารณาแต่เฉพาะคำขอบคุณที่ใช้ (ซึ่งในที่นี้จะวิเคราะห์แต่คำว่า *ขอบคุณ ขอบใจ และขอบพระคุณ* เท่านั้น ส่วนคำขอบคุณคำอื่นนอกเหนือจากนี้จะไม่นำมาวิเคราะห์เพราะมีอัตราการใช้น้อยจึงถือว่าเป็นคำขอบคุณที่สำคัญในภาษาไทย) เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ตามเกณฑ์ความหมายทางสังคมพบดังนี้

ตารางที่ 59 อัตราร้อยละของคำขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ

คำขอบคุณ \ ความพึงพอใจ	ความพึงพอใจ	
	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
1. ขอบใจ	66.29	69.87
2. ขอบคุณ	33.71	30.13
รวม	100	100

$$x^2 = 1.31, p > 0.01 \text{ df} = 1$$

จากตารางที่ 59 เมื่อพิจารณาคำขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าใช้เมื่อมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ พบว่ามีคำขอบคุณที่ใช้อยู่ 2 คำคือ *ขอบคุณ* และ *ขอบใจ* เมื่อเปรียบเทียบอัตราร้อยละของคำขอบคุณแต่ละคำตามประเภทของความพึงพอใจพบว่ามีความแตกต่างกันน้อยมาก ทำให้ไม่อาจตัดสินใจแตกต่างได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำผลที่พบข้างต้นมาทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่าความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้รับ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรากฏของคำขอบคุณทั้งสองคำอย่างมีนัยสำคัญ จึงสรุปได้ว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ ความพึงพอใจมากและน้อยของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ ไม่ได้ทำให้คำขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ากล่าวขอบคุณผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความแตกต่างกันเลย เพราะไม่ว่าผู้พูดจะมีความพึงพอใจมากหรือน้อยก็จะใช้คำว่า *ขอบใจ* มากที่สุด เหมือนกัน

6.1.1.2 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ

ในสถานการณ์เป็นทางการ รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า พบดังนี้

ตารางที่ 60 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในสถานการณ์เป็นทางการ

พึงพอใจมาก		พึงพอใจน้อย	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	74	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	251
-ขอบใจ	51	-ขอบใจ	212
-ขอบคุณ	23	-ขอบคุณ	39

รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	293	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	191
-ขอใบ+คำปริมาณ	180	-ขอคุณ+คำลงท้าย1	151
-ขอคุณ+คำลงท้าย1	58	-ขอใบ+คำลงท้าย1	20
-ขอคุณ+คำปริมาณ	24	-ขอใบ+คำปริมาณ	11
-ขอใบ+คำลงท้าย1	17	-ขอ+ขอคุณ	4
-ขอ+ขอคุณ	5	-ขอใบ+คำเรียกญาติ	2
-ขอใบ+คำลงท้าย2	6	-ขอใบ+คำลงท้าย2	1
-ขอใบ+คำเกรงใจ	1	-ขอคุณ+คำปริมาณ	1
-ขอใบ+คำรู้สึกรัก	1	-ขอคุณ+คำลงท้าย2	1
-ขอคุณ+คำรู้สึกรัก	1		
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	90	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	14
-ขอคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	71		
-ขอใบ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	10		
-ขอคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	4	ขอคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	7
-ขอใบ+คำปริมาณ+คำเรียกญาติ	2	-ขอคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	4
-ขอคุณ+คำลงท้าย2+วลี	1	-ขอ+ขอคุณ+คำปริมาณ	3
-ขอ+ขอคุณ+คำปริมาณ	1		
-คำชม+ขอใบ+คำลงท้าย2	1		
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	2	รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	2
-ขอ+ขอคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ	1	-ขอ+ขอคุณ+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอ+ขอคุณ+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	1	-ขอ+ขอคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ	1
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	4	รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	3
-ขอ+ขอคุณ+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	2	-ขอ+ขอคุณ+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	2
-ขอ+ขอใบ+คำสรรพนาม+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1	-ขอ+ขอคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอ+ขอคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1		
รวม	463	รวม	461

จากตารางที่ 60 จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์เป็นทางการ เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า พบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้ไม่แตกต่างกัน คือเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนตั้งแต่ 1 องค์ประกอบ เช่น *ขอบใจ* ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดอยู่ที่ 5 องค์ประกอบ เช่น *ขอ+ขอบใจ+คุณ+มาก+ค่ะ* (ขอ+ขอบใจ+คำสรรพนาม+คำปริมาณ+คำลงท้าย1) ส่วนเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยก็จะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนตั้งแต่ 1 องค์ประกอบ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดอยู่ที่ 5 องค์ประกอบเหมือนกัน เช่น *ขอ+ขอบคุณ+ที่+สุทัศน์+สำหรับของขวัญ* (ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ)

เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ตามเกณฑ์องค์ประกอบ พบดังนี้

ตารางที่ 61 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในสถานการณ์เป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ

รูปแบบ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	15.98	54.45
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	63.28	41.43
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	19.44	3.04
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	0.44	0.43
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	0.86	0.65
รวม	100	100

จากตารางที่ 61 จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์เป็นทางการ เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ผลที่ได้ไม่แตกต่างจากในสถานการณ์ไม่เป็นทางการคือ พบว่ารูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยคือรูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบ นั่นมีอัตราการใช้ในกรณีผู้พูดมีความพึงพอใจมากน้อยกว่าในกรณีผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยอย่างชัดเจน ส่วนรูปแบบกลางคือรูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบนั้นกลับพบว่ามีอัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจมาก มากกว่าในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อย ส่วนรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากคือรูปแบบตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไปนั้นก็พบว่ามีอัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจมากกว่าในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยอย่างชัดเจนเช่นกัน จากผลที่พบทำให้กล่าวได้ว่าผลที่ได้เป็นไปในทางเดียวกันกับในสถานการณ์ไม่เป็นทางการคือ ในสถานการณ์เป็นทางการ ความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้รับทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจ

มากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความแตกต่างกัน โดยพบว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมาก จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อย

นอกจากนี้เมื่อพิจารณารูปแบบการกล่าวขอบคุณในเชิงคุณภาพ (ตารางที่ 61) โดยดูจากรูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุด 2 อันดับแรกโดยเปรียบเทียบกันตามความพึงพอใจมากและน้อย ก็พบว่ามีความแตกต่างกันเช่นกัน กล่าวคือ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบ 2 องค์ประกอบมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดในตารางที่ 60 คือ ขอบใจ+คำปริมาณ ขณะที่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยพบว่าจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าคือ รูปแบบ 1 องค์ประกอบมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยรูปแบบย่อย 1 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดในตารางที่ 60 คือ ขอบใจ นอกจากนี้รูปแบบที่ปรากฏในอันดับที่สองก็มีความแตกต่างกันเช่นกัน โดยเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบ 3 องค์ประกอบ ขณะที่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าคือ รูปแบบ 2 องค์ประกอบ ผลที่พบแสดงว่าในสถานการณ์เป็นทางการ ความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับก็ทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความแตกต่างกันในเชิงคุณภาพด้วยเช่นกัน เพราะพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบมากกว่าเมื่อมีความพึงพอใจน้อย

โดยสรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่า ความพึงพอใจสิ่งที่ได้รับเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนทั้งในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพราะพบว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังในทั้งสองสถานการณ์ ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาแค่เฉพาะคำขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ ตามเกณฑ์ความหมายทางสังคม พบดังนี้

ตารางที่ 62 อัตราร้อยละของคำขอขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้ใหญ่ในสถานการณ์เป็นทางการ

ความพึงพอใจ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
คำขอขอบคุณ		
1. ขอบใจ	58.23	53.36
2. ขอบคุณ	41.77	46.64
รวม	100	100

$$x^2 = 2.22, p > 0.01 \text{ df} = 1$$

จากตารางที่ 62 เมื่อพิจารณาคำขอขอบคุณที่ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าใช้เมื่อมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า ในสถานการณ์เป็นทางการ ผลที่ได้พบว่าเหมือนกันกับในสถานการณ์ไม่เป็นทางการคือมีคำขอขอบคุณที่ใช้อยู่ 2 คำคือ *ขอบคุณ* และ *ขอบใจ* และอัตราร้อยละที่ใช้ของคำขอขอบคุณแต่ละคำโดยเปรียบเทียบกันตามประเภทของความพึงพอใจก็พบว่ามีความแตกต่างกันเล็กน้อย และเมื่อนำผลมาทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ก็พบว่าความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้รับไม่มีความสัมพันธ์กับการปรากฏของคำขอขอบคุณทั้งสองคำอย่างมีนัยสำคัญ จึงสรุปได้ว่าในสถานการณ์เป็นทางการ ความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้รับไม่มีอิทธิพลทำให้ผู้พูดใช้คำขอขอบคุณที่แตกต่างกันเลย

โดยสรุปจึงกล่าวได้ว่า ความพึงพอใจที่มากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับไม่มีอิทธิพลทำให้คำขอขอบคุณที่ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าใช้พูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความแตกต่างกันทั้งในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพราะพบว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังในทั้งสองสถานการณ์ ผู้พูดจะใช้คำขอขอบคุณที่ไม่ต่างกันกับเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังในทั้งสองสถานการณ์เลย นอกจากนี้ยังมีค่าความสัมพันธ์ทางสถิติที่ยืนยันว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

6.1.1.3 ภาพรวมของการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า

เพื่อเป็นการสรุปผลที่ชัดเจนว่าความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับมีอิทธิพลทำให้การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่าแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ทำการสรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า โดยรวมทั้งสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งผลที่ได้พบดังนี้

ตารางที่ 63 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อ
สิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า โดยรวม

พึงพอใจมาก		พึงพอใจน้อย	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	139	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	439
-ชอบใจ	91	-ชอบใจ	371
-ขอบคุณ	32	-ขอบคุณ	62
-แต่งตั้ง	9	-แต่งตั้ง	4
-แต่งตั้ง	4	-แต่งตั้ง	2
-คำอวยพร	1		
-คำชม	1		
-คำแสดงความรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	575	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	437
-ชอบใจ+คำปริมาณ	295		230
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	108	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	112
-ชอบใจ+คำลงท้าย2	69	-ชอบใจ+คำลงท้าย2	28
-ขอบคุณ+คำปริมาณ	55	-ชอบใจ+คำปริมาณ	23
-ชอบใจ+คำลงท้าย1	21	-ชอบใจ+คำลงท้าย1	15
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	13	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	11
-ขอ+ขอบคุณ	5	-ขอบคุณ+คำปริมาณ	10
-ชอบใจ+คำเรียกญาติ	3	-ชอบใจ+คำเรียกญาติ	4
-แต่งตั้ง+คำลงท้าย2	1	-ขอ+ขอบคุณ	3
-แต่งตั้ง+คำปริมาณ	1	-แต่งตั้ง+คำลงท้าย2	1
-ชอบใจ+สิ่งที่กระทำ	1	-ชอบใจ+สิ่งที่กระทำ	
-ชอบใจ+คำเกรงใจ	1		
-ขอบคุณ+คำรู้สึก	1		
-ชอบใจ+คำรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	191	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	34
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	110	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	11
-ชอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	35	-ชอบใจ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	6
-ชอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	14	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	4

-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	4	-ขอ+ขอบคุณ+คำปริมาณ	3
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	3	-ขอใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	3
-ขอใจ+คำปริมาณ+คำเรียกญาติ	3	-ขอใจ+คำลงท้าย2+วลี	2
-ขอใจ+คำปริมาณ+วลี	3	-แต่จ้ก+คำลงท้าย2+วลี	1
-ขอใจ+คำเรียกญาติ+คำชม	3	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1
-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	2	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+วลี	1
-ขอใจ+คำลงท้าย2+วลี	2	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+วลี	1
-ขอใจ+คำปริมาณ+คำอวยพร	2	-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำหยอกล้อ	1
-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำชม	2		
-ขอใจ+วลี+คำรู้สึก	1		
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+วลี	1		
-ขอ+ขอบคุณ+คำปริมาณ	1		
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1		
-แต่จ้ก+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1		
-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1		
-คำชม+ขอใจ+คำลงท้าย2	1		
-ขอใจ+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	12	รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	3
ขอใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก	3	-ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	2	-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+วลี	2	-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1
-ขอใจ+ป1+ป2+ป3	2		
-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+คำหยอกล้อ	2		
-ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	1		
-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ	1		
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	6	รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	4
-ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่	2	ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่	2

กระทำ		กระทำ	
-ขอ+ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	2	- คำเรียกตัวเอง+ขอ+ใจ+คำสรรพนาม	1
-ขอ+ขอ+ใจ+คำสรรพนาม+คำ	2	+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	1
ปริมาณ+คำลงท้าย1		- ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่	
-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่	1	กระทำ	
กระทำ			
		รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	1
		คำเรียกตัวเอง+ขอ+ใจ+สรรพนาม+คำ	1
		ปริมาณ+คำลงท้าย2+สิ่งที่กระทำ	
รวม	924	รวม	918

จากตารางที่ 63 จะเห็นได้ว่าเมื่อรวมสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการแล้ว รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้พบว่าแตกต่างกัน คือ เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนตั้งแต่ 1 องค์ประกอบ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อน 5 องค์ประกอบ ขณะที่เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจน้อยจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนตั้งแต่ 1 องค์ประกอบ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อน 6 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง โดยรวมทั้งสถานการณ์การใช้ภาษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบพบดังนี้

ตารางที่ 64 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณโดยรวม จำแนกตามเกณฑ์องค์ประกอบ ที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า

รูปแบบ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	15.04	47.82
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	62.23	47.60
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	20.67	3.70
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	1.41	0.33
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	0.65	0.44
รูปแบบ 6 องค์ประกอบ	-	0.11
รวม	100	100

จากตารางที่ 64 จะเห็นได้ว่าเมื่อรวมสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยคือ รูปแบบ 1 ประกอบนั้นมีอัตราการใช้ในกรณีของผู้ที่มีความพึงพอใจมากน้อยกว่าในกรณีของผู้ที่มีความพึงพอใจน้อยอย่างชัดเจน คือ ร้อยละ 15 ต่อ ร้อยละ 48 ส่วนรูปแบบ 2 องค์ประกอบซึ่งเป็นรูปแบบกลางนั้นกลับพบว่ามีอัตราการใช้ในกรณีของผู้ที่มีความพึงพอใจมากกว่าในกรณีของผู้ที่มีความพึงพอใจน้อยอย่างชัดเจนคือร้อยละ 62 ต่อ ร้อยละ 48 เช่นเดียวกัน รูปแบบที่มีความซับซ้อนมากคือรูปแบบตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไปนั้นพบว่ามีอัตราการใช้ในกรณีของผู้ที่มีความพึงพอใจมากกว่าในกรณีของผู้ที่มีความพึงพอใจน้อยอย่างชัดเจนเช่นกัน ด้วยอัตรา ร้อยละที่แสดงถึงความแตกต่างกันอย่างชัดเจนทำให้สามารถกล่าวได้โดยทั่วไปว่า ความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความแตกต่างกัน โดยเมื่อผู้ที่มีความพึงพอใจมาก ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้ที่มีความพึงพอใจน้อย

เป็นที่สังเกตว่าเมื่อทำการพิจารณารูปแบบในตารางที่ 64 ในเชิงคุณภาพโดยดูจากรูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุด 2 อันดับแรกโดยเปรียบเทียบกันตามความพึงพอใจมากและน้อยก็พบว่ามีความแตกต่างกันเช่นกัน กล่าวคือเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบ 2 องค์ประกอบมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดในตารางที่ 63 คือ ขอบใจ+คำปริมาณ ขณะที่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าคือ รูปแบบ 1 องค์ประกอบมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยรูปแบบย่อย 1 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดในตารางที่ 63 คือ ขอบใจ นอกจากนี้รูปแบบที่ปรากฏในอันดับที่สองก็มีความแตกต่างกันเช่นกัน โดยเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบ 3 องค์ประกอบ ขณะที่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าคือ รูปแบบ 2 องค์ประกอบ ผลที่พบดังกล่าวแสดงว่าความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับเป็นตัวแปรที่ทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความแตกต่างกันในเชิงคุณภาพด้วยเช่นกัน

เมื่อพิจารณาแต่เฉพาะคำขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า โดยไม่คำนึงถึงสถานการณ์การใช้ภาษา ตามเกณฑ์ความหมายทางสังคม พบดังนี้

ตารางที่ 65 อัตราร้อยละของคำขอขอบคุณโดยรวม ที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า

คำขอขอบคุณ	ความพึงพอใจ	
	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
1. ขอบใจ	62.08	61.52
2. ขอขอบคุณ	37.92	38.48
รวม	100	100

$$x^2 = 0.06, p > 0.01 \text{ df} = 1$$

จากตารางที่ 65 จะเห็นได้ว่าเมื่อรวมทั้งสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ คำขอขอบคุณที่ผู้พูดใช้เมื่อมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง พบว่ามีอยู่ 2 คำคือ *ขอบใจ* และ *ขอขอบคุณ* เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละที่ใช้ของแต่ละคำ โดยเปรียบเทียบตามประเภทของความพึงพอใจพบว่ามีความแตกต่างกันน้อยมาก ทำให้ไม่อาจตัดสินความแตกต่างได้ ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่าความพึงพอใจของผู้พูดไม่มีความสัมพันธ์กับการปรากฏของคำขอขอบคุณทั้งสองคำอย่างมีนัยสำคัญ จึงสรุปได้ว่า ความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับไม่ได้ทำให้ผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าใช้คำขอขอบคุณที่แตกต่างกันเลยเมื่อพูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพต่ำกว่า เพราะไม่ว่าผู้พูดจะมีความพึงพอใจมากหรือน้อยต่อผู้ฟังก็จะใช้คำว่า *ขอบใจ* มากที่สุด

6.1.2 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า

บทบาทผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ได้แก่บทบาทดังนี้ ลูกพูดกับพ่อ-แม่ หลานพูดกับญาติผู้ใหญ่ น้องพูดกับพี่ ผู้ใต้บังคับบัญชาพูดกับผู้บังคับบัญชา และภรรยาพูดกับสามี โดยการนำเสนอจะจำแนกตามความเป็นทางการของสถานการณ์เป็นอีก 2 คอนย่อยคือ 6.1.2.1 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ และ 6.1.2.2 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ แล้วในตอนท้ายจะทำการสรุปภาพรวมของการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าโดยรวมทั้งสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

6.1.2.1 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ

ตารางที่ 66 รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ

พึงพอใจมาก		พึงพอใจน้อย	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	16	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	49
-ขอบคุณ	7	-ขอบคุณ	30
-แต่งตั้ง	6	-ขอบใจ	8
-ขอบพระคุณ	2	-แต่งตั้ง	4
-คำชม	1	-แต่งตั้ง	4
		-ขอบพระคุณ	3
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	176	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	397
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	113	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	318
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	35	-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	51
-ขอบคุณ+คำปริมาณ	20	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	11
-แต่งตั้ง+คำลงท้าย2	2	-ขอบคุณ+คำปริมาณ	9
-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	2	-ขอบใจ+คำลงท้าย2	6
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	1	-แต่งตั้ง+คำลงท้าย2	1
-ขอบใจ+คำลงท้าย1	1	-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	1
-ขอ+ขอบพระคุณ	1		
-ขอบใจ+คำลงท้าย2	1		
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	254	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	56
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	163	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	27
-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	51	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	6
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	9	-กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	5
-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	6	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	3
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	4	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	3
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+วลี	3	-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	2
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำอวยพร	2	-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	2
-ขอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	2	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำหยอกล้อ	2

-ขอใบ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	2	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำเกรงใจ	1
ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1
-ขอบคุณ+ป1+ป2	1	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	1
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	1	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	1	-คำเรียกญาติ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1
-ขอใบ+คำลงท้าย2+วลี	1	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเกรงใจ	1
-คำเรียกญาติ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1		
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ	1		
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	2		
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำชม	1		
-แต่ถึงก็+คำลงท้าย2+คำรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	49	รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	6
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	18	ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	2
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	8	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	4	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำชม	4	-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	3	-กราบ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก	2		
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	2		
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3	2		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	2		
-ขอใบ+ป1+ป2+ป3	1		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	1		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+วลี	1		

คำรู้สึก+ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1		
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	13		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ+คำเกรงใจ	2		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ+คำชม	2		
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	1		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ นำหน้า+คำเรียกญาติ	1		
-คำเรียกญาติ+ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3	1		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ+คำชม	1		
-กราบ+ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ+คำรู้สึก	1		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ+คำรู้สึก	1		
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำ ลงท้าย1+คำรู้สึก	1		
-ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+คำ ปริมาณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	2		
-ขอบพระคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย 1+คำเรียกญาติ	1		
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ+คำรู้สึก	1		
รวม	510	รวม	508

จากตารางที่ 66 จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้มีความแตกต่างกันดังนี้ คือเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณมีความ

ซับซ้อนตั้งแต่ 1 องค์ประกอบ เช่น *ขอบพระคุณ* ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดที่ 6 องค์ประกอบ เช่น *ขอบพระคุณ+มาก+มาก+เลย+ค่ะ+พ่อ* (*ขอบพระคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย 1+คำเรียกญาติ*) แต่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยพบว่ารูปแบบที่พบมีความซับซ้อนตั้งแต่ 1 องค์ประกอบเช่นกัน แต่รูปแบบการกล่าวขอบคุณมีความซับซ้อนมากที่สุดอยู่ที่ 4 องค์ประกอบ เช่น *กราบ+ขอบพระคุณ+มาก+ค่ะ* (*กราบ+ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1*) จากผลข้างต้นจะเห็นได้ว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบที่หลากหลายและซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อย อย่างชัดเจน

เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ พบดังนี้

ตารางที่ 67 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ

รูปแบบ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	3.14	9.65
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	34.51	78.15
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	49.80	11.02
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	9.61	1.18
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	2.55	-
รูปแบบ 6 องค์ประกอบ	0.39	-
รวม	100	100

จากตารางที่ 67 จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากที่สุดคือ รูปแบบ 3 องค์ประกอบและ 4 องค์ประกอบนั้นมีอัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจมากในอัตราที่มากกว่าในกรณีผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยอย่างชัดเจน ในทางกลับกันอัตราของรูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยและรูปแบบกลางคือ รูปแบบ 1 และ 2 องค์ประกอบนั้นก็พบว่ามีการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยในอัตราที่มากกว่าในกรณีผู้พูดมีความพึงพอใจมากอย่างชัดเจนเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากนั้นจะใช้รูปแบบที่ซับซ้อนในระดับที่สูงมากที่สุดคือ รูปแบบ 5 และ 6 องค์ประกอบ ขณะที่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยนั้นไม่พบว่ามีรูปแบบที่มีความซับซ้อนในระดับที่สูงมากแบบดังกล่าวปรากฏใช้ ด้วยอัตราที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนดังกล่าวยังรวมถึงการที่พบว่ามีปรากฏของรูปแบบที่มีความ

ซับซ้อนในระดับที่สูงมากในกรณีผู้พูดมีความพึงพอใจมากแต่ไม่พบในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยจึงอาจกล่าวได้ว่า ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ ความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้รับทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าใช้กับผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความแตกต่างกัน โดยเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับ จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ

เมื่อนำผลในตารางที่ 67 มาทำการพิจารณาในเชิงคุณภาพ โดยดูจากรูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุด โดยเปรียบเทียบกันตามความพึงพอใจมากและน้อยก็พบว่ามีความแตกต่างกันกล่าวคือ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบ 3 องค์ประกอบมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยรูปแบบย่อย 3 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุด ในตารางที่ 66 คือ ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย ขณะที่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าคือ รูปแบบ 2 องค์ประกอบมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุด ในตารางที่ 66 คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย ผลที่พบแสดงว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ ความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าใช้กับผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่ามีความแตกต่างกันเชิงคุณภาพด้วยเช่นกัน เพราะพบว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากที่สุดเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบที่มากกว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากที่สุดเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อย

เมื่อพิจารณาแต่เฉพาะคำขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ โดยใช้เกณฑ์ความหมายทางสังคมมาพิจารณา พบดังนี้

ตารางที่ 68 อัตราร้อยละของคำขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ

คำขอบคุณ	ความพึงพอใจ	
	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
1. ขอบคุณ	74.30	84.60
2. ขอบพระคุณ	24.30	12.60
3. ขอบใจ	1.40	2.80
รวม	100	100

$$\chi^2 = 24.35, p < 0.01 \quad df = 2$$

จากตารางที่ 68 เห็นได้ว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ คำขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าใช้เมื่อมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่ามีอยู่ 3 คำคือ

ขอบคุณ ขอบใจ และขอบพระคุณ เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละที่ใช้ของคำขอบคุณแต่ละคำโดยเปรียบเทียบตามประเภทของความพึงพอใจ พบว่ามีความแตกต่างกันที่สำคัญ กล่าวคือเมื่อผู้พุดมีความพึงพอใจมากจะใช้คำว่า *ขอบพระคุณ* ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากที่สุด ในอัตราที่มากกว่าเมื่อผู้พุดมีความพึงพอใจน้อยอย่างชัดเจนคือ ร้อยละ 24 ต่อร้อยละ 13 ในทางกลับกัน เมื่อผู้พุดมีความพึงพอใจมากก็จะใช้คำว่า *ขอบใจ* ซึ่งเป็นคำที่มีความซับซ้อนทางความหมายน้อยที่สุดในอัตราที่น้อยกว่าเมื่อผู้พุดมีความพึงพอใจน้อยอยู่เล็กน้อย ส่วนคำว่า *ขอบคุณ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่เป็นกลาง ผู้วิจัยพบว่าเมื่อผู้พุดที่ใช้ในกรณีที่ผู้พุดน้อยมีความพึงพอใจน้อยมากกว่าเมื่อผู้พุดมีความพึงพอใจมากอย่างเห็นได้ชัด คือร้อยละ 74 ต่อร้อยละ 85 การที่พบว่าเมื่อผู้พุดมีความพึงพอใจน้อยนั้นจะนิยมใช้คำว่า *ขอบคุณ* มากกว่าเมื่อผู้พุดมีความพึงพอใจมากนั้น ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะมาจากการที่ผู้พุดที่มีสถานภาพต่ำกว่าไม่อาจที่จะแสดงความรู้สึกที่ไม่พอใจต่อหน้าผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าออกมาได้ ก็เลยเลือกใช้คำขอบคุณที่เป็นกลางเพื่อขอบคุณเป็นพิธีไปเท่านั้น เมื่อนำผลที่พบดังกล่าวมาทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่าความพึงพอใจมีความสัมพันธ์กับการปรากฏของคำขอบคุณทั้งสามคำอย่างมีนัยสำคัญ จึงเป็นการยืนยันว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เมื่อผู้พุดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมาก และน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า คำขอบคุณที่ผู้พุดเลือกใช้มีความแตกต่างกัน โดยเมื่อผู้พุดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับ ผู้พุดก็จะใช้คำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พุดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ

6.1.2.2 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พุดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ

เมื่อผู้พุดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์เป็นทางการ รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้ มีดังนี้

ตารางที่ 69 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พุดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์เป็นทางการ

พึงพอใจมาก		พึงพอใจน้อย	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	19	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	39
-ขอบคุณ	17	-ขอบคุณ	33
-ขอบใจ	2	-ขอบใจ	6
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	160	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	403
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	96	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	331

-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	36	-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	54
-ขอบคุณ+คำปริมาณ	16	-ขอบคุณ+คำปริมาณ	10
-ขอ+ขอบพระคุณ	4	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	3
-ขอบใจ+คำปริมาณ	3	-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	2
-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	3	-ขอบใจ+คำปริมาณ	2
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	1	-ขอบใจ+คำลงท้าย1	1
-ขอ+ขอบคุณ	1		
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	285	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	54
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	209		
-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	45		
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	6		
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	6	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	17
-ขอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	3	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	11
-คำชม+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	3	-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	8
-ขอ+ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	2	-กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	7
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	2	-ขอ+ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	5
-ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	1	-ขอกราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	3
-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1	-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียก	2
-คำเรียกญาติ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1	ญาติ	
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ	1	-ขอ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	2
-ขอ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	1	-คำเรียกญาติ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	1	กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1		
-ขอ+ขอบคุณ+คำปริมาณ	1		
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	35	รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	7
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	15	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	2
-ขอ+ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	5	-กราบ+ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	4		
-ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	3	-ขอ+กราบ+ขอบคุณ+คำปริมาณ	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำ	2		

เรียกญาติ			
-กราบ+ขอพระคุณ+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ	1		
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+ตำแหน่ง	1		
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1		
-ขอ+กราบ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	1		
-ขอพระคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม+คำชม	1		
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	10	รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	1
-ขอพระคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย	4		
-กราบ+ขอพระคุณ+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	2		
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1	-ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอ+ขอพระคุณ+สรรพนาม+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1		
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก	1		
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1+คำชม	1		
รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	1	รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	1
-ขอ+ขอพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1	-ขอ+ขอพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1
รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	3	รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	3
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก+ป1+ป2+ป3	1	-คำเรียกตัวเอง+ขอ+กราบ+ขอพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	2
-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1	-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1

คำเรียกตัวเอง+ขอ+กราบ+ ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ +สิ่งที่กระทำ	1		
รวม	513	รวม	508

จากตารางที่ 69 จะเห็นได้ว่ารูปแบบที่ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าใช้มีตั้งแต่รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อน 1 องค์ประกอบ เช่น *ขอบคุณ ขอบพระคุณ* ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดที่ 7 องค์ประกอบ เช่น *ดิฉัน+ขอ+ขอบพระคุณ+คุณ+พี่+ประมอม+สำหรับของขวัญ* (คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ) เหมือนกัน

เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์เป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ พบดังนี้

ตารางที่ 70 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์เป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ

รูปแบบ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	3.70	7.67
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	31.19	79.33
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	55.56	10.63
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	6.82	1.38
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	1.94	0.24
รูปแบบ 6 องค์ประกอบ	0.20	0.20
รูปแบบ 7 องค์ประกอบ	0.59	0.59
รวม	100	100

จากตารางที่ 70 จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์เป็นทางการ เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ผลที่พบไม่ต่างจากในสถานการณ์ไม่เป็นทางการคือ พบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากคือรูปแบบตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไปนั้นมีอัตราการใช้มากกว่าในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจอย่างชัดเจน ในทางกลับกันอัตราการใช้ของรูปแบบที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบน้อยและรูปแบบกลางคือ รูปแบบ 1 และ 2 องค์ประกอบ พบว่ามีอัตราการใช้มากกว่าในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยอย่างชัดเจน จากผลที่พบทำให้สามารถกล่าวได้ในทางเดียวกันกับในสถานการณ์ไม่เป็น

ทางการว่าความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้รับทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าใช้พูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าในสถานการณ์ที่เป็นทางการมีความแตกต่างกัน โดยเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับ ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ

เมื่อทำการพิจารณารูปแบบการกล่าวขอบคุณในตารางที่ 70 ในเชิงคุณภาพโดยดูจากรูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุดเปรียบเทียบกันตามความพึงพอใจมากและน้อยก็พบว่ามีความแตกต่างกันเช่นเดียวกันกับในสถานการณ์ไม่เป็นทางการกล่าวคือ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบ 3 องค์ประกอบมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยรูปแบบย่อย 3 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดในการตารางที่ 69 คือ ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1 เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าคือ รูปแบบ 2 องค์ประกอบมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดในการตารางที่ 69 คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 ผลที่พบแสดงว่า ในสถานการณ์เป็นทางการ ความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์เป็นทางการมีความแตกต่างกันในเชิงคุณภาพด้วยเช่นกัน เพราะพบว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากที่สุดเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบที่มากกว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากที่สุดเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจน้อย

โดยสรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่า ความพึงพอใจที่มากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับมีอิทธิพลทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนทั้งในสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพราะพบว่าเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในทั้งสองสถานการณ์ ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนที่มากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ ตรงตามสมมติฐาน

เมื่อพิจารณาแต่เฉพาะคำขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ โดยใช้เกณฑ์ความหมายทางสังคมมาพิจารณาพบดังนี้

ตารางที่ 71 อัตราร้อยละของคำขอบุคคลที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจและ
น้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ในสถานการณ์เป็นทางการ

คำขอบุคคล	ความพึงพอใจ	
	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
1. ขอบุคคล	72.60	80.71
2. ขอบพระคุณ	25.83	17.52
3. ขอบใจ	1.57	1.77
รวม	100	100

$$x^2 = 10.36, p < 0.01 \text{ df} = 2$$

จากตารางที่ 71 พบว่าในสถานการณ์เป็นทางการ คำขอบุคคลที่ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าใช้เมื่อมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า มีอยู่ 3 คำเช่นเดียวกันกับในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการคือ *ขอบุคคล* *ขอบใจ* และ *ขอบพระคุณ* และเมื่อพิจารณาอัตราร้อยละที่ใช้ของแต่ละคำโดยเปรียบเทียบตามประเภทของความพึงพอใจก็พบว่ามีความแตกต่างกันเช่นเดียวกับที่พบในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ กล่าวคือคำว่า *ขอบพระคุณ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากที่สุดมีอัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจมากกว่าในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยอย่างชัดเจน ในทางกลับกันเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากก็จะใช้คำว่า *ขอบใจ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยที่สุดในอัตราที่น้อยกว่าเล็กน้อยกับเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยคือร้อยละ 1.6 ต่อร้อยละ 1.8 จะเห็นได้ว่าอัตราการใช้คำว่า *ขอบใจ* นั้นน้อยมากทำให้กล่าวได้ว่าคำว่า *ขอบใจ* เป็นคำขอบุคคลที่ไม่เป็นที่นิยมใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าพูดกับผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าไม่ว่าผู้พูดจะมีความพึงพอใจมากหรือน้อยก็ตาม ส่วนคำว่า *ขอบุคคล* ซึ่งเป็นคำขอบุคคลที่มีความหมายทางสังคมในแบบกลางนั้นกลับพบว่าอัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากอย่างเห็นได้ชัด คือร้อยละ 73 ต่อร้อยละ 81 จึงอาจกล่าวได้เช่นเดียวกับในสถานการณ์ไม่เป็นทางการว่า น่าจะจากการที่ผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าไม่สามารถแสดงความรู้สึกไม่พอใจต่อหน้าผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าออกมาได้ ก็เลยต้องกล่าวขอบุคคลเป็นพิธีไป โดยใช้คำว่า *ขอบุคคล* ซึ่งเป็นคำที่เป็นกลางที่สุด ผลที่พบจึงน่าจะแสดงว่าในสถานการณ์เป็นทางการ เมื่อนำผลข้างต้นมาทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่าความพึงพอใจมีความสัมพันธ์กับการปรากฏของคำขอบุคคลทั้งสามคำอย่างมีนัยสำคัญ จึงเป็นการยืนยันว่าในสถานการณ์เป็นทางการ เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงากก็มีความแตกต่างกัน โดยใน

สถานการณ์ที่เป็นทางการเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับ ผู้พูดจะใช้คำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ

6.1.2.3 ภาพรวมของการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า

เพื่อเป็นการสรุปว่าความพึงพอใจมากและน้อยมีอิทธิพลทำให้การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้ทำการสรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงโดยรวมสถานการณ์การใช้ภาษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผลที่ได้พบดังนี้

ตารางที่ 72 รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า โดยรวม

พึงพอใจมาก		พึงพอใจน้อย	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	35	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	88
-ขอบคุณ	24	-ขอบคุณ	63
-แต่ังกี้ว	6	-ขอใจ	14
-ขอใจ	2	-แต่ังกี้ว	4
-ขอพระคุณ	2	-แต่ังกี้	4
-คำชม	1	-ขอพระคุณ	3
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	335	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	800
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	209	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	649
-ขอพระคุณ+คำลงท้าย1	71	-ขอพระคุณ+คำลงท้าย1	105
-ขอบคุณ+คำปริมาณ	36	-ขอบคุณ+คำปริมาณ	19
-ขอพระคุณ+คำปริมาณ	5	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	14
-ขอ+ขอพระคุณ	5	-ขอใจ+คำลงท้าย2	6
-ขอใจ+คำปริมาณ	3	-ขอพระคุณ+คำปริมาณ	3
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	2	-ขอใจ+คำปริมาณ	2
-คำชม+คำปริมาณ	1	-ขอใจ+คำลงท้าย1	1
-ขอใจ+คำลงท้าย1	1	-แต่ังกี้+คำลงท้าย2	1
-แต่ังกี้+คำลงท้าย2	2		

-ขอ+ขอบคุณ	1		
-ขอใจ+คำลงท้าย2	1		
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	538	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	111
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	372	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	44
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	96	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	14
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	10	-กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	12
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	9	-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	10
-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	7	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	6
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	7	-ขอ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	5
-ขอใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	5	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	4
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+วลี	3	-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	2
-คำชม+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	3	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	2
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	2	-ขอ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	2
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	2	-คำเรียกญาติ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	2
-คำเรียกญาติ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	2	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำหยอกล้อ	2
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ	2	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	2	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำเกรงใจ	1
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	2	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	2	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	1
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำอวยพร	2	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	1
-ขอใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	2	-กราบ+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ	1
-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1		
-ขอบคุณ+ป1+ป2	1		
-ขอใจ+คำลงท้าย2+วลี	1		
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	1		
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	1		
-ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	1		
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำชม	1		
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	84	รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	14
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำ	33	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำ	4

ลงท้าย1		เรียกญาติ	
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	12	-ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	3
-ขอ+ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	5	-กราบ+ขอบพระคุณ+คำปริมาณ+คำ	2
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำ	4	ลงท้าย1	
เรียกญาติ		-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ	4	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+	1
ชม		สิ่งที่กระทำ	
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ	5	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำ	1
เรียกญาติ		เกรงใจ	
-ขอบพระคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	3	-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1
-ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	3	-ขอ+กราบ+ขอบคุณ+คำปริมาณ	1
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3	2		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำ	2		
เรียกญาติ			
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+	2		
คำรู้สึก			
-ขอบใจ+ป1+ป2+ป3	1		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+	1		
สรรพนาม			
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+วลี	1		
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+	1		
คำปริมาณ			
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+	1		
ตำแหน่ง			
-ขอ+กราบ+ขอบคุณ+คำปริมาณ	1		
-คำรู้สึก+ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลง	1		
ท้าย1			
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	1		
+คำชม			
-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	21	รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	1
-ขอบพระคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย	4	-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่	1

-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ+คำเกรงใจ	2	กระทำ	
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+ คำปริมาณ+คำลงท้าย1	2		
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	1		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ นำหน้า+คำเรียกญาติ	1		
-คำเรียกญาติ+ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3	1		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ+คำชม	1		
-ขอ+ขอขอบคุณ+สรรพนาม+คำ ปริมาณ+คำลงท้าย1	1		
-กราบ+ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1		
-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่ กระทำ	1		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ+คำรู้สึก	1		
ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ+คำรู้สึก	1		
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1+คำชม	1		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ+คำรู้สึก	1		
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำ ลงท้าย1+คำรู้สึก	1		
-คำรู้สึก+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+ คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1		
รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	3	รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	1
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ+คำรู้สึก	1	-ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+คำเรียก ญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+คำ เรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1		
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย	1		

1+คำเรียกญาติ			
รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	3	รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	3
-คำเรียกตัวเอง+ขอ+กราบ+ ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ +สิ่งที่กระทำ	2	-คำเรียกตัวเอง+ขอ+กราบ+ ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ +สิ่งที่กระทำ	2
-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบพระคุณ+คำ นำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่ กระทำ	1	-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอบพระคุณ+คำ นำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1
รวม	1019	รวม	1018

จากตารางที่ 72 จะเห็นได้ว่าเมื่อรวมสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการแล้ว รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้พบว่าไม่มีแตกต่างกันกล่าวคือ เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ผู้พูดจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนตั้งแต่ 1 องค์ประกอบ ไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อน 7 องค์ประกอบเหมือนกัน เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า โดยรวมสถานการณ์การใช้ภาษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ พบดังนี้

ตารางที่ 73 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณโดยรวม จำแนกตามเกณฑ์ องค์ประกอบ ที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า

รูปแบบ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	3.44	8.64
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	32.88	78.59
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	52.80	10.90
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	8.24	1.38
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	2.06	0.10
รูปแบบ 6 องค์ประกอบ	0.29	0.10
รูปแบบ 7 องค์ประกอบ	0.29	0.29
รวม	100	100

จากตารางที่ 73 จะเห็นได้ว่าเมื่อรวมสถานการณ์การใช้ภาษาทั้งทางการและไม่เป็นทางการ เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูง

กว่า แล้วพบว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากคือรูปแบบตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไป นั่นมีอัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจมากในอัตราที่มากกว่าในกรณีผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยอย่างชัดเจน ในทางกลับกันอัตราการใช้ของรูปแบบที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบน้อยและรูปแบบกลางคือ รูปแบบ 1 และ 2 องค์ประกอบ นั้นพบว่ามีอัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยในอัตราที่มากกว่าในกรณีผู้พูดมีความพึงพอใจมากอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนในระดับที่สูงมากคือ รูปแบบ 5 6 และ 7 องค์ประกอบในอัตราที่มากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยอีกด้วย ผลที่พบจึงแสดงว่าเมื่อรวมสถานการณ์การใช้ภาษาทั้งทางการและไม่เป็นทางการ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับ ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนที่มากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ

เมื่อทำการพิจารณารูปแบบดังกล่าวในเชิงคุณภาพโดยดูจากรูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุดเปรียบเทียบกันตามความพึงพอใจมากและน้อยจะพบว่ามี ความแตกต่างกันกล่าวคือ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบ 3 องค์ประกอบมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยรูปแบบย่อย 3 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดในการที่ 72 คือ ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย 1 ขณะที่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าคือ รูปแบบ 2 องค์ประกอบมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดในการที่ 72 คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย 1 ผลที่พบแสดงว่าเมื่อรวมสถานการณ์การใช้ภาษาทั้งทางการและไม่เป็นทางการ ความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า มีความแตกต่างกันในเชิงคุณภาพด้วยเช่นกัน เพราะพบว่าเมื่อไม่คำนึงถึงสถานการณ์การใช้ภาษาแล้ว รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากที่สุดเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบที่มากกว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากที่สุดเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อย

จากผลที่พบทั้งหมดจึงอาจกล่าวสรุปได้ว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจริง ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้จริง

เมื่อพิจารณาแค่เฉพาะคำขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า โดยรวมทั้งสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตามเกณฑ์ความหมายทางสังคม พบดังนี้

ตารางที่ 74 อัตราร้อยละของคำขอขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและ
น้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า โดยรวม

ความพึงพอใจ คำขอขอบคุณ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
1. ขอขอบคุณ	73.39	82.62
2. ขอพระคุณ	25.03	15.09
3. ขอใจ	1.58	2.29
รวม	100	100

$$x^2 = 31.92, p < 0.01 \text{ df} = 2$$

จากตารางที่ 74 จะเห็นได้ว่าเมื่อรวมทั้งสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการแล้ว คำขอขอบคุณเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ใช้มีอยู่ 3 คำคือ *ขอขอบคุณ* *ขอใจ* และ *ขอพระคุณ* เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละที่ใช้ของแต่ละคำโดยเปรียบเทียบตามประเภทของความพึงพอใจ พบว่ามีความแตกต่างที่สำคัญ กล่าวคือเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้คำว่า *ขอพระคุณ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากที่สุด ในอัตราที่มากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยคือ ร้อยละ 25 ต่อร้อยละ 15 ในทางกลับกัน เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากก็จะใช้คำว่า *ขอใจ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยที่สุดในอัตราที่มากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยอยู่เล็กน้อย ส่วนคำว่า *ขอขอบคุณ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนในระดับกลางนั้นกลับพบว่า มีอัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากคือร้อยละ 73 ต่อร้อยละ 83 เมื่อนำผลที่พบข้างต้นมาทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่ามีนัยสำคัญ จึงกล่าวสรุปได้ว่าความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับการปรากฏของคำขอขอบคุณทั้งสามคำอย่างมีนัยสำคัญ จึงเป็นการยืนยันว่า เมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า ผู้พูดจะใช้คำขอขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่ามีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่า

6.2 การแปรของการกล่าวขอบคุณตามความพึงพอใจที่มากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับในความสัมพันธ์แบบสมดุลง

บทบาทของผู้พูดในความสัมพันธ์แบบสมดุลงหรือเมื่อผู้พูดมีสถานภาพเท่าเทียมกับผู้ฟังที่นำมารวมเสนอในที่นี้มีทั้งสิ้น 3 บทบาทได้แก่ เพื่อนพูดกับเพื่อน คู่รักพูดกับคู่รัก และเมื่อผู้พูดกล่าวขอบคุณกับคนที่ไม่รู้จักมาก่อน การนำเสนอจะแบ่งย่อยอีกตามความเป็นทางการของสถานการณ์เป็น 6.2.1. การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจาก

ผู้ฟังที่เท่าเทียมกันในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ และ 6.2.2. การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์เป็นทางการ และในตอนท้ายจะทำการสรุปภาพรวมของการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน โดยรวมทั้งสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

6.2.1 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ

ตารางที่ 75 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ที่มีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ

พึงพอใจมาก		พึงพอใจน้อย	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	47	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	126
-ชอบใจ	17	-ชอบใจ	78
-ขอบคุณ	14	-ขอบคุณ	35
-แต่งตั้งก็้ว	9	-แต่งตั้ง	10
-แต่งตั้ง	7	-แต่งตั้งก็้ว	3
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	184	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	333
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	82	ขอบคุณ+คำลงท้าย1	247
-ชอบใจ+คำปริมาณ	42	-ชอบใจ+คำลงท้าย2	44
-ขอบคุณ+คำปริมาณ	19	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	14
-ชอบใจ+คำลงท้าย2	19	-ชอบใจ+คำปริมาณ	9
-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	9	-ขอบคุณ+คำปริมาณ	8
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	6	-แต่งตั้ง+คำลงท้าย2	5
-แต่งตั้ง+คำลงท้าย2	4	-ขอบคุณ+อาชีพ/ตำแหน่ง	1
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	2	-แต่งตั้ง+อาชีพ/ตำแหน่ง	1
-คำชม+ขอบคุณ	1	-ขอบคุณ+คำเกรงใจ	1
		-ชอบใจ+อาชีพ/ตำแหน่ง	1
		-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	1
		-ชอบใจ+คำลงท้าย1	1
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	225	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	34

-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	172	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	14
-ขอใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	23	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	6
-ขอพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	7	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	4
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	6	-ขอพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	2
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	5	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	2
-ขอใจ+คำปริมาณ+คำอวยพร	2	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+วลี	1
-ขอบคุณ+ป1+ป2	2	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเกรงใจ	1
-ขอใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	2	-ขอใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	1
-ขอใจ+คำลงท้าย2+อาชีพ/ตำแหน่ง	1	-ขอใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1
-ขอใจ+คำปริมาณ+คำสรรพนาม	1	-ขอใจ+คำลงท้าย2+วลี	1
-แต่ตั้งแก้ว+คำปริมาณ+อาชีพ/ ตำแหน่ง	1	-ขอใจ+คำลงท้าย2+คำหยอกล้อ	1
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+วลี	1		
-คำชม+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1		
-ขอใจ+อาชีพ/ตำแหน่ง+คำชม	1		
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	22	รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	2
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย2	5	-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	4	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำ เรียกญาติ	1
-ขอใจ+ป1+ป2+ป3	3		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ ชม	3		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ	2		
-คำเรียกตัวเอง+ขอพระคุณ+คำ ปริมาณ+คำลงท้าย1	1		
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย2	1		
-แต่ตั้ง+ป1+ป2+ป3	1		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำ รู้สึก	1		
-แต่ตั้งแก้ว+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำ รู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	12		

-ชอบคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	8		
-ขอ+ชอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	2		
-แต่งค์+ป1+ป2+วลี+คำเกรงใจ	1		
-ชอบพระคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย	1		
รวม	490	รวม	495

จากตารางที่ 75 จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมาก และน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้มีดังนี้ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณมีความซับซ้อนตั้งแต่ 1 องค์ประกอบเหมือนกัน เช่น *ขอใจ* แต่รูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดพบว่าแตกต่างกัน โดยเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดจะมี 5 องค์ประกอบ เช่น *ขอ+ขอบคุณ+มาก+มาก+ค่ะ* (ขอ+ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1) แต่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดจะมี 4 องค์ประกอบ เช่น *ขอบคุณ+มาก+นะ+นื่อง* (ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ)

เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ พบดังนี้

ตารางที่ 76 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้โดยผู้พูดที่มีความพึงพอใจมาก และน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ

รูปแบบ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	9.59	25.45
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	37.55	67.27
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	45.92	6.87
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	4.49	0.41
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	2.45	-
รวม	100	100

จากตารางที่ 76 จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน รูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดคือ รูปแบบตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไป นั่นมีอัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจมากในอัตราที่มากกว่าในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อย ในทางกลับกันรูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยและรูปแบบกลางคือ

รูปแบบ 1 และ 2 องค์ประกอบนั้นมีอัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยในอัตราที่มากกว่าในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจมากอย่างเช่นกัน นอกจากนี้ก็ยังพบว่ารูปแบบที่มีความซับซ้อน 5 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนในระดับที่สูงมากนั้นมีการปรากฏเฉพาะแต่ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจมากเท่านั้นอีกด้วย ด้วยอัตราร้อยละที่แสดงถึงความแตกต่างอย่างชัดเจนดังกล่าวรวมถึงการปรากฏของรูปแบบที่มีความซับซ้อนในระดับที่สูงมากเฉพาะเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากเท่านั้น ทำให้สามารถกล่าวได้ว่าความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการมีความแตกต่างกัน โดยพบว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมาก ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อย

เมื่อนำรูปแบบในตารางที่ 76 มาทำการพิจารณาในเชิงคุณภาพ โดยดูจากรูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุด โดยเปรียบเทียบกันตามความพึงพอใจมากและน้อยพบว่ามีความแตกต่างกันกล่าวคือ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบ 3 องค์ประกอบมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยรูปแบบย่อย 3 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดในตารางที่ 75 คือ ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1 ขณะที่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าคือ รูปแบบ 2 องค์ประกอบมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดในตารางที่ 75 คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 นอกจากนี้รูปแบบที่พบในอันดับที่สองก็แตกต่างกันคือ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบ 2 องค์ประกอบมากเป็นอันดับที่สอง ขณะที่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าคือ รูปแบบ 1 องค์ประกอบมากเป็นอันดับที่สอง ผลที่พบแสดงว่าความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์ไม่เป็นทางการมีความแตกต่างกันในเชิงคุณภาพด้วยเช่นกัน เพราะพบว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้มากที่สุดเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมาก เป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากกว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้มากที่สุดเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อย

เมื่อพิจารณาแค่เฉพาะคำขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ ตามเกณฑ์ความหมายทางสังคม พบดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 77 อัตราร้อยละของคำขอบุคคลที่ใช้เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ
จากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ

ความพึงพอใจ คำขอบุคคล	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
1. ขอบคุณ	71.89	70.74
2. ขอบใจ	23.82	28.84
3. ขอบพระคุณ	4.29	0.42
รวม	100	476

$$\chi^2 = 17.38, p < 0.01 \text{ df} = 2$$

จากตารางที่ 77 ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ คำขอบุคคลที่ผู้พูดใช้เมื่อมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันพบว่ามียู่ 3 คำคือ *ขอบคุณ* *ขอบใจ* และ *ขอบพระคุณ* เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละที่ใช้ของแต่ละคำ โดยเปรียบเทียบตามประเภทของความพึงพอใจ พบว่ามีความแตกต่างกันกล่าวคือ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้คำว่า *ขอบใจ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยที่สุดในอัตราที่น้อยกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยอย่างชัดเจน ในทางกลับกันเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากก็จะใช้คำว่า *ขอบคุณ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่าในอัตราที่มากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยอยู่เล็กน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะพบว่าการใช้คำว่า *ขอบพระคุณ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมซับซ้อนมากที่สุดในอัตราที่น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับคำขอบุคคล 2 คำข้างต้น โดยพบว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยนั้นจะใช้คำว่า *ขอบพระคุณ* น้อยกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากอยู่เล็กน้อย จึงแสดงว่าคำว่า *ขอบพระคุณ* นั้นเป็นคำขอบุคคลที่ไม่เป็นที่นิยมใช้โดยผู้ที่มีความเท่าเทียมกันไม่ว่าจะมีความพึงพอใจมากหรือน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ เมื่อนำผลที่พบข้างต้นมาทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่าความพึงพอใจมีความสัมพันธ์กับการปรากฏของคำขอบุคคลทั้งสามคำอย่างมีนัยสำคัญ จึงเป็นการยืนยันว่า ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน คำขอบุคคลที่ผู้พูดเลือกใช้ก็มีความแตกต่างกัน โดยพบว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน จะใช้คำขอบุคคลที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน ในทางกลับกันเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน จะใช้คำขอบุคคลที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน

6.2.2 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์เป็นทางการ

การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์เป็นทางการแสดงในตาราง ดังนี้

ตารางที่ 78 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ที่มีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์เป็นทางการ

พึงพอใจมาก		พึงพอใจน้อย	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	52	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	139
-ชอบใจ	26	-ชอบใจ	104
-ขอบคุณ	24	-ขอบคุณ	35
-คำชม	1		
-คำแสดงความรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	233	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	318
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	117	ขอบคุณ+คำลงท้าย1	295
-ชอบใจ+คำปริมาณ	65	-ชอบใจ+คำปริมาณ	10
-ขอบคุณ+คำปริมาณ	24	-ชอบใจ+คำลงท้าย1	5
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	13	-ขอ+ขอบคุณ	4
-ชอบใจ+คำลงท้าย1	6	-ขอบคุณ+คำปริมาณ	3
-ขอ+ขอบคุณ	5	-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	1
-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	1		
-ขอ+ขอบพระคุณ	1		
-ขอ+ชอบใจ	1		
-คำชม+คำปริมาณ	1		
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	195	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	25
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	164	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	11
-ชอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	12	-ขอ+ขอบคุณ+คำปริมาณ	7
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	6	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	5
-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	6	-ขอ+ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	1
-ขอ+ขอบคุณ+คำปริมาณ	5	-ขอ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	1

-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	2		
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	5	รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	3
-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่ กระทำ	2		
ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1	-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ	3
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่ กระทำ	1		
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	3	รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	2
-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่ กระทำ	2	-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่ กระทำ	2
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1+คำชม	1		
รวม	488	รวม	487

จากตารางที่ 78 จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์เป็นทางการ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันพบว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้มีดังนี้ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณมีความซับซ้อนตั้งแต่ 1 องค์ประกอบเหมือนกัน เช่น *ขอใจ ขอขอบคุณ* ส่วนรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดก็พบว่าไม่แตกต่างกัน โดยเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับผู้พูดจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนมากที่สุดที่ 5 องค์ประกอบเหมือนกัน เช่น *ขอ+ขอบคุณ+คุณ+สุทัศน์+สำหรับคำกล่าวชม (ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ)*

เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน ในสถานการณ์เป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ พบดังนี้

ตารางที่ 79 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้โดยผู้พูดที่มีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน ในสถานการณ์เป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบ

รูปแบบ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	10.66	28.54
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	47.75	65.30
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	39.96	5.13

รูปแบบ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	1.02	0.12
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	0.61	0.41
รวม	100	100

จากตารางที่ 79 จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์เป็นทางการ รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันพบว่าไม่แตกต่างจากในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ กล่าวคือรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากคือรูปแบบตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไปนั้นพบว่าใช้อัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจมากในอัตราที่มากกว่าในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยอย่างชัดเจน ในทางกลับกันรูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยและรูปแบบกลางคือรูปแบบ 1 และ 2 องค์ประกอบนั้นกลับพบว่าใช้อัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยในอัตราที่มากกว่าในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจมากอย่างชัดเจนเช่นกัน ด้วยอัตราร้อยละที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างชัดเจนทำให้สามารถกล่าวได้ในทางเดียวกันกับในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการคือในสถานการณ์ที่เป็นทางการ ความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณของผู้พูดกับผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันมีความแตกต่างกัน โดยพบว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมาก ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อย

เมื่อนำรูปแบบในตารางที่ 79 มาทำการพิจารณาในเชิงคุณภาพ โดยดูจากรูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุด 2 อันดับแรก โดยเปรียบเทียบกันตามความพึงพอใจมากและน้อยพบว่าไม่แตกต่างจากในสถานการณ์ไม่เป็นทางการคือรูปแบบที่ปรากฏมากที่สุดในอันดับหนึ่งนั้นไม่มีความแตกต่างกันคือผู้พูดจะใช้รูปแบบ 2 องค์ประกอบเหมือนกัน โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุด ในตารางที่ 78 คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 แต่รูปแบบที่ปรากฏในลำดับรองลงมานั้นพบว่ามีความแตกต่างกันคือ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบ 3 องค์ประกอบมากเป็นอันดับที่สอง โดยรูปแบบย่อย 3 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุด ในตารางที่ 78 คือ ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1 ขณะที่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าคือ รูปแบบ 1 องค์ประกอบมากเป็นอันดับที่สอง โดยรูปแบบย่อย 1 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุด ในตารางที่ 81 คือ ขอบใจ ผลที่พบแสดงว่าในสถานการณ์ที่เป็นทางการ ความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันมีความแตกต่างกันในเชิงคุณภาพด้วยเช่นกัน เพราะพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้รับ เป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนมากกว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ

โดยสรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่าความพึงพอใจมากและน้อยของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับมีอิทธิพลทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันในทั้งสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการมีความแตกต่างกัน โดยในทั้งสองสถานการณ์เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่เท่าเทียมกันจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่เท่าเทียมกัน

เมื่อพิจารณาแต่เฉพาะค่าขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์ที่เป็นทางการ ตามเกณฑ์ความหมายทางสังคม พบดังนี้

ตารางที่ 80 อัตราร้อยละของค่าขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์เป็นทางการ

ความพึงพอใจ	ค่าขอบคุณ	
	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
1. ขอบคุณ	73.81	75.05
2. ขอบใจ	22.49	24.34
3. ขอบพระคุณ	3.71	0.61
รวม	100	100

$$\chi^2 = 11.24, p < 0.01 \text{ df} = 2$$

จากตารางที่ 80 จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์ที่เป็นทางการ ค่าขอบคุณที่ผู้พูดใช้เมื่อมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้พูดที่มีความเท่าเทียมกันมีอยู่ 3 คำคือ *ขอบคุณ* *ขอบใจ* และ *ขอบพระคุณ* และเมื่อพิจารณาอัตราร้อยละที่ใช้ของแต่ละคำโดยเปรียบเทียบตามประเภทของความพึงพอใจ พบว่ามีความแตกต่างอยู่เล็กน้อยเช่นเดียวกันสถานการณ์ไม่เป็นทางการ กล่าวคือเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้คำว่า *ขอบใจ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยที่สุดในอัตราที่น้อยกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยอยู่เล็กน้อยคือ ร้อยละ 23 ต่อร้อยละ 24 และเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากก็จะใช้คำว่า *ขอบคุณ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่าในอัตราที่น้อยกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยเช่นกันคือ ร้อยละ 74 ต่อร้อยละ 75 นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้คำว่า *ขอบพระคุณ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมซับซ้อนมากที่สุด ในอัตราที่มากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยคือ ร้อยละ 4 ต่อร้อยละ 1 อย่างไรก็ตามพบว่ามีอัตราการใช้คำว่า *ขอบพระคุณ* เมื่อเปรียบเทียบกับค่าขอบคุณอื่น ๆ แล้วพบว่า มีอัตราที่น้อยมาก จึงกล่าวได้ว่า คำว่า *ขอบพระคุณ* ไม่เป็นที่นิยมใช้เมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์เป็นทางการ เพื่อเป็นการทดสอบผลที่ได้ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่าความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับการปรากฏของคำ

ขอบคุณต่างทั้งสามคำอย่างมีนัยสำคัญ จึงสรุปได้ว่า เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันในสถานการณ์ที่เป็นทางการ คำขอบคุณที่ผู้พูดเลือกใช้มีความแตกต่างกัน โดยเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน จะใช้คำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน

6.2.3 ภาพรวมของการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้พูดที่มีความเท่าเทียมกัน

เพื่อเป็นการสรุปผลว่าความพึงพอใจมากและน้อยมีอิทธิพลทำให้การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันมีความแตกต่างกัน ผู้วิจัยได้ทำการสรุปรูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน โดยรวมทั้งสถานการณ์การใช้ภาษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผลที่ได้พบดังนี้

ตารางที่ 81 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน โดยรวมทั้งสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

พึงพอใจมาก		พึงพอใจน้อย	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	99	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	265
-ขอบใจ	43	-ขอบใจ	182
-ขอบคุณ	38	-ขอบคุณ	70
-แต่งตั้ง	9	-แต่งตั้ง	10
-แต่งตั้ง	7	-แต่งตั้ง	3
-คำชม	1		
-คำแสดงความรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	417	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	651
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	199	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	542
-ขอบใจ+คำปริมาณ	107	-ขอบใจ+คำลงท้าย2	44
-ขอบคุณ+คำปริมาณ	43	-ขอบใจ+คำปริมาณ	19
-ขอบใจ+คำลงท้าย2	19	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	14
ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	15	-ขอบคุณ+คำปริมาณ	11
-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	10	-ขอบใจ+คำลงท้าย1	6
-ขอบใจ+คำลงท้าย1	6	-แต่งตั้ง+คำลงท้าย2	5

-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	6	-ขอ+ขอบคุณ	4
-ขอ+ขอบคุณ	5	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	2
-แต่งค์+คำลงท้าย2	4	-ขอบคุณ+อาชีพ/ตำแหน่ง	1
-คำชม+ขอบคุณ	1	-แต่งค์+อาชีพ/ตำแหน่ง	1
-ขอ+ขอขอบคุณ	1	-ขอบคุณ+คำเกรงใจ	1
-คำชม+คำปริมาณ	1	-ขอใจ+อาชีพ/ตำแหน่ง	1
-ขอ+ขอใจ	1		
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	420	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	58
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	336	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	19
-ขอใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	23	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	17
-ขอใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	14	-ขอ+ขอบคุณ+คำปริมาณ	7
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	11	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	4
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	7	-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	2
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	6	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	2
-ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	6	-ขอใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	1
-ขอ+ขอบคุณ+คำปริมาณ	5	-ขอใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1
-ขอใจ+คำปริมาณ+คำอวยพร	2	-ขอ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	1
-ขอบคุณ+ป1+ป2	2	-ขอ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	1
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	2	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2+วลี	1
-ขอใจ+คำลงท้าย2+อาชีพ/ตำแหน่ง	1	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเกรงใจ	1
-ขอใจ+คำปริมาณ+คำสรรพนาม	1	-ขอใจ+คำลงท้าย2+วลี	1
-แต่งค์+คำ+คำปริมาณ+อาชีพ/ ตำแหน่ง	1		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+วลี	1		
-คำชม+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1		
-ขอใจ+อาชีพ/ตำแหน่ง+คำชม	1		
รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	28	รูปแบบที่มี 4 องค์ประกอบ	5
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	5	-ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่ กระทำ	3
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย2	5	-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+	
-ขอใจ+ป1+ป2+ป3	3	อาชีพ/ตำแหน่ง	1
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ ชม	3	-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	

-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่ กระทำ	2		1
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ	2		
-คำเรียกตัวเอง+ขอขอบคุณ+คำ ปริมาณ+คำลงท้าย1	1		
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย2	1		
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่ กระทำ	1		
-แต่จ้ก+ป1+ป2+ป3	1		
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำรู้สึก	1		
-แต่จ้ก+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำ รู้สึก	1		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำ รู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	14	รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	2
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	8		
-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่ กระทำ	2		
-ขอ+ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	2	-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่ กระทำ	2
-แต่จ้ก+ป1+ป2+วลี+คำเกรงใจ	1		
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย	1		
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1+คำชม	1		
รวม	978	รวม	981

จากตารางที่ 81 จะเห็นได้ว่าเมื่อไม่คำนึงถึงสถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการแล้ว รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้พบว่ามีแตกต่างกันกล่าวคือ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนตั้งแต่ 1 องค์ประกอบไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อน 5 องค์ประกอบเหมือนกัน เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงสถานการณ์การใช้ภาษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตามเกณฑ์องค์ประกอบพบดังนี้

ตารางที่ 82 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณโดยรวม จำแนกตามเกณฑ์
องค์ประกอบ ที่ใช้โดยผู้พูดที่มีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจาก
ผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน

รูปแบบ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	10.12	27.01
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	42.64	66.36
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	42.94	5.91
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	2.86	0.51
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	1.44	0.21
รวม	100	100

จากตารางที่ 82 จะเห็นได้ว่าเมื่อรวมสถานการณ์การใช้ภาษาทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการแล้วพบว่ารูปแบบที่มีความซับซ้อนมากคือ รูปแบบตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไปนั้นพบว่ามีอัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจมากในอัตราที่มากกว่าในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยอย่างชัดเจน ในทางกลับกันรูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยและรูปแบบกลางคือ รูปแบบ 1 และ 2 องค์ประกอบนั้นพบว่ามีอัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยในอัตราที่มากกว่าในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจมากอย่างชัดเจนเช่นกัน ผลที่พบดังกล่าวจึงเป็นการยืนยันว่าเมื่อรวมทั้งสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการแล้ว ความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้รับเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันมีความแตกต่างกัน โดยเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ

อย่างไรก็ดีเป็นที่สังเกตว่าเมื่อนำรูปแบบในตารางที่ 82 มาทำการพิจารณาในเชิงคุณภาพ โดยดูจากรูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุด 2 อันดับแรกโดยเปรียบเทียบกันตามความพึงพอใจมากและน้อยจะพบว่ารูปแบบที่ปรากฏในอันดับหนึ่งนั้นไม่มีความแตกต่างกันคือใช้รูปแบบ 2 องค์ประกอบ แต่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากนั้นผู้วิจัยยังพบอีกว่าผู้พูดจะใช้รูปแบบ 3 องค์ประกอบมากเป็นอันดับหนึ่งอีกรูปแบบหนึ่งแต่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยนั้นมีรูปแบบเดียวเท่านั้นที่ปรากฏมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง โดยรูปแบบย่อย 2 และ 3 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดในตารางที่ 81 คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 และ ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1 ส่วนรูปแบบที่ปรากฏในลำดับรองลงมานั้นพบว่าไม่แตกต่างกันคือ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบ 1 องค์ประกอบมากเป็นอันดับที่สอง ขณะที่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยจะใช้รูปแบบที่มี 1 องค์ประกอบมากเป็นอันดับที่สองเช่นกัน ผลที่พบแสดงว่าเมื่อรวมสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการแล้ว ความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้รับทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดกับผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันมีความ

แตกต่างกันในเชิงคุณภาพด้วยเช่นกัน เพราะพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมาก เป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนที่มากกว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่พบใช้มากเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อย

เมื่อพิจารณาแต่เฉพาะคำขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงสถานการณ์ โดยใช้เกณฑ์ความหมายทางสังคมมาพิจารณาพบดังนี้

ตารางที่ 83 อัตราร้อยละของคำขอบคุณโดยรวม ที่ใช้เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน

คำขอบคุณ	ความพึงพอใจ	
	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
1. ขอบคุณ	72.79	72.56
2. ขอบใจ	23.21	26.51
3. ขอบพระคุณ	4.00	0.93
รวม	100	100

$$\chi^2 = 20.27, p < 0.01 \quad df = 2$$

จากตารางที่ 83 คำขอบคุณที่ผู้พูดใช้เมื่อมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน โดยรวมทั้งสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ พบว่ามีคำขอบคุณที่ใช้อยู่ 3 คำคือ *ขอบคุณ* *ขอบใจ* และ *ขอบพระคุณ* เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละที่ใช้โดยละเอียดของแต่ละคำโดยเปรียบเทียบกันพบว่ามีความแตกต่างอยู่เล็กน้อย กล่าวคือเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้คำว่า *ขอบใจ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยที่สุดในอัตราที่น้อยกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยอยู่เล็กน้อยคือ ร้อยละ 24 ต่อร้อยละ 27 และเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากก็จะใช้คำว่า *ขอบคุณ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่าในอัตราที่เท่ากับเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยคือ ร้อยละ 73 นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้คำว่า *ขอบพระคุณ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมซับซ้อนมากที่สุด ในอัตราที่มากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยเล็กน้อยด้วยคือ ร้อยละ 4 ต่อร้อยละ 1 อย่างไรก็ตามพบว่าอัตราการใช้คำว่า *ขอบพระคุณ* เมื่อเปรียบเทียบกับคำขอบคุณอื่น ๆ แล้วพบว่าม้อตราที่น้อยมาก จึงกล่าวได้ว่าคำว่า *ขอบพระคุณ* ไม่เป็นที่นิยมใช้ ไม่ว่าผู้พูดกับผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกันจะมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับหรือไม่ก็ตาม เมื่อนำผลที่พบข้างต้นมาทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่ามีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อคำขอบคุณที่ใช้เมื่อผู้พูดกับผู้ฟังที่มีความเท่าเทียมกัน โดยเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง

ผู้พูดจะใช้คำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง

6.3 ภาพรวมของการแปรของการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและความเป็นทางการของสถานการณ์

เพื่อเป็นการสรุปผลว่าความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้การกล่าวขอบคุณหรือไม่ ในตอนนี้ผู้วิจัยจึงทำการพิจารณารูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับในแบบภาพรวม โดยไม่คำนึงถึงปัจจัยทางสังคมอื่น ๆ คือความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและความเป็นทางการของสถานการณ์ ซึ่งผลที่ได้พบดังนี้

ตารางที่ 84 รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง
โดยรวม

พึงพอใจมาก		พึงพอใจน้อย	
รูปแบบ	จำนวน	รูปแบบ	จำนวน
รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	273	รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียว	792
-ขอบใจ	136	-ขอบใจ	567
-ขอบคุณ	94	-ขอบคุณ	195
-แต้จ้กั้ว	24	-แต้จ้กั้ว	16
-แต้จ้กั้ว	11	-แต้จ้กั้ว	11
-คำชม	3	-ขอบพระคุณ	3
-ขอบพระคุณ	2		
-คำแสดงความรู้สึก	2		
รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	1328	รูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ	1889
-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	515	-ขอบคุณ+คำลงท้าย1	1421
-ขอบใจ+คำปริมาณ	405	-ขอบใจ+คำลงท้าย2	162
-ขอบคุณ+คำปริมาณ	134	-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	107
-ขอบใจ+คำลงท้าย2	89	-ขอบใจ+คำปริมาณ	49
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	87	-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	44
-ขอบใจ+คำลงท้าย1	28	-ขอบคุณ+คำปริมาณ	41
-ขอบคุณ+คำลงท้าย2	21	-ขอบใจ+คำลงท้าย1	30
-ขอบพระคุณ+คำปริมาณ	15	-ขอบใจ+คำเรียกญาติ	10
-ขอ+ขอบคุณ	11	-แต้จ้กั้ว+คำลงท้าย2	9

-แต่งค์+คำลงท้าย2	7	-ขอ+ขอขอบคุณ	8
-ขอ+ขอขอบคุณ	6	-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	3
-ขอบใจ+คำเรียกญาติ	3	-ขอบใจ+สิ่งทีกระทำ	1
-คำชม+ขอขอบคุณ	1	-ขอขอบคุณ+อาชีพ/ตำแหน่ง	1
-แต่งค์+คำปริมาณ	1	-แต่งค์+อาชีพ/ตำแหน่ง	1
-ขอบใจ+สิ่งทีกระทำ	1	-ขอขอบคุณ+คำเกรงใจ	1
-ขอบใจ+คำเกรงใจ	1	-ขอบใจ+อาชีพ/ตำแหน่ง	1
-ขอ+ขอบใจ	1		
-ขอขอบคุณ+คำรู้สึก	1		
-ขอบใจ+คำรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	1156	รูปแบบที่มี 3 องค์ประกอบ	201
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	818	-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	67
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	105	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งทีกระทำ	42
-ขอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	60	-กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	12
-ขอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	33	-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	12
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งทีกระทำ	22	-ขอ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	10
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	18	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	8
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	10	-ขอ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	6
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	7	-ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	6
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	7	-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	5
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	7	-ขอบใจ+คำลงท้าย2+วลี	4
-ขอบใจ+คำเรียกญาติ+คำชม	6	-ขอบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2	4
-ขอบใจ+คำปริมาณ+คำอวยพร	4	-ขอ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	3
-คำชม+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	4	-คำเรียกญาติ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	2
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	4	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	2
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+วลี	3	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำหยอกล้อ	2
-ขอบใจ+คำปริมาณ+คำเรียกญาติ	3	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย2+วลี	2
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2	3	-กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	2
-ขอบใจ+คำปริมาณ+วลี	3	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	3	-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำเกรงใจ	1
-ขอบใจ+คำลงท้าย2+วลี	3	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเกรงใจ	2
ขอบใจ+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก	3		

-คำเรียกญาติ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	2	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	1
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ	2	-แต่จึ้ก้+คำลงท้าย2+วลี	1
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	2	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	2
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม	2	-ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำหยอกล้อ	2
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	2	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+วลี	1
-ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	2	-กราบ+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ	1
-ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำชม	2		
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึ้ก	2		
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำอวยพร	1		
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย2+วลี	1		
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1		
-แต่จึ้ก้+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1		
-ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	1		
-ขอบใจ+คำลงท้าย2+อาชีพ/ตำแหน่ง	1		
-ขอบใจ+คำปริมาณ+อาชีพ/ตำแหน่ง	1		
-แต่จึ้ก้+คำปริมาณ+อาชีพ/ ตำแหน่ง	1		
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+วลี	1		
-ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+สิ่งที้กระทำ	1		
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	1		
-ขอบใจ+วลี+คำรู้สึ้ก	1		
-คำชม+ขอบใจ+คำลงท้าย2	1		
-แต่จึ้ก้+คำลงท้าย2+คำรู้สึ้ก	1		
รูปแบบที้มี 4 องค์ประกอบ	120	รูปแบบที้มี 4 องค์ประกอบ	25
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำ ลงท้าย1	33	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำ เรียกญาติ	4
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	17	-ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที้กระทำ	4
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ	7	-ขอ+กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	3
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ ชม	7	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึ้ก+คำ ปริมาณ	3
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	5	-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	3
		-กราบ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำ	2

ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย2	5	ลงท้าย1	
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำ เรียกญาติ	4	-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+ สิ่งที่กระทำ	1
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำ เรียกญาติ	4	-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำ เกรงใจ	1
-ขอ+กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	3	-ขอ+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+สิ่งที่	1
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่	3	กระทำ	
กระทำ		-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำ	1
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	3	เรียกญาติ	
-ขอพบใจ+ป1+ป2+ป3	3	-ขอ+กราบ+ขอขอบคุณ+คำปริมาณ	1
-ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+ คำรู้สึก	2	-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ	1
-ขอพบใจ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+วลี	2	รู้สึก	
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+ป3	2		
-ขอพบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+คำ	2		
รู้สึก			
-กราบ+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+ คำปริมาณ	1		
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+ ตำแหน่ง	1		
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+ สรรพนาม	1		
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+วลี	1		
-ขอพบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+คำ	1		
หยอกล้อ			
-แต่งค์+ป1+ป2+ป3	1		
-คำเรียกตัวเอง+ขอขอบคุณ+คำ	1		
ปริมาณ+คำลงท้าย1			
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่	1		
กระทำ			
-ขอ+ขอขอบคุณ+คำเรียกญาติ+สิ่งที่	1		
กระทำ			

-ขอบใจ+อาชีพ/ตำแหน่ง+คำชม+คำ ปริมาณ	1		
-ขอ+กราบ+ขอบคุณ+คำปริมาณ	1		
-คำรู้สึก+ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลง ท้าย1	1		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำ รู้สึก	1		
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม +คำชม	1		
-ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1+สรรพนาม +คำชม	1		
-แต่ังกี้ว+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำ รู้สึก	1		
-กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1		
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	44	รูปแบบที่มี 5 องค์ประกอบ	5
-ขอบคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	9	ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่ กระทำ	2
-ขอบพระคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย	5		
-ขอ+ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	4	-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่ กระทำ	2
-ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่ กระทำ	4	- คำเรียกตัวเอง+ขอบใจ+คำสรรพนาม +คำปริมาณ+คำลงท้าย2	1
-กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+ คำปริมาณ+คำลงท้าย1	2		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ+คำเกรงใจ	2		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ+คำชม	2		
-ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่ กระทำ	2		
-ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำ เรียกญาติ+คำรู้สึก	2		
-ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1+คำชม	2		

-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	1		
-คำเรียกญาติ+ขอขอบคุณ+ป1+ป2+ป3	1		
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำชม	1		
-ขอ+ขอขมาใจ+คำสรรพนาม+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1		
-แต่จ้+ป1+ป2+วลี+คำกรงใจ	1		
-กราบ+ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	1		
-ขอ+ขอขมาพระคุณ+สรรพนาม+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1		
-คำรู้สึก+ขอขมาพระคุณ+คำเรียกญาติ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1	1		
-ขอขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก	1		
-กราบ+ขอขมาพระคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	1		
รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	3	รูปแบบที่มี 6 องค์ประกอบ	2
-ขอขมาพระคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	1	-ขอ+ขอขมาพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1
-ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก	1	-คำเรียกตัวเอง+ขอขมาใจ+สรรพนาม+คำปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1
-ขอ+ขอขมาพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1		
รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	3	รูปแบบที่มี 7 องค์ประกอบ	3
-คำเรียกตัวเอง+ขอ+กราบ+ขอขมาพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	2	-คำเรียกตัวเอง+ขอ+กราบ+ขอขมาพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	2
-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอขมาพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1	-คำเรียกตัวเอง+ขอ+ขอขมาพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	1
รวม	2927	รวม	2917

จากตารางที่ 84 จะเห็นได้ว่าเมื่อไม่คำนึงถึงสถานการณ์และความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังพบว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้ไม่มีความแตกต่างกันกล่าวคือเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับ ผู้พูดจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนตั้งแต่ 1 องค์ประกอบไปจนถึงรูปแบบที่มีความซับซ้อน 7 องค์ประกอบเหมือนกัน เมื่อพิจารณาอัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณตามเกณฑ์องค์ประกอบ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังและสถานการณ์การใช้ภาษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ พบดังนี้

ตารางที่ 85 อัตราร้อยละของรูปแบบการกล่าวขอบคุณโดยรวม ที่จำแนกตามเกณฑ์องค์ประกอบ ที่ใช้โดยผู้พูดที่มีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง

รูปแบบ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
รูปแบบ 1 องค์ประกอบ	9.33	27.15
รูปแบบ 2 องค์ประกอบ	45.37	64.76
รูปแบบ 3 องค์ประกอบ	39.49	6.89
รูปแบบ 4 องค์ประกอบ	4.10	0.86
รูปแบบ 5 องค์ประกอบ	1.51	0.17
รูปแบบ 6 องค์ประกอบ	0.10	0.07
รูปแบบ 7 องค์ประกอบ	0.10	0.10
รวม	100	100

จากตารางที่ 85 จะเห็นได้ว่าเมื่อไม่คำนึงถึงสถานการณ์การใช้ภาษาและความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแล้ว พบว่ารูปแบบที่มีความซับซ้อนมากคือ รูปแบบตั้งแต่ 3 องค์ประกอบขึ้นไปนั้น มีอัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจมากในอัตราที่มากกว่าในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยอย่างชัดเจน ในทางกลับกันรูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยและรูปแบบกลางนั้นคือรูปแบบ 1 และ 2 องค์ประกอบนั้น กลับมีอัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยในอัตราที่มากกว่าในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจอย่างชัดเจนเช่นกัน ด้วยอัตราร้อยละที่แสดงถึงความแตกต่างอย่างชัดเจนดังกล่าวทำให้สามารถกล่าวได้ว่าเมื่อไม่คำนึงถึงสถานการณ์การใช้ภาษาและความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแล้ว ความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับก็เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญต่อการเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณ โดยพบว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมาก จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อย

เมื่อนำรูปแบบในตารางที่ 85 มาทำการพิจารณาในเชิงคุณภาพด้วย โดยดูจากรูปแบบที่ปรากฏใช้มากที่สุด 2 อันดับแรกโดยเปรียบเทียบกันตามความพึงพอใจมากและน้อยจะพบว่ารูปแบบที่ปรากฏในอันดับหนึ่งไม่มีความแตกต่างกันคือใช้รูปแบบ 2 องค์ประกอบซึ่งเป็นรูปแบบที่

เป็นกลางเหมือนกันจึงแสดงว่าไม่ว่าผู้พูดจะมีความพึงพอใจมากหรือน้อยต่อสิ่งที่ได้รับผู้พูดก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณ 2 องค์ประกอบซึ่งเป็นรูปแบบกลางมากเป็นอันดับที่หนึ่งเหมือนกัน โดยรูปแบบย่อย 2 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดในตารางที่ 84 คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 อย่างไรก็ตามรูปแบบที่ปรากฏในลำดับรองลงมาพบที่มีความแตกต่างกันคือ เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้รูปแบบ 3 องค์ประกอบมากเป็นอันดับที่สอง โดยรูปแบบย่อย 3 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดในตารางที่ 84 คือ ขอบคุณ+คำปริมาณ+คำลงท้าย1 ขณะที่เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยจะใช้รูปแบบที่มีความซับซ้อนน้อยกว่าคือรูปแบบ 1 องค์ประกอบมากเป็นอันดับที่สองโดยรูปแบบย่อย 1 องค์ประกอบที่พบใช้มากที่สุดในตารางที่ 84 คือ ขอบใจ ผลที่พบแสดงว่า เมื่อไม่คำนึงถึงสถานการณ์และความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแล้ว ความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณมีความแตกต่างกันในเชิงคุณภาพด้วยเช่นกัน เพราะพบว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้มากเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมาก เป็นรูปแบบที่มีความซับซ้อนขององค์ประกอบที่มากกว่า รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏใช้มากเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อย

ผลที่พบข้างต้นจึงเป็นการยืนยันว่าความพึงพอใจที่มากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดพูดกับผู้ฟังมีความซับซ้อนที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน หรืออาจกล่าวได้ในอีกแง่ว่าปัจจัยความพึงพอใจมากและน้อยของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ผู้พูดควรต้องคำนึงถึงก่อนที่จะกล่าวขอบคุณเพราะปัจจัยดังกล่าวทำให้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้จริง

เมื่อพิจารณาแค่เฉพาะคำขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังตามเกณฑ์ความหมายทางสังคม โดยไม่คำนึงถึงสถานการณ์การใช้ภาษาและความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง พบดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 86 อัตราร้อยละของคำขอขอบคุณโดยรวม
ที่ใช้เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง

ความพึงพอใจ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย
คำขอขอบคุณ		
1. ขอบคุณ	61.53	65.42
2. ขอบใจ	28.23	29.09
3. ขอบพระคุณ	10.24	5.49
รวม	100	100

$$x^2 = 44.81, p < 0.01 \text{ df} = 2$$

จากตารางที่ 86 คำขอขอบคุณที่ผู้พูดใช้เมื่อมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังโดยไม่คำนึงถึงสถานการณ์การใช้ภาษาและความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง มีอยู่ 3 คำคือ *ขอบคุณ* *ขอบใจ* และ *ขอบพระคุณ* เมื่อทำการพิจารณาอัตราร้อยละที่ใช้ของแต่ละคำโดยเปรียบเทียบตามประเภทของความพึงพอใจ พบว่ามีความแตกต่างกันคือ คำว่า *ขอบใจ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยที่สุดนั้นมีการปรากฏใช้เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยในอัตราที่มากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมาก ส่วนคำว่า *ขอบคุณ* ซึ่งมีความซับซ้อนในระดับปานกลางนั้นพบว่าใช้อัตราการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากคือ ร้อยละ 62 ต่อ ร้อยละ 66 ส่วนคำว่า *ขอบพระคุณ* ซึ่งมีความหมายทางสังคมซับซ้อนมากที่สุดนั้นพบว่ามีอัตราการใช้เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยอย่างชัดเจนคือ ร้อยละ 10 ต่อ ร้อยละ 5 เพื่อเป็นการทดสอบผลที่ได้ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติด้วยค่าไคสแควร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 พบว่ามีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าเมื่อไม่คำนึงถึงสถานการณ์และความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง พบว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากและน้อยต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง คำขอขอบคุณที่ผู้พูดเลือกใช้มีความแตกต่างกัน โดยเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากจะใช้คำขอขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อย

กฎการกล่าวขอบคุณในสังคมไทย

ในบทที่ 3 ผู้วิจัยได้กล่าวถึงรูปแบบทั่วไปของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยที่จำแนกตามลักษณะทางโครงสร้าง ส่วนในบทที่ 4 บทที่ 5 และ บทที่ 6 นั้นได้กล่าวถึงรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่จำแนกตามความซับซ้อนซึ่งมีการแปรตามปัจจัย 3 ประการ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ความเป็นทางการของสถานการณ์ และความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำผลจากการศึกษาในบทก่อนหน้าทั้งหมดมาสรุปเป็นกฎการกล่าวขอบคุณในรูปของแผนภูมิไหล (Flow Chart)

7.1 ความเป็นมาและตัวอย่างของแผนภูมิไหล

เว็บไซต์ (<http://deming.eng.clemson.edu/pub/tutorials/qctools/flowm.htm>) กล่าวถึงแผนภูมิไหลหรือที่เรียกในภาษาอังกฤษว่า Flow chart ว่าหมายถึงแผนภาพที่ใช้เป็นตัวแทนในการอธิบายถึงกระบวนการหรือขั้นตอนของผลงานที่ทำการศึกษาหรือเป็นแผนภาพที่ใช้เพื่อการวางแผนงานที่จะกระทำเป็นขั้นเป็นตอน โดยมากแผนภูมิไหลมักใช้งานทางธุรกิจและทางคอมพิวเตอร์ เช่น ใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน ใช้เพื่อวางแผนงานในสายการผลิตหรือการตลาด หรือใช้เพื่ออธิบายขั้นตอนการทำงานของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ แผนภูมิไหลเป็นที่รู้จักและใช้กันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานเนื่องจากสามารถที่จะสร้างขึ้นในรูปแบบใดก็ได้เพื่อให้ตอบสนองถึงความต้องการของผู้สร้าง แผนภูมิไหลประกอบไปด้วยสัญลักษณ์และข้อความภายในสัญลักษณ์ที่ใช้เพื่อเชื่อมโยงถึงกระบวนการต่าง ๆ ภายในแผนภูมิไหลให้สอดคล้องกันเป็นขั้นตอน สัญลักษณ์ที่สำคัญ เช่น

สัญลักษณ์รูปเพชร หมายถึงตัวเลือกที่ใช้ตัดสินใจ

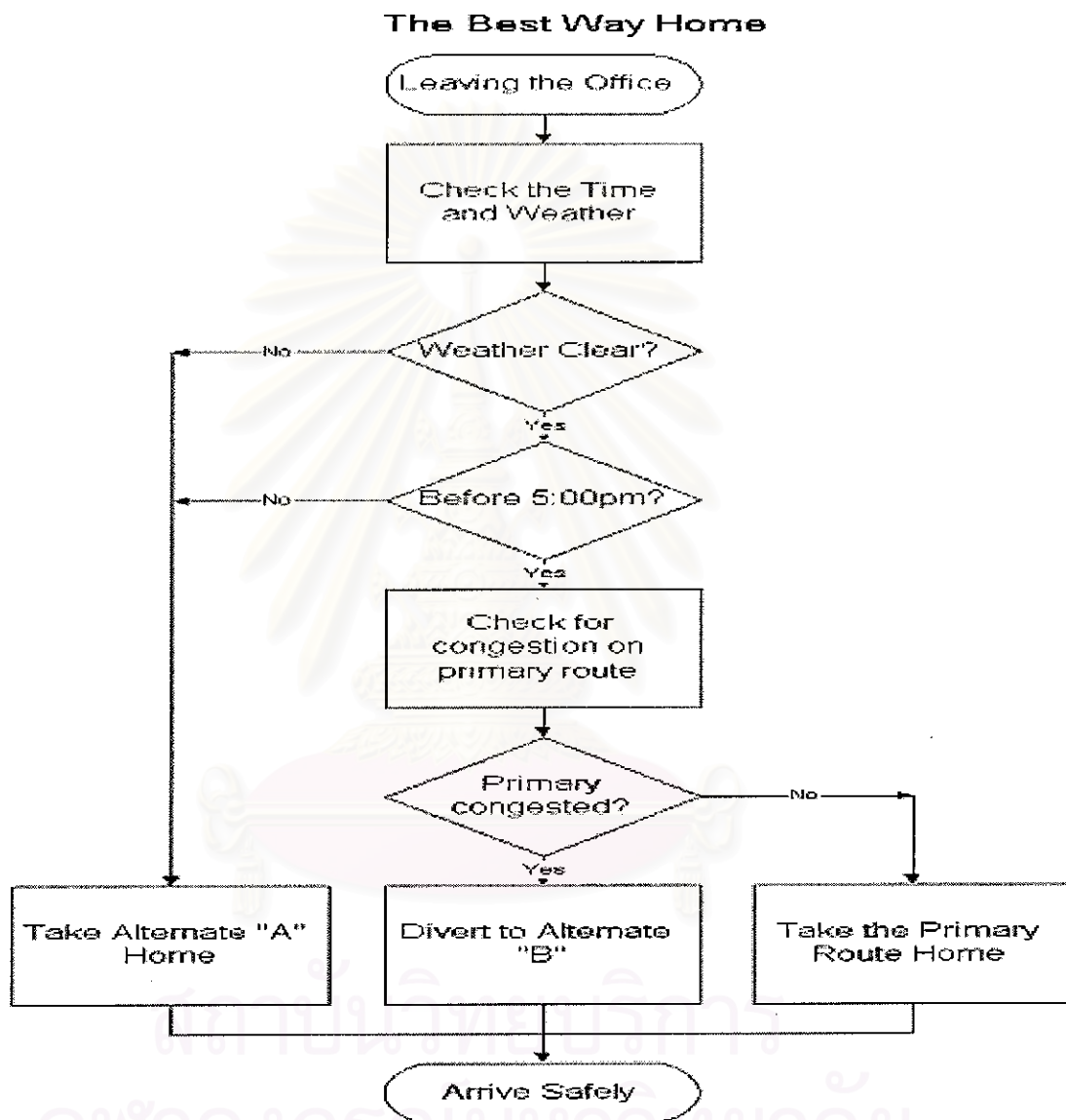
สัญลักษณ์รูปสี่เหลี่ยม หมายถึงกระบวนการที่จะกระทำ

สัญลักษณ์รูปวงรี หมายถึงผลสำเร็จที่ปลายสุดของแผนภูมิ

แผนภูมิไหลได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์อย่างยิ่งเมื่อต้องทำการศึกษาในสิ่งที่เป็นกระบวนการหรือขั้นตอนที่ซับซ้อนเพราะจะทำให้กระบวนการนั้นๆ เป็นที่เข้าใจได้ง่ายขึ้นในการสร้างแผนภูมิไหล ผู้สร้างจะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญ 2 ประการคือ ตัวผลสำเร็จที่ได้และกระบวนการในการให้ได้มาซึ่งตัวผลสำเร็จนั้น การได้มาซึ่งตัวผลสำเร็จและกระบวนการที่นำไปสู่ผลสำเร็จนั้น จะต้องมาจากการศึกษาอย่างจริงจังของผู้สร้างอาจโดยวิธีการสัมภาษณ์หรือประสบการณ์ที่มีต่อเรื่องนั้นๆ หลังจากทำการศึกษาแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้นำมาทำการประมวลและวิเคราะห์เพื่อสร้างเป็นตัวแผนภูมิไหล ซึ่งเมื่อทำการสร้างเสร็จแล้วผู้สร้างจะต้องทำการทดสอบ

กระบวนการไหลของแผนภูมิที่สร้างขึ้นเพื่อทดสอบความแม่นยำของแผนภูมิด้วยตัวเองและให้บุคคลอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องได้ทดลองใช้ด้วย ถ้าพบว่ามีความบกพร่องก็จะต้องทำการแก้ไขเพื่อให้ได้ผลที่แม่นยำที่สุด

ตัวอย่างของแผนภูมิไหล

แผนภาพที่ 12 ตัวอย่างแผนภูมิไหล จากเว็บไซต์

(<http://deming.eng.clemson.edu/pub/tutorials/qctools/flowm.htm>)

แผนภูมิไหลข้างบนเป็นการแสดงขั้นตอนการตัดสินใจในการเดินทางกลับบ้านของผู้เดินทางคนหนึ่งที่ควรจะเลือกใช้เส้นทางไหนดีที่สุด โดยผู้เดินทางต้องทำการตัดสินใจไปตามลูกศรที่มีตัวอักษร Yes หรือ No กำกับ ในบางกรณีผู้สร้างอาจใช้เครื่องหมาย [+] หรือ [-] กำกับแทนก็ได้ จากแผนภูมิจะพบว่าผู้เดินทางต้องทำการตัดสินใจไปที่ละขั้นตอนตามแผนภูมิโดยเริ่ม

จากจุดเริ่มต้นที่ด้านบนสุดคือการออกจากที่ทำงาน จากนั้นผู้เดินทางจะต้องทำการตรวจดูเวลาและสภาพดินฟ้าอากาศว่าอากาศดีหรือไม่ดี ถ้าดีก็ไปที่ลูกศรที่มีคำว่า Yes กำกับถ้าไม่ดีก็ไปที่ลูกศรที่มีคำว่า No กำกับ ถ้าอากาศดีผู้เดินทางก็ต้องทำการเช็คเวลาที่ก่อน 5 โมงเย็นหรือเปล่า ถ้าก่อนก็ต้องทำการตรวจดูสภาพการจราจรบนเส้นทางปกติว่าติดขัดหรือไม่ ถ้าเส้นทางปกติติดขัดก็ให้เลือกทางลัด B ในการกลับบ้าน แต่ถ้าไม่ติดขัดก็ใช้เส้นทางปกติในการเดินทางกลับ แต่ถ้าในกรณีที่สภาพอากาศไม่ดีหรือเลยเวลา 5 โมงเย็นไปแล้วก็ให้เลือกทางลัด A ในการกลับบ้าน ผลที่ได้ทั้งหมดก็จะนำมาซึ่งผลสุดท้ายคือกลับบ้าน โดยสวัสดิภาพ

7.2 แผนภูมิไหลแสดงกฎการใช้ภาษา

ในทางภาษาศาสตร์ได้มีนักวิจัยบางท่านนำแผนภูมิไหลมาประยุกต์ใช้ในการแสดงกฎการใช้ภาษา ซึ่งผลงานที่สำคัญที่สุดและถือเป็นต้นแบบของการนำเอาแผนภูมิไหลมาประยุกต์ใช้เพื่อแสดงกฎการใช้ภาษาคือ ผลงานของ เออร์วิน-ทริปปี้ (Ervin-Tripp, 1972) ซึ่งทำการศึกษาระบบคำเรียกขานในภาษาอังกฤษแบบอเมริกันและได้นำผลการศึกษามาเสนอในรูปของแผนภูมิไหลที่แสดงให้เห็นว่าในการผู้พูดจะเรียกขานใครสักคนหนึ่ง ผู้พูดจะต้องทำการตัดสินใจเลือกคำเรียกขานแต่ละครั้งให้ถูกต้องเพื่อให้ได้มาซึ่งคำเรียกขานที่เหมาะสม โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้คำเรียกขานได้แก่ อายุของผู้ฟัง สถานภาพสมรส และกาลเทศะ เป็นต้น เออร์วิน-ทริปปี้กล่าวว่าแผนภูมิไหลดังกล่าวเป็นการจำลองเอาความรู้เกี่ยวกับการเลือกใช้คำเรียกขานของผู้พูดที่พูดภาษาอังกฤษแบบอเมริกันเท่านั้นถ้าผู้พูดเป็นคนใช้ภาษาอังกฤษถิ่นอื่นกฎหรือแผนภูมิที่แสดงก็อาจจะไม่ใช่แบบเดียวกันนี้ สำหรับรายละเอียดและตัวอย่างของแผนภูมิไหลที่แสดงกฎการใช้คำเรียกขานของเออร์วิน-ทริปปี้ได้กล่าวถึงโดยละเอียดไว้แล้วใน หัวข้อ 2.2.2 ดังนั้นผู้วิจัยจะไม่นำมากล่าวซ้ำในที่นี้

นอกจากผลงานของ เออร์วิน-ทริปปี้ แล้วยังมีผลงานของ เลเวอร์ (Laver, 1981) ซึ่งทำการศึกษากฎการเลือกใช้คำทักทายในภาษาอังกฤษแบบอังกฤษและได้เสนอผลการศึกษาในรูปของแผนภูมิไหลที่แสดงให้เห็นว่าผู้พูดต้องตัดสินใจในการเลือกใช้คำทักทายแต่ละครั้งให้เหมาะสมเช่นเดียวกัน แผนภูมิไหลของเลเวอร์นั้นได้นำเอาแผนภูมิไหลของ เออร์วิน-ทริปปี้ มาเป็นต้นแบบจึงมีลักษณะในแบบเดียวกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่นำมาแสดงในที่นี้เพราะจะซ้ำกัน

สำหรับในภาษาไทยนั้นพบว่ายังไม่มีผลงานใดที่นำเอาแผนภูมิไหลมาแสดงกฎการใช้ภาษามาก่อน ดังนั้นในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะทำการสร้างกฎการกล่าวขอขอบคุณในรูปของแผนภูมิไหลที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการตัดสินใจของผู้พูดภาษาไทยในการเลือกรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่เหมาะสม โดยผู้พูดจะต้องทำการตัดสินใจไปที่ระดับตอนจนกว่าจะได้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่เหมาะสม

7.3 ขั้นตอนในการสร้างแผนภูมิไหลแสดงกฎการกล่าวขอบคุณในสังคมไทย

ขั้นตอนในการสร้างแผนภูมิไหลแสดงกฎการกล่าวขอบคุณ มีดังนี้

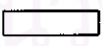
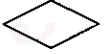

1. เลือกรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้มากและสม่ำเสมอมาตั้งเป็นผลตรงปลายลูกศรในแผนภูมิ การที่เลือกแต่เฉพาะรูปแบบการกล่าวขอบคุณดังกล่าวก็เพราะรูปแบบเหล่านั้นเป็นรูปแบบที่เป็นบรรทัดฐานซึ่งคนในสังคมไทยนิยมใช้ หนึ่งรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่เลือกมานี้เป็นรูปแบบประเภท *รูปแบบย่อย* เช่น ขอบคุณ+คำลงท้าย1 ขอบใจ ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1 เป็นต้น สาเหตุที่เลือกใช้รูปแบบย่อยเพราะรูปแบบย่อยเป็นรูปแบบที่สื่อความจริงทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย อีกทั้งยังเป็นรูปแบบที่แสดงให้เห็นชัดทั้งจำนวนขององค์ประกอบและรายละเอียดของคำที่ใช้อย่างชัดเจน เช่น พบว่าต้องใช้รูปแบบ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 ผู้อ่านจะเข้าใจทันทีว่ารูปแบบที่ใช้เป็นรูปแบบที่มี 2 องค์ประกอบ โดยคำขอบคุณที่ใช้คือคำว่า ขอบคุณ และส่วนเสริมท้ายที่ใช้คือคำลงท้าย1 เช่น ขอบคุณค่ะ/ครับ เป็นต้น
2. วิเคราะห์ว่าตัวแปรอะไรบ้างที่ผู้พูดจะต้องคำนึงถึงเมื่อเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณแต่ละรูปแบบ
3. นำผลที่ได้จากข้อที่ 1 และ 2 มาทำการสร้างเป็นแผนภูมิไหล
4. ทดสอบกระบวนการไหลของแผนภูมิและผลที่ได้

7.4 แผนภูมิไหลแสดงกฎการกล่าวขอบคุณในสังคมไทย

7.4.1 อธิบายสัญลักษณ์ และคำศัพท์

แผนภูมิไหลประกอบไปด้วยสัญลักษณ์และคำศัพท์ภายในสัญลักษณ์ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

1) สัญลักษณ์

1. สัญลักษณ์รูปวงกลม หมายถึงจุดเริ่มกระบวนการเลือกรูปแบบการกล่าวขอบคุณของผู้พูด
2. สัญลักษณ์รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หมายถึงตัวเลือกหรือเงื่อนไขที่ผู้พูดต้องตัดสินใจ ตามความเป็นจริงแล้วตัวเลือกในการตัดสินใจน่าจะใช้สัญลักษณ์ที่เป็นรูปเพชร ตามที่ใช้กันทั่วไป แต่ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์สี่เหลี่ยมผืนผ้าแทนเนื่องจากสัญลักษณ์รูปเพชรมีขนาดใหญ่เกินไปทำให้แผนภูมิไม่แสดงได้ภายในหนึ่งหน้า
3. สัญลักษณ์รูปวงรี หมายถึงผลสำเร็จหรือก็คือรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่เหมาะสม
4. สัญลักษณ์รูปลูกศร หมายถึงเส้นทางการไหลของแผนภูมิตามที่คุณผู้พูดตัดสินใจ
5. สัญลักษณ์เครื่องหมาย [+] และ [-] สัญลักษณ์นี้ใช้กำกับกับสัญลักษณ์ลูกศร โดย [+] หมายถึง ใช่ และ [-] หมายถึง ไม่ใช่

2) คำศัพท์

1. ผู้พูด หมายถึง ตัวผู้พูดที่เริ่มเลือกรูปแบบการกล่าวขอบคุณ
2. พอลใจ หมายถึง ผู้พูดมีความพอใจต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังหรือไม่
3. สถานภาพเท่ากัน หมายถึง ผู้พูดกับผู้ฟังมีสถานภาพที่เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วเท่ากันหรือไม่
4. สถานภาพสูงกว่า หมายถึง ผู้พูดกับผู้ฟังมีสถานภาพที่เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วผู้พูดมีสถานภาพที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าผู้ฟัง
5. พ่อ-แม่หรือญาติผู้ใหญ่ หมายถึง ผู้ฟังมีฐานะเป็นพ่อ-แม่ของผู้พูดหรือไม่หรือผู้ฟังมีฐานะเป็นญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ลุง อา น้า ฯ ของผู้พูดหรือไม่
6. พี่ หมายถึง ผู้ฟังมีฐานะเป็นพี่ของผู้พูดหรือไม่
7. ผู้บังคับบัญชา หมายถึง ผู้ฟังมีฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้พูดหรือไม่
8. ลูกหรือหลาน หมายถึง ผู้ฟังมีฐานะเป็นลูกหรือหลานของผู้พูดหรือไม่
9. น้อง หมายถึง ผู้ฟังมีฐานะเป็นน้องของผู้พูดหรือไม่
10. ผู้ใต้บังคับบัญชา หมายถึง ผู้ฟังมีฐานะเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของผู้พูดหรือไม่
11. คนไม่รู้จัก หมายถึง ผู้ฟังเป็นคนที่ผู้พูดไม่เคยพบหรือไม่รู้จักมาก่อนหรือไม่
12. เพื่อน หมายถึง ผู้ฟังมีฐานะเป็นเพื่อนของผู้พูดหรือไม่
13. คู่รัก หมายถึง ผู้ฟังมีฐานะเป็นคู่รักของผู้พูดหรือไม่ (คู่รักหมายถึงยังไม่ได้แต่งงานกัน)
14. สามีหรือภรรยา หมายถึง ผู้ฟังมีฐานะเป็นสามีหรือภรรยาของผู้พูดหรือไม่
15. สนิท หมายถึง ผู้พูดกับผู้ฟังมีความสนิทสนมกันหรือไม่
16. ทางการ หมายถึง สถานการณ์การใช้ภาษาในเวลาที่พูดนั้นเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ สถานการณ์เป็นทางการเช่น ในห้องประชุมหรือในงานเลี้ยงที่เป็นทางการ ส่วนสถานการณ์ไม่ทางการเช่น ที่บ้าน หรือตามท้องถนน

7.4.2 อธิบายรูปแบบการกล่าวขอบคุณในแผนภูมิไหล

รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่เหมาะสมซึ่งผู้วิจัยเลือกมาเป็นผลตรงปลายลูกศรมีอยู่ทั้งหมด 17 รูปแบบด้วยกัน ได้แก่

1. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 เช่น ขอบคุณมากค่ะ
2. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ เช่น ขอบคุณมาก
3. คำชม เช่น สวยมาก น่ารักมาก
4. คำแสดงความรู้สึก เช่น ถูกใจมาก
5. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกขาน+คำแสดงความรู้สึก เช่น ขอบคุณมากค่ะคุณ...ถูกใจมาก
6. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ เช่น ขอบใจมาก

7. แต่งค์
8. แต่งค์ก๊ว
9. ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 เช่น ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงค่ะ
10. กราบ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 เช่น กราบขอบพระคุณมากค่ะ
11. ขอบคุณ+คำลงท้าย1 เช่น ขอบคุณค่ะ
12. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ เช่น ขอบคุณค่ะสำหรับของขวัญ
13. ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1 เช่น ขอบพระคุณค่ะ
14. กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1 เช่น กราบขอบพระคุณค่ะ
15. ขอบใจ
16. ขอบใจ+คำลงท้าย2 เช่น ขอบใจนะ/จ๊ะ
17. ขอบคุณ+คำลงท้าย2 เช่น ขอบคุณนะ/จ๊ะ

รูปแบบทั้ง 17 รูปแบบนี้ถูกจัดให้อยู่รูปของกลุ่มคำตอบที่เป็นไปได้ทั้งหมด 8 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่ม ก ข ค ง จ ฉ และ ซ ซึ่งภายในแต่ละกลุ่มคำตอบนั้น ๆ จะบรรจุรูปแบบการกล่าว ขอบคุณที่มีความเหมาะสมหรือเป็นไปได้ ดังนี้

ก	{	ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	}
ข	{	ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ คำชม หรือ คำแสดงความรู้สึก ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกขาน+คำแสดงความรู้สึก +คำบอกปริมาณ	}
ค	{	ขอบใจ+คำบอกปริมาณ แต่งค์หรือแต่งค์ก๊ว	}
ง	{	ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 กราบ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	}
จ	{	ขอบคุณ+คำลงท้าย1 ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ	}
ฉ	{	ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1 กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	}

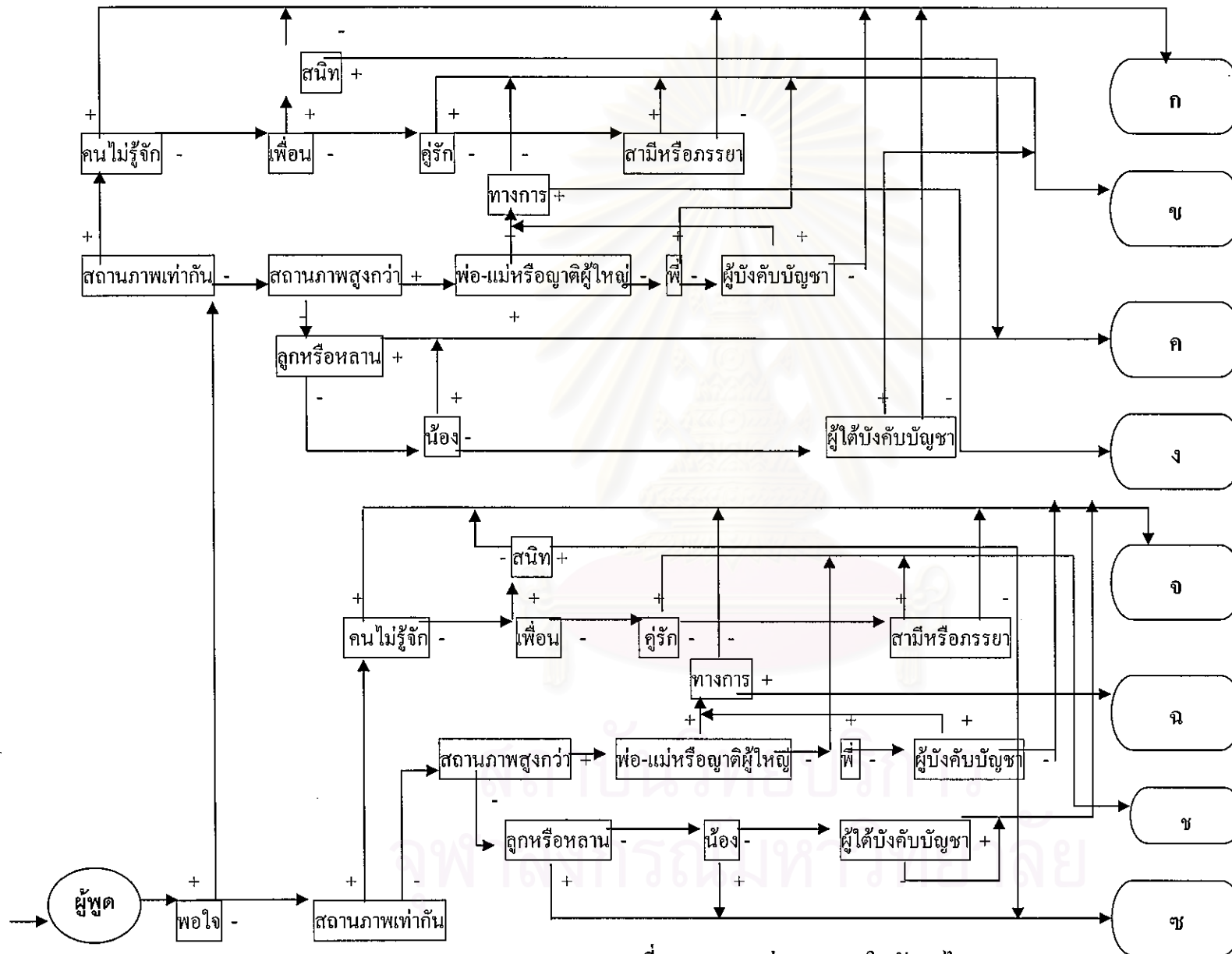
- ช { ขอบคุณ+คำลงท้าย1
 ขอบคุณ+คำลงท้าย2
 ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ }
- ซ { ขอบใจ
 ขอบใจ+คำลงท้าย2 }

หมายเหตุ เครื่องหมาย { } หมายความว่าผู้พูดสามารถที่จะเลือกรูปแบบการกล่าวขอบคุณเพียงแบบใดแบบหนึ่งจากรูปแบบที่เป็นไปได้ทั้งหมดภายในเครื่องหมายวงเล็บปีกกาเดียวกัน

ต่อไปนี้จะแสดงแผนภูมิไหลแสดงกฎการกล่าวขอบคุณในสังคมไทย

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 13 กฎการกล่าวขอบคุณในสังคมไทย

กฎการกล่าวขอขอบคุณข้างต้นแสดงให้เห็นถึงขั้นตอนหรือเงื่อนไขในการที่ผู้พูดต้องตัดสินใจเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่เหมาะสม ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 17 รูปแบบด้วยกัน ดังที่กล่าวถึงข้างต้น รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณทั้ง 17 รูปแบบถูกจัดให้เป็นกลุ่มของคำตอบที่ตรงปลายสุดขวามือของแผนภูมิไหลทั้งหมด 8 กลุ่มด้วยกัน คือ ก ข ค ง จ ฉ และ ช ผู้พูดจะต้องทำการเลือกไปเรื่อย ๆ ตามสัญลักษณ์ลูกศรจนกว่าจะได้เซตของรูปแบบการกล่าวขอขอบคุณที่เหมาะสม

แผนภูมิไหลข้างต้นสามารถอธิบายได้ดังนี้ แผนภูมิไหลนี้มีทิศทางการไหลจากซ้ายไปขวา โดยเริ่มต้นจากตัวผู้พูดซึ่งอยู่ในสัญลักษณ์วงกลมตรงมุมซ้ายมือด้านล่างสุดของแผนภูมิ ผู้พูดจะต้องทำการตัดสินใจไปที่ละตัวเลือกหรือเงื่อนไขที่อยู่ภายในสัญลักษณ์สี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยมีทิศทางตามลูกศรที่เครื่องหมาย [+] หรือ [-] กำกับไว้

การเรียงลำดับความสำคัญของตัวเลือกหรือเงื่อนไขที่ผู้พูดต้องตัดสินใจในแผนภูมิไหลนั้น จะเรียงลำดับจากเงื่อนไขที่มีความสำคัญที่สุดที่ผู้พูดต้องคำนึงถึงก่อนสิ่งอื่นแล้วค่อยไปตามเงื่อนไขที่มีความสำคัญรองลงมา ซึ่งการพิจารณาระดับความสำคัญของเงื่อนไขนั้นผู้วิจัยพิจารณาจากผลการศึกษาในบทก่อนหน้าคือบทที่ 4 บทที่ 5 และบทที่ 6 ซึ่งพบว่าปัจจัยความพึงพอใจของผู้พูดคือสิ่งที่ได้รับและปัจจัยบทบาทของผู้พูดกับผู้ฟังเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดเพราะพบว่ารูปแบบการกล่าวขอขอบคุณจะมีความแตกต่างกันไปตามปัจจัยทั้งสองประการอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำปัจจัยทั้งสองมาตั้งเป็นเงื่อนไขในการตัดสินใจในตอนต้นของแผนภูมิเพราะถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ผู้พูดต้องคำนึงถึงก่อน ส่วนปัจจัยสถานการณ์ความเป็นทางการและความสนิทสนมนั้นพบว่าทำให้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณมีความแตกต่างกันเพียงในบางบทบาทเท่านั้นจึงความสำคัญที่น้อยกว่า ผู้วิจัยจึงนำมาตั้งเป็นเงื่อนไขย่อยภายหลังจากที่ตัดสินใจในเงื่อนไขหลักไปหมดแล้ว สำหรับการที่นำเอาปัจจัยความพึงพอใจมาไว้ก่อนหน้าปัจจัยบทบาทของผู้พูดกับผู้ฟัง ก็เพราะปัจจัยความพึงพอใจเป็นปัจจัยภายในตัวของผู้พูดซึ่งเป็นปัจจัยใกล้ตัวที่สุดผู้พูดจึงต้องตัดสินใจจากปัจจัยที่ใกล้ตัวก่อนแล้วค่อยไปตัดสินใจในปัจจัยบทบาทของผู้พูดกับผู้ฟังซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก

สำหรับขั้นตอนการตัดสินใจในแผนภูมิไหลมีดังนี้ ในขั้นแรกผู้พูดต้องตัดสินใจโดยเริ่มจากตัวผู้พูดเองว่ามีความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟังหรือไม่ ถ้าพึงพอใจมาก [+พอใจ] ให้ไปตามลูกศรที่มีเครื่องหมาย [+] กำกับ แต่ถ้าพึงพอใจน้อยหรือไม่พึงพอใจเลย [-พอใจ] ก็ให้ไปตามลูกศรที่มีเครื่องหมาย [-] กำกับไว้ หลังจากทำการเลือกในตัวเลือกนี้เสร็จแล้วผู้อ่านจะพบว่าแผนภูมิไหลถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ ซึ่งมีตัวเลือกที่ต้องตัดสินใจต่อไปเหมือนกันคือ ส่วนบนที่แสดงว่าผู้พูดมีความพึงพอใจมาก และส่วนล่างที่แสดงว่าผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยหรือไม่พึงพอใจเลย สาเหตุที่แผนภูมิไหลถูกแบ่งเป็น 2 ส่วนที่เหมือนกันดังกล่าวก็เพราะต้องการให้แผนภูมิดูง่ายไม่ซับซ้อน เนื่องจากถ้าทำแผนภูมิไหลเป็นส่วนใหญ่ส่วนเดียวจะเกิดความซับซ้อนมากเพราะขั้นตอนการตัดสินใจที่เหมือนกันทำให้มีลูกศรที่ตัดกันมากจนสับสน ในการอธิบายผู้วิจัยจะกล่าวถึงใน

กรณีที่คุณมีความพึงพอใจ [+พอใจ] ก่อนแล้วจะกล่าวถึงในกรณีที่ไม่มีความพึงพอใจที่หลัง [-พอใจ]

เมื่อตัดสินใจแล้วว่าผู้พูดมีความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้รับ [+พอใจ] ขั้นตอนต่อไปก็จะเลือกถึงสถานภาพของผู้พูดกับผู้ฟังที่สัมพันธ์กัน โดยเลือกให้ผู้ฟังมีสถานภาพที่เท่ากันกับผู้พูดหรือเปล่า ถ้าเท่ากัน [+สถานภาพเท่ากัน] ก็ให้ไปตามลูกศรที่มีเครื่องหมายบวกกำกับ แต่ถ้าไม่เท่ากัน [-สถานภาพเท่ากัน] ให้ไปตามลูกศรที่มีเครื่องหมายลบกำกับ ในตอนนี้จะขออธิบายในกรณีที่ผู้พูดกับผู้ฟังมีสถานภาพเท่ากันก่อน [+สถานภาพเท่ากัน] ในกรณีที่ผู้พูดกับผู้ฟังมีสถานภาพที่เท่ากันก็จะเลือกต่อไปว่าผู้ฟังนั้นเป็นคนไม่รู้จักหรือเปล่า ถ้าเป็นคนที่ไม่รู้จัก [+ไม่รู้จัก] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ก คือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ ก็ได้ ในกรณีที่ผู้ฟังไม่ใช่คนไม่รู้จัก [-ไม่รู้จัก] ก็จะเลือกต่อไปว่าผู้ฟังเป็นเพื่อนหรือเปล่า ถ้าเป็นเพื่อน [+เพื่อน] ก็จะเลือกต่อไปว่าเป็นเพื่อนที่สนิทหรือไม่สนิทกับผู้พูด ถ้าสนิท [+สนิท] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ค คือ ขอบใจ+คำบอกปริมาณ หรือ ตั้งใจ หรือ ตั้งใจก็ ก็ได้ แต่ถ้าเป็นเพื่อนที่ไม่สนิท [-สนิท] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ก คือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ ก็ได้

ในกรณีที่ผู้ฟังไม่ใช่เพื่อน [-เพื่อน] ก็จะเลือกต่อไปว่าผู้ฟังเป็นคู่รักหรือเปล่า ถ้าเป็นคู่รัก [+คู่รัก] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ข คือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ หรือ คำชมหรือ คำแสดงความรู้สึก หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกขาน+คำแสดงความรู้สึก ก็ได้ ในกรณีที่ผู้ฟังไม่ได้เป็นคู่รักกัน [-คู่รัก] ก็จะเลือกต่อไปว่าผู้ฟังเป็นสามีหรือภรรยาของผู้พูดหรือเปล่า ถ้าผู้ฟังเป็นสามีหรือภรรยา [+สามีหรือภรรยา] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ข คือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ หรือ คำชมหรือ คำแสดงความรู้สึก หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกขาน+คำเรียกญาติ+คำแสดงความรู้สึก ก็ได้ ในกรณีที่ผู้ฟังไม่ได้เป็นสามีหรือภรรยา [-สามีหรือภรรยา] ก็แสดงว่าผู้ฟังอาจมีบทบาทอื่น ๆ ที่มีสถานภาพเท่าเทียมกับผู้พูดก็อาจจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ก คือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ ก็ได้

ย้อนกลับมาในกรณีที่ผู้พูดกับผู้ฟังมีสถานภาพที่ไม่เท่ากันนั้นก็เลือกต่อไปว่าผู้ฟังมีสถานภาพที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าผู้พูด ถ้าผู้ฟังมีสถานภาพสูงกว่าผู้พูด [+สถานภาพสูงกว่า] ก็จะเลือกต่อไปว่าผู้ฟังเป็นพ่อ-แม่หรือญาติผู้ใหญ่ของผู้พูดหรือไม่ ถ้าเป็นพ่อ-แม่หรือญาติผู้ใหญ่ [+พ่อ-แม่หรือญาติผู้ใหญ่] จะเลือกต่อไปว่าสถานการณ์ที่พูดเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ถ้าสถานการณ์เป็นทางการ [+ทางการ] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ง คือ ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 หรือ กราบ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 ก็ได้ แต่ถ้าผู้พูดพูดกับพ่อ-แม่หรือญาติผู้ใหญ่ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ [-ทางการ] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ข

ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ หรือ คำชมหรือ คำแสดงความรู้สึก หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกขาน+คำแสดงความรู้สึก ก็ได้

ถ้าผู้ฟังไม่ได้เป็นพ่อ-แม่หรือญาติผู้ใหญ่ [-พ่อ-แม่หรือญาติผู้ใหญ่] ก็จะเลือกต่อไปว่าผู้ฟังเป็นที่ของผู้พูดหรือไม่ ถ้าเป็นที่ [+ที่] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ข คือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ หรือ คำชมหรือ คำแสดงความรู้สึก หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกขาน+คำแสดงความรู้สึก ก็ได้ แต่ถ้าผู้ฟังไม่ได้เป็นที่ของผู้พูด [-ที่] ก็จะเลือกต่อว่าผู้ฟังเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้พูดใช่หรือไม่ ถ้าใช่ [+ผู้บังคับบัญชา] ก็จะเลือกต่อว่าสถานการณ์ที่พูดเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ถ้าสถานการณ์เป็นทางการ [+ทางการ] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ง คือ ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 หรือ กราบ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 ก็ได้ แต่ถ้าสถานการณ์ไม่เป็นทางการ[-ทางการ] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ข คือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ หรือ คำชมหรือ คำแสดงความรู้สึก หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกขาน+คำแสดงความรู้สึก ก็ได้ ในกรณีที่ผู้ฟังไม่ได้เป็นผู้บังคับบัญชา [-ผู้บังคับบัญชา] ก็แสดงว่าผู้ฟังอาจมีบทบาทอื่น ๆ ที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้พูดก็อาจจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ก คือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ ก็ได้

ในกรณีที่ผู้ฟังมีสถานภาพที่ต่ำกว่าผู้พูด [-สถานภาพสูงกว่า] ก็จะเลือกต่อไปว่าผู้ฟังเป็นลูกหรือหลานของผู้พูดหรือไม่ ถ้าเป็นลูกหรือหลาน [+ลูกหรือหลาน] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ค คือ ขอบใจ+คำบอกปริมาณ หรือ ดีใจ หรือ ดีใจจัง ก็ได้ แต่ถ้าผู้ฟังไม่ใช่ลูกหรือหลานของ [-ลูกหรือหลาน] ผู้พูดก็จะเลือกต่อว่าผู้ฟังเป็นน้องของผู้พูดหรือไม่ ถ้าเป็นน้อง [+น้อง] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ค คือ ขอบใจ+คำบอกปริมาณ หรือ ดีใจ หรือ ดีใจจัง ก็ได้ ถ้าผู้ฟังไม่ใช่พี่น้องของผู้พูด [-น้อง] ก็จะเลือกต่อว่าผู้ฟังเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของผู้พูดใช่หรือไม่ ถ้าผู้ฟังเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา [+ผู้ใต้บังคับบัญชา] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ข คือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ หรือ คำชมหรือ คำแสดงความรู้สึก หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกขาน+คำแสดงความรู้สึก ก็ได้ ในกรณีที่ผู้ฟังไม่ได้เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา [-ผู้ใต้บังคับบัญชา] ก็แสดงว่าผู้ฟังอาจมีบทบาทอื่น ๆ ที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้พูดก็อาจจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ก คือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ ก็ได้

ย้อนกลับมาตอดันของแผนภูมิในกรณีที่ผู้พูดไม่มีความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้รับจากผู้ฟัง [-พอใจ] ผู้พูดก็จะเลือกต่อว่า ผู้ฟังมีสถานภาพเท่ากันกับผู้พูดหรือไม่ [+สถานภาพเท่ากัน] ถ้าใช่ก็จะเลือกต่อไปว่าผู้ฟังนั้นเป็นคน ไม่รู้จักหรือไม่ ถ้าเป็นคนที่ไม่รู้จัก [+ไม่รู้จัก] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม จ คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ ก็ได้ ในกรณีที่ผู้ฟังไม่ใช่คนไม่รู้จัก [-ไม่รู้จัก] ก็จะเลือกต่อไปว่าผู้ฟังเป็นเพื่อนหรือเปล่า ถ้าเป็นเพื่อน [+เพื่อน]

ก็จะเลือกต่อว่าเป็นเพื่อนที่สนิทหรือไม่สนิทกับผู้พูด ถ้าสนิท [+สนิท] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณกลุ่ม ข คือ ขอบใจ หรือ ขอบใจ+คำลงท้าย2 แต่ถ้าเป็นเพื่อนที่ไม่สนิท [-สนิท] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณกลุ่ม จ คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ ก็ได้

ในกรณีที่ผู้ฟังไม่ใช่เพื่อน [-เพื่อน] ก็จะเลือกต่อไปว่าผู้ฟังเป็นคู่รักหรือไม่ ถ้าเป็นคู่รัก [+คู่รัก] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณกลุ่ม ข คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำลงท้าย2 หรือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ ก็ได้ ในกรณีที่ผู้ฟังไม่ได้เป็นคู่รัก [-คู่รัก] ก็จะเลือกต่อไปว่าผู้ฟังเป็นสามีหรือภรรยาของผู้พูดหรือไม่ ถ้าผู้ฟังเป็นสามีหรือภรรยา [+สามีหรือภรรยา] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณกลุ่ม ข คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำลงท้าย2 หรือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ ก็ได้ ในกรณีที่ผู้ฟังไม่ได้เป็นสามีหรือภรรยา [-สามีหรือภรรยา] ก็แสดงว่าผู้ฟังอาจมีบทบาทอื่น ๆ ที่มีความเท่าเทียมกับผู้พูดก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณกลุ่ม จ คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ ก็ได้

ในกรณีที่ผู้พูดกับผู้ฟังสถานภาพที่ไม่เท่ากันนั้นก็จะเลือกต่อว่าผู้ฟังมีสถานภาพที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าผู้พูด ถ้าผู้ฟังมีสถานภาพสูงกว่าผู้พูด [+สถานภาพสูงกว่า] ก็จะเลือกต่อไปว่าผู้ฟังเป็นพ่อ-แม่หรือญาติผู้ใหญ่ของผู้พูดหรือไม่ ถ้าเป็นพ่อ-แม่หรือญาติผู้ใหญ่ [+พ่อ-แม่หรือญาติผู้ใหญ่] ก็จะเลือกต่อว่าสถานการณ์ที่พูดเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ถ้าสถานการณ์เป็นทางการ [+ทางการ] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณกลุ่ม ฉ คือ ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1 หรือ กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1 ก็ได้ แต่ถ้าผู้พูดพูดกับพ่อ-แม่หรือญาติผู้ใหญ่ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ [-ทางการ] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณกลุ่ม จ คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ ก็ได้

ถ้าผู้ฟังไม่ได้เป็นพ่อ-แม่หรือญาติผู้ใหญ่ของผู้พูด [-พ่อ-แม่หรือญาติผู้ใหญ่] ก็จะเลือกต่อไปว่าผู้ฟังเป็นพี่ของผู้พูดหรือไม่ ถ้าเป็นพี่ [+พี่] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณกลุ่ม ข คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำลงท้าย2 หรือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ ก็ได้ แต่ถ้าผู้ฟังไม่ได้เป็นพี่ของผู้พูด [-พี่] ก็จะเลือกต่อว่าผู้ฟังเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้พูดใช่หรือไม่ ถ้าใช่ [+ผู้บังคับบัญชา] ก็จะเลือกต่อว่าสถานการณ์ที่พูดเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ถ้าสถานการณ์เป็นทางการ [+ทางการ] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณกลุ่ม ฉ คือ ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1 หรือ กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1 ก็ได้ แต่ถ้าสถานการณ์ไม่เป็นทางการ [-ทางการ] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณกลุ่ม จ คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ ก็ได้ ในกรณีที่ผู้ฟังไม่ได้เป็นผู้บังคับบัญชา [-ผู้บังคับบัญชา] ก็แสดงว่าผู้ฟังอาจมีบทบาทอื่น ๆ ที่มีสถานภาพสูงผู้พูดก็อาจจะใช้รูปแบบการกล่าวขอขอบคุณกลุ่ม จ คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ ก็ได้

ในกรณีที่ผู้ฟังมีสถานภาพที่ต่ำกว่าผู้พูด [-สถานภาพสูงกว่า] ก็จะเลือกต่อไปว่าผู้ฟังเป็นลูกหรือหลานของผู้พูดหรือไม่ ถ้าเป็นลูกหรือหลาน [+ลูกหรือหลาน] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ข คือ ขอบใจ หรือ ขอบใจ+คำลงท้าย2 ก็ได้ แต่ถ้าผู้ฟังไม่ใช่ลูกหรือหลานของผู้พูด [-ลูกหรือหลาน] ผู้พูดก็จะเลือกต่อว่าผู้ฟังเป็นน้องของผู้พูดหรือไม่ ถ้าเป็นน้อง [+น้อง] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม ข คือ ขอบใจ หรือ ขอบใจ+คำลงท้าย2 ก็ได้ ถ้าผู้ฟังไม่ใช่น้องของผู้พูด [-น้อง] ก็จะเลือกต่อว่าผู้ฟังเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของผู้พูดใช่หรือไม่ ถ้าผู้ฟังเป็นผู้ได้บังคับบัญชา [+ผู้ได้บังคับบัญชา] ก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม จ คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ ก็ได้ ในกรณีที่ผู้ฟังไม่ได้เป็นผู้ได้บังคับบัญชา [-ผู้ได้บังคับบัญชา] ก็แสดงว่าผู้ฟังอาจมีบทบาทอื่น ๆ ที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้พูดก็อาจจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณกลุ่ม จ คือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1 หรือ ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ ก็ได้

จากแผนภูมิข้างต้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการตัดสินใจของผู้พูดภาษาไทยเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่เหมาะสมนั้นมีความซับซ้อนมากเพราะผู้พูดจะต้องทำการตัดสินใจไปตามเงื่อนไขที่ตั้งไว้หลายขั้นตอน ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวก็คือปัจจัย 4 ประการที่ทำการศึกษาในบทก่อนหน้า ได้แก่ บทบาทของผู้พูดกับผู้ฟัง ความสนิทสนม ความเป็นทางการของสถานการณ์ และความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ สิ่งดังกล่าวจึงเป็นการแสดงว่าในสังคมไทยนั้น การที่จะกล่าวขอบคุณแต่ละครั้งผู้พูดจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัย 4 ประการนี้เสมอเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่เหมาะสม ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยก็ได้ทำการจำลองแบบการตัดสินใจที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้ง 4 ประการกับการกล่าวขอบคุณของผู้พูดภาษาไทย โดยเมื่อพิจารณาจากแผนภูมิจะพบว่าเงื่อนไขในส่วนแรกจะถามถึงความพึงพอใจของตัวผู้พูดเอง จากนั้นเงื่อนไขต่อมาจะถามถึงสถานภาพของผู้พูดที่สัมพันธ์กับผู้ฟังในแบบต่างๆ และจะแยกถามย่อยตามปัจจัยสถานการณ์การใช้ภาษาว่าเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการและปัจจัยความสนิทสนมว่ามีความสนิทสนมหรือไม่มีความสนิทสนมในบางบทบาทที่ปัจจัยนั้นๆ แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อผู้พูดได้ทำการตัดสินใจตามเงื่อนไขทั้งหมดบนแผนภูมิจึงจะได้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่เหมาะสมในสถานการณ์นั้น ๆ นอกจากนี้แผนภูมิข้างต้นจะแสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนในการตัดสินใจของผู้พูดในการเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณให้เหมาะสมแล้ว แผนภูมิข้างต้นยังสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมในสังคมไทยที่เน้นไปที่การนับถือกันตามลำดับความอาวุโส โดยสังเกตได้จากการที่ผู้พูดต้องทำการตัดสินใจว่าผู้ฟังมีฐานะเป็นอะไรกับคนอย่างละเอียดแล้วจึงจะเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่เหมาะสมได้

บทที่ 8

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

8.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยซึ่งมีการใช้แตกต่างกันตามปัจจัย 3 ประการคือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ความเป็นทางการของสถานการณ์ และความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 96 ฉบับ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้คือ

8.1.1 รูปแบบของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยปัจจุบัน

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และจำแนกการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยใน 2 ลักษณะคือ การกล่าวขอบคุณที่จำแนกตามโครงสร้าง และการกล่าวขอบคุณที่จำแนกตามความซับซ้อน ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

8.1.1.1 การกล่าวขอบคุณที่จำแนกตามโครงสร้าง

จากการศึกษาโครงสร้างของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยพบว่าแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1. การกล่าวขอบคุณตรง 2. การกล่าวขอบคุณอ้อม และ 3. การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม โครงสร้างของการกล่าวขอบคุณตรงมีส่วนประกอบสำคัญ 2 ส่วน ส่วนแรกคือ คำขอบคุณตรง ซึ่งต้องปรากฏเสมอ และส่วนที่สองคือ ส่วนเสริม ซึ่งอาจปรากฏหรือไม่ก็ได้ ถ้าปรากฏอาจปรากฏในตำแหน่งหน้าของคำขอบคุณตรงซึ่งจะเรียกว่า ส่วนเกริ่นนำ แต่ถ้าปรากฏในตำแหน่งหลังของคำขอบคุณตรงจะเรียกว่า ส่วนเสริมท้าย ส่วนเสริมอาจปรากฏพร้อมกันทั้งในตำแหน่งหน้าและหลังของคำขอบคุณก็ได้ ส่วนการกล่าวขอบคุณอ้อมนั้นมีโครงสร้างเดียวคือ การกล่าวขอบคุณอ้อมเท่านั้น

จากโครงสร้างและส่วนประกอบของโครงสร้างดังกล่าวสามารถจำแนกเป็นรูปแบบทั่วไปของการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยได้ทั้งหมด 9 รูปแบบ แต่รูปแบบที่ปรากฏใช้จริงในข้อมูลนั้นมีเพียง 8 รูปแบบ ดังนี้

- การกล่าวขอบคุณตรง มี 4 รูปแบบ ได้แก่

1. คำขอบคุณตรงเท่านั้น เช่น ขอบคุณ ขอบใจ ขอบพระคุณ เป็นต้น
2. คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย เช่น ขอบคุณ+ค่ะ ขอบใจ+มาก ขอบคุณ+ค่ะพ่อ ฯลฯ
3. ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง เช่น กราบ+ขอบพระคุณ ขอกราบ+ขอบพระคุณ ฯลฯ
4. ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย เช่น กราบ+ขอบพระคุณ+มากค่ะ ฯลฯ

- การกล่าวขอบคุณอ้อม มี 1 รูปแบบ ได้แก่

5. การกล่าวขอบคุณอ้อมเท่านั้น เช่น รักคุณมากที่สุดเลย แสบปี่มากจ๊ะ ฯ

- การกล่าวขอบคุณตรง+การกล่าวขอบคุณอ้อม มี 3 รูปแบบ ได้แก่

6. [คำขอบคุณตรง] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม] เช่น ขอบใจ+คราวหลังไม่ต้องก็ได้

7. [คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม] เช่น

ขอบคุณ+มากค่ะ+ไม่ต้องซื้อให้ก็ได้

8. [ส่วนเกริ่นนำ+คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย] + [การกล่าวขอบคุณอ้อม] เช่น

กราบ+ขอบพระคุณ+ค่ะ+ถูกใจหลานมาก

จากการนับความถี่ในการปรากฏของรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่จำแนกตามโครงสร้างทั้ง 8 รูปแบบพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่คนในสังคมไทยนิยมใช้มากที่สุดคือ รูปแบบ คำขอบคุณตรง+ส่วนเสริมท้าย ซึ่งมีอัตราการปรากฏถึงร้อยละ 78 จากรูปแบบทั้งหมด

8.1.1.2 การกล่าวขอบคุณที่จำแนกตามความซับซ้อน

ผู้วิจัยจำแนกการกล่าวขอบคุณตามความซับซ้อน โดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ 2 เกณฑ์ที่แยกจากกันคือ 1. เกณฑ์จำนวนองค์ประกอบ และ 2. เกณฑ์ความหมายทางสังคมของคำขอบคุณ ผลโดยสรุปมีดังนี้

1) การกล่าวขอบคุณที่จำแนกตามเกณฑ์จำนวนองค์ประกอบ หมายถึงรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่วิเคราะห์โดยคำนึงถึงจำนวนขององค์ประกอบซึ่งทำให้เกิดความซับซ้อน ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีทั้งหมด 7 รูปแบบ เรียงลำดับจากที่เรียบง่ายมากที่สุดไปยังซับซ้อนมากที่สุด ดังนี้

1. รูปแบบ 1 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นรูปแบบที่เรียบง่ายที่สุด เช่น ขอบคุณ ขอบใจ แฉ่งค์

2. รูปแบบ 2 องค์ประกอบ เช่น ขอบคุณ+ค่ะ (ขอบคุณ+คำลงท้าย1) ขอบพระคุณ+เป็นอย่างสูง (ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ)

3. รูปแบบ 3 องค์ประกอบ เช่น ขอบคุณ+มาก+ค่ะ (ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1) ขอบใจ+นะ+นื่อง (ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ)

4. รูปแบบ 4 องค์ประกอบ เช่น ขอบคุณ+มาก+ค่ะ+พ้อ (ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ)

5. รูปแบบ 5 องค์ประกอบ เช่น ขอ+ขอบคุณ+คุณ+สุทัศน์+สำหรับคำชม (ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ)

6. รูปแบบ 6 องค์ประกอบ เช่น ขอ+ขอบคุณ+คุณ+ที่+ประณอม+สำหรับของขวัญชิ้นนี้ (ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ)

7. รูปแบบ 7 องค์ประกอบ เช่น กราบ+ขอบพระคุณ+แม่+มาก+มาก+เลข+ค่ะ (กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1)

2) คำขอขอบคุณที่จำแนกตามเกณฑ์ความหมายทางสังคมของคำขอบคุณ

คำขอบคุณที่พบในงานวิจัยนี้มีหลายคำแต่คำขอบคุณที่นำมาวิเคราะห์ในเกณฑ์นี้ ผู้วิจัยเลือกมาเพียง 3 คำที่มีการปรากฏใช้มากที่สุดเท่านั้นด้วยถือว่าเป็นคำขอบคุณที่คนไทยนิยมใช้หรือคุ้นเคยที่สุด ได้แก่ *ขอบพระคุณ* *ขอบคุณ* และ *ขอบใจ* คำขอบคุณทั้งสามคำมีความหมายทางสังคมที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นดังนี้ คำว่า *ขอบพระคุณ* เป็นที่ยอมรับว่ามีความหมายทางสังคมที่แสดงถึงความความเป็นทางการที่มากที่สุดผู้วิจัยจึงกำหนดให้เป็นคำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากที่สุด รองลงมาคือคำว่า *ขอบคุณ* และ คำว่า *ขอบใจ* นั้นในสังคมไทยถือว่ามีความหมายถึงความเป็นทางการที่น้อยที่สุด ผู้วิจัยจึงกำหนดให้เป็นคำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยที่สุด

8.1.2. การกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ความเป็นทางการของสถานการณ์และความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ

รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่จำแนกความซับซ้อนตามเกณฑ์จำนวนองค์ประกอบทั้ง 8 รูปแบบ และคำขอบคุณทั้งสามคำที่จำแนกความซับซ้อนตามเกณฑ์ความหมายทางสังคมพบว่าการใช้ที่แปรและไม่แปรไปตามปัจจัย 3 ประการคือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ความเป็นทางการของสถานการณ์ และความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ ดังนี้

8.1.2.1 การกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังที่นำมาศึกษามี 2 ลักษณะคือ ความสัมพันธ์แบบสมมูลและไม่สมมูล และ ความสัมพันธ์แบบสนิทสนมและไม่สนิทสนม

ในส่วนความสัมพันธ์แบบไม่สมมูลนั้นผู้วิจัยยังได้แบ่งออกเป็นอีก 2 ลักษณะย่อยคือ 1. เมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังเช่น พ่อ-แม่พูดกับลูก เป็นต้น และ 2. เมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง เช่น ลูกพูดกับพ่อ-แม่ เป็นต้น ส่วนความสัมพันธ์แบบสมมูลคือทั้งสองฝ่ายมีความเท่าเทียมกัน เช่น เพื่อนพูดกับเพื่อน เป็นต้น (ดูรายละเอียดใน 4.1)

การกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความสัมพันธ์แบบสมมูลและไม่สมมูล

ผลการวิเคราะห์รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความสัมพันธ์แบบสมมูลและไม่สมมูลพบว่า ความสัมพันธ์แบบสมมูลและไม่สมมูลเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแปรของรูปแบบการกล่าวขอบคุณอย่างเด่นชัด กล่าวคือในความสัมพันธ์แบบไม่สมมูลเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง ผู้พูดในทุกบทบาทจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ซับซ้อนน้อยที่สุดคือรูปแบบ 1 องค์ประกอบ ในอัตรามากที่สุด ยกเว้นบทบาทผู้บังคับบัญชาเท่านั้นที่พบว่าจะใช้ รูปแบบ 2 องค์ประกอบ มากที่สุด เช่น *ขอบคุณ+ครับ/ค่ะ* อันเนื่องมาจากการให้เกิดริ ขณะทีใน

ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังและความสัมพันธ์แบบสมดุลนั้นพบว่า ผู้พูดในทุกบทบาทจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ซับซ้อนมากกว่าคือจะใช้รูปแบบ 3 องค์ประกอบและรูปแบบ 2 องค์ประกอบ มากที่สุดตามลำดับ ส่วนการเลือกใช้คำขอบคุณนั้นพบว่า ในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังและความสัมพันธ์แบบสมดุล ผู้พูดในทุกบทบาทจะใช้คำว่า ขอบคุณ ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนปานกลางมากที่สุด ขณะที่ ในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังนั้นพบว่าผู้พูดในทุกบทบาทจะใช้ คำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยกว่าคือคำว่า ขอบใจ ในอัตรามากที่สุดแทน ยกเว้นบทบาทผู้บังคับบัญชาเท่านั้นที่พบว่าจะใช้คำว่า ขอบคุณ มากที่สุดอันเนื่องมาจากการให้ เกียรติ

การกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความสัมพันธ์แบบสนิทสนมและไม่สนิทสนม

จากการวิเคราะห์การแปรของการกล่าวขอบคุณตามความสัมพันธ์แบบสนิทสนมและไม่สนิทสนมพบว่า ความสนิทสนมไม่มีอิทธิพลต่อการแปรของรูปแบบการกล่าวขอบคุณ เพราะในทุกบทบาทที่ศึกษาไม่ว่าผู้พูดจะมีความสนิทสนมหรือไม่ ผู้พูดก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดีในด้านการใช้คำขอบคุณนั้นพบว่า ความสนิทสนมมีอิทธิพลทำให้คำขอบคุณที่ใช้มีความแตกต่างกันเฉพาะในบทบาทเพื่อน เพราะพบว่าเมื่อเพื่อนที่สนิทและไม่สนิท พูดกันจะใช้คำขอบคุณที่ต่างกัน โดยเมื่อเพื่อนที่สนิทพูดกันจะใช้คำว่า ขอบใจ ซึ่งมีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยที่สุดในอัตรามากที่สุด ขณะที่เมื่อพูดกับเพื่อนที่ไม่สนิทนั้นพบว่าผู้พูดจะใช้คำว่า ขอบคุณ ซึ่งมีความหมายทางสังคมซับซ้อนมากกว่ามากที่สุดแทน

8.1.2.2 การกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความเป็นทางการของสถานการณ์

ปัจจัยความเป็นทางการของสถานการณ์เป็นปัจจัยที่อิทธิพลน้อยที่สุดต่อการแปรของการกล่าวขอบคุณกล่าวคือพบว่า สถานการณ์เป็นทางการและไม่เป็นทางการไม่มีอิทธิพลต่อการแปรของการกล่าวขอบคุณในทุกความสัมพันธ์ ยกเว้นแต่เมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังเท่านั้นที่พบว่าในสถานการณ์เป็นทางการผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ และในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลเท่านั้นที่พบว่าในสถานการณ์เป็นทางการผู้พูดจะใช้คำขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ

8.1.2.3 การกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ

ปัจจัยความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการแปรของการกล่าวขอบคุณ ผู้วิจัยพบว่าในทุกความสัมพันธ์ที่ศึกษา เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่งที่ได้รับนั้น ผู้พูดจะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีความซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับอย่างชัดเจน ส่วนการใช้คำขอบคุณนั้นพบว่า เมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากต่อสิ่ง

ที่ได้รับนั้นผู้พูดจะใช้คำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนมากกว่าเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยต่อสิ่งที่ได้รับในทุกความสัมพันธ์ที่ศึกษา ยกเว้นแต่ในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังเท่านั้นที่พบว่า คำขอบคุณที่ใช้ไม่แตกต่างกันตามความพึงพอใจ

8.1.2.4 ความซับซ้อนของการกล่าวขอบคุณที่สะท้อนถึงลักษณะสำคัญบางประการทางสังคม

1) ผู้วิจัยพบแนวโน้มของการกล่าวขอบคุณที่แสดงถึงความเป็นกลาง (Neutral) เกิดขึ้นในสังคมไทย อันหมายความว่าไม่ว่าสถานการณ์จะเป็นอย่างไรผู้พูดก็จะใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่เหมือนกัน ทั้งนี้จากการศึกษารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่แปรไปตามปัจจัยทั้งสามประการข้างต้นนั้น ผู้วิจัยพบว่ามียุทธวิธีที่มีรูปแบบที่การปรากฏมากและสม่ำเสมอในทุก ๆ สถานการณ์จนเป็นที่สังเกตได้นั่นก็คือ รูปแบบ 2 องค์ประกอบ การที่พบว่าผู้พูดใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณแบบดังกล่าวมากและสม่ำเสมอในทุก ๆ สถานการณ์อาจเป็นการบ่งบอกว่ารูปแบบดังกล่าวนี้ได้รับการยอมรับจากผู้พูดในสังคมไทยว่ามีความเป็นบรรทัดฐาน(Norm) หรือมีความเป็นกลางจนผู้พูดสามารถนำมาใช้ได้ในทุกกรณีโดยไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าบทบาทของคนที่สัมพันธ์กับผู้ฟังเป็นอย่างไร สถานการณ์การใช้ภาษาเป็นอย่างไร และความพึงพอใจของคนที่มีต่อสิ่งที่ได้รับเป็นอย่างไร

2) การที่พบว่าเมื่อผู้พูดมีสถานภาพที่สูงกว่าผู้ฟังผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณและคำขอบคุณที่ซับซ้อนน้อย แต่เมื่อผู้พูดมีสถานภาพที่ต่ำกว่าผู้ฟังผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะเลือกใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณและคำขอบคุณอีกแบบหนึ่งซึ่งมีความซับซ้อนที่มากกว่า เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะทางวัฒนธรรมที่สำคัญประการหนึ่งในสังคมไทยนั่นก็คือ ระบบความอาวุโส ซึ่งหมายถึงการที่คนในสังคมไทยให้ความเคารพนับถือกันและกันตามลำดับชั้นทางอายุหรือทางประสบการณ์หรือสถานภาพทางสังคม รูปแบบการกล่าวขอบคุณและคำขอบคุณที่พบในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นหลักฐานอย่างคึกเกี่ยวกับการให้ความสำคัญในเรื่องของการนับถือกันตามลำดับความอาวุโสในสังคมไทย เพราะพบว่าผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าจะนิยมกล่าวขอบคุณผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าด้วยรูปแบบที่มีความซับซ้อนคือ รูปแบบ 3 องค์ประกอบ และคำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนคือคำว่า ขอบพระคุณ และ ขอขอบคุณ อันแสดงให้เห็นถึงการที่ผู้พูดแสดงความเคารพยกย่องหรือให้เกียรติแก่ผู้ฟังที่มีสถานภาพที่สูงกว่าหรือมีความอาวุโสกว่าตน ซึ่งบทบาทที่แสดงให้เห็นชัดเจนถึงรูปแบบและคำขอบคุณดังกล่าวคือบทบาทลูกพูดกับพ่อ-แม่ และญาติผู้ใหญ่พูดกับหลาน ในทางกลับกันผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าจะนิยมกล่าวขอบคุณผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าด้วยรูปแบบที่เรียบง่ายหรือมีความซับซ้อนน้อยคือ รูปแบบ 1 องค์ประกอบ หรือ รูปแบบ 2 องค์ประกอบ และคำขอบคุณที่มีความหมายทางสังคมที่ซับซ้อนน้อยที่สุดคือ ขอบใจ อันแสดงให้เห็นถึงการที่ผู้พูดไม่ให้ความเคารพหรือให้เกียรติแก่ผู้ฟังที่มีสถานภาพที่ต่ำกว่าหรือมีความอาวุโสที่น้อยกว่าตน ซึ่งบทบาทที่แสดงให้เห็นชัดเจนถึงรูปแบบและคำขอบคุณดังกล่าวคือบทบาทพ่อ-แม่พูดกับลูก และหลานพูดกับญาติผู้ใหญ่ เราอาจจะกล่าวในอีกแง่ได้ว่าความ

อาวุโสเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้พูดภาษาไทยต้องคำนึงถึงเสมอเมื่อเวลาที่จะกล่าวขอบคุณ เพราะถ้าเราไม่คำนึงถึงอาจจะก่อให้เกิดการใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณและคำขอบคุณที่ผิดกาลเทศะอันจะนำมาซึ่งความเข้าใจผิดที่เกิดขึ้นในสังคมได้

3) ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณและคำขอบคุณที่พบใช้มากที่สุดและสม่ำเสมอตามปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังนั้นมีอยู่ 3 รูปแบบและ 3 คำ ได้แก่ รูปแบบ 1 องค์ประกอบรูปแบบ 2 องค์ประกอบ และ รูปแบบ 3 องค์ประกอบ และคำขอบคุณคำว่า *ขอบพระคุณ ขอบคุณ และขอบใจ* การใช้รูปแบบการกล่าวขอบคุณทั้ง 3 รูปแบบและคำขอบคุณทั้ง 3 คำ สามารถสะท้อนถึงลักษณะที่สำคัญบางประการทางสังคมดังนี้ รูปแบบที่มีองค์ประกอบเดียวและคำว่า *ขอบใจ* นั้นเป็นรูปแบบที่ผู้ใหญ่นิยมใช้กับผู้น้อย อันเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความไม่เคารพและในขณะเดียวกันก็เป็นการแสดงถึงความสนิทสนมสูงสุด แต่รูปแบบเดียวกันนี้เองผู้น้อยจะไม่นิยมใช้กับผู้ใหญ่เพราะจะหมายถึงการไม่ให้ความเคารพผู้ใหญ่หรือวางตัวเสมอผู้ใหญ่ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำในสังคมไทย

สำหรับรูปแบบ 2 องค์ประกอบและคำว่า *ขอบคุณ* นั้นเป็นรูปแบบที่ผู้พูดสามารถใช้กับผู้ฟังได้ในทุกบทบาทเพราะเป็นรูปแบบที่มีความเป็นกลางที่สุด อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบว่าผู้ที่มีความเท่าเทียมกันจะใช้รูปแบบนี้มากที่สุดเพราะรูปแบบและคำขอบคุณดังกล่าวเป็นเครื่องหมายแสดงถึงการให้ความเท่าเทียมและเสมอภาคกันมากที่สุด แต่ถ้าผู้พูดที่มีความเท่าเทียมกันใช้รูปแบบ 1 องค์ประกอบและคำว่า *ขอบใจ* จะแสดงว่าผู้พูดให้ความสนิทสนมกับผู้ฟังมากขึ้นในทางกลับกันก็แสดงถึงการไม่ให้ความเคารพ แต่ถ้าคนที่มีความเท่าเทียมกันใช้รูปแบบ 3 องค์ประกอบก็จะหมายถึงการให้ความเคารพหรือยกย่องให้เกียรติผู้ฟังที่มากขึ้นกว่าปกติในทางกลับกันจะเป็นการให้ความสนิทสนมที่น้อยลงอีกด้วย รูปแบบ 2 องค์ประกอบนี้ถ้าใช้โดยผู้ใหญ่พูดกับผู้น้อยก็จะเป็นเครื่องหมายแสดงว่าผู้ใหญ่ให้เกียรติหรือยกย่องผู้น้อยบ้างในขณะเดียวกันก็จะให้ความสนิทสนมที่น้อยลง และถ้าใช้โดยผู้น้อยพูดกับผู้ใหญ่ก็เป็นเครื่องหมายแสดงถึงการให้ความเคารพยกย่องในระดับหนึ่งและจะให้ความสนิทสนมบ้างด้วย

ส่วนรูปแบบ 3 องค์ประกอบและคำว่า *ขอบพระคุณ* นั้นเป็นรูปแบบที่ผู้น้อยนิยมใช้กับผู้ใหญ่ อันเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความเคารพยกย่องผู้ใหญ่มากที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็แสดงถึงความสนิทสนมน้อยที่สุดอีกด้วย แต่รูปแบบเดียวกันนี้เองผู้ใหญ่จะไม่นิยมใช้กับผู้น้อยเพราะจะหมายถึงการให้ความเคารพหรือการให้เกียรติผู้น้อยเป็นพิเศษซึ่งผู้ใหญ่ในสังคมไทยไม่พึงกระทำ

8.2 อภิปรายผล

8.2.1 เป็นที่เข้าใจร่วมกันในสังคมและเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยเองได้รับการสั่งสอนมาว่า คำว่า *ขอบคุณ* กับ *ขอบใจ* นั้นมีการใช้ที่ต่างกัน โดยคำว่า *ขอบคุณ* เป็นคำที่ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าใช้พูดกับผู้ที่มีสถานภาพที่สูงกว่าหรือผู้น้อยใช้พูดกับผู้ใหญ่ ส่วนคำว่า *ขอบใจ* นั้นเป็นคำที่ผู้ที่มี

สถานภาพสูงกว่าใช้พูดกับผู้ที่มิมีสถานภาพต่ำกว่าหรือผู้ใหญ่ใช้พูดกับผู้น้อยและผู้ที่มีความเท่าเทียมกันใช้พูดกัน แต่เมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้กลับพบว่าการใช้คำขอบคุณจริงในสังคมปัจจุบันนั้นมีความแตกต่างไปจากที่เข้าใจกันแต่เดิม โดยเฉพาะการใช้คำว่า *ขอบคุณ* นั้นผู้วิจัยพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือผู้วิจัยพบว่า คำว่า *ขอบคุณ* นั้นนอกจากจะปรากฏใช้เมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังตามแบบเดิมแล้วยังมีการปรากฏใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีสถานภาพที่สูงกว่าผู้ฟังในปริมาณที่มากทัดเทียมกับคำว่า *ขอบใจ* ซึ่งเป็นคำที่เข้าใจว่าใช้อยู่แต่เดิม จนอาจมองว่าการใช้คำว่า *ขอบคุณ* ในกรณีดังกล่าวกลายเป็นการทำให้การใช้คำว่า *ขอบใจ* ที่ควรจะใช้เดิมนั้นมีปริมาณที่ลดลงไปอย่างเห็นได้ชัด และอาจมองในอีกแง่ได้ว่าสถานะของคำว่า *ขอบคุณ* ในปัจจุบันกำลังจะกลายเป็น คำกลาง (Neutral) ที่คนในสังคมสามารถใช้ได้ในทุกสถานการณ์ สิ่งที่พบนี้เป็นการแสดงให้เห็นว่าขอบเขตของการใช้คำว่า *ขอบคุณ* ในปัจจุบันนั้นมีการขยายออกจากขอบเขตเดิมโดยการล้ำเข้ามาในขอบเขตของคำว่า *ขอบใจ* อย่างชัดเจนแต่ทั้งนี้ผู้วิจัยก็ยังพบว่าขอบเขตการใช้คำว่า *ขอบใจ* นั้นก็ยังคงที่อยู่เหมือนเดิมไม่ได้ล้ำเข้ามาในขอบเขตของคำขอบคุณคำอื่น ๆ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่ามีความเป็นไปได้ที่ในอนาคตคำว่า *ขอบใจ* อาจมีการใช้ที่น้อยลงและอาจจะสูญไปได้ในที่สุด เนื่องจากเกิดแนวโน้มของการใช้คำว่า *ขอบคุณ* เป็นคำกลางในทุก ๆ สถานการณ์ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่นักภาษาศาสตร์ในอนาคตควรจะให้ความสนใจทำการวิจัยต่อเนื่องไปเป็นระยะ ๆ เพื่อจะได้มองเห็นถึงแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้น

8.2.2 ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้คำขอบคุณที่เป็นคำยืมมาจากภาษาอังกฤษคือ คำว่า *แธ็งค์ และ แธ็งค์กิว* ซึ่งรูปแบบการใช้ของคำขอบคุณดังกล่าวพบว่ามีลักษณะที่น่าสนใจคือ นอกจากจะใช้แบบเดี่ยว ๆ โดยทับศัพท์ไปเลยซึ่งพบเป็นส่วนใหญ่แล้วยังพบว่ามีการใช้คำขอบคุณดังกล่าวร่วมกับคำภาษาไทยอื่น ๆ จนกลายเป็นรูปแบบการกล่าวขอบคุณในภาษาไทยแบบหนึ่งอีกด้วย ดังที่พบในงานวิจัยชิ้นนี้หลายรูปแบบ เช่น *แธ็งค์จ๊ะ แธ็งค์กิวนะน้องรัก แธ็งค์กิวมากนะ...ขอบใจเลย* เป็นต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าการปรากฏใช้ของคำขอบคุณดังกล่าวในภาษาไทยนั้นมีเงื่อนไขในการปรากฏอีกด้วย กล่าวคือผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการกล่าวขอบคุณที่มีคำว่า *แธ็งค์ และแธ็งค์กิว* เป็นส่วนประกอบหลักนั้นมีการปรากฏใช้แต่ในบทบาทที่ผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง เช่น พ่อ-แม่พูดกับลูก และบทบาทผู้พูดกับผู้ฟังมีสถานภาพที่เท่าเทียมกันเท่านั้น เช่น เพื่อนพูดกับเพื่อน คู่รักพูดกับคู่รัก แต่ไม่พบการใช้รูปแบบดังกล่าวในบทบาทที่ผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟังเลย นอกจากนี้รูปแบบการกล่าวขอบคุณดังกล่าวยังไม่พบใช้เมื่อสถานการณ์เป็นทางการอีกด้วยแสดงว่าคำขอบคุณที่เป็นคำยืมเป็นคำที่แสดงความเป็นทางการ สิ่งที่พบข้างต้นนั้นเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าถึงแม้คนไทยจะรับเอาคำขอบคุณจากภาษาอังกฤษมาใช้แต่ก็ไม่ได้ให้นำมาใช้อย่างฟุ่มเฟือย ตรงกันข้ามคนไทยกลับพยายามจัดระเบียบการใช้คำขอบคุณที่เป็นคำยืมดังกล่าวโดยการนำเอาลักษณะทางวัฒนธรรมเช่นระบบความอาวุโสและกาลเทศะมาเป็นตัวกำหนดการใช้เพื่อให้เกิด

ระเบียบวิธีที่ถูกต้องตามวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้การที่พบว่ามีการใช้คำขอบคุณที่เป็นคำยืมจากภาษาอังกฤษร่วมกับคำภาษาไทยอื่น ๆ ยังเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความข้างคิดข้างประดิษฐ์ของคนไทยที่พยายามนำเอาคำยืมดังกล่าวมาผสมกับคำในภาษาไทยเองทำให้เกิดรูปแบบการกล่าวขอบคุณแบบพิเศษเฉพาะตัวในภาษาไทยอีกด้วย

8.2.3 ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยจำกัดความคำว่า *กราบ ขอ และ ขอ+กราบ* เป็นคำแสดงการวะ แต่พบว่าคำว่า *กราบ* และ *ขอ+กราบ* นั้นมีการใช้ที่คล้ายคลึงกันซึ่งอาจรวมไว้เป็นคำแสดงการวะพวกหนึ่งที่บ่งบอกถึงความเคารพอย่างสูง แต่คำว่า *ขอ* นั้น มีลักษณะการใช้แตกต่างออกไปโดยบ่งบอกถึงความเคารพที่น้อยกว่า และมีความหมายที่เป็นกลางกว่าพวกแรก คำว่า *กราบ และ ขอ+กราบ* นั้น ใช้มากเมื่อพูดกับผู้ใหญ่หรือในสถานการณ์ที่เป็นทางการ ส่วนคำว่า *ขอ* นั้นจะใช้มากเมื่อพูดกับผู้น้อยและผู้ที่ทำเทียมกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าการใช้คำแสดงการวะทั้งสามคำร่วมกับคำขอบคุณตรงที่เป็นภาษาไทยนั้นมีความแตกต่างกันด้วย กล่าวคือคำว่า *กราบ และ ขอกราบ* นั้นจะพบใช้ร่วมกับคำว่า *ขอบพระคุณและ ขอขอบคุณ* เท่านั้น เช่น *กราบขอบพระคุณ ขอกราบขอบพระคุณ* แต่ไม่พบใช้ร่วมกับคำว่า *ขอบใจ* ส่วนคำว่า *ขอ* นั้นผู้วิจัยพบว่าสามารถใช้ได้กับคำขอบคุณตรงทุกคำที่เป็นภาษาไทย เช่น *ขอขอบพระคุณ ขอขอบคุณ ขอขอบใจ* สิ่งที่พบดังกล่าวเป็นการแสดงว่าการเลือกใช้คำแสดงการวะที่ร่วมกับคำขอบคุณตรงก็มีกฎที่คอยควบคุมอยู่เช่นกัน ไม่สามารถใช้อย่างพร่ำเพรื่อได้ อย่างไรก็ตามก็ตีรายละเอียดเกี่ยวกับความแตกต่างในการใช้คำแสดงการวะเหล่านี้เป็นเรื่องที่น่าศึกษาโดยละเอียดต่อไป

8.2.4 ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยได้แบ่งชนิดของคำลงท้ายเป็น 2 ชนิด คือ คำลงท้ายที่แสดงถึงความสุภาพ(คำลงท้าย1) เช่น *ค่ะ ครับ* และคำลงท้ายที่แสดงถึงความสนิทสนม(คำลงท้าย2) เช่น *นะ จ๊ะ น้า นะจ๊ะ* เป็นต้น ซึ่งการใช้คำลงท้ายทั้งสองชนิดร่วมกับคำขอบคุณตรงนั้นผู้วิจัยพบว่าแตกต่างกัน โดยคำลงท้ายชนิดแรกนั้นจะพบใช้ได้ร่วมกับคำขอบคุณได้ทุกคำ แต่คำลงท้ายชนิดที่สองนั้นจะพบใช้ร่วมกับคำขอบคุณเพียงบางคำเท่านั้น คือคำว่า *ขอบคุณ* เช่น *ขอบคุณจ๊ะ ขอขอบคุณนะ และ ขอใจ* เช่น *ขอใจนะ ขอใจจ๊ะ* แต่จะไม่พบการใช้คำลงท้ายชนิดที่สองร่วมกับคำว่า *ขอบพระคุณ* เลย สิ่งที่พบดังกล่าวเป็นการแสดงว่าการเลือกใช้คำลงท้ายที่แสดงความสนิทสนมเป็นตัวบ่งชี้ภาษาพูด

8.2.5 ในการกล่าวขอบคุณเมื่อสามีมุคกับภรรยาและภรรยาพูดกับสามีนั้น พบว่ารูปแบบที่พบใช้มากที่สุดนั้นเป็นรูปแบบที่แสดงถึงความเสมอภาคของทั้งสองฝ่ายมากที่สุด กล่าวคือทั้งสามีและภรรยาจะใช้รูปแบบ 2 องค์ประกอบและคำว่า *ขอบคุณ* ซึ่งเป็นคำกลางมากที่สุด อย่างไรก็ตามผู้วิจัยกลับพบว่ารูปแบบที่ปรากฏมากในลำดับที่รองลงมานั้นมีแนวโน้มที่ทำให้เห็นถึงการที่สามีมักจะวางตนเหนือกว่าภรรยา โดยสามีจะใช้รูปแบบที่ซับซ้อนน้อยลงคือ รูปแบบ 1 องค์ประกอบและการที่ภรรยามักจะวางตนให้ด้อยกว่าสามีอยู่ โดยภรรยาจะใช้รูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้นคือรูปแบบ 3 องค์ประกอบ ซึ่งแนวโน้มที่พบนี้ค่อนข้างเป็นไปได้ในแบบแผนเดิมในอดีตที่สามีเป็นที่

ยอมรับว่ามีฐานะสูงกว่าภรรยา สิ่งที่ตั้งกล่าวเป็นการแสดงว่า แม้ในสังคมปัจจุบันสถานภาพของสามีและภรรยาจะถูกมองว่าเท่าเทียมกันแล้วก็ตาม แต่ผู้วิจัยกลับพบว่าการแสดงออกทางภาษายังแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่ยังคงคลุมเครืออยู่กล่าวคือมีทั้งแนวโน้มที่แสดงถึงความเสมอภาคกันของทั้งสามีและภรรยาและแนวโน้มที่แสดงว่าสามีมักจะวางตนว่าสูงกว่าภรรยา และภรรยายังคงวางตนอยู่ในอาณัติของสามีซึ่งเป็นแบบแผนเดิมในอดีต อย่างไรก็ตาม ไรก็ดีผู้วิจัยคิดว่าสิ่งที่พบดังกล่าวอาจเป็นการแสดงว่าฐานะของสามีและภรรยาในปัจจุบันนั้นกำลังอยู่ในจุดเปลี่ยนจากความไม่สมดุลมาเป็นความสมดุล เพราะรูปแบบที่พบยังมีทั้งแนวโน้มของความเสมอภาคกัน และแนวโน้มของความไม่เสมอภาค ซึ่งแนวโน้มในอนาคตจะเป็นอย่างไรนั้นก็ควรที่จะต้องทำการศึกษาต่อไป

8.2.6 ในการกล่าวขอบคุณเมื่อผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้ใต้บังคับบัญชานั้น พบว่ารูปแบบที่ใช้มากที่สุดเป็นรูปแบบเดียวกันคือ รูปแบบ 2 องค์ประกอบ โดยจำแนกให้เป็นรูปแบบย่อยที่มี 2 องค์ประกอบซึ่งพบใช้มากที่สุดคือ ขอบคุณ+คำลงท้าย เช่น ขอบคุณ+ค่ะ/ครับ เหมือนกัน สิ่งที่พบดังกล่าวเป็นสิ่งที่น่าสนใจมากเพราะบทบาทความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นบทบาทที่แสดงถึงความไม่สมดุลในสถานะของทั้งสองฝ่ายอย่างชัดเจน แต่รูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ใช้มากที่สุดกลับเป็นรูปแบบที่เหมือนกัน ผู้วิจัยจึงเสนอความเห็นว่าการที่ผู้พูดใช้รูปแบบที่เหมือนกันดังกล่าว น่ามาจากเหตุผลเบื้องหลังที่แตกต่างกัน คือ เหตุผลในเรื่องของการให้เกิดคติในมุมมองของผู้บังคับบัญชา และเหตุผลในเรื่องของการให้ความเคารพในมุมมองของผู้ใต้บังคับบัญชา อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าจะเป็นที่สนใจเรื่องนี้อาจจะชัดเจนน่าจะเป็นตัวแปรอายุของผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาที่เปรียบเทียบกันเพราะมีความเป็นไปได้ที่ผู้บังคับบัญชาอาจมีอายุน้อยกว่าผู้ใต้บังคับบัญชาและในความเป็นจริงในสังคมเรายังคงพบอยู่เสมอที่ผู้บังคับบัญชารียกผู้ใต้บังคับบัญชาที่อายุมากกว่าว่า พี่ ลุง หรือป้า ด้วยความสนิทสนมแบบนี้เองอาจจะก่อให้เกิดความรู้สึกในแบบให้เกิดคติเกิดขึ้นในใจของผู้บังคับบัญชามีอายุน้อยได้ แต่เนื่องจากในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยไม่ได้เก็บข้อมูลโดยแยกแยะอายุของผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาจึงทำให้ได้ผลที่ออกมาในแบบรวมๆ ดังนั้นการศึกษาต่อไปถ้าได้นำเอาปัญหานี้มาทำให้กระจ่างอาจจะได้คำตอบที่สามารถตอบปัญหานี้ได้อย่างชัดเจน

8.3 ข้อเสนอแนะ

8.3.1. การศึกษาเพิ่มเติมกับกลุ่มประชากรอื่น ๆ โดยอาจใช้ตัวแปรอื่น ๆ มาทำการศึกษา เช่น อายุ เพศ ชั้นทางสังคมหรือ อาชีพ เป็นสิ่งที่น่าสนใจและควรกระทำในอนาคต เพราะผลที่ได้ อาจสะท้อนให้เห็นสิ่งที่น่าสนใจอื่น ๆ นอกเหนือจากที่พบในงานชิ้นนี้

8.3.2 . การศึกษาเพิ่มเติมโดยวิธีการเก็บข้อมูลจากการสังเกตจริงหรือจากสื่อต่างๆ เช่น ภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ ก็เป็นสิ่งที่ควรกระทำเช่นกัน เพราะข้อมูลที่ได้จะเป็นจริงและ

ครอบคลุมสถานการณ์ต่าง ๆ มากกว่าที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้ และอาจทำให้ได้ผลการศึกษากว้างขวางน่าสนใจยิ่งขึ้น

8.3.3. การศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของการใช้คำขอบุคคลในอดีตกับปัจจุบัน โดยวิธีการศึกษาข้ามสมัย เป็นหัวข้อที่น่าสนใจในการทำวิจัยในอนาคต

8.3.4 การศึกษาการกล่าวขอบุคคลในภาษาถิ่นอื่น ๆ ในภาษาไทย หรือ ศึกษาการกล่าวขอบุคคลในภาษาต่างประเทศอื่น ๆ แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับในภาษาไทย เป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งเพราะการกล่าวขอบุคคลในภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ หรือในภาษาต่างประเทศอาจมีแบบแผนที่แตกต่างกัน ความแตกต่างนี้อาจใช้เป็นตัวบ่งชี้ว่าสังคมของผู้พูดภาษาถิ่นหรือภาษาต่างประเทศและภาษาไทยกรุงเทพฯ ต่างกันด้วย

8.3.5 การศึกษาการขอบุคคลที่เป็นอวัจนภาษาโดยตรงหรือการขอบุคคลที่ใช้ทั้งอวัจนภาษาและวัจนภาษาก็เป็นอีกหัวข้อที่น่าสนใจอย่างมาก เพราะในงานวิจัยชิ้นนี้ก็พบว่าในสังคมไทยมีการขอบุคคลโดยใช้อวัจนภาษาหลายรูปแบบเช่นกัน เช่น การยิ้ม การพยักหน้า การโค้งคำนับ และการไหว้หรือกราบ แต่ไม่ได้นำมาวิเคราะห์เพราะอยู่นอกเหนือขอบเขตของงานวิจัย ดังนั้นถ้ามีการศึกษาเรื่องดังกล่าวอาจเป็นการช่วยเติมเต็มมโนทัศน์เกี่ยวกับการขอบุคคลในสังคมไทยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

การขอบคุณ. แหล่งที่มา: <http://www.budpage.com/clean.html> [มิถุนายน 2548]

กัลยา ดิงศักดิ์ (ม.ร.ว.) และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2531. การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัย
กรุงรัตนโกสินทร์. โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คำขอบคุณ. แหล่งที่มา: <http://www.thaihotelstaff.com> [มิถุนายน 2548]

จุฑารัตน์ โล่ห์ตระกูลวัฒน์. 2537. การเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศส.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชนินทร วิริยะพันธุ์. 2533. รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทย: การศึกษาเชิง
ภาษาศาสตร์สังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน, 2546. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542. นานมีบุ๊คส์. กรุงเทพฯ.

วิไลวรรณ เชาวลิต. 2536. การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นใต้: กรณีศึกษาบุคลากรในโรงเรียนท่า
ศาลาประสิทธิ์ศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชา
ภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมจินต์ เชื้อชชาญ. 2540. การใช้คำทักทายในภาษาไทยกรุงเทพฯปัจจุบัน. ศาสตรแห่งภาษา
ฉบับที่ 9 สิงหาคม 2540. ภาคนิพนธ์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุดาตวง เกิดโมพี. 2537. การศึกษาการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรตามแนวชาติพันธุ์
วรรณนาแห่งการสื่อสาร: กรณีศึกษาผู้สมัครพรรคพลังธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2544. ภาษาศาสตร์สังคม. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Apte, M.L. 1974. Thank you and South Asian Languages: A Comparative Sociolinguistic study. International Journal of Society of Language 3:67-89.

Aijmer, Karin. 1996. Conversational Routines in English. London: Longman.

Blundell, Jon, Jonathan Higgins and Nigel Midlemiss. 1982. Function in English. Oxford University press.

- Brown, Roger and A. Gilman. 1960. The Pronoun of Power and Solidarity. In T.A. Sebeok (ed.) Style in Language. Cambridge, Mass: Mit Press.
- Brown, Roger and Marquerite Ford. 1964. Address in American English. In Dell Hymes (ed) Language in Culture and Society.
- Becker, Judith and Smenner, Patricia. 1986. The spontaneous use of Thank you by preschoolers as a function of sex, socioeconomic status, and listener status. Language in Society 15: pp 537-546.
- Collins Cobuild Learner's Dictionary, 1996. The University of Birmingham. HarperCollins Publishers. Great Britain.
- Coulmas, F. 1981. "Poison to your soul": Thanks and apologies contrastively viewed. In F. Coulmas (Ed.), Explorations in standardized communication situations and patterned speech (pp. 69-91). The Hague, the Netherlands: Mouton.
- Eisenstein, M. and Bodman, J. 1986. 'I very appreciate': Expressions of gratitude by native and non-native speakers of American English. Applied Linguistics, 7 (2), 167-185.
- Eisenstein, M. and Bodman, J. 1995. Expressing gratitude in American English. In G. Kasper & S. Blum-Kulka (Eds.), Interlanguage pragmatics (pp. 64-81). NY: Oxford University Press.
- Ervin Tripp, S. 1972. Sociolinguistic rules of address. In J.B. Pride and Janet Holmes (ed.). Sociolinguistics: Selected Reading. Harmondsworth, Middlesex: Penguin Books, Ltd.
- Gumperz, John and Hymes, D. 1972. Directions in Sociolinguistics: The Ethnography of Communication. New York: Holf, Rinehart and Winston, Ltd.
- Greif, Esther and Gleason, Jean. 1980. Hi, Thanks, and Goodbye: More routine information. Language in Society 9: pp. 159-166.
- Hymes, D. 1972. Models of the Interaction of Language and Social life. In John J. Gumpurz and Dell Hymes. (ed.) Directions in Sociolinguistics: The Ethnography of Communication. New York: Holf, Rinehart and Winston, Ltd.
- Hymes, D. 1974. Foundation in Sociolinguistics: An Ethnographic Approach. University of Pennsylvania Press. Philadelphia
- Ide, R. 1998. 'Sorry for your kindness': Japanese Interactional ritual in public discourse. Journal of Pragmatics, 29, 509-529 [Online]. Available from: <http://www.carla.umn.edu/speechacts/thanks> [2005, June]

- Kim, Y. 1994. Nihonjin jyakunensouno 'kansya' to 'wabi'no aisatsuno hyougenno anketo cyousa to sono kousatsu ('A study of the expressions of gratitude and apology in Japanese young generation: In comparison with those in older generation'). *Kokugogaku Kenkyuu* (The Japanese Language Review), 33, 23-33 [Online]. Available from: <http://www.carla.umn.edu/speechacts/thanks> [2005, June]
- Kimura, K. 1994. The multiple functions of *sumimasen*. *Issues in Applied Linguistics*, 5 (2), 279-302 [Online]. Available from: <http://www.carla.umn.edu/speechacts/thanks> [2005, June]
- Kumatoridani, T. 1999. Alternation and co-occurrence in Japanese thanks. *Journal of Pragmatics*, 31, 623-642. Leech, Geoffrey N. 1983. *Principles of Pragmatics* [Online]. London: Longman. Available from: <http://www.carla.umn.edu/speechacts/thanks> [2005, June]
- Laver, John. 1981. "Linguistics Routines and Politeness in Greeting and Parting". In Coulmas, F. (ed). *Conversational Routine*, Mouton.
- Leech, Geoffrey N. 1983. *Principles of Pragmatics*. London: Longman.
- Jacobsson, Mattias. 2002. Thank you and thanks in Early Modern English. In International Computer Archive of Modern and Medieval English (ICAME) Journal. *Computer in English Linguistics* No.26 April, 2002. The Humanities Information of Technology Research Programme.
- Miyake, K. 1994. "Wabi" igaide tsukawareru wabi hyogen: Sono tayoukatno jittaito uchi, soto, yosono kankei ('Formulaic apologies in non-apologetic situations: A data analysis and its relation with the concept of *uchi-soto-yoso*'). *Nihongo Kyouiku* (Journal of Japanese Language Teaching), 82, 134-146 [Online]. Available from: <http://www.carla.umn.edu/speechacts/thanks> [2005, June]
- Moriyama, T. 1999. Oreito owabi: Kankei syufukuno sisutemu toshite ('Gratitude and apologies: A system of repair'). *Kokubungaku: Kaishakuto kyouzaino kenkyu* (Japanese Literature: Interpretation and Material development), 44 (6), 78-82 [Online]. Available from: <http://www.carla.umn.edu/speechacts/thanks> [2005, June]
- Nakata, T. 1989. Hatsuwa kouitoshiteno chinshato kansha: Nichiei hikaku ('Apology and Thanks in Japanese and English'). *Nihongo Kyouiku* (Journal of Japanese Language Teaching), 68, 191-203 [Online]. Available from: <http://www.carla.umn.edu/speechacts/thanks> [2005, June]
- Nevalainen, Terttu and Helena Raumolin-Brumberg. 1995. *Constraints on politeness: The pragmatics of address formulae in early English correspondence*. In A. Jucker (ed), 541-601.
- Palakornkul, Angkab. 1972. *A Socio-linguistic Study of Pronominal Strategy in Spoken Bangkok Thai*. Ph.D. dissertation, University of Texas at Austin.

Quality Control Tools Homepage. 2006. Flow Charts [Online]. Available from: <http://deming.eng.clemson.edu/pub/tutorials/qctools/flowm.htm> [July, 2006]

Rubin, J. 1983. 'The Use of "Thank You"'. Paper presented at the Socio-linguistics Colloquim, TESOL Convention, Toronto, Canada.

Saville-Troike, Muriel. 1982. The Ethnography of Communication. An Introduction. Second Edition. Basil Blackwell.

Searle, John R. 1969. Speech Acts. In Essay in the Philosophy of Language. Cambridge: Cambridge University Press.

Way to say thank you. 2005. [Online]. Available from: www.powwowonline.net/tips/thanks.html [2005, June]

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม
เรื่องรูปแบบคำกล่าวขอบคุณ

คำชี้แนะ แบบสอบถามนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบต่าง ๆ ของคำกล่าวขอบคุณที่ใช้ในสังคมไทยปัจจุบัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คำตอบของท่านจะเก็บไว้เป็นความลับและจะใช้เฉพาะในการศึกษานี้เท่านั้น

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง เป็นข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่สอง เป็นการเขียนตอบรูปแบบการกล่าวขอบคุณ ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ตอนคือ การกล่าวขอบคุณในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ การกล่าวขอบคุณในสถานการณ์เป็นทางการ การกล่าวขอบคุณเมื่อมีผู้พูดมีความพึงพอใจมากในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการและเป็นทางการ และ การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการและเป็นทางการ

กรุณาอ่านคำชี้แจงก่อนตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

1. รูปแบบคำกล่าวขอบคุณ คือ กลุ่มคำหรือวลีที่ท่านใช้พูดเพื่อแสดงความขอบคุณต่อบุคคลใด ๆ ที่กระทำบางสิ่งบางอย่างให้ท่านพึงพอใจ ซึ่งในที่นี้ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นคำพูดในภาษาไทยเท่านั้น เช่น ขอบคุณมากค่ะ/ครับ ขอบใจนะ อेก Thank แด็งค้จ๊ะ เป็นต้น
2. แบบสอบถามนี้จะแบ่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังไว้ 16 บทบาทด้วยกัน ถ้าบทบาทความสัมพันธ์ในแบบใด ๆ ที่ท่านไม่มีก็ให้ข้ามบทบาทนั้นไป โดยทำเครื่องหมาย (-) ไว้ เช่น ถ้าท่านยังไม่ได้แต่งงานก็ให้ข้ามบทบาทสามีหรือภรรยา ไปแล้วตอบคำถามในข้ออื่นต่อ เป็นต้น
3. ในกรณีที่ท่านไม่กล่าวขอบคุณในความสัมพันธ์ใด ๆ ในชีวิตจริง เช่น ไม่กล่าวขอบคุณกับคนที่ไม่รู้จัก ก็ให้เขียนตอบหรือทำเครื่องหมาย (X) เพื่อแสดงว่าในความสัมพันธ์แบบนั้นท่านไม่กล่าวขอบคุณและกรุณาบอกเหตุผลด้วย

***ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาจากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามด้วยข้อมูลที่ท่านใช้จริงในชีวิตประจำวันและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณมา ณ. โอกาสนี้ด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่หนึ่ง: ข้อมูลส่วนตัว

อายุ..... เพศ ชาย หญิง

การศึกษา มัธยมศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท อื่น ๆ .....

ส่วนที่สอง: รูปแบบการกล่าวขอบคุณในสังคมไทย

ตอนที่ 1 การกล่าวขอบคุณในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ

ตอนย่อยที่ 1

คำถาม ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เช่นที่บ้านของท่าน เมื่อบุคคลที่กล่าวถึงข้างล่างนี้ให้ของขวัญวันเกิดแก่ท่าน เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิดของท่าน ท่านจะตอบขอบคุณเขาด้วยคำพูดในรูปแบบอย่างไร?

1. พ่อ-แม่.....

2. ญาติผู้ใหญ่.....

3. พี่ที่สนิท.....

4. พี่ที่ไม่สนิท.....

5. น้องที่สนิท.....

6. น้องที่ไม่สนิท.....

7. ลูก.....

8. หลาน.....

9. เพื่อนที่สนิท.....

10. เพื่อนที่ไม่สนิท.....

11.สามี.....

12. ภรรยา.....

13. คู่รัก (ถ้ายังไม่แต่งงาน).....

14. ผู้บังคับบัญชา.....

15. ผู้ใต้บังคับบัญชา.....

ตอนย่อยที่ 2

คำถาม เมื่อบุคคลที่กล่าวถึงข้างล่างนี้ทักท่านว่าท่านทำของตกระหว่างทาง ท่านจะตอบขอบคุณเขาด้วยคำพูดในรูปแบบอย่างไร?

16. คนไม่รู้จักกัน.....

ตอนที่ 2 การกล่าวขอบคุณในสถานการณ์ที่เป็นทางการ

ตอนย่อยที่ 1

คำถาม เมื่อบุคคลที่กล่าวถึงข้างล่างนี้ให้สิ่งของแก่ท่าน ในสถานการณ์ที่เป็นทางการมาก ๆ เช่นในงานเลี้ยงที่เป็นทางการ ท่านจะตอบขอบคุณเขาด้วยคำพูดในรูปแบบอย่างไร?

- 1. พ่อ-แม่.....
- 2. ญาติผู้ใหญ่.....
- 3. พี่ที่สนิท.....
- 4. พี่ที่ไม่สนิท.....
- 5. น้องที่สนิท.....
- 6. น้องที่ไม่สนิท.....
- 7. ลูก.....
- 8. หลาน.....
- 9. เพื่อนที่สนิท.....
- 10. เพื่อนที่ไม่สนิท.....
- 11. สามี.....
- 12. ภรรยา.....
- 13. คู่รัก (ถ้ายังไม่แต่งงาน).....

ตอนย่อยที่ 2

คำถาม ในห้องประชุม เมื่อบุคคลที่กล่าวถึงข้างล่างนี้กล่าวชมท่านในที่ประชุมอย่างเป็นทางการ ท่านจะตอบขอบคุณเขาด้วยคำพูดในรูปแบบอย่างไรในที่ประชุม?

- 14. ผู้บังคับบัญชา.....
- 15. ผู้ใต้บังคับบัญชา.....
- 16. คนไม่รู้จักกัน.....

ตอนที่ 3 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ

ตอนย่อยที่ 1

คำถาม ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เช่นที่บ้านของท่าน เมื่อบุคคลที่กล่าวถึงข้างล่างนี้ให้ของขวัญวันเกิดที่ทำให้ท่านมีความพึงพอใจมาก ๆ เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิดของท่าน ท่านจะตอบขอบคุณเขาด้วยคำพูดในรูปแบบอย่างไร?

1. พ่อ-แม่.....
2. ญาติผู้ใหญ่.....
3. พี่ที่สนิท.....
4. พี่ที่ไม่สนิท.....
5. น้องที่สนิท.....
6. น้องที่ไม่สนิท.....
7. ลูก.....
8. หลาน.....
9. เพื่อนที่สนิท.....
10. เพื่อนที่ไม่สนิท.....
- 11.สามี.....
12. ภรรยา.....
13. คู่รัก (ถ้ายังไม่แต่งงาน).....
14. ผู้บังคับบัญชา.....
15. ผู้ใต้บังคับบัญชา.....

ตอนย่อยที่ 2

คำถาม เมื่อท่านทำกระเป๋าใส่ตังค์หล่นหายแล้วบุคคลที่กล่าวถึงข้างล่างนี้นำมาคืนให้แก่ท่าน ท่านทำให้ท่านมีความพึงพอใจอย่างมากจะตอบขอบคุณเขาด้วยคำพูดในรูปแบบอย่างไร?

16. คนไม่รู้จักกัน.....

ตอนที่ 4 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้ที่มีความพึงพอใจน้อยในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ
ตอนย่อยที่ 1

คำถาม ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ เช่นที่บ้านของท่าน เมื่อบุคคลที่กล่าวถึงข้างล่างนี้ให้ของขวัญวันเกิดที่ท่านไม่พึงพอใจนัก เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเกิดของท่าน ท่านจะตอบขอบคุณเขาด้วยคำพูดในรูปแบบอย่างไร?

1. พ่อ-แม่.....
- 2.ญาติผู้ใหญ่.....
3. พี่ที่สนิท
.....
4. พี่ที่ไม่สนิท
.....
5. น้องที่สนิท
.....
6. น้องที่ไม่สนิท
.....
7. ลูก.....
8. หลาน .....
9. เพื่อนที่สนิท.....
10. เพื่อนที่ไม่สนิท.....
- 11.สามี.....
12. ภรรยา.....
13. คู่รัก (ถ้ายังไม่แต่งงาน).....
14. ผู้บังคับบัญชา.....
15. ผู้ใต้บังคับบัญชา.....

ตอนย่อยที่ 2

คำถาม เมื่อท่านทำปากกาตกบนพื้นแล้วบุคคลที่กล่าวถึงข้างล่างนี้นำมาคืนให้แก่ท่านแต่ไม่ทำให้ท่านพึงพอใจนักท่านจะตอบขอบคุณเขาด้วยคำพูดในรูปแบบอย่างไร?

16. คนไม่รู้จักกัน.....

ตอนที่ 5 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจมากในสถานการณ์ที่เป็นทางการ
ตอนย่อยที่ 1

คำถาม ในสถานที่ที่เป็นทางการเช่น งานเลี้ยงวันเกิดที่เป็นทางการ เมื่อบุคคลที่กล่าวถึงข้างล่างนี้ให้ของขวัญวันเกิดที่ทำให้ท่านมีความพึงพอใจมาก ๆ ท่านจะตอบขอบคุณเขาด้วยคำพูดในรูปแบบอย่างไร?

1. พ่อ-แม่.....
- 2.ญาติผู้ใหญ่.....
3. พี่ที่สนิท.....
4. พี่ที่ไม่สนิท.....
5. น้องที่สนิท.....
6. น้องที่ไม่สนิท.....
7. ลูก.....
8. หลาน.....
9. เพื่อนที่สนิท.....
10. เพื่อนที่ไม่สนิท.....
- 11.สามี.....
12. ภรรยา.....
13. คู่รัก (ถ้ายังไม่แต่งงาน).....

ตอนย่อยที่ 2

คำถาม ในห้องประชุม เมื่อบุคคลที่กล่าวถึงข้างล่างนี้กล่าวชมท่านในที่ประชุมอย่างเป็นทางการทำให้ท่านมีความพึงพอใจอย่างมาก ท่านจะตอบขอบคุณเขาในที่ประชุมนั้นด้วยคำพูดในรูปแบบอย่างไร?

14. ผู้บังคับบัญชา.....
15. ผู้ใต้บังคับบัญชา.....
16. คนไม่รู้จักกัน.....

ตอนที่ 6 การกล่าวขอบคุณเมื่อผู้พูดมีความพึงพอใจน้อยในสถานการณ์ที่เป็นทางการ
ตอนย่อยที่ 1

คำถาม ในสถานที่ที่เป็นทางการเช่น งานเลี้ยงวันเกิดที่เป็นทางการ เมื่อบุคคลที่กล่าวถึงข้างล่างนี้ให้ของขวัญวันเกิดที่ท่านไม่พึงพอใจนัก ท่านจะตอบขอบคุณเขาด้วยคำพูดในรูปแบบอย่างไร?

1. พ่อ-แม่.....
- 2.ญาติผู้ใหญ่.....
3. พี่ที่สนิท
.....
4. พี่ที่ไม่สนิท
.....
5. น้องที่สนิท
.....
6. น้องที่ไม่สนิท
.....
7. ลูก.....
8. หลาน .....
9. เพื่อนที่สนิท.....
10. เพื่อนที่ไม่สนิท.....
11. สามี.....
12. ภรรยา.....
13. คู่รัก (ถ้ายังไม่แต่งงาน).....

ตอนย่อยที่ 2

คำถาม เมื่อบุคคลที่กล่าวถึงข้างล่างนี้กล่าวชมท่านในที่ประชุมอย่างเป็นทางการแต่ท่านไม่พึงพอใจต่อคำกล่าวชมนั้นนัก ท่านจะตอบขอบคุณเขาในที่ประชุมนั้นด้วยคำพูดในรูปแบบอย่างไร?

14. ผู้บังคับบัญชา.....
15. ผู้ใต้บังคับบัญชา.....
16. คน ไม่รู้จักกัน.....

ขอขอบคุณทุกท่าน.....

ภาคผนวก ข จำนวนรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแบบต่าง ๆ

รูปแบบ	บทบาท																
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	รวม
1. ขอบคุณ+คำลงท้าย1	8	34	77	90	270	317	192	217	103	186	46	86	22	236	241	899	3024
2. ขอบใจ	137	208	139	161	5	11	-	-	124	121	34	5	3	52	-	104	1104
3. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1	1	17	16	112	96	82	97	25		18	22	1	78	96	367	1029
4. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ	70	86	108	102	6	1	-	-	79	48	27	-	1	47	-	41	616
5. ขอบคุณ	18	24	28	40	40	59	5	5	57	73	21	25	13	32	7	56	503
6. ขอบใจ+คำลงท้าย2	41	60	62	74	3	3	-	-	23	28	12	3	2	18	-	34	363
7. ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	17	9	72	89	-	-	-	-	-	1	94	23	305
8. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ	3	7	19	21	25	21	5	5	35	27	16	10	1	20	6	26	247
9. ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	6	1	46	42	-	-	-	-	-	-	46	14	155
10. ขอบใจ+คำลงท้าย1	12	26	16	11	-	1	-	-	9	7	2	1	-	13	-	12	110
11. ขอบคุณ+คำลงท้าย2	3	5	9	9	7	2	1	2	11	11	1	6	2	9	1	7	86
12. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	10	7	17	12	2	-	-	-	16	4	3	1	-	5	-	7	84
13. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่ผู้ฟังกระทำ	-	3	4	3	6	4	5	5	3	4	-	1	3	7	7	21	76
14. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	-	-	3	-	1	4	-	-	4	24	1	9	1	2	1	9	59
15. กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	23	28	-	-	-	-	-	-	7	-	58
16. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	-	2	8	8	2	2	-	-	6	4	1	1	-	4	-	10	48
17. Thank you	1	1	17	1	10	1	-	-	10	1	-	1	5	-	-	-	48
18. Thank	-	-	6	7	3	-	-	-	21	5	2	2	1	-	-	-	47
19. Ø	3	3	-	1	4	5	7	6	-	3	1	2	-	2	4	3	44
20. ขอ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1	-	1	1	1	2	3	-	2	1	1	1	-	1	5	2	15	36

รูปแบบ	บทบาท																รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
21. กราบ+ขอพรพระคุณ+คำบอกริมาณ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	17	14	-	-	-	-	-	-	5	-	36
22. ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	-	-	-	-	9	3	12	3	-	-	-	1	-	-	-	2	30
23. กราบ+ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	4	4	8	8	-	-	-	-	-	-	5	-	29
24. Thank+คำลงท้าย 2	-	2	3	2	2	-	-	-	8	6	-	5	-	-	-	-	28
25. ขอ+ขอขอบคุณ	-	2	2	2	-	2	-	-	4	4	-	1	-	3	-	7	27
26. ขอบใจ+คำเรียกญาติ	11	8	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23
27. ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	-	-	-	-	6	3	2	6	1	-	-	-	-	1	1	2	22
28. ขอ+ขอขอบคุณ+คำบอกริมาณ	-	-	2	2	1	1	-	-	1	1	1	1	-	2	-	10	22
29. ขอพรพระคุณ	-	-	-	-	1	2	3	7	-	-	-	-	-	-	4	3	20
30. ขอพรพระคุณ+คำบอกริมาณ	-	-	-	-	-	1	-	6	-	-	-	-	-	-	6	3	16
31. ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	2	-	-	-	1	-	11	2	-	-	-	-	-	-	-	-	16
32. ขอขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	-	1	1	1	2	1	7	2	1	1	-	1	1	1	1	-	21
33. ขอบใจ+คำบอกริมาณ+คำเรียกญาติ	11	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14
34. ขอบใจ+คำลงท้าย2+วลีแสดงความรู้สึก	2	2	1	-	-	-	-	-	2	-	4	1	-	-	-	-	12
35. ขอขอบคุณ+คำบอกริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	-	-	-	-	1	1	7	1	-	-	-	-	-	-	-	2	12
36. ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่ผู้ฟังกระทำ	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-	-	3	3	-	11
37. ขอขอบคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	8	11
38. ขอ+ขอบใจ	2	2	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	11
39. ขอ+ขอพรพระคุณ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	5	1	10
40. ขอ+กราบ+ขอพรพระคุณ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	1	6	-	-	-	-	-	-	3	-	10
41. ขอ+ขอขอบคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่ผู้ฟังกระทำ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	6	9
42. ขอขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	8	9

รูปแบบ	บทบาท																รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
64. คำเรียกญาติ+ขอบคุน+คำลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
65. ขอบใจ+สิ่งที่ผู้ฟังกระทำ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	4
66. ขอ+กราบ+ขอบคุน+คำบอกปริมาณ	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	4
67. คำชม+ขอบคุน+คำลงท้าย1	-	-	-	-	1	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	4
68. ขอบคุน+ป1+ป2+คำลงท้าย1+คำชม	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	4
69. ขอบคุน+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
70. กราบ+ขอบพระคุน+คำเรียกญาติ	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
71. ขอ+กราบ+ขอบคุน+คำเรียกญาติ	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
72. ขอ+ขอบคุน+ป1+ป2+คำลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	4
73. ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำชม	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	4
74. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+คำชม	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3
75. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำอวยพร	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	3
76. ขอบพระคุน+ป1+ป2+คำลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-	3
77. ขอ+ขอบคุน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3
78. ขอบใจ+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
79. กราบ+ขอบพระคุน+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3
80. ขอ+ขอบพระคุน+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่ผู้ฟังกระทำ	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
81. สรรพนามแทนตัว+ขอ+ขอบพระคุน+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
82. ขอ+ขอบพระคุน+คำนำหน้า+สิ่งที่ผู้ฟังกระทำ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3
83. คำชม	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3
84. ขอบคุน+ป1+ป2	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	3

รูปแบบ	บทบาท																รวม
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
194. ขอบคุณ+คำบอกริมาณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
195. ขอบคุณ+วลีแสดงความรู้สึก	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
196. ขอบใจ+วลีแสดงความรู้สึก+คำรู้สึก	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
197. ขอบคุณ+คำบอกริมาณ+คำลงท้าย2+คำเกรงใจ	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
198. ขอบพระคุณ+ป1+ป2+ป3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
199. ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
200. ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำบอกริมาณ	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
201. ขอบใจ+คำบอกริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
รวม	360	504	576	576	576	577	576	576	576	576	198	203	60	552	570	1728	8784

**1. พ่อ-แม่พูดกับลูก 2. ญาติผู้ใหญ่พูดกับหลาน 3. พี่ที่สนิทพูดกับน้องที่สนิท 4. พี่ที่ไม่สนิทพูดกับน้องที่ไม่สนิท 5. น้องที่สนิทพูดกับพี่ที่สนิท 6. น้องที่ไม่สนิทพูดกับพี่ที่ไม่สนิท 7. ลูกพูดกับพ่อ-แม่ 8. หลานพูดกับญาติผู้ใหญ่ 9. เพื่อนสนิทพูดกับเพื่อนสนิท 10. เพื่อนไม่สนิทพูดกับเพื่อนไม่สนิท 11. สามีพูดกับภรรยา 12. ภรรยาพูดกับสามี 13. คู่รักพูดกับคู่รัก 14. ผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้ใต้บังคับบัญชา 15. ผู้ใต้บังคับบัญชา 16. เมื่อพูดกับคนไม่รู้จักกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค (ตอนที่ 1) จำนวนรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏตามความเป็นทางการของสถานการณ์ในความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแบบต่างๆ

รูปแบบ	บทบาท สถานการณ์		1		2		3		4		5		6		7		8		9		รวม
	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	
1. ขอบค้อม+คำลงท้าย1	1	2	1	4	6	17	10	20	43	48	60	60	32	26	46	26	11	21			434
2. ขอบใจ	21	27	36	46	21	30	24	29	1	-	1	-	-	-	-	-	20	22			278
3. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ	7	7	10	8	17	14	14	14	2	-	1	-	-	-	-	-	9	10			113
4. ขอบค้อม	2	4	5	5	7	5	12	8	13	5	16	10	-	--	-	-	12	14			118
5. ขอบใจ+คำลงท้าย2	10	-	19	-	17	3	23	2	1	-	-	1	-	-	-	-	6	-			82
6. ขอบค้อม+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	1	2	-	1	10	13	4	8	11	6	7	9	1	5			78
7. ขอบพระค้อม+คำลงท้าย1	-	-	--	-	-	--	-	-	5	3	3	-	12	11	18	18	-	-			70
8. ขอบค้อม+คำบอกปริมาณ	-	-	-	1	2	3	1	4	3	6	1	2	-	1	-	1	8	5			38
9. ขอบใจ+คำลงท้าย1	-	3	-	9	1	7	-	8	-	-	-	-	--	-	-	--	-	6			34
10. กราบ+ขอบพระค้อม+คำลงท้าย1	-	-	-	--	-	-	-	-	-	-	-	-	7	5	7	12	-	-			31
11. ขอบพระค้อม+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	--	-	1	1	-	-	4	9	1	10	-	-			26
12. Ø	2	1	2	1	-	--	-	-	1	1	2	1	2	3	2	2	-	-			20
13. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	4	-	2	-	5	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3	-			18
14. ขอบค้อม+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ	-	-	-	-	-	--	-	-	3	4	1	2	4	2	2	-	-	-			18
15. Thank	-	-	1	-	4	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	8	-			17
16. กราบ+ขอบค้อม+คำลงท้าย1	-	-	--	-	-	-	-	-	1	2	1	2	2	2	3	2	-	-			15
17. ขอ+ขอบค้อม+คำลงท้าย1	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-2	-	3	-	1	-	2	-	1			12
18. Thank you	1	-	-	-	5	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	2	-			11
19. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำเรียกญาติ	3	6	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			11
20. ขอบใจ+คำเรียกญาติ	2	2	3	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			10

รูปแบบ	บพบาท		1		2		3		4		5		6		7		8		9		รวม
	สถานการณ์		ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	
65. กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	
66. สรรพนามแทนตัว+ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+สิ่งและผู้ฟังกระทำ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	
67. สรรพนามแทนตัว+ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+สิ่งและผู้ฟังกระทำ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	
69. ขอ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งและผู้ฟังกระทำ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	
70. สรรพนามแทนตัว+ขอ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งและผู้ฟังกระทำ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
71. ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+สิ่งและผู้ฟังกระทำ	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
72. กราบ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	
73. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเกรงใจ	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
74. ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
75. ขอบใจ+คำลงท้าย2+ตำแหน่ง/อาชีพ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	
76. กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	
77. Thank you + คำลงท้าย2+วลีแสดงความรู้สึก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
78. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	
79. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	
80. ขอ+ขอบใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ+คำบอกปริมาณ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	
81. ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำรู้สึก	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
82. ชื่อตัว+ขอบใจ+คำบอกปริมาณ	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
83. ขอ+ขอบใจ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
84. ขอ+ขอบใจ+ป1+ป2+คำลงท้าย1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
85. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+สิ่งและผู้ฟังกระทำ	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
86. กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	
87. ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	

รูปแบบ	บทบาท สถานการณ์	1		2		3		4		5		6		7		8		9		รวม
		ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	
198. ขอบใจ+วลีแสดงความรู้สึก+คำรู้สึก		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
199. ขอบพระคุณ+ป1+ป2+ป3		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
200. ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
201. ส.แทนตัว+ขอ+ขอบใจ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+คำลงท้าย+สิ่งที่กระทำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม		60	60	84	84	97	95	96	96	96	96	97	96	96	96	96	96	98	94	1633

**

1. พ่อ-แม่พูดกับลูก 2. ญาติผู้ใหญ่พูดกับหลาน 3. พี่ที่สนิทพูดกับน้องที่สนิท 4. พี่ที่ไม่สนิทพูดกับน้องที่ไม่สนิท 5. น้องที่สนิทพูดกับพี่ที่สนิท 6. น้องที่ไม่สนิทพูดกับพี่ที่ไม่สนิท 7. ลูกพูดกับพ่อ-แม่ 8. หลานพูดกับญาติผู้ใหญ่ 9. เพื่อนสนิทพูดกับเพื่อนสนิท ม= ไม่ทางการ ท= ทางการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค (ตอนที่ 2) จำนวนรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏตามความเป็นทางการของสถานการณ์ในความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแบบต่างๆ

รูปแบบ	บทบาท สถานการณ์		10		11		12		13		14		15		16		รวม
	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	
1. ขอบคุน+คำลงท้าย1	30	34	6	8	10	22	1	4	28	51	48	44	182	186	654		
2. ขอบใจ	23	22	7	6	1	2	1	-	16	6	-	-	24	15	123		
3. ขอบคุน	18	15	4	4	5	1	3	3	11	2	3	-	10	15	94		
4. ขอบคุน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	2	1	1	3	1	3	-	-	3	6	10	5	26	20	81		
5. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ	6	4	2	5	-	-	-	-	11	7	-	-	8	7	50		
6. ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19	15	4	3	41		
7. ขอบคุน+คำบอกปริมาณ	2	3	1	3	1	2	-	1	4	1	1	1	8	6	34		
8. ขอบใจ+คำลงท้าย2	5	1	4	-	1	-	1	-	8	-	-	-	8	1	29		
9. ขอบใจ+คำลงท้าย1	-	3	-	1	-	-	-	-	3	4	-	-	4	6	21		
10. ขอ+ขอบคุน+คำลงท้าย1	-	1	-	1	-	-	-	1	-	5	-	1	-	11	20		
11. ขอบคุน+คำลงท้าย2	2	1	1	-	3	-	-	-	4	-	-	-	3	-	14		
12. Ø	1	1	1	-	1	1	-	-	-	2	1	1	1	2	12		
13. ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	6	3	-	11		
14. ขอบคุน+คำลงท้าย1+สิ่งที่ผู้ฟังกระทำ	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	3	7		
15. ขอบพระคุณ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	2	6		
16. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2	-	5		
17. Thank+คำลงท้าย 2	2	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5		
18. ขอบคุน+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	1	-	1	-	5		
19. ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	4		

รูปแบบ	บพทท		10		11		12		13		14		15		16		รวม
	สถานการณ์		ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	
41. ขอบคลุม+คำบอกปริมาณ+ค่าลงท้าย2+คำเรียกญาติ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
42. ขอบคลุม+ค่าลงท้าย1+คำเรียกญาติ	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
43. ขอ+ขอบคลุม+คำบอกปริมาณ	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
44. ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+ค่าลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
45. กราบ+ขอบพระคุณ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
46. ขอบคลุม+ป1+ป2+ค่าลงท้าย2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
47. ขอ+ขอปใจ+คำบอกปริมาณ	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
48. คำแสดงความรู้สึก (คำรู้สึก)	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
49. สรรพนามแทนตัว+ขอ+ขอปใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ+คำบอกปริมาณ	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
50. ขอ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่ผู้ฟังกระทำ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
51. ขอ+ขอปใจ+ค่าลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
52. ขอ+ขอบคลุม+คำสรรพนาม+คำบอกปริมาณ	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
53. ขอบคลุม+ตำแหน่ง+คำบอกปริมาณ+ค่าลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
54. สรรพนามแทนตัว+ขอ+ขอบคลุม+ตำแหน่ง+คำบอกปริมาณ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
55. สรรพนามแทนตัว+ขอ+ขอบคลุม+คำสรรพนาม+คำบอกปริมาณ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
56. ขอบคลุม+ค่าลงท้าย1+คำเรียกญาติ+สิ่งที่ผู้ฟังกระทำ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
57. คำเรียกญาติ+ขอบคลุม+คำบอกปริมาณ+ค่าลงท้าย1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
58. ขอบคลุม+คำบอกปริมาณ+ค่าลงท้าย1+คำสรรพนาม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
59. สรรพนามแทนตัว+ขอ+ขอบคลุม+สรรพนาม	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
60. ขอปใจ+คำบอกปริมาณ+วลีแสดงความรู้สึก	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
61. ขอบคลุม+ค่าลงท้าย2+คำชม	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
62. กราบ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1

รูปแบบ	บทธบาท		10		11		12		13		14		15		16		รวม
	สถานการณ์		ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	ม	ท	
194. ขอบใจ+คำเกรงใจ			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
195. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
196. ขอบคุณ+วลีแสดงความรู้สึก			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
197. ขอบใจ+สรรพนาม+คำบอกปริมาณ+คำเรียกญาติ			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
198. ขอบใจ+วลีแสดงความรู้สึก+คำรู้สึก			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
199. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+วลีแสดงความเกรงใจ			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
200. ขอ+ขอบใจ+คำเกรงใจ			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
201. ส.แทนตัว+ขอ+ขอบใจ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม			96	96	33	33	34	33	10	10	92	92	95	95	288	288	1295

**

10. เพื่อนไม่สนิทพูดกับเพื่อนไม่สนิท 11. สามีพูดกับภรรยา 12. ภรรยาพูดกับสามี 13. คู่รักพูดกับคู่รัก 14. ผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้ใต้บังคับบัญชา 15. ผู้ใต้บังคับบัญชา 16. เมื่อพูดกับคนไม่รู้จักกัน

ม= ไม่ทางการ ท= ทางการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง (ตอนที่ 1) จำนวนรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏตามความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ ในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยจำแนกตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแบบต่างๆ

รูปแบบ	ผู้พูด พอใจ	1				2				3				4				5				รวม
		A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	
1. ขอบใจ		7	26	12	44	13	40	18	55	6	29	7	47	10	35	12	51	-	2	-	2	416
2. ขอบคุณ+คำลงท้าย1		-	-	-	5	7	5	5	12	9	10	11	24	11	13	10	26	27	60	21	71	327
3. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ		19	2	34	1	26	4	38	-	24	4	45	4	21	6	43	4	-	-	3	1	279
4. ขอบใจ+คำลงท้าย2		11	20	-	-	18	23	-	-	11	29	2	1	16	28	4	1	-	2	-	-	166
5. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1		-	-	1	-	-	-	1	-	4	-	9	1	4	-	10	1	32	4	49	4	120
6. ขอบคุณ		1	2	4	5		2	6	6	1	1	5	9	4	3	4	9	-	9	3	9	83
7. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ		1	-	2	-	3	-	3	-	6	2	6	-	8	1	7	-	8	3	3	2	55
8. ขอบใจ+คำลงท้าย1		-	-	5	4	2	1	7	7	-	1	2	5	1	1	1	-	-	-	-	-	37
9. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2		6	-	-	-	5	-	-	-	11	1	-	-	9	-	-	-	1	-	1	-	34
10. ขอบคุณ+คำลงท้าย2		1	2	-	-	3	2	-	-	3	4	-	-	3	5	-	-	1	3	1	-	28
11. Thank you		-	-	-	-	-	-	-	-	8	4	-	-	1	-	-	-	5	3	-	-	21
12. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ		-	-	-	-	-	1	1	1	-	1	1	2	-	1	1	1	-	-	2	2	14
13. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	4	-	2	-	2	-	1	-	1	-	13
14. ขอบใจ+คำเรียกญาติ		2	4	-	1	1	2	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	13
15. ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	3	1	9
16. Thank		-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	3	-	-	-	-	2	-	-	7
17. ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำทรงใจ		-	1	-	-	-	2	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
18. ขอ+ขอบคุณ		-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	6

รูปแบบ	ผู้พูด พอใจ	1				2				3				4				5				รวม
		A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	
41. คำชม+ขอบใจ+คำลงท้าย2		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
42. ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำหยอกล้อ		-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
43. กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
44. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
45. ขอ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
46. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
47. ขอ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
48. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
49. ขอบพระคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
50. คำแสดงความรู้สึก (คำรู้สึก)		1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
51. ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
52. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
53. ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ		1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
54. คำชม		-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
55. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำเกรงใจ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
56. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำหยอกล้อ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
57. คำแทนตัว+ขอบใจ+คำสรรพนาม+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ		-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
58. สรรพนามแทนตัว+ขอบใจ+คำสรรพนาม+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
59. ขอบใจ+คำรู้สึก		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
60. Thank you+คำลงท้าย2+คำรู้สึก		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
61. thank+ คำบอกปริมาณ		-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
62. Thank+คำลงท้าย2+วลีแสดงความรู้สึก		-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1

รูปแบบ	ผู้พูด พอใจ	1				2				3				4				5				รวม				
		A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D					
195. ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
196. ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
197. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำชม		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
198. ขอบพระคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
199. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
200. ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำอวยพร		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
201. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม		60	60	60	60	84	84	84	84	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	1728

**

1. พ่อ-แม่พูดกับลูก 2. ญาติผู้ใหญ่พูดกับหลาน 3. พี่ที่สนิทพูดกับน้องที่สนิท 4. พี่ที่ไม่สนิทพูดกับน้องที่ไม่สนิท 5. น้องที่สนิทพูดกับพี่ที่สนิท
 A = พอใจมากสถานการณ์ไม่ทางการ B= พอใจน้อยสถานการณ์ไม่ทางการ C=พอใจมากสถานการณ์ทางการ D=พอใจน้อยสถานการณ์ทางการ

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง (ตอนที่ 2) จำนวนรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏตามความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ ในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยจำแนก
ตามตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแบบต่างๆ

รูปแบบ	ผู้พูด พอใจ	6				7				8				9				10				รวม
		A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	
1. ขอบคุณ+คำลงท้าย1		15	55	9	55	18	59	13	55	36	66	25	70	9	18	13	31	26	28	28	40	669
2. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1		24	5	33	3	32	6	38	5	30	3	49	2	6	-	12	1	8	-	13	-	270
3. ขอบใจ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	2	4	5	27	7	43	6	25	11	34	168
4. ขอบคุณ		-	2	1	2	-	2	1	2	5	10	6	12	5	9	7	10	6	18	5	11	114
5. ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1		6	16	13	14	9	17	11	16	2	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	107
6. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	4	36	3	15	2	18	3	98
7. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ		-	1	1	2	1	1	1	2	10	2	4	2	8	2	11	1	8	1	12	1	71
8. ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1		16	2	13	3	14	-	13	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	66
9. ขอบใจ+คำลงท้าย2		-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	4	13	-	-	12	10	-	-	42
10. กราบ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1		7	1	7	-	8	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29
11. ขอบคุณ+คำลงท้าย2		-	1	-	2	-	2	-	-	-	2	-	-	-	5	-	-	3	6	-	-	21
12. กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1		2	2	1	4	2	2	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18
13. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	3	-	-	-	17
14. Thank		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	7	-	1	1	1	1	1	17
15. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ		-	-	1	2	-	-	1	2	-	1	1	2	-	1	1	1	-	1	1	1	16
16. Thank you		-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	6	2	-	-	-	-	-	-	9
17. Thank+คำลงท้าย 2		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	-	2	2	-	-	9
18. ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1		-	-	-	-	4	-	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	9

รูปแบบ	ผู้พูด พอใจ	6				7				8				9				10				รวม
		A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	
19. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	4	-	-	-	2	-	8
20. ขอบใจ+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	2	-	-	2	1	7
21. กราบ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1		2	-	1	-	1	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
22. Ø		-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	7
23. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ		1	2	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
24. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ		1	3	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
25. ขอ+ขอบคุณ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	1	1	5
26. ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ		-	-	-	-	1	-	1	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
27. ขอ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ		-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	5
28. ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1		-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
29. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ		3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
30. คำเรียกญาติ+ขอบคุณ+คำลงท้าย1		1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
31. กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1		-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
32. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก		1	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
33. ขอ+ขอบคุณ+คำนำหน้า+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	4
34. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก		1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
35. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2		-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	3
36. ขอบพระคุณ		-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
37. ขอบพระคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1		-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
38. ขอบใจ+ป1+ป2+ป3		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	3
39. ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1		-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
40. ขอบใจ+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

รูปแบบ	ผู้พูด พอใจ	6				7				8				9				10				รวม
		A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	
63. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
64. ขอบคุณ+อาชีพ/ตำแหน่ง		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
65. ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
66. คำแสดงความรู้สึก (คำรู้สึก)		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
67. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก		1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
68. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก		2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
69. ขอบใจ+อาชีพ/ตำแหน่ง		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
70. ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำชม		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
71. คำชม		1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
72. ขอ+ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
73. ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1+คำชม		-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2
74. ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ		1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
75. ขอบใจ+คำลงท้าย2+อาชีพ/ตำแหน่ง		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
76. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+อาชีพ/ตำแหน่ง		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
77. ขอบใจ+อาชีพ/ตำแหน่ง+คำชม		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
78. ขอบพระคุณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ		1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
79. กราบ+ขอบพระคุณ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ		-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
80. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำเกรงใจ		-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
81. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ		1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
82. กราบ+ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1		1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
83. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+ป1+ป2+ป3		1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
84. Thank+อาชีพ/ตำแหน่ง		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1

รูปแบบ	ผู้พูด พอใจ	6				7				8				9				10				รวม
		A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	
107. ส.แทนตัว+ขอ+ขอบใจ+คำสรรพนาม+คำบอกปริมาณ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
108. ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
109. ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำอวยพร		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
110. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+วลี		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
111. ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
112. ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1+คำสรรพนาม		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
113. ขอบใจ+สิ่งที่กระทำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
114. ขอ+กราบ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
115. ส.แทนตัว+ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
116. ส.แทนตัว+ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ		-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
117. สรรพนามแทนตัว+ขอ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+ชื่อ+สิ่งที่กระทำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
118. ขอ+ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
119. ขอ+ขอบคุณ+คำเรียกญาติ+สิ่งที่กระทำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
120. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+คำสรรพนาม		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
121. ขอ+ขอบคุณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
122. ขอบใจ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
123. ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ+คำชม		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
124. ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำชม		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
125. ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำหยอดล้อ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
126. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
127. ขอบพระคุณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
128. กราบ+ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

รูปแบบ	ผู้พูด พอใจ	6				7				8				9				10				รวม				
		A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D					
195. ขอบใจ+คำเกรงใจ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
196. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำนำหน้า+คำเรียกญาติ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
197. ขอบคุณ+วลีแสดงความรู้สึก		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
198. ขอบคุณ+คำลงท้าย2+คำชม		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
199. ขอบใจ+วลีแสดงความรู้สึก+คำรู้สึก		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
200. ขอบพระคุณ+ป1+ป2+ป3		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
201. ขอ+กราบ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม		96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	96	1920

**

6. ถูกพูดกับพ่อ-แม่ 7. หลานพูดกับญาติผู้ใหญ่ 8. น้องที่ไม่สนิทพูดกับพี่ที่ไม่สนิท 9. เพื่อนสนิทพูดกับเพื่อนสนิท 10. เพื่อนไม่สนิทพูดกับเพื่อนไม่สนิท

A = พอลูกพูดสถานการณ์ไม่ทางการ B= พอลูกน้อยสถานการณ์ไม่ทางการ C=พอลูกพูดสถานการณ์ทางการ D=พอลูกน้อยสถานการณ์ทางการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง (ตอนที่ 3) จำนวนรูปแบบการกล่าวขอบคุณที่ปรากฏตามความพึงพอใจของผู้พูดต่อสิ่งที่ได้รับ ในสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยจำแนกตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแบบต่างๆ

รูปแบบ	ผู้พูด พอใจ	11				12				13				14				15				16				รวม
		A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	
1. ขอบคุณ+คำลงท้าย1		4	6	5	17	5	17	10	22	3	2	5	7	19	45	26	67	12	61	18	58	44	199	71	217	940
2. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1		3	-	10	1	5	-	12	1	-	-	1	-	28	-	40	1	40	9	30	2	158	14	138	4	497
3. ขอบใจ		-	11	2	7	-	2	-	-	-	1	-	1	4	18	-	8	-	-	-	-	6	25	8	26	119
4. ขอบคุณ		2	6	-	5	2	5	5	7	1	3	2	-	1	9	4	5	-	2	1	1	2	5	10	14	92
5. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ		10	1	9	1	-	-	-	-	-	-	1	1	15	2	11	1	-	-	-	-	10	3	10	3	78
6. ขอบพระคุณ+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	15	15	7	23	2	1	13	1	78
7. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ		4	3	5	-	1	1	4	1	-	-	-	-	9	4	1	1	-	1	2	1	3	5	2	1	49
8. ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	-	18	1	7	2	2	-	47
9. ขอบใจ+คำลงท้าย2		4	4	-	-	-	2	-	-	-	1	-	-	3	7	-	-	-	-	-	-	3	20	-	-	44
10. ขอบคุณ+คำลงท้าย1+สิ่งที่กระทำ		-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	1	-	1	1	3	-	1	1	3	5	3	3	8	33
11. ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2		1	-	-	-	6	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	4	3	-	-	17
12. ขอบคุณ+คำลงท้าย2		-	-	-	-	-	2	-	1	2	-	-	-	3	2	-	-	-	1	-	-	1	3	-	-	15
13. ขอบใจ+คำลงท้าย1		-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	2	3	-	-	-	-	-	1	3	2	14
14. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2		2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	6	1	-	-	14
15. ขอ+ขอบคุณ+คำบอกปริมาณ		-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	5	5	13
16. ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	9	-	1	-	13
17. ขอบใจ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1		-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2	-	6	-	12
18. ขอ+ขอบคุณ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	4	2	9

รูปแบบ	ผู้พูด พหุใจ	11				12				13				14				15				16				รวม
		A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	
41. ขอบคณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2
42. ขอบใจ+สิ่งที่กระทำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
43. ขอ+กราบ+ขอบคณ+คำบอกปริมาณ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2
44. ขอบพระคณ+คำลงท้าย1+คำสรรพนาม		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2
45. ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำชม		1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
46. กราบ+ขอบคณ+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
47. ขอบคณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำเรียกญาติ+คำรู้สึก		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
48. ขอบคณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
49. ขอบพระคณ+ป1+ป2+ป3+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
50. ขอ+ขอบคณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
51. ขอบใจ+คำลงท้าย2+คำเรียกญาติ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
52. ขอ+ขอบพระคณ+คำนำหน้า+สิ่งที่กระทำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
53. คำชม		-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
54. ขอบคณ+คำลงท้าย1+คำสรรพนาม		-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
55. ขอบคณ+ป1+ป2+คำลงท้าย1+คำชม		-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
56. ขอบคณ+คำลงท้าย1+คำเกรงใจ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
57. ขอบคณ+คำลงท้าย1+คำหยอกล้อ		-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
58. ขอบคณ+คำลงท้าย1+คำรู้สึก		-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
59. ขอ+ขอบใจ+คำสรรพนาม+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
60. ขอ+ขอบพระคณ+คำสรรพนาม+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
61. ขอบพระคณ+คำลงท้าย1+คำสรรพนาม+คำชม+คำลงท้าย1		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
62. ขอบคณ+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย1+คำสรรพนาม		-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1

รูปแบบ	ผู้พูด พอใจ	11				12				13				14				15				16				รวม				
		A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D					
197. ขอบคูล+คำบอกปริมาณ+คำลงท้าย+คำรู้สึก		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
198. ขอบใจ+คำลงท้าย+คำอวยพร		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
199. ขอ+ขอบใจ+ตำแหน่ง/อาชีพ+คำบอกปริมาณ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
200. สรรพนามแทนตัว+ขอ+ขอบใจ+คำเรียกญาติ+คำบอกปริมาณ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
201. ขอ+ขอบพระคุณ+คำบอกปริมาณ+สิ่งที่กระทำ		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม		33	33	33	33	34	34	34	34	11	9	10	10	92	92	92	92	95	95	95	95	288	288	288	288	2208				

**

11. สามีพูดกับภรรยา 12. ภรรยาพูดกับสามี 13. คู่รักพูดกับคู่รัก 14. ผู้บังคับบัญชาพูดกับผู้ใต้บังคับบัญชา 15. ผู้ใต้บังคับบัญชา 16. เมื่อพูดกับคนไม่รู้จักกัน
 A = พอลังมากสถานการณ์ไม่ทางการ B= พอลังน้อยสถานการณ์ไม่ทางการ C=พอลังมากสถานการณ์ทางการ D=พอลังน้อยสถานการณ์ทางการ

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายสิงหนาท ไตรจิตต์ เกิดเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2523 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ จากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ในปีการศึกษา 2544 และเข้าศึกษาต่อที่ ภาควิชาภาษาสาสตร์ สาขาวิชาภาษาสาสตร์ ในหลักสูตรอักษรสาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2546

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย